

בעזה"י פ"ק וולודאוווקע.

שנת התר"ג: אתה נרי יה: צדקת דרכך וגדל קדושתך: בעד האשנב גילית אלינו נאנחנו נצח: הנה משתקקות נפשנו ורוחנו חזות: מפלאותיך העצומים ולראות רוממותך רצוננו: ידעת עליון קורתנו בקשתינו: היום פבוד הדרתנו נועם: זיו לבנון הקרום.

למענה תבנהו אם לא למענינו במהרה בימינו: (א) צו את אהרן. אין מזרזים אלא במקום שיש חסרון כים.

רק בעולה. כי אז"ל (נבחים ז) אין לה אדם מישראל שאינו מחויב עשה בכל יום.

וא"כ חסרון כים להקריב עולה בכל יום: (ב) מחלוקת פילוספים הקדמונים אם זיקי הראות יוצאים אל המוחש. או צורת המוחש נכנסת אל העין וזהו מחלוקת שאז"ל בסוטה (ה' א') אני את דכא או דכא אתי.

והאמת כדברי שניהם. ואפשר שזהו החילוק בין הבטה לראי'.

(וזהו שאז"ל (מד"ר לה פ' מ"ד) הבטה מלמעלה למטה). ולכן לא נמצא הבטה עם ל' השקמוש אלא עם אל כמ"ש בשערי תורה.

וזהו לא הביט אנון ביעקב ולא ראה עמל בישראל. שצורת האנו העולה למעלה עמל הוא בעיניו כפירש"י.

והביאו ראיה דיעה אחרונה לדבריהם ממה שהאדם מביט אל הכוכבים ובמרחק רב הי' ניצוצי הראי' מהעין מתפזרים. וזהו דעת הי"א שבמדרש איכה (ה' ב') שהבטה מקרוב ראי' מרחוק.

וזהו רק בעיניו תביט. ע"ד נתן בו עיניו, כי דיעה הראשונה הביאו ראי' לדבריהם מהשרף המזיק בראי' וזהו הבטה.

ושילומת רשעים תראה. כי נאמר אל תביט אחריה והוא במי שאינו ניצול בזכות עצמו ואצלו הוא הבטה.

אבל צדיק הניצול בזכות עצמו רחוק משילומת רשעים ואצלו בראי' ושרי זהו תראה: (ג) גם מזדים. אנשים זדים שיחשדוהו שגגות למזידות.

כמ"ש בקרבן מנחה סי' תק"ד. אל ימשלו בי, שינצל גם מהרהור.

כי אין חושדיו אא"כ עשה או הרהר לעשותו. ממילא נקיתי מפשע רב כי הרהור מביא לידי טומאה וליבא סרסורא דעבירה: (ד) אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך.

שאתה טוב מאחרים. כי לכה נוצרת.

כמ"ש בפ' כל ה'ד (נדה ט"ז) חכם או טיפש. וכן פירשו הקדמונים אל יתהלל חכם בחכמתו כי אם בזאת יתהלל כמ"ש שם צדיק או רשע לא קאמר: (ה) כשהולך אדם מאור לחושך קצת אינו רואה אבל אם יושב שם אינה זמן רואה.

וְלֹכֵן כְּשֶׁאָדָם נוֹלָד אֵין לוֹ דַּעַת עַד שֶׁיִּגְדֹּל. וּמִי שֶׁהוּא תָּמִיד בְּמָקוֹם הַחוּשֵׁף קֶצֶת רוּאָה בּוֹ יָפָה.

וְזֶהוּ שְׁנָה וּפְיָרֵשׁ קִשָּׁה. כִּי גַר מִצְוָה וְתוֹרָה אֹר וְאִז"ל (סוּטָה כ"א) נִמְשְׁלָה תוֹרָה לְאַבּוּקָה.

וּלע"ה דִּי בְּגַר מִצְוָה. אָבֵל מִי שֶׁהִ' ת"ח צָרִיף לְתוֹרָה אֹר: (ו) בַּגְמ' בְּרָכוֹת (י"ז).
(הַעוּה"ב אֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִּי כַּמ"ש בַּמַּד' קִהְלֵת כָּל אֲכִילָה וּשְׁתִּי בַּתוֹרָה וּמַעַש"ט. וְכַמ"ש בַּע"ז (ה') וְלֹא לְמַחֵר לַעֲשׂוֹתָם.

רַק צְדִיקִים יוֹשְׁבִים וְלֹא מְהַלְכִים כְּמוֹ מְלָאכִים עוֹמְדִים (שֶׁאֵין לָהֶם קַפִּיצִים כַּמ"ש בִּירוּשְׁלַיִם וּבְרָכוֹת) לָכֵן אֵין לָהֶם יְשִׁיבָה לְמַעַלָּה כַּמ"ש וּפְסָחִים ק"ח) תִּלְמִיד לִפְנֵי רַבּוֹ א"ל הַסִּיבָה בֵּן לִפְנֵי אָבִיו צָרִיף הַסִּיבָה), וְעִטְרוֹתֵיהֶם.
כַּמ"ש פֶּתֶר תוֹרָה. בְּרֹאשֵׁיהֶם.

כַּמ"ש שְׂכָר מִצְוָה מִצְוָה. כִּי אֲנִי אֲגִידִי דִּמְמָא כַּמַּשׁז"ל בְּעִירוּבִין (ס"ו) וְדִין שׁוֹכְרִים.
שְׂכָרוֹ לְשִׁמּוֹר הַפֶּקֶר אוֹמֵר טוֹל מֶה שֶׁעָשִׂיתָ וְכֹתֵר תוֹרָה מְנַח לְכָל. וְאִם צִדְקָתָ מֶה תִּתֵּן לוֹ כַּמ"ש בַּמַּד"ת (שְׁמִינִי) מֶה לוֹ לְהַקְבִּי בֵּין שׁוֹחֵט מִהַצָּנָאֵר כּו' לָכֵן שְׂכָר מִצְוָה מִצְוָה.
אָבֵל בַּמַּק"א אָמְרוּ תָּנוּ עוֹז לֵאלֹהִים וְכַשֵּׁח"ו חוּטָא מַתִּישׁ כַּח פְּמִלְיָא שֶׁל מַעַלָּה. וְא"כ דִּינוֹ כְּשׁוֹכֵר לַעֲשׂוֹת בְּשִׁלּוֹ דְּנוֹתָן שְׂכָרוֹ מִשְׁלָם וּשְׁנִיָּהֶם אֲמַת הָרֹאשׁוֹן בְּעֶצְמוֹתוֹ ית'.

וְהַשְׁנִי בְּהַתְּפָשׁוֹת מְדוּתָיו וְהוּא הַנִּקְרָא בְּרִז"ל שְׁכִינָה כַּמ"ש (סְנֶהֲדֵרִין מ"ו) כְּשֶׁאָדָם חוּטָא שְׁכִינָה מֶה אוֹמֶרֶת קִלְנִי מְרֹאשִׁי כּו'. וְזֶהוּ וְנִהְיִין מִזִּיו הַשְׁכִּינָה (ז) בַּתוֹרָה מִשְׁתַּעִי קָרָא וְהַמְשִׁיל לְאִשָּׁה כַּמ"ש בַּתְּעֻנִּית (ל"א) אֵין אִשָּׁה אֲלֵא לִינְפִי.

כַּמ"ש ע"ז (מ"ז) לַעֲוֹלָם יִלְמֹד אָדָם בְּמִקְנָה שְׁלֵבּוֹ חֲפִץ. וְהָאוֹמְרוֹת אֵין אִשָּׁה אֲלֵא לְבָנִים.
כַּמ"ש הַפּוֹסְקִים לְלַמֹּד הַנִּצְרָף לְמַעֲשֵׂה וְכַמ"ש ב"מ (ק"ד) בְּאַרְבַּע לֹא מַצִּינָא. אָבֵל לִשְׁם מִמּוֹן הַנִּיֵּין לוֹ בָּנִים שְׁאִינֶם מְהוֹנְגִּים שֶׁאֵין מְכוּוִּין לְהַלְכָה כְּשֶׁעוֹשֶׂה קוֹרְדִם לְחֵתוֹף, וְזֶהוּ וּד' עֲמוֹ בַּעַת לִימּוּדוֹ שְׁלֵמָה לַש"ש.

לָכֵן הִלְכָה כְּמוֹתוֹ בַּכ"מ: (ח) עֲצָם הָאָדָם הַנֶּפֶשׁ. וְהַגּוֹף קִנְיָן לוֹ.

וְקִנְיָן פְּחוֹת מִמֶּנּוּ. מִמּוֹנוֹ וּנְכָסָיו וְיֹתֵר פְּחוֹת חֲבָרִיו וְרִיעָיו.

וְצָרִיף שְׁלִימוֹת כּוֹלָם וְזֶה אֵיזָה חֶכֶם כּו' גְּבוּר כּו' עֲשִׂיר כּו' מְכֻבָּד כּו' שֶׁהוּא שְׁלִימוֹת ד"מ חֲלָקִי הָאָדָם. וְאִז"ל בְּנִבְוָאָה עַל חֶכֶם גְּבוּר וְעֲשִׂיר שְׁלִימוֹת הַג' אָבֵל שְׁבִינוֹ לְחֲבִירוֹ אֵינוֹ בְּנִבְיָא שְׁנִבְדֹּל מֵהֶם וְהַשְׁדָּמוֹנִים שְׁמוּהוּ אֲמַצְעִי בֵּין אָדָם וּמִלְאָף וּבִמְדָרֵשׁ וְיִלְקוּט מִשְׁלִי ו') ע"פ לָף אֵל נִמְלָה.

הַעוּה"ז דּוּמָה לַע"ש וַעוּה"ב לְשִׁבְתָּ מִי שֶׁטָּרַח בַּע"ש כּו' וְדוּמָה לִיבֻשָּׁה וְלִים וְדוּמָה לִימּוֹת הַחֲמָה וִימּוֹת הַגְּשָׁמִים וַעוּה"ז דּוּמָה לְפְרוֹזְדוֹר כּו'. כְּנֶגֶד שְׁלִימוֹת הַנֶּפֶשׁ בְּחֻמָּה עוּה"ב דּוּמָה לְטָרְקִלִין לִפְנֵי מְלָכִים יְתִיב צָרִיף חֶכֶם.

וַיִּגְדּוּ שְׁלִימוֹת הַגּוֹף עוֹה"ב דוֹמָה לְשִׁפְת שֶׁהַגּוֹף שִׁפְת מְמַלְאָהּ וְנִגְדַּד הַמָּמוֹן דוֹמָה לִימּוֹת הַגִּשְׁמִים. וְנִגְדַּד הַחֲבָרִים דוֹמָה לַיִם שְׁאִין לוֹ חֲבָרִים שָׁם: (ט) בַּסַּפ"ג דְּפִסְחִים (מ"ט): גְּדוּלָּה שְׁנֵאָה שְׁשׁוֹנָאִין ע"ה כו' כַּמ"ש בַּמִּד' (רַבָּה תַּשָּׂא פַמ"ג) בְּעֵגֶל שֶׁא' מִשָּׂה לַהֲקַב"ה מָה אֵיכָפֶת לָהּ כו' עַד"ש בְּרִישׁ זִבְחִים (ג') לְשֵׁם עוֹלָה פָּסוּל לְשֵׁם חֲוָלִין כָּשֶׁר דְּמִינָה מִחֲרִיב בַּהּ דְּלֹא מִינָה לֹא מִחֲרִיב.

וְכָלּוּם מִתְקַנָּא חֲכָם בְּחֲכָם כו' וְנִשְׁוִיתִיהֶם יוֹתֵר מֵהֶם. כַּמְשֵׁאז"ל (עִירוּבִין י"ח) נִיבָן וְגו' שְׁנָתָן בִּינָה יִתְרָה בְּאִשָּׁה.

וְלָכֵן שְׁנָה וּפִירֵשׁ יוֹתֵר מִפְּנֻלָּם: (י) עוֹה"ז מְעוֹרָב טוֹב בְּרַע וְרַע בְּטוֹב וְאִין בּוֹ אַחֲדוֹת אֵלֶּא כֹּל דְּבָר מְוָרָב מִב' הַפְּכִים. וְלָכֵן כָּוְלוֹ הַפֶּה לָכֵן טָהוֹר.

וְהֵאוּמָר כֹּל גְּרָנִי תְרוּמָה וְכָל עֵיסְתִי חֲלָה לֹא אָמַר כָּלוּם וּבִסְנֵהֲדָרִין כָּלוּם מְחִיבִים וּפְאִי. כִּי אִין דְּבָר שֶׁכָּוְלוֹ רַע וּפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מְלֵאִים מִצּוֹת.

וְאִין אָדָם צָדִיק בְּאַרְצָא אֲשֶׁר וְעֵשָׂה טוֹב וְלֹא יִחַטָּא. אֲבָל לְעֵתִיד יִהְיֶה הַיְחוד אֲמִיתִי וְגַר זֶאֱב כו' וְצָדִיקוֹ לְשׁוֹן רַז"ל (קִידוּשִׁין ל"ט): לְעוֹלָם שֶׁכָּוְלוֹ אַרְוֶה כו' לְעוֹלָם שֶׁכָּוְלוֹ שִׁפְת כו' וְזֵהוּ אִין ב"ד בָּא אֵלֶּא בְּדוֹר שֶׁכָּוְלוֹ וּפְאִי אוֹ כָּוְלוֹ חֲזִיב וּמַעֲמִיד מִלָּה קָשָׁה.

כִּי נִמְלַל לְהַפֶּה יְחוד לְחִיּוּב אֵל הַהִיפֶה מִלְּהַפֶּה הַמְוָרָב אֵל צַד אֶחָד וּכַמְשׁוֹז"ל (זִבְחִים ג') דְּמִינָה מִחֲרִיב בַּהּ דְּלֹא מִינָה לֹא מִחֲרִיב בַּהּ. וְכִירוּשְׁלָמִי דְתִירוּמוֹת (פ"ט) וְכִי מִשְׁנַת חֲסִידִים זֶה וְכִינָצֵּא בַּכ"מ וְכִי תוֹרָה חֲדָשָׁה לָהֶם אֵלֶּא שְׁלָהֶם חוֹבָה מֵה שְׁאִינוּ לְכָל אָדָם כִּי אִין כָּל גְּוָרְנוֹ תְרוּמָה (וּבְמָקוֹם אַחֵר בִּינְאֵרְתִי זֶה בְּכָל דְּבָרֵי הַזֶּה"ק וְהַמְקַנְפִּלִים שֶׁהֵם חוֹבָה גְּמוּרָה לְשָׁרִידִים.

וְלִזְוִלָתָם כֹּל הַפְּטוֹר כו' נִקְרָא הַדִּיּוֹט). וְלָכֵן כָּתְבוּ הַמְקַנְפִּלִים לְעֵתִיד הַלָּכָה כַּב"ש דֵּהוּא לְחוּמָרָא וְרַצָּה לְהוֹסִיף גְּזִירוֹת וְחִיּוּבִים לְכָל אֶחָד וְזֵהוּ לְעֵתִיד אֲבָל בַּעוֹה"ז אִין שְׁיִיכִים גְּזִירִים אֵלֶּה אֵלֶּא לְשָׁרִידִים.

וְזֵהוּ שֵׁאז"ל בַּפ"ק דְּשִׁפְת (י"ז א') אוֹתוֹ יוֹם קָשָׁה כִּיּוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה עֵגֶל. שֶׁחֲשָׁבוּ שֶׁכָּוְלוֹם קְדוּשִׁים וְצָרִיכִים הַשְׁרָאָה שְׁכִינָה בְּמַעֲשָׂה יְדִיהֶם וּמֵאחֵר שֶׁמִּשָּׂה אֵינָנוּ בִּקְשׁוֹ אֲמַצְעֵי אַחֵר בִּינֵיהֶם וּבִאֲמַת הִ' זֶה דְּרָךְ מְסוּפָן כַּמ"ש בַּמִּק"א רַק שֶׁחֲשָׁבוּ שֶׁכָּוְלוֹם קְדוּשִׁים וְלֹא יִטְעוּ.

וּבִאֲמַת אֵינָנוּ כֵּן וְטַעַם הַרְבֵּה וְכֵן אוֹתוֹ יוֹם כַּמ"ש ר"פ מִי שֶׁהִחֲשִׁיף (קנ"ג ב') מִשָּׁל דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כו' וְהוּא מְקִיאָה שְׁאִין כֹּל אָדָם זֹכָה לְהִיּוֹת וּפְאִי וְאִין כֹּל עֵיסְתוֹ חֲלָה: (יא) תְּמוּתָת רִשָּׁע רָעָה. הַעֲבִירָה, רַק אַז"ל בְּשִׁפְת (נ"ה א') הִלְלוּ צָדִיקִים גְּמוּרִים שֶׁלֹּא מִיתוּ לַפְּנִיָּה מִי גְלוֹי מִיָּד כו'.

אֲבָל אִם כָּכָר מִיָּחוּ וְהוֹכִיחוּ מִקְצַת וְלֹא שְׁמַעוּ א"צ לְהוֹכִיחַ הָאֲחֵרִים דַּג"כ לֹא יִשְׁמַעוּ וּמַצְוָה שֶׁלֹּא לִזְמַר דְּבָר שְׁאִינוּ נִשְׁמָע, וְזֵהוּ. וְשְׁוֹנָאִי צָדִיק, כַּמ"ש בְּכַתוּבוֹת (ק"ה ב') הֵאֵי דְסַנִּי לִי מִשׁוּם דְּמוּכָח בְּמִלִּי דְשִׁמִּי יֵאָשְׁמוּ עַל שֶׁלֹּא מִיָּחָה בְּרִשָּׁע, וְלֹא יֵאָשְׁמוּ כֹּל הַחוֹסִים בּוֹ עַל זֶה: (יב) יְדוּעַ שְׁאִין לְלַבְנָה אוֹר מִשָּׁלָה וְהֵיא גּוֹף עָכוּר רַק מְקַבֶּלֶת אוֹר הַחֲמָה וְלָכֵן אָמְרוּ שִׁילְהִי שִׁפְת (קנ"ו א') הֵאֵי מֵאֵן דְּבִלְבָנָה אָכִיל לֹא דִילָי כִּי כְּמוֹ הַלְבָנָה וּפִי רִשִּׁי שָׁם דְּחוּק.

וְנָהוּ פָּנִי מַלְשָׁה כַּפָּנִי חֲמָה שְׁקִיבֵל מַעְצָמוֹ אֹר פָּנָיו מֵד'. פָּנִי יְהוֹשֻׁעַ כַּפָּנִי לִבְנָה שְׁקִיבֵל מַמְלָשָׁה שְׁסֻמָּה יָדָיו עָלָיו.

זְקִינִים שְׁבָאוֹתוֹ דּוֹר אָמְרוּ אוֹי לְאוֹתָהּ בּוֹשָׁה כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ וְהוּבָא בְּפוֹס' קִידוּשִׁין לוֹ) דְּמֵאן דְּאָכִיל דְּלֹא דִילָל' בְּהִיָּת לְאֶסְתְּכּוּלִי בְּאַפְלִי: יג) בֵּין חֲכָם יִשְׁמַח אָב. אָבֵל הָאֵם אִז"ל (קִידוּשִׁין מ) הָנִי נָשִׁי בְּמֵאֵי זְכִינָן בְּאַקְרוּיִי בְּנִיָּהּ.

וְשִׁמְחָה לֹא שְׂיִינָהּ אֱלָא עַל תּוֹסַפֶּת טוֹבָה ע"ד אַל תַּחֲזִיק טוֹבָה כִּי לִכְה נּוֹצְרָתָהּ. וְכֵן פָּסִיל לָאֵב אֵין אֱלָא הָעֶדֶר הַשְּׁמִיחָה.

אָבֵל תּוֹגַת אִמּוֹ שְׁאִין לָהּ זְכוּת: (יד) הִיצָה"ר אֵין מְסִית לְאָדָם לַעֲשׂוֹת עֲבִירָה אֱלָא לַעֲשׂוֹת מַצָּנָה שְׁמִינְיָפָה לוֹ הָעֲבִירָה כְּאֵלוֹ הוּא מַצָּנָה שְׁצָרִיף לְרִדּוֹן אַחֲרֵי'. וְנָהוּ וְאֵל יִבְטִיחָהּ יִצְרָה שְׁהַשְׁאוּל בֵּית מְנוּס לָהּ, וּפְשׁוּטוֹ שְׁלֹא לַחֲשׁוֹב כְּפִשׁוּטוֹ דְּבָרֵי אִיּוֹב.

לָמָּה לֹא מְרַחֵם אֲמוֹת וְגו' כִּי עָתָה שְׁכַבְתִּי וְאֶשְׁקוּט וְגו' יַחַד אֲסִירִים שְׁאֲנָנוּ וְגו': (טו) ג' עֲזִין הֵן. יִשְׂרָאֵל בְּאוֹמוֹת (בִּיצָה כה:) לָכֵן יֵאֵי עֲנִיּוּתָא לִישְׂרָאֵל לְהַתִּישׁ פֶּת עֲזִיּוֹתָהּ.

אָבֵל אָמְרוּ תוֹרָה מִתְּשֶׁת פֶּת עֲזִיּוֹתָהּ. וְנָהוּ לוֹלִי תוֹרָתָהּ שְׁעֲשֻׁנְעִי אִז אֲבִדְתִּי בְּעֲנִי (תְּהֵלִים קי"ט).

או ע"ד מֵאֲרִז"ל (שְׁבַת קי"א:) צֹרֶכָא מְרַבְּנָן לֹא מִיְעָנִי. או יֹאמֵר כִּמְשֹׁאז"ל (עִירוּבִין מא:) עֲנִיּוֹת מַעְבִּיר עַל דַּעַת קוֹנֹו כִּמ"ש לֹא עֲנִיּוּתָא דְּגֵרְמָא (קִידוּשִׁין מ) שְׁהוּבָאוּ לִידֵי נְסִיּוֹנוֹת ע"י עֲנִיּוֹת.

אָבֵל הַסְּגוּלָּה לָזֶה אִם פָּגַע בָּהּ מִטּוֹל מְשַׁכְּהוּ לְבַהֲמ"ד: (טז) אָמְרוּ פִּילוֹסּוֹפִים הַקְּדָמוֹנִים כִּי רָצוֹן הָאָדָם רַק לְטוֹב וּמִהַשְׁיִפְעוֹל רַע. מִהֵם אָמְרוּ שְׁהוּא כְּפִי הַטּוֹב שְׁבֹו כְּמוֹ שְׁיִגְנוֹב לְמִלְאוֹת בֵּיתוֹ כְּסָף וְרָצוֹנוֹ רַק לְתַכְלִית הַטּוֹב.

וּמִהֵם אָמְרוּ שְׁהוּא טוֹב מְדַנְּמָה שְׁזָה מְדַמָּה שְׁהוּא טוֹב מֵהַ שְׁאִינוֹ וְאֶרִיסְטוֹ הַשִּׁיג עָלֵיהֶם. אָבֵל הָאֲמַת כְּדַבְּרֵיהֶם וְכַדְּבָרֵי שְׁנִיָּהֶם.

זֶה בְּתַחֲלָה וְזֶה בְּסוֹף כְּמוֹ שֹׁאז"ל (ע"ז ו) לֹא עֲבָדוּ ע"ז אֱלָא לְהַתִּיר עֲרִיּוֹת. וּלְבַתֵּר דְּאִבִּיקוּ כו' כִּמ"ש (יּוֹמָא פ"ו:) עֶבֶר וְשְׁנָה נַעֲשִׂית לוֹ כְּהִיתָר.

טוֹב מְדַנְּמָה וְזֶה הָנִי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן וְגו' חֲטָאָה, שְׁבַתְחִילָה עוֹן מִזִּיד שְׁיֹדַע שְׁרַע רַק בְּעֶבֶר מַעַט הַטּוֹב שְׁבֹו שְׁהוּא שְׁנָא שְׁבָאָמַת אִינוֹ טוֹב כָּלָל. אָבֵל אַח"כ.

חֲטָאָה.

שׁוֹגֵג טוֹב מְדַנְּמָה בְּלִי רַע כָּלָל. הָנִי הָאוֹמְרִים לְרַע וְגו' בְּתַחֲלָה אוֹמְרִים כָּל רַע מְעוֹרֵב בְּטוֹב וְטוֹב בְּרַע וְיֹדְעִים שְׁרַע רַק עוֹשִׂים כְּפִי הַטּוֹב שְׁבֹו.

הָנִי חֲכָמִים וְגו' כִּי דַעַת פִּילוֹסּוֹפִים הַנִּזְכָּרִים שְׁאִין מְצִיאוֹת בְּאֲמַת אֱלָא לְפִי הָרָצוֹן וְכֵן טוֹב וְרַע לְפִי הָרָצוֹן וְלִמִּי שְׁמְדַנְּמָה טוֹב הוּא טוֹב וְנִתְּנוֹ הַחֲכָמָה וְהַהֲפָרָה בְּטוֹב וְרַע. לְכָל אָדָם.

וְהוּא נִגְדַּת הַתּוֹרָה. וְנָהוּ אַח"כ הָיוּ חֲכָמִים.

ולפי שהם אח"כ שוגגים שאצלם מדונה לטוב דומה לשיפור שאה"ח אינו מחויב עונש על מה שעשה בשכרותו רק על מה שנשפך. זהו הני גבורים וגו'.

מדיקי רשע עקב שוחד. עקב הטוב שבו.

ואח"כ צדקת צדיקים יסורו ממנו. שיחשבו שהפכו טוב גם בלא שוחד לפי שהטוב כפי הרצון ורצונו שאינו טוב: (יז) תורה קדמה לעולם.

הוא תורה שבכתב כתובה אש שחורה כו' שהוא בכל עולמות עליונים כפי ענינם אבל תורה שבע"פ אין שייכות אלא לישראל לכן לא נכתבה ולכן עפ"י הדברים פירתי ברית (שמות ל"ד) ואז"ל (שמ"ר פמ"ז) על דברים שבע"פ שהם ברית וקשר לישראל ביחוד.

וזהו משאז"ל בפסיקתא (פתיחא איכה) כי מאסו תורת ד' צבאות זה תורה שבכתב מיוחסת לשם צבאות על צבאי צבאות שלו. ואמרי קדוש ישראל נאצו זה תורה שבע"פ כי מיוחסת למה שהוא קדוש ישראל: (יח) לקות החמה פשיעמוד גרם בינה לארץ.

ולקות לבנה פשיעמוד ארץ בינה לחמה. לכן פשלבנה לוקה סימן רע לישראל כי הרע המגיע לארץ ממנה עצמה וכן ישראל פרי מעלליהם יאכלו.

אבל חמה לוקה סימן רע לאו"ה שגמול מעשיהם לעוה"ב ורע המגיע בעוה"ז כפי המערכת ואין הם הגורמים אלא ד"א או יאמר כי ליקוי לבנה גם בלבנה עצמה נעדר האור. וזהו סימן רע לישראל כמ"ש עמו אנכי בצרה וכשנחרב ביהמ"ק נתמעטה פמליא של מעלה.

אבל ליקוי החמה העדר האור לרואים ולא בחמה. וזה סימן רע לאו"ה שהשפיע במקומו בשלימות וחסר להם: (יט) ד' מיני לקות לחמה.

א' בכל לילה שהחמה פונה מאתנו. זהו אב"ד שמת ופנה זיוה.

ולא נספד כהלכה להמשיך האור במקצת כמ"ש הקדמונים בהספד. ב' ע"י ענן מסך מבדיל, זהו נערה המאורסה צעקה ואין מושיע לה שהוא רבוי הזנות שמטמטם הלב מלקבל אור כמשז"ל וכמ"ש ויקרא י"ח) את כל התועבות גו' ותטמא וגו' ונעשה מסך, ג' ע"י גרם שהוא יותר קרוב לשמש מקבל השפעה ממנו ואחיו להאיר ומבטל אור וזהו על שני אחים שנשפך דםם באחד במחלוקתם זה עם זה, ד' ע"י הכתמים הנראים לחוזים, והוא הסתלקות האור בעצם המאיר, זהו משכב זכור שכתבו המקובלים גורם מגיעת השפיע כינה להשפיע כי חזרה שפיע להמשפיע מזה כנגד מזה ולא לשכינה המקבלת השפעה ונעדר אור והשפעה בשכינה כ"י, או יהי' נגד ד' שלימות האדם (ע"ל סי' ח) הנפש, והגוף.

וקניינו וזולתו וכן ליקות החמה מה שהוא בעצם האור מכתמים. וזהו נגד הנפש עצם האור וזהו אב"ד שמת חסרון שלימות הנפש, ומה שהוא מן הארץ המקבלת השפעת האור שמפסקת בלילה נגד האור.

זהו נגד הגוף המקבל אורו מהנפש והעדרו זהו משכב זכור. ומה שמן הינצא מן הארץ והוא האד וענן וזהו קנינו יוצא ונמשך מן הגוף.

וְזֶה נַעֲרָה הַמְּאֹרָסָה כּו' כּמִשׁ"ל ס"י. א' אֵינָה עֹשִׂיר הַשְּׂמִחַ בְּחִלְקוֹ וְזֶה לֹא נִסְתַּפֵּק בְּחִלְקוֹ
(וְאֲשֶׁתוֹ קִנְיָנוּ וּמָה שֶׁהוּא מְזוּלָתוֹ וְהוּא הִירָח.

וְזֶהוּ עַל שְׁנֵי אַחִים הַעֲדָר הַשְּׂלִימוֹת שֶׁבִּינּוּ לְזוּלָתוֹ. (אז ד' מִינֵי הַלְקִיּוֹת א' בְּרֹבּוֹ פְּכֻלּוֹ
ע"י הִירָח, ב' בְּמִקְצָתוֹ ע"י פְּתָמִים.

ג' בְּכָל הָעוֹלָה בְּלִילָה ד' בְּמִקְצָת וּע"י עֲנָן דו"ק לְהַקְבִּילָם: (כ) שְׂמוּאֵל רַבְּתִי פכ"ג. ג'
שְׁמוֹת נִקְרְאוּ לְאָדָם א' שֶׁקָּרְאוּ לוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ.

בַּעֲת הַלִּידָה וּא' שֶׁקָּרָא לַעֲצָמוֹ (כָּן הָעֲתִיק הַנִּסְתָּא בְּקֹהֶלֶת יַעֲקֹב שׁוֹרֵשׁ י"ב) צָדִיק אוֹ
רָשָׁע וּא' שֶׁנִּכְתַּב בַּסֵּפֶר תּוֹלְדוֹתוֹ, חָכָם אוֹ טִיפֵּשׁ כּו'. אֵין אָנוּ יוֹדְעִים אֵינָה יִקְדָּם אִם זֶה
שֶׁקָּרָא לַעֲצָמוֹ אוֹ שֶׁקָּרְאוּ לוֹ או"א בָּא שְׁלֵמָה וּפִירֵשׁ וַיּוֹם הַמָּנֹת מִיּוֹם הַנִּלְדּוֹ, עַד"ש (שְׁבַת
קנ"ג) עֲשֵׂה דְבָרִים שֶׁיֵּאֱמָרוּ לְאַחֵר מִטַּתָּה וּמִזְכִּירִים בְּיוֹם הַמָּנֹת שֶׁם עֲצָמוֹ: (כא) בְּשַׁבָּת
(קנ"ב) אר"ח בַּעֲנִיּוֹתֵי בִתּוּרָה.

לֹא אֶכְלָתִי יִרְקָא מִצּוֹת שֶׁאֶפְשֶׁר לַעֲשׂוֹתָן ע"י אַחֵרִים וַיְכּוֹל כ"א לַעֲשׂוֹתָן מִשּׁוּם דְּגִרְרִי
מוֹשֵׁף זְמַן הַרְבֵּה בַּעֲשִׂיָתָם וּמִתְבַּטֵּל בֵּין כֹּף מַת"ת, בַּעֲתִירוֹתֵי כּו' בְּאַתְרָא דְלִיעוּל יִרְקָא
לִיעוּל בִּישְׂרָא וְכוּרָא.

בִּשְׂרָא דְתוֹרָה לְלַמּוֹד וּלְלַמֵּד: (כב) בַּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי, וְלֹא פְלוֹנִית אוֹ בֶן פְּלוֹנִי. בְּמַחֲזִיר
זֵין ע"פ וַיֵּאמְרוּ נַעֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִשְׁרָתִיו שֶׁעַל הָרֹב יַצִּירַת הַחֲתָן קוֹדֵם יַצִּירַת הַכֶּלֶה, וְלֹא
יַדְעִתִּי לָמָּה, וְלִי נִרְאָה לְפִי שֶׁהָאֵב זֹכָה לְבִתּוֹ בְּקִדּוּשִׁי, אוֹ יֵאמֹר לְפִי שֶׁאֶמְרוּ לַעֲוֹלָם יִשָּׂא
בַּת טוֹבִים, וְהַנּוֹשֵׂא אִשָּׁה יְבָדוּק כּו'.

מִשָּׂא"כ אִשָּׁה בְּכָל דָּהוּ נִיחָא לָהּ. טב כּו', (וְלָכֵן ג"כ אֵין מְכַרְיִזִים לְפָנֵי לִידָתָהּ): (כג)
וְאֶכְלָתָם לַחֲמֻכָּם לְשׁוֹבֵעַ, דָּלָא תְרוּנִי וְלֹא תַחֲטָא.

שְׂמָא תֵּאמֹר אִם אֵין שְׁלוֹם אֵין כְּלוּם דָּלָא תִרְתַּח וְלֹא תַחֲטָא. ת"ל וְנָתַתִּי שְׁלוֹם וּגו'.

אוֹ יֵאמֹר ע"ד שֶׁאֶמְרוּ (גִּיטִין ע) אֶכּוֹל שְׁלִישׁ שָׂאֵם תַּכְעֲנוֹס תַּעֲמֹד עַל מְלוּאָף וְאִם לְשׁוֹבֵעַ
אִם אֵין שְׁלוֹם אֵין כְּלוּם בְּרָכָה בָּזָה: (כד) כְּשִׁיתְקַבְּצוּ ב' שִׁיעוּרִים מְשׁוּלָלִים תְּהִי קְבוּצָתָם
כְּמוֹ כֶּן מְשׁוּלָלָת.

וְזֶהוּ קֶשֶׁר רָשָׁעִים אֵינוֹ מִן הַמִּנְיָן. וְאִם יִתְקַבְּצוּ מַחֲיִיבִים וּמְשׁוּלָלִים אִם הַמַּחֲיִיבִים עוֹדְפִים
תִּהְיֶה קְבוּצָתָם מַחֲיִיבָת זֶהוּ עִם לָבָן גִּרְתִּי וְתִרְגִּי"ג מִצּוֹת שְׁמִרְתִּי, וְזֶהוּ בְּמַצְרִים וְאֵת בְּתִינוּ
הַצִּיל וְאִם הַמְשׁוּלָלִים עוֹדְפִים תְּהִי קְבוּצָתָם מְשׁוּלָלָת זֶהוּ וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם וְזֶהוּ בְּהִדִּי.

הוֹצֵא לְקִי כְּרָבָא וְכֵן בְּהִתְסַבְּרָה לְרָשָׁע. וְזֶהוּ נִתְקַלְלָה צִיּוֹן נִתְפָּרְכוּ שְׂכִינֵי נִתְקַלְלָה בְּכָל
נִתְקַלְלוּ שְׂכִינֵי: (כה) נִרְפִּים הֵם מְמַלְאָכָה שְׂאֵין מְכַבִּידִם עֲלֵיהֶם הָעוֹל כ"כ.

ע"כ.

אוֹמְרִים גִּלְכָּה נִזְבְּחָה לְאַלְקִינוּ. כִּי קָרְבָן בָּא לְתוֹדָה עַל רַבּוּי חֲסִדָּיו בָּמָה שֶׁהִרְפוּ לָהֶם
מִמְּלָאכָתָם.

תַּכְבֵּד וּגו' וְלָכֵן אֵל וּגו' שֶׁקָּר. חֲנָם שֶׁהָרִי לֹא אֲנִיחָם.

והמצרים לא ידעו שם ד' כמ"ש פרעה מי ד' וגו' לכן אמר להם נרפים הם וגו' לאלקינו. ואח"כ נרפים אתם וגו' לד': (כז) שמש ידע מבואו שהוא סימן לאו"ה שמונין לחמה עשו בנה הגדול כמשז"ל (סופה כ"ט א') והם מתנהגים כסדר המערכה ומסודר יפה כל מה שקרה ויקרה.

ירח סימן לישראל לא ידע מבואו שאין מזל לישראל והפל תלוי בזכות שהוא משתנה תמיד. ויש לירח גלגל בפני עצמו שמסבב בו ואותו גלגל תקוע בגלגל יוצא מרכז המסבב הארץ משא"כ בחמה שגלגלה היוצא מרכז מסבב הארץ פעמים קרוב פעמים רחוק.

וכן או"ה פעם מצליחים פעם לא. אבל לישראל מלבד גלגלם סביב העולם להם סביב בפני עצמם באופן שגם פשגלגלם קרוב אפשר שהם בגלגל סיבובם רחוק וכן להיפך כי סבוב גלגל מיוחד להם לבדם מלבד סבובם לארץ: (כז) את האלקים ירא שם"ה מצות ל"ת כמו שאמרו הקדמונים יראה לל"ת.

ואת מצותיו שמור רמ"ח עשין. כי זה כל האדם רמ"ח איברין ושם"ה גידים, או יאמר ואת מצותיו שמור בלא לחקור טעמים כי זה כולל כל האדם משא"כ אם נדע טעמים אמר שלמה אני ארבה ולא וגו': (כח) אורין תליתי.

תורה שבכתב והוא למי שלא חטא כמ"ש ולרשע וגו'. ולא זכה נעשית כו'.

ב' תורה שבע"פ. זהו (אף לרשע דהא צריך לדעת מה יעשה משא"כ תורה שבכתב דממנו אינו יודע מה לעשות) שלא יחטא שיביאו לידי מעשה והלומד ואינו מקיים כו'.

ונסתר. לחכם ומבין וצדיק גמור שפבר מילא פריסו בשר ויין.

לעמא תליתיאי בעלי ג' מדות. רחמנים.

מכפר על מה שחטא כמ"ש (שבת קנ"א) כל המרחם מרחמין עליו מן השמים. ביישנים.

שלא יחטא כמ"ש (נדרים ו' כל המתבייש לא במהרה כו'. גומלי חסדים.

עוסק במצות כמשאז"ל בכ"מ עבד מצותא ע"ז שזהו מצוה גדולה הנשכים תמיד (וגדולה גם"ח מן הצדקה. ע"י תליתיאי משרע"ה שזכה לג' פתרים והם נגד ג' דברים שהעולם קיים.

זכרו תורת משה עבדי. והוא תורה שומרת שלא יחטא כמ"ש (ר"פ דאיכה רבתי ובירושלמי חגיגה פ"ח ה"ח) המאור שבה.

שימש בז' ימי המילואים נגד. עבודה לעפר על מה שחטא כמ"ש (במדבר) לא לן בירושלים בחטא ויהי בישורון מלך נגד גם"ח כמ"ש (משלי כ כח) חסד ואמת ינצרו מלך וסעד בחסד כסאו.

ביומא תליתיאי. שבת וכמ"ש (שבת קי"ח ב') אפי' עוה"ז פאנוש מוחלין.

ואז"ל לשבת י"ב א' יכולה היא שתרחם. ואמרו (שם קנ"ו) האי מאן כו' וקדישא רבא יתקרי.

ואמרו (ירושלמי שבת) לא נתנו שבתות אלא ללמוד תורה. שבת לד' פולו לד' בירחא תליתאי.

וכל חד תלתין יומין. תשובה על שחטא.

ושלא יחטא. ותוספות קדושה.

ע"ד שאמרו ויבמות קי"א) עד תלתין יומין מוקי אינש אנפשי' שפיר כו'. והי' בירחא של תוספת קדושה וכבר הוא משולש שגמרו שנים הראשונים: (כה) המקובלים פתבו דמדת יום זכר ומדת לילה נקיבה ולכן בשחרית אמת בערבית אמונה והכל אחד.

ובקרבן מנחה סימן כ"ו דלגבי יום תשש פחו. ולי נראה לפי שמקבלת אור הלכנה המושפעת מחמה ולכן יום זכר.

וזה שאז"ל (פסחים ב' ב') עוה"ז דומה ללילה. שמתמצית או"ה ישראל שותים (ולכן ישראל נמשלו ללכנה ואו"ה לחמה) ועוה"ב ליום ולכן אמרו במדרש (תנחומא תשא) דכשילמד תורה שבכתב ידע שהוא יום שבע"פ לילה דתושבע"פ מקבלת ויוצאת מתושב"כ.

וז"ש בטו"ח סי' קל"ט תורת אמת זה תושב"כ דמדת יום אמת לשון זכר. וחי' עולם זו תושבע"פ דתורה קדמה לעולם.

אבל תורה שבע"פ המיוחדת לישראל כמש"ל סי' י"ז תלוי' ומיוחדת בעולם: (ל) דמקדמי ומחשכי לבי בנישטא היינו דאחניא להו ברכות ח') אע"ג דכתיב על האדמה. כמאחז"ל (מגילה כט) עתידים כל בתי כנסיות שפחו"ל שיקבעו בא"י, ועיין קרבן מנחה סי' רנ"ו: (לא) כל דעביד רחמנא לטב (ברכות ס').

דבלאו הכי זה נהנה וזה לא חסר כופין על מדת סדום ולפעמים לכפרת עונות וגם זה לטוב כמו הרופא מקיז דם ועושה חבורה. וזהו כל המחלה אשר שמתי במצרים.

שהיו לדראון עולם על ידיהם. לא אשים עליה בדרך זה.

פי אני ד' רופא. באלה המכות: (לב) פילוסופסים קדמונים אמרו פי כי אין הנאה ומגונה טוב ורע.

וכל המציאות וכיוצא אלא לפי הדימוי שאם ידמה לאחד נאה הרי היא נאה ואינם מציאות באמת לעצמם, ואריסטו הקשה עליהם פי א"כ יהי' שני הפכים בנושא אחד אם ידמהו ראובן נאה ושמעון מגונה.

ואין זה קושיא. שזהו אלו הי' הנאה ומגונה מציאות בפני עצמו הי' קשה איה אפשר בנמצא שני הפכים כו' כיון שאינו מציאות בפני עצמו כלל אלא בלב הרואה ומדמה א"כ אין ההפכים בנמצא אחד אלא בב' נושאים ראובן ושמעון, וזהו כל אשר יקרא לו האדם נפש חי' הוא שמו שפפי קריאת האדם כן שמו באמת: (לג) הבדל בין פתי לאויל ושאר שמותי, שפתי משורש נפתה מאמין לכל דבר.

ולכן נקרא ע"ז פתיות שאינה אלא ענין אמוני, משא"כ תוה"ק יש בה טעם ודעת למשפיל, וזהו מדוע פתיים מאמינים לכל דבר. תאהבו פתי.

וְלָמָּה לֹא תִקְבְּעוּ אֲמוֹנַתְכֶם בְּתוֹרַת אֱמֶת. וּבְזֶה הַשְׁבָּתִי לְשׂוֹאֲלֵי הַמִּדְרָשׁ (שמו"ר פ' ג')
פ"פ אֲנֹכִי ד' אֶלְקִיךָ הַה"ד פְּתִי יֵאֱמִין לְכָל דָּבָר זֶה מִשָּׁה שָׁפֵן בְּעֶרְכָּיָא קוֹרִין לְנַעַר פְּתִיָּא.
כִּי כָל מִדָּה רָעָה פְּעָמִים טוֹבָה כְּמוֹ אֲכֻזְרִיּוֹת בְּאַגָּג וְכֵן מִדַּת פְּתִיּוֹת הָאֱמֻנָה לִכ"ד מִדָּה
גְּרוּעָה אֲבָל לְפִי שְׁעָה הַהוּא הִיטָה טוֹבָה. כִּי אֵלּוּ נִגְלָה לְאַרִיסְטוֹ וְדוֹגְמָתוֹ.

אֵלֶּף רְאִיּוֹת הִי מְבִיא לוֹ שְׁאִינְנוּ ד'. אֲבָל הַהֲאֱמֻנָה הַפְּשׁוּטָה טוֹבָה.

וּמְבִיא רֵאשִׁי שָׁפֵן בְּעֶרְכִּי כו' וְלֹא אָוִיל כִּי אֵינִי אָוִיל אֲבָל זֹו מִדַּתוֹ מֵאֱמִין לְכָל דָּבָר: (לד)
הִנֵּה עֲרָלָה אֲנִי וְלֹא יוֹכְלוּ לְהַקְשִׁיב גַּם אִם יִרְצוּ וְהֵם פְּאֻנוּסִים. כִּי הִנֵּה דָבָר ד' הִי לָהֶם
לְחֻרְפָּה וְלֹא יִחַפְּצוּ בָּהּ.

כְּמוֹ תַחֲלָתוֹ בְּאֻנָּס וְסוֹפּוֹ בְּרִצּוֹן (פְּתוּבוֹת נ"א) לְאִבּוּיָה דְשִׁמוּאֵל יִצְרָא אֶלְבָּשָׁה וְכֵן אוֹ
יִצְרָא דַע"ו כְּמוֹ שְׁאֶמֶר מְנַשֶּׁה וּבְסוֹף גַּם רִצּוֹן אֲנָס רַק הָעֵינִיקָר עַל הַתַּחֲזִילָת. אוֹ יֹאמֶר
עַד"ש (יְרוּשְׁלַמִּי חֲגִיגָה פ"א) הִלְנֵאִי אוֹתִי עֲזָבוּ וְתוֹרָתִי שְׁמָרוּ הַמְּאֹרֶשׁ שְׁבָה יַחְזִירָם
לְמוֹטָב.

וּכַמ"ש (קִידוּשִׁין ל') בְּרֵאשִׁית יִצְה"ר בְּרֵאשִׁית תוֹרָה תְּבַלִּין: (לָהּ) פֶּלֶס (מְשָׁלִי ט"ז). הוּא
הַיְחִידִי שְׁשׁוֹקֵלִין בּוֹ מַעַט וְהַרְבֵּה בְּשָׁנָה.

רַק שְׁהַרְבֵּה שׁוֹקֵל יוֹתֵר. וְזֶהוּ נֶגֶד שְׁכַר הָעֲבִירוֹת.

וּמֵאֲזִנֵּי מִשְׁפָּט. מֵאֲזִנִּים הֵם שְׁפָשְׁשׁוֹקֵלִין הַרְבֵּה צָרִיךְ לְהַנִּיחַ בְּשָׁנֵי הַמִּשְׁקוּלוֹת הַרְבֵּה
וּלְמַעַט מַעַט.

זֶהוּ נֶגֶד שְׁכַר מִצּוֹת ע"ד שְׁאֶמְרוּ (ב"ב ע"ה) שֶׁכ"א נִכְנָה מִחֻפּוֹתוֹ שֶׁל חֲבִירוֹ: (לו) בְּמִדְבָּר
סִינִי מְקוֹם מְסֻנִּיִּים לְכָל. בְּאֻנְהָל מוֹעֵד.

מְקוֹם מְסֻנִּיִּים לְדוֹר הַיּוֹדְעִים לְבַד. בְּאַחַד לַחֲדָשׁ הַשָּׁנִי זְמַן מְסֻנִּיִּים לְכָל.

בְּשָׁנָה הַשָּׁנִית לְצִאתָם מִמִּצְרַיִם לְדוֹר הַיּוֹדְעִים וְעֵינֵי בְּאוֹר הַחַיִּים: (לז)
לְגוֹלְגֻלְתָּם. וּבִלְוִיָם לֹא נֶאֱמַר לְגוֹלְגֻלְתָּם שְׁנִמְנִי קִטְנִים מִכֵּן חֲדָשׁ בְּתוֹכָם וְאֵלּוּ מִנּוּ
הָרָאשִׁים לֹא הָיוּ נִרְאִים הַקִּטְנִים לְכָף הַנּוֹצֵרִכוּ לְמִנּוֹת גּוֹפִים.

וְעֵינֵי בְּתַפְאֶרֶת יְהוֹנָתָן לְפִי שְׁכָתְבוּ תוֹס' (מְנַחוֹת ל"ז) דָּבָר שְׁנֵי רָאשִׁים לֹא שְׁכִיחַ שְׁיַחֲזִי'
יוֹתֵר מִיב"ח דְּטָרִיפָה אֵינִי חֵי וּבִלְוִיָם הִי הַחֲשָׁשׁ. וְעֵינֵי בַגְמ' וְתוֹס' ס"פ הַקּוֹמֵץ (מְנַחוֹת
ל"ז) דָּלָא שְׁכִיחַ כָּלֵל בַּעוּה"ז: (לח) אֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי וְגו' (בְּמִדְבָּר ג') שֶׁם שְׁקָרָאוּ לָהֶם
או"א, אֵלֶּה שְׁמוֹת הַכֹּהֲנִים הַמְּשׁוּחִים וְגו' שֶׁם שְׁקָרָאוּ לוֹ אַחֲרֵיהֶם.

וְשְׁקָרָאוּ לוֹ בְּסִפְרֵי תוֹלְדוֹת בְּרִייתוֹ כְּדֹאִיתָא בְּמִדְרָשׁ וְתַנְחוּמָא וַיִּקְהֵל) ע"ל סי' כ' וּמ"ש
בַּמִּקְדָּשׁ: (לט) וּבְנִים לֹא הָיוּ לָהֶם. ע"ד שְׁאֶמְרוּ (עִירוּבִין סז) מֵאֵן דְּמוֹתִיב מְלָה קָמִי רַבִּי
אֲזִיל בְּלֹא וָלֵד: וּבְמִדְרָשׁ (תַּנְחוּמָא אַחֲרֵי) לֹא מֵתוּ אֵלָּא שְׁלֹא נִשְׂאוּ נָשִׁים ע"ד שְׁאֶמְרוּ
(בב"ק לח) וְיָמָּה בְּשִׁבְלִי ב' פְּרִידוֹת טוֹבוֹת בָּתוּ שֶׁל רַבִּי כו' עֲאֻכו"כ, אוֹ יֹאמֶר דָּלָא נִסְיָבוּ
דָּלָא חֲזוּ מִיִּנְיָהּ בְּנֵי דְמַעְלִי כְּמוֹ שְׁהֲאֵמַת רַק בְּהָדִי כְּבָשִׁי דְרַחֲמָנָא לַמ"ל.

וְכַתְּבִתִּי בַמֶּלֶךְ אֶת־הַתִּלְיָן אֵי דְרָשִׁינוּ טַעְמֵי דְקִרְאָה וְטַעַם פִּי' לְהוֹלִיד בְּנִים עוֹבְדֵי ד' לֹא שְׁיִיף בְּהִדֵּי כְּבִשֵּׁי כו'. וְהִנֵּה הֵם לֹא הוֹרִו רַק לְעַצְמָם עָשׂוּ מַעֲשֵׂה וּקְרָא כְּתִיב כָּל מְבַקֵּשׁ ד' וְגו'.

רַק אֵי דְרָשִׁינוּ טַעְמָא דְקִרְאָה מִשּׁוּם כְּבוֹד הָרַב גַּם זֶה אֲסוּר וּמִמֶּנּוּ חִיָּיִבִים. וְזֶהוּ לֹא מֵתוּ [ב"א] אֲלֵא כו': (מ) (בְּמִדְבָּר רַבָּה פ"א) צְדָקָתָהּ כְּהִרְרִי אֵל.

שְׁמִפְרָסִם הַזְמָן, מִשְׁפָּטִיהָ תְּהוּם רַבָּה. וְשָׂאִין מִפְּרָסִם הַזְמָן, כִּי יוֹם מוֹכֵן לְטוֹבָה וּלְפִנְיָנוּת כְּמוֹ הָאֵי מֵאֵן דְּאִית לִי דִינָא כו' (תַּעֲנִית) וְיִדְעוּ יִשְׂרָאֵל בְּטוֹב וְלֹא יִדְעוּ נִכְרִים בְּרַע כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ (מַגִּלָּה) בְּהֵמָּן וְלֹא יִדְעוּ שְׁנוּלָד, דְּלוּלָא כֹּן לָמָּה כְּתִב הַזְמָן שְׁמַת אֲלֵא דְמִזָּה נִדְעָ שְׁנוּלָד.

אוֹ כַּמִּשְׁ"ש (אֵיכָה ג) מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תֵצֵא הֲרַעוֹת רַק מִנִּיחָם לְמִזֵּל וּמַעֲרַכְתָּ יִשְׂרָאֵל לְרַע. וְאִ"כ מִמִּילָא נִידַע הַזְמָן כְּפִי חֲשָׁבוֹן הַמַּעֲרָכוֹת מִשְׁא"כ בְּטוֹב צָרִיף לְהוֹדִיעַ: (מֵא) שָׁם בְּמִדְרָשׁ, בִּג' דְּבָרִים נִתְּנָה תוֹרָה.

בְּאֵשׁ.

רָמַז לְשִׁלְיָמוֹת מִחֲשָׁבָה ע"ד חֲזִי דְאֵת נוֹרָא. וְהוּא בָּלֵב כַּמִּשְׁ"ש יִצְרָר לֵב הָאָדָם וְאִ"ל וּבִרְכוֹת ס"א) יוֹשֵׁב עַל נְשִׁיתִי מִפְתָּחֵי הַלֵּב.

וְנֹא' לֹא תִתּוּרוֹ אַחֲרֵי לְבַבְכֶּם, לִיבָא סְרִסוּרָא. וּבְמִיָּם.

רָמַז לְשִׁלְיָמוֹת הַדְּבוּר יִצְרָנוֹף כְּמִטָּר לְקַחֵי וּבְמִדְבָּר לְשִׁלְיָמוֹת הַמַּעֲשֵׂה הַפָּקָר כְּמִדְבָּר שְׁכָל זְמַן שְׁקִשׁוֹר לְצָרְכֵי הָעוֹלָם אִ"א שְׁלִימוֹת הַמַּעֲשִׂים וְזֶה אוֹרֵיין תְּלִיתַאי לְעַמָּא תְּלִיתַאי. כְּהִנֵּם בְּעִבּוּדָתָם מַעֲשֵׂה וְלוֹיִם בְּדוּכְנָם דְּבוּר עֵינָר שִׁירָה בְּפָה.

וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדוֹן מִחֲשָׁבָה קָרְבָן קָרַב וְעוֹמֵד ע"ג כְּאֵלוֹ אֲנִי וְכו' ע"י תְּלִיתַאי ג' מִתְּנֻת נִתְּנוּ. בְּאֵר מִיָּם דִּיבּוּר ע"י מִרְיָם וְתַעֲזוּ לָהֶם מִרְיָם וְגו' עֲנִי כְבוֹד, מְנִיעוֹת מַעֲשֵׂה אוֹיְבִים בְּחֻצִּים וּבְלִיסְטֵרָאוֹת ע"י אֶהֱרֹן כֹּהֵן בְּעִבּוּדָתוֹ.

מִן.

מְנִיעוֹת רַעֲב שְׂאִינוּ בְּמַעֲשֵׂה נֶגֶד מִשֵּׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים כַּמִּשְׁ"ש בְּסוֹף הַמּוֹרָה נִבְּנִים וּבְפָרְקֵי הַנְּהֻגָת הַמִּתְבּוֹדֵד שְׁמִחְשָׁבָתוֹ קְשׁוּרָה תְּמִיד בַּד' גַּם בְּעֶסְקוֹ בַּעוֹה"ז וְחֲזָרוּ כֹּלָן ע"י מִשֵּׁה שְׁהִי' שָׁלֵם בְּשִׁלְשָׁתָן.

בְּיוֹם תְּלִיתַאי. לְפָרִישָׁה יוֹם א' פְּרִישָׁה מִמַּעֲשֵׂה.

ב' מִדְּבוּר, ג' מִמִּחְשָׁבָה. וְעֵינָן לְעֵיל סִי' כ"ח: (מב) הִבִּיאוּ לִי סֵפֶר יוֹחֲסִין כְּדָרָה שְׁכָנִי מִבִּיאוֹן (מִדְרָשׁ בְּמִדְבָּר) כִּי יִדְעוּ שְׁיִחְטְאוּ וְעַד"ש בַּשַּׁבָּת (פ"ט) פִּלְגָּא עָלֵי פִלְגָּא עָלָהּ.

וְהִ"ז כְּעֵין שְׂאֲמָר חֻכָּם אֶחָד לְבָנוֹ שְׁלֹא יִשָּׂא בַת יְחִידָה שְׂאֵם יַעֲנוּ אֲבוֹתֵי' יִשְׂאָרוּ עָלָיו לְמִשָּׂא: (מג) עֶבֶר אָדָם וְשִׁנָּה. כְּרַבִּי (וְזֶהוּ טַעַם מְכַנְּסִין לְכִיפָה כִּי תִשׁוּבָתוֹ קִשָּׁה כַּמִּשְׁ"ש בְּרַמְבַּ"ם טַעַם קִצָּת מַכ"ד דְּבָרִים הַמַּעֲכָבִים שְׂאִינוּ חוֹשְׁבִים לְאִיסוּר) נַעֲשׂוֹת לוֹ כְּהִיתָר.

שְׂאִין הִיצָה"ר צָרִיף לְהַסִּיתוֹ. וְלִכְּן הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כֹךְ וּמַחֲרָ עֲשֵׂה כֹךְ שֶׁאִ"צ לְהַסִּיתוֹ עַל שֵׁל אֶתְמוֹל שְׁכָבָר הוּא אֲצִלוֹ הִיתָר.

ועיין בספר רב ייבא על פסוק החליק בעיניו למצוא עונו לשנוא מה שכתב ע"ז בשם הבע"ש ומה ששאלו ממתבתא דרקייע והשיבו דברים שאינם להשמיען לרבים לפי דעת: (מד) כל דבר אחר התכלית כמו רופא המקיז דם נקרא רפואה אע"פ שהיא מפה לפי שתכליתה רפואה וזה שא' ז"ל פ"ק דב"ב (י"ד:): רות הי' לה אחרית טוב ולא קשה מאיוב כמו שהקשה תוס' דבאיוב אין המפות גורמים לטוב וא"כ הם רע.

משא"כ ברות צורף הרעב כדי שיצאו שזיה מואב כדי שיקחו מואביות וימותו ואח"כ ייבמה בןעז ויצא משיח. וזהו דאר"י למה נקרא שמה רות כו' דמלידה מוכנת לכך והי' צריף כל הצרות לתכלית שהוא דא"א בע"א: (מה) תורה תחילתה גמ"ח ויעש לאדם וגו' וסופה גמ"ח ויקבור אותו משה כמ"ש בשבת (ל"א).

(איך פירושה הוא. ובמדרש (קדושים) ואהבת לרעה כמוהו זהו כלל גדול.

וזהו.

שקורין רות בעצרת כמ"ש במדרש (רות ב') מגילה זו שאין בה כו' להודיעה פתח של גמ"ח. והרד"א כתב הטעם דתחלת קציר שעורים בשבועות ולא ראה המדרש דבקציר העומר הכתוב מדבר שהוא בניסן.

ובסדור רי"ע כ' דכלות קציר חטים הוא שבועות וג"כ ליתא מהמז' (רות ה') דבנתיים ג' חדשים וא"כ הוא בתמוז: (מו) בימי שפוט השופטים כדרז"ל ששפטו כו' וכולם רשעים לכן ניהי רעב. בא"י לבד ובחוץ לארץ שובע ולא שתו או"ה מתמצית ישראל.

וילך איש מבית לחם. כי הדר בחז"ל כמי שאין לו אלוה כמ"ש (ע"ז ח') יושבי חו"ל עובדי ע"ז בטירה כו' שמתחברים לרשעים וכתוב בהתחברו.

אבל פינן שגם בא"י רשעים סבר דשרי ועי' בתה"ד כה"ג טעם דא"צ לילך לא"י. לגור.

שלא להשתקע אלא לגור אבל בניו מחלון כו' ודרז"ל (מדרש רות ב') למה נקרא שמו יואש ושרף שנתניאשו מן הגאולה. לפי ששאו נשים שם ואמרו (כתובות ק") דהפל מעלין לא"י זהו ישראלי אכל נכרית א"י לכופה וע"כ דעתן להשתקע ונתניאשו כו'.

ויהיו שם כעשר שנים כמ"ש ביבמות (ס"ד). שהתה י' שנים ולא ילדה עון חו"ל גורם ורמז להם ולא נרמזו לשוב לכן מתו: (מז) במדרש (רות ב') ותשאר היא ושני בני' כשירי מנחות דהט"ז כתב ביו"ד (סי' מ"ג) שירים אינו אלא פחות מחציו והקשיתי עליו משירי מנחות דרב קומץ קרב וגם פאן רק הוא מת ואמר ותשאר עז"א כשירי כו'.

או יאמר דאלימלך צדיק גמור ומיתתו מכפרת עליהם פקומץ מכפר. משא"כ מיתת מחלון וכליון דאינם פקומץ: (מח) כי שמעה וגו' מהרוכלין המחזירין בעצירות י"ל כמ"ש בב"ק (פב א) רוכלין מחזירין בעצירות למפור תכשיטי נשים שלא תתגנו.

ואמרו (תענית אסור לשמש מטתו בשני רעבון: (מט) ותלכנה בדרך. שהלכו ביו"ט.

(מדרש רות) דהי' קשה לו מה צורף אמור לשוב אל ארץ יהודה. רק דהלכו ביו"ט וכתב באגרת שמואל דלצורף מצנה שרי וזהו לשוב וגו' דלצורף מצנה לכך שרי: (ג) ועמדי שמתלו לה כתובתו (שם) פי' במתנות כהונה שהיא היתה ערבית ודחוק אלא נראה דהא

חלקת השדה נשאר לנעמי ונעמי לא נשבעה על כתובתה וירשו מחלון וכליון והם לא הוצרכו לישיבע דהא יש במדרש (שם) שלא פגע בעל הרחמים בנפשות ומתחילה נדלדלו (ואולי חלקת השדה שנה יותר מכתובת נעמי) וזהו שויתרו לה.

ולכן פועז שלא ידע מזה אמר חלקת השדה מנעמי ומרות כי שניהם לא נשבעו ולא ידע שנדלדלו: (נא) העוד לי בנים. כי בודקין לאשה שמה נתגיירה מאהבת איש וזהו ותרם כי מתאמצת.

שאדרבה תאוות לבה לחזור רק מתאמצת לכוף יצרה ע"ד שאמרו ובכרות לח) ג' דברים צריכים חיוזוק חזק ואמץ לכו קיבלתה. ובמדרש ג' פעמים נשבעה נגד ג"פ שדוחין הגר.

עיין ביורה דיעה סוף סימן רס"ח ומחמת פחד לא שינוי בהו בארץ מואב רק מאהבה והם ג' מיני אהבות שזכר שם אהבת ממון ואהבת שררה ואהבת איש ורות שלא נתגיירה מחמתן זכתה לשלשתן בבוועז: (נב) ורות המואבית כלתה עמה השבה עלי' לא שינוי השבה אלא הבאה.

רק עונשם צדקתה עמה שנה לה והשבה פאלו היתה מלידה מבטן ישראלית והוא שבה וגו'. וכן הנער מקנצרים סיפר בשבחה השבה וגו'.

ויותר נכון עפ"י דברי ילקוט ראובני פ' נישב בשם ס' התמונה דרות נשמה ישראלית רק לחטא נתגלגלה במואבית: (נג) בילקוט משפורתא שלימה. שלמה עתיד לצאת ממך.

פי איז"ל (יבמות מ"ח:) אשר באת. אשר מיהרת דעעירה איחרה עד נעמה העמונית.

ומרחבם והלאה. שניהם זוכים.

אבל אשר באת ומיהרת שלמה לצאת ממך בלבד ור"ל עד שלמה: (נד) נשיאות ראש דבני ישראל שיטלו חלק בארץ במנינם. לכו בבני לוי נאמר רק פקוד אבל אח"כ אמר בבני קהת נשא נשיאות ראש הריבוי כ"כ מבני ל' עד בן חדש יותר מב' פעמים ואמר נשא ראש בני גרשון גם הם אע"פ שאין מרובים בבני קהת מ"מ גם הם בכלל נשיאות ראש שנתרבו קרוב לב' פעמים אבל בני מררי שלא נתרבו אפי' פעם אחת לא נאמר נשא.

ובאמת צ"ע איך מכן ל' עד בן חדש לא נתרבו אפי' פ"א והלא פולם נשואים ואם רק כל אחד הוליד אחד יש כופל. מיהו בני לוי שלא היו מעונים במצרים לא היו בכלל ברכה דרק כאשר יענו כתיב: (נה) למשפחותם שנטלו חלקם בארץ לפי המשפחות לכו קודם ללבית אבותם.

משא"כ בפקוד בני וי דלא דלא נטלו חלק הקדים לבית אבותם אבל בפקודת מכן ל' לעבודה היו לפי המשפחות לכו למשפחותם לבית אבותם אבל בני גרשון שנה' לצבא צבא וגו' לעבוד ולמשא שעבודתם קשה משל פולם והם מעוטי המספר ובהכרח איש אחיו יעזורו לא לפי משפחות לכו לבית אבותם למשפחותם: (נו) אם אתה מעבב מתנות כהונה חיה תצטרך לו באשתך סוטה (מדרש נשא) כי אמרו (סוטה ג'): ונותא בביתא כי קרי' כו' ודאיתתא, וא"כ יראה לזנות שירגיש שיעני.

אָבֿל אַם מַעֲכָב מִתְּנֹות כְּהֻנָּה דְּבַעֲזֹן זֶה קִדְּשִׁיו לֹא יִהְיֶה דְּמִתְמוּטֵט א"כ אֵין יִרְיָאָה: (פֿי)
כִּי תִשְׁטָה. שְׁנִכְנַס רוּחַ שְׁטוּת וְאַח"כּ וּמַעֲלָה בּוֹ מַעַל כַּמֶּש"ל ס' ט"ז וְכֵן פֿאַן מִתְחִילָה
טוֹעָה וְחוֹשֶׁבֶת שְׂאִינוֹ מַעַל וְאַח"כּ וּמַעֲלָה.

וְכֵן גַּם מִזִּידִים חֲשׂוֹף שִׁפִּי רז"ל מִמִּזִּידִים וּמִזִּיד הֵינּוּ שְׂמִשְׂאִיו הֵיצָה"ר דְּבַכָּה"ג מִן תֵּר.
וּפְּשׁוּעַ הוּא שְׂיֹדֵעַ רַבּוֹנוֹ וּמִתְכַּנֵּן לְמַרְדֵּי.

וְזֶהוּ מִזִּידִים חֲשׂוֹף מִמִּילָא וְנִקְיִתִי מִפְּשָׁע רַב: (נח) כִּד פִּתַּח ר"ל בְּסוּטָה (סוּטָה ב') הָיוּ
קִשָּׁה לִי הַסְּמִיכוֹת לְמִתְנֹות כְּהֻנָּה. אָמַר אֵין מִזְנוּגִין לְאַדָּם אִשָּׁה אֱלָא לְפִי מַעֲשִׂיו.

וְהוּא עֵיכָב מִתְנֹות כְּהֻנָּה אִף דְּאַחַר יְמֵלָא פִּיהוּ חֲצִין דְּקִדְּשִׁיו לֹא יִהְיֶה כֵּן אִשְׁתּוֹ תִּשְׁטָה
לְמֵלְאוֹת תְּאַנְתָּה אִף דְּאַח"כּ וְצָבְתָה בְּטָנָה כְּפִי מַעֲשִׂיו: (נט) כַּמָּה גִּימִין בְּכִינוֹר שְׂבָעָה
(עֲרֻכִין יג) כָּכֵל עֲנִינִי עוֹה"ז ז' יָמִים בְּשָׁבוּעַ.

ז' שָׁנִים בְּשִׁמִּיטָה ז' שְׁמִיטוֹת בְּיוֹבֵל כְּנֻגַד ז' יָמֵי הַבְּנִין. כִּי הָעוֹלָם הִי חֶסֶר שְׂבָת.

וְלִימוֹת הַמְּשִׁיחַ שְׂמוּנָה. וְיִתְּנוּסָף בֵּינָה וְשֶׁהוּא יוֹבֵל תִּרְעָא דְחִירוֹ.

וְכֵן יָמוֹת הַמְּשִׁיחַ גָּגַד יוֹבֵל וְשֶׁהוּא מִז' שָׁנִים הַשְּׁמִינִים. וְעַדִּינִן הוּא חֶסֶר וְאִינוֹ בְּשִׁלְיָמוֹת.

אָבֿל לְעֵתִיד לְבֹא עֲשֻׁרָה גָּגַד כָּל הָעֲשֻׁרָה מֵאַמְרוֹת שְׂאֵז בְּתַקְלִית הַשְּׁלִימוֹת וְיָדוּעַ י' הוּא
מִסְפֵּר שְׁלֹם: (ס) בְּשִׁילָהִי מִכּוֹת שְׁס"ה ל"ת גָּגַד יָמוֹת הַחֲמָה וְרַמ"ח עֲשָׂרִין גָּגַד אֵיבְרִיו כִּי
א"א לְגוֹף בְּלֹא אֲכִילָה כַּמֶּשְׁאֵז"ל וְכַמ"ש בַּמֶּק"א וְזֶהוּ מַעֲשֵׂה הַמַּצָּנָה וְאֵין דִּי בְּמִנְיַעַת
הַמִּזִּיק.

אָבֿל יָמוֹת הַחֲמָה גִּבְרָאוֹ קוֹנָדִם בְּרִיאַת אָדָם וּשְׁלִימִים הִי ג"כ אֵז רַק שְׁלֹא יִקְלַקֵּל לְכוֹף
ל"ת גָּגַד יָמוֹת הַחֲמָה וְעִינִן תִּפְאַרֶת יִשְׂרָאֵל פ"ד: (סא) בְּכַרְכַּת הַתּוֹרָה מוֹסִיפִין הָעֶרֶב נֹא
שְׂאִינוֹ בְּכָל בְּרַכַּת הַמַּצּוֹת כִּי הַבְּחִירָה לְאַדָּם וְאִיף שִׁינִי תִּפְּיָלָה רַק הָא יֵצֵר לֵב וְגו' וְכַמ"ש
וְאַתָּה הַסִּיפּוֹת וְגו' רַק הָא בְּרָא תּוֹרָה תְּבַלִּין וְזֶהוּ בְּשִׂאָר מַצּוֹת.

אָבֿל בְּלִימוֹד תּוֹרָה אַם מְסִיתוֹ הֵיצָה"ר ע"ז גּוֹפֶה שְׁלֹא לְקַיִּים מַה יֵּשׁ תְּבַלִּין לְכוֹף שְׁפִיר
מוֹעֲלַת הַתִּפְּיָלָה הָעֶרֶב נֹא. וְזֶהוּ שְׂאֵמְרוֹ ו"ל בְּגִדִּים (פֿא) עַל מָה אֲבָדָה וְגו' שְׁלֹא בְּרַכּוֹ
בַּתּוֹרָה תִּחִילָה.

כִּי יֵצֵרָא דְעֵבְרִיָּה הִי אֵז כַּמ"ש מְנַשֶּׁה בִּפ' חֲלָק. וְהָרִי נֶאֱמַר לֹא אִמְחָה כִּי יֵצֵר וְגו' רַק
לְמָה לֹא עָסְקוּ בַּתּוֹרָה תְּבַלִּין רַק גַּם ע"ז הִי יֵצָה"ר וּמֵאַסּוֹ תּוֹרָתוֹ וְלְמָה יַעֲנִשׁוּ.

רַק עַל שְׁלֹא בִּירְכוּ כְּשִׂאִירַע אֵינָה פֶּעַם שְׁקָרָאוּ דְבוּר מַה"ת. וְזֶהוּ ג"כ ת"ח אֵין בְּגִיָּהִם
ת"ח שְׁהָאָב זֹכָה לְבָנוֹ בְּחֻקָּהָ אִף דְּבְחִירָה בְּיַד אָדָם רַק מִבְּרַכַּת הָעֶרֶב וְגו' וְצִאָצְאִינוּ
כַּנ"ל וְזֶהוּ עַל שְׁלֹא בִּירְכוּ כו' הָעֶרֶב וְגו' כַּנ"ל: (סב) כְּמִתְאַוִּנִּים וְאוֹמְרִים כָּל אֶחָד רַע
רַע (זֶה הִיָּה הַתְּאוֹנָנוֹתָם) בְּאַזְנֵי ד'.

שְׁלֹא בְּפוֹעֵל כִּי בּוֹשׁוּ רַק גִּלְגָּה לִד' הַבּוֹחֵן לְבוֹת. וְעַל מַחֲשָׁבָה אֵין מַעֲנִישׁ רַק סִילּוּק
הַשְּׁגָחָה יֵשׁ וּמִמִּילָא וְתַבְעֵר וְלֹא וִיבְעֵר) אִשׁ ד' כָּל הָעֲמוּד לֹא נִסְתַּלַּק שְׁהוּא בְּזִכּוֹת אֶהְרֹן
רַק הָאִשׁ לִיָּהֻטָּה וְגַם זֶה רַק בְּקֻצָּה.

אוֹ בְּמִקְצִים וְהָיוּ רְאוּיִם לְמִיתָה בְּלֹא"ה. אוֹ קִצִּינִים שְׁנִתְחַיִּיבוּ מִיתָה מִמ"ת כַּדְפִּירֵשׁ"י.

ועד הנה הגינה השגחתו ועכשיו נאכלו: (סג) הנם בלא מצות. כי המן בנס ומנפין מזכיות. משא"כ במצרים הי' מאכל טבעי שהוא חנם. וזהו עתה נפשנו (דוקא) יבישה, ע"ד קטונתי מפל הסדים ובקשו בשר אף דג"כ דרך נס רק מוקטן שהנס רק בהבאה ולא בגוף המאכל: (סד) למה הרעות לעבדך.

כי תאמר אלי שאתה וגו'. ולמה לא מצאתי חן.

מאחר שהרעות לי שתשים משא כל העם כולם צדיקים ורשעים המבקשים ואתה לא עשית כן. כי הנה מאין וגו' ולא אוכל וגו' לא המניתי ע"ד שאוכל וט' ושיהי' לי בשר. אם ככה את עושה. שאהי' נושא משאם ולא של כל העם ל"י דייקא מדרגתי שלא אוכל למלאות מבוקשת רשעים.

כי המן בזכות משה איש האלהים לחם שמלאכי השרת אוכלים לא בשר אבל חן שפיר מצאתי. א"כ הרגני אם מצאתי וגו' ואל וגו'.

לזה אמר לו ונשא אתה וגו' ובזכותם שפיר יוכל להיות בשר. ויאמר משה וגו' אשר אנכי בקרב וגו' לב העם ועצמותו שהרי תאציל מרוחי על הזקנים.

ואיך אמרת בשר וגו'. והשיב שגם שנאצלים מרוחו של משה לא תקצר יד ד' ליתן על ידיהם: (סה) את הקיטואים וגו' אולי הי' נהוג אז בהם לתמן הדגים כמו עכשיו עם בצלים וכרפס לכן לא אמר זאת.

ומפאן כמ"ש ראב"ע שמיני ע"פ מבשרם לא תאכלו דגים בכלל בשר לכן זכרו הדגים. וכן אמר משה אח"כ אם את כל דגי וגו' אף שבקשו בשר ויענין מ"ש במק"א ע"ד ראב"ע: (סו) שכן עבירה עבירה, ע"ד שאמרו (שבת ק"ה) דרכו של יצה"ר היום אומר וכו' ועבירה גוררת עבירה וכל עבירה גוררת דוגממה ממנה ולכן לא תרני בתאנות אכילה ולא תחטא בתאנות עריות.

וזהו העם המתאנים לבשר בוכים אח"כ למשפחותיו על עסקי עריות. איש לפתח אהלו. שאין פתחי אהליהם מכוננים לצניעות שלא יזנו ועל זה בכו: (סז) מתפלל נשים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו (ברכות כ"ח) פירש הרמב"ם בפ"י המשנה ביציאתו הודאה ולכאורה פי' רש"י מתיישב יותר על לשון מתפלל.

ונראה דהוי קשה לי בדברי בן עזאי דנקט נותן הודאה לשעבר וצועק לעתיד לבא. איפא הו"ל למימר דהצעקה קודמת, אבל לפי הרמב"ם ניקח דתירתי דמוסיף בן עזאי את"ק כף סידרן הודאה ואח"כ צעקה.

ולפירש"י אפשר לומר משום דבאמירה בכ"א לא משפחת לה אלא הודאה קודמת אחר כניסה. שוב מצאתי בספר שמי הלחם בהקדמה בזה ע"ש: (סח) כל המדות רעות לפעמים טובות פידוע וכתבו מחברים דגאונה טוב נגד רשעים שלא להפניות לפניהם למשון אחריהם.

וְזֶהוּ הַתַּרְגוּם יְהוֹנָתָן. כִּד תִּמָּא מִשָּׁה עֲנוּתָנוּתִי דִּיהוֹשֻׁעַ קָרָא מִשָּׁה לְהוֹשֻׁעַ בֶּר נֹון יְהוֹשֻׁעַ, כִּמּוֹ שְׁדָרְשׁוּ רִז"ל יֵה יוֹשִׁיעָה כּו' שְׁלֹא יִכְנַע לָהֶם מַעֲנוּתָנוּתִי: (סט) לְמַטָּה יוֹסֵף לְמַטָּה מִנִּשָּׁה.

וְלֹא אָמַר כֹּן בְּמַטָּה אֲפָרִים כִּי מַטָּה אֲפָרִים דִּי בִיחֻס עֲצָמוֹ שְׁלִשְׁבָטוֹ יְהוֹשֻׁעַ כֹּן נֹון. אוֹ לְפִי שְׁאִיחָר מִנִּשָּׁה מֵאֲפָרִים הִרְבָּה וְגַם אַחֵר בְּנִימִין עִם שְׁבָדְגָלִים קָדְמוֹ וְשְׁלֹא נִחְשָׁב גְּרִיעוּתוֹ לְכֹן יִחְסוֹ לְיוֹסֵף: (ע) וְיָמָה הָאָרֶץ אֲשֶׁר הוּא יוֹשֵׁב.

הוּא הַמִּינִישְׁבָת וְהֵם הַעֲיִירוֹת הַטּוֹבָה לִישִׁיבָה כִּמ"ש בְּאִלְיָשָׁע, אָבֵל וְיָמָה הָאָרֶץ דָּאח"כ הוּא שְׂדוֹת. וְהָאָרֶץ הָרֵאשׁוֹן הוּא עַל כָּלֵל הַמְּדִינָה.

הֵינֵשׁ בָּה עֵץ. כִּי יָדוּעַ טוֹב הַפִּירוֹת בְּאָרֶץ חֲמָה וְטוֹב הַעֲצִים בְּאָרֶץ קָרָה וְלֹאָרֶץ יִשְׂרָאֵל ב' הַמַּעֲלוֹת: (עא) ה' צִילָהּ.

יָדוּעַ הַצֵּל הוֹלֵךְ וּמִתְקַצֵּר עַד חֲצִי הַיּוֹם שְׁאֵז מִתְקַצֵּר בְּתַכְלִית וְחוֹזֵר וּמִתְאַרְךָ לְמַעֲלָה מַעֲלָה. וְכֹן יִשְׂרָאֵל כְּשִׁינְרָדִים לְדִיּוֹטָא הַתַּחְתּוֹנָה עוֹלִין.

וְזֶהוּ סֵר צִילָם כִּי או"ה הוֹלְכִים וּמִתְקַצְרִים עַד הַסּוֹף וְאִין חוֹזְרִים לְהִתְאַרְךָ כָּלֵל שְׁהוּא בְּחִינַת צֵל אוֹ יֹאמַר ע"ד שְׁאֲמָרוֹ לְהַסְתַּכֵּל בְּצֵל בְּהוֹשָׁעָא רַבָּה וְכֹן ל' יוֹם קוֹדֶם מִיָּתָה נִסְתַּלֵּק הַצֵּל, לְחַמְנוֹ הֵם י"ל דְּקָאִי אַחֲלָב וְדָבָשׁ הוּא לְחַמְנוֹ וְאִינוּ נֹאכְלָם וְלֹא נִירָא מַע"ה שְׁיִמְנְעוּנִי: (עב) סִלְחָתִי.

אָבֵל רַק. כְּדַבְרֵיהָ שְׁאֲמַרְתָּ וְכֹאֲשֶׁר נִשְׁאַתָּה לָעַם וְגו' מִמְּצָרִים.

וְהוּא שְׁמַחֵל עַל הָעֶגְל וְהִינּוּ שְׁלֹא הָעֲנִישׁ בְּבַת אַחַת לֹא לְגַמְרִי ע"ד זֶה עֲכָשְׁיוֹ לֹא אַעֲנִישׁ בִּב"א. אָבֵל אוֹלָם וְגו' שְׁאֲעֲנִישֶׁם סִירוּגִין.

וַיִּמְלֹא וְגו' הָאָרֶץ. מֵאֲמַר הַמִּנְסָגֵר וְהַמִּשְׁפָּחָה חֵי אֲנִי כִי כָל וְגו'.

רַק שְׁלֹא תֹאמַר שְׁיֹאֲמָרוּ מִבְּלִי יִכְוֹלֵת וְגו' לִזְהָ אָמַר בְּזָה אִין חֲשִׁשׁ כִּי וַיִּמְלֹא וְגו': (עג) בְּבָא בְּתָרָא דָף קי"ט שְׁמַעוֹן הַשְׁקָמוּנִי מִתְלַמִּידִי ר' עֲקִיבָא כּו' יוֹדַע הִי מִשָּׁה שְׁהַמְקוֹשֵׁשׁ בְּמִיתָה כּו' דֵּינִיק מִתְלַמִּידִי ר"ע דר"ע לְטַעֲמִיָה בְּשִׁבְתָּ (צ"ו) מְקוֹשֵׁשׁ זֶה צִלְפָּחֵד.

וְלֹא חֲשֵׁ, הַתּוֹרָה כִּיִּסְתּוֹ וְאַתָּה מְגִלוֹ. דְּסִבֵּר לְשֵׁם שְׁמִים נִתְכַּוֵּן וְע"כ דִּיִּדַע דִּימִיתוּהוּ וְאִם מְקוֹשֵׁשׁ יָדַע ע"כ גַּם מִשָּׁה.

דָּאִי רַבִּי לֹא שָׁנָה כּו'. וּבְשִׁבְתָּ שֵׁם עֲקִיבָא בֵּין כָּף וּב"כ אַתָּה עֲתִיד לִיתֵן אֶת הַדִּין דֵּינִיק עֲקִיבָא דָאִי לִש"ש נִתְכַּוֵּן נִיחָא רַק ר"ע אוֹמַר בִּספ"ק דְּמַכּוֹת (ז:) לֹא הִי אָדָם נִהְרַג ע"ש בְּתוֹס' בְּמַחֲלָלִי שְׁבָתוֹת דִּילְמָא טְרִיפָה וְהִי עֲדוּת שְׁאִי אַתָּה יָכוֹל לְהַזְנִימָהּ וְהַקְשָׁה מְהֵרָשׁ"א הָא הִיכִי דֹא"א לֹא חִיִּישִׁינָן לְמִיעוּטָא.

וַי"ל דְּאֶפְשָׁר לְקִיּוּמִי קָרָא כִּמ"ש טְרִיפָה שְׁהָרַג בִּב"ד חִיִּיב רַק מְקוֹשֵׁשׁ דְּכָתִיב וַיִּקְרִיבוּ וְגו' שְׁלֹא בִב"ד אֲמָאִי נִהְרַג וְצ"ל הוֹרָאֵת שְׁעָה כִּד"ש הִרָא"מ פ' נִיחָהֵל ע"ש. וְא"כ א"א לֹמַר לִש"ש נִתְכַּוֵּן דְּמָנָא יָדַע שְׁיַעֲשׂוּ הוֹרָאֵת שְׁעָה וְזֶהוּ עֲקִיבָא לְשִׁטְתָּהּ ב"כ וּב"כ כּו': (עד) פְּנִי מִשָּׁה כְּפָנִי חֲמָה.

שִׁאוּרוֹ מַעֲצָמוֹתָיו וּלְכָךְ אֵינוֹ חָסֵר לְעוֹלָם, וְכֵן מֵרַע"ה אֵף שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֶגְלָה. וְאַעֲשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גָּדוֹל.

פָּנִי יְהוֹשִׁיעַ כְּפָנֵי לִבְנֵה אֹרֹחַ מְזוּלָתוֹ. לָכֵן פַּעַם חָסֵר פַּעַם מָלֵא.

וְכֵן יְהוֹשִׁיעַ בְּחֲטָא יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁרָאָה מִלֵּאף נָפַל עַל פָּנָיו (וְכֵן כָּל צַדִּיק הַדּוֹר זוֹלַת מֹשֶׁה עוֹן הַדּוֹר פּוֹגֵם בּוֹ כַּמ"ש (סִנְהֶדְרִין) רָאוּי כו' אֲלֵא שְׁאִין דּוֹרוֹ כו' וְזֶהוּ פָּרָנָס לְפִי הַדּוֹר) וְאַז"ל (נִדְרִים ל') שְׁמֹשׁ וְיָרֵחַ עֲמַד זְבוּלָה אִם אֶתָּה עוֹשֶׂה דִין לָכֵן עֲמָרָם כו' שְׁמֹשׁ מֵרַע"ה.

וְיָרֵחַ יְהוֹשִׁיעַ כַּמ"ש הֵרָאב"ע דְּבַנֵּי רֵאשִׁי וְחִלְקוֹ אֲבִיכּוּרָה שְׁנִיתָנָה לְיוֹסֵף בְּשִׁבִּיל יְהוֹשִׁיעַ מִשְׁרַת מֹשֶׁה ע"ש: (עֵה) עֲנִין וְרֵאשִׁיתָם אוֹתָם וְזִכְרָתָם וְגו' דְּתַכְלֵת דּוֹמָה לְרִקִּיעַ וְכָתְבוּ מִחֲבָרִים דְּהַסְתַּכְּלוּת בְּרִקִּיעַ מִבֵּיא לִירָאָה כַּמ"ש כִּי אֲרָאָה שְׁמִיָּה.

וְנֶאֱמַר לְמַעַן תִּהְיֶה יִרְאָתוֹ ע"פ לְבַלְתִּי תִּחְטָאוּ. וְלָכֵן חוּט א' תַּכְלֵת כְּמוֹ בְּכָל הָעוֹלָם בְּנֵי עֲלִי נְהָם מוֹעֲטִים.

כֵּן בְּעוֹלָם קָטָן מִלֵּךְ זָקֵן וְכִסִּיל וְאִישׁ מְסַכֵּן וְחֲכָם. ע"ד שְׁאֲמָרוּ (שְׁבַת לֵב) אִפִּי תַתְקַצ"ט בְּאוֹתוֹ מִלֵּאף כו' נִרְק חוּט א' שֶׁל תַּכְלֵת.

וְזֶה שְׁאֲמָרוּ בְּקֶרֶח נָטַל טְלִית שְׁכּוּלָה תַכְלֵת כו' כִּי הִי סְבוּר דְּעֵדָה כְּוָלָם קְדוּשִׁים. וְלָכֵן נָטַל טְלִית שְׁכּוּלָה תַכְלֵת וְאָמַר זֶה פּוֹטְרֵת כו' וְהֵאֱמַת אֵינוֹ כֵּן דָּאִין כְּוָלוֹ קוֹדֵשׁ כַּמ"ש לֵאמֹר י': (עו) בְּמִדְרַשׁ קֶרֶח ס"ת שִׁישׁ בָּהּ רַע"ח פְּרָשִׁיּוֹת (אוֹלִי ט"ס וצ"ל רפ"ט פְּרָשִׁיּוֹת ור"ל הַפְּתוּחוֹת זוֹלַת שְׁמַע, וְלָכֵן אָמַר פְּרָשָׁה א' שְׁבַמְזוּזָה הֵינֵנוּ שְׁמַע.

דוֹהֵי אִם שְׁמוֹעַ סְתוּמָה), דִּינֵדַע אוֹלִי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן קְדוּשִׁים עוֹד יוֹתֵר רַק סְבִיר בְּהַצְטָרְפוֹת כָּל יִשְׂרָאֵל עֲדִיפָא מִינֵי. וְכֵן בְּתוֹרָה אֵף דְּשְׁמַע פְּרָשָׁה שִׁישׁ בָּהּ יְחוּד וְקַבּוּל עוֹל מ"ש דְּלִכְךָ עֲדִיפָא כַּמ"ש בַּפ"ב דְּבִרְכוֹת (יֵד) מ"מ ס"ת כְּוָלָה שִׁישׁ בָּהּ ס' עֲדִיף עוֹד יוֹתֵר.

אֲבָל הֵאֱמַת אֵינוֹ כֵּן דִּרְק אֲשֶׁר יִבְחַר ד' יִקְרִיב: (עז) עֲנִין בְּנֵי הַנְּבִיאִים. כִּי אֵף מִי שֶׁרָאוּ לִנְבוּאָה וְרוּה"ק.

אֵינוֹ מְקַבֵּל אֲלֵא ע"י גָּדוֹל הַדּוֹר וְכַמ"ש בְּזִקְנִינִים וְאַצְלָתִי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלִיָּה. וְחֲשַׁב קֶרֶח מִה שְׁאִין כָּל הַדּוֹר נְבִיאִים וּבַעֲלֵי רוּה"ק מְכִילוֹת מֹשֶׁה לְהַשְׁפִּיעַ לָהֶם וְהִנֵּה לְפַעְמִים נֶאֱמַר הַשׁוֹכֵן אִתָּם וּפַעַם בְּתוֹכָם רַק בְּנִבְיָאִים וּבַעֲלֵי רוּה"ק אִתָּם אֲבָל כָּלל יִשְׂרָאֵל וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכָם וְזֶהוּ רַב לָכֵם כִּי כָל הָעֵדָה סֵלָם קְדוּשִׁים.

וְעַכְ"ז בְּתוֹכָם ד' וְלֹא אִתָּם שְׁמַנְעָתָם הַכְּבוֹד מֵהֶם לְהַשְׁפִּיעַ ג"כ עָלֵיהֶם כְּדִי לְהַגְדִּיל כְּבוֹדָם וּמִדּוּעַ עוֹד תִּתְנַשְּׂאוּ וְגו': (עז) עַל ג' דְּבָרִים חֵלֶק קֶרֶח, נְשִׂאוֹת אֲלָצְפֵן. וּמְלוּכַת מֹשֶׁה.

וּבְהִנָּחַת אֶהְרֹן. וְזֶהוּ אֵת אֲשֶׁר לוֹ לְמִלְךָ דְּשִׁינָה לוֹ שֶׁהוּא מִלְךָ הַמְּלָכִים אֲבָל לֹא שִׁינָה וְהַקְרִיב דְּמַרְע"ה כְּכָר קָרוֹב וְעוֹמֵד טָרָם מְלוּכָתוֹ וְלֹא אָמַר הַקְדוּשׁ מַעֲנִיתָנוּתוֹ.

וְאֵת הַקְדוּשׁ אֲלָצְפֵן דְּנְשִׂאוֹת תִּלְיָא בְּקִדּוּשָׁה. וְהַקְרִיב כְּכָר מִיָּד שְׁנֵיתָקְדָשׁ בְּקִדּוּשַׁת מַעֲשִׂיו הוּא קָרוֹב וְעוֹמֵד.

וְאֵת אֲשֶׁר יִבְחַר, כִּהְיוֹנָה דְּבִבְחִירָה תִּלְיָא אִפִּי כֹהֵן ע"ה הוּא כֹהֵן לְכָל דִּינֵי כִּהְיוֹנָה וְלֹא יִשְׂרָאֵל ת"ח וְקָדוֹשׁ. יִקְרִיב דְּאִינוּ קָרוֹב וְעוֹמֵד רַק כְּאֲשֶׁר יִבְחַר יִקְרִיב: (עט) הַנּוֹעָדִים עַל ד' וְאֶהְרֹן מֶה הוּא וְגו'.

כִּינּוּן שְׂאִינָם מְסַתְּפָקִים בְּגִדְוֹלָתָם. וְתִבְקָשׁוּ עוֹד יוֹתֵר א"כ גִּדְוֹלַת אֶהְרֹן שֶׁהוּא כִּהְיוֹנָה מֶה הִיא נִחְשָׁב שְׂתִלְיֵנוּ עָלָיו וְתִסְתַּפְקוּ בּו'.

הַתְּלוּנָנוּ עַל ד' שֶׁתִּהְיֶה כַּד' מוֹשְׁלֵי עוֹלָמוֹת שֶׁזֶהוּ גְדוּלָּה יִתִּירָה כְּדֶרֶךְ שְׂאֵמֶר הֵהוּא גִבְרָא יִמ"ש שֶׁתַּעֲשִׂינוּ אֶלְוֶן כו': (פ) אִף לֹא הִבְאָתָנוּ וְגו'. דָּאז הִי לֵךְ הַתְּנַצְלוֹת דְּהִמִּיתָה גְרָמָנוּ לַעֲצָמֵינוּ בְּחֻטָּא.

וְאִתָּה עֲשִׂיתָ שְׁלָף לְטוֹבָה לָנוּ. אֲבָל עֲכָשְׁיוּ עכ"פ אִתָּה לֹא עֲשִׂיתָ לָנוּ אֲלֹא רָעָה שֶׁהִבְאָתָנוּ מֵאֶרֶץ מִיִּשְׂשֹׁבֶת אֶל הַמִּדְבָּר כִּינּוּן דַּע"פ נְמוֹת כָּאֵן א"כ רָעָה גְרָמָתָ לָנוּ הַעֲיֵנִי הָאֲנָשִׁים וְגו' ר"ל מֶה עוֹד רָעָה גְדוּלָּה תַּעֲשֶׂה הָאֵם לְנִקְרָ עֵינֵיהֶם ר"ל כְּדֹאֵי רָעָה עֲשִׂיתָ לָנוּ שֶׁאֵין גְּדוּלָּה הִמְנָה וְכָל מֶה שֶׁיִּכְוֹלֶת לַעֲשׂוֹת רָעָה לָנוּ עֲשִׂיתָ: (פא) עֲנִין ד' אֲמוֹת שֶׁל הֶלְכָּה.

כִּי קוֹמַת אָדָם ד' אֲמִית. אוֹ רְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם ד' אֲמוֹת דְּלָכֵן קוֹנִין לוֹ בְּכָל מָקוֹם.

וְזֶהוּ ד' אֲמוֹת רְשׁוֹת הֶלְכָּה. אוֹ דִּידוּעַ גִּבְרָא בְּאִמְתָּא יְחִיב וְהֵם ד' חֻלְקֵי לַמּוֹד פְּרָד"ס.

וְכָל אָדָם לִיְמוּדוֹ כְּדִי שְׁוֹרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ כִּידוּעַ. וְהִד' לִיְמוּדִים חֲלוּקִים הֵם לַד' בְּנֵי אָדָם.

וְזֶהוּ ד' אֲמוֹת שֶׁל הֶלְכָּה: (פב) עוֹנֵשׁ מִי מְרִיבָה אֲחֻשׁוֹב כִּי ד צִנָּה וְנָתַן מִימּוֹ. כְּפִי הֶרְאוּי לְאוֹתוֹ סָלַע שֶׁהֵם מוֹעֲטִים לֹא יִסְפִּיקוּ לִס' רַבּוּא רַק וְהוּצָא"ת וְהַשְׁקִי"ת הִפְלֵ אִתָּה בְּעֲצָמָה וְתִשְׁרָה הַבְּרָכָה בָּזָה.

וְלָכֵן הִי מִתְקַדֵּשׁ שֵׁם שְׁמַיִם כְּמוֹ בְּפֶנֶם שֶׁהִיוּ כָּל יוֹם צְרִיכִים לִישָׂא עֵינֵיהֶם לַשְּׁמַיִם וְכֵן בְּמִיָּם. וְהוּא לֹא עֲשָׂה וְהִפָּה וְשִׁרְתָּה תִּיכְרַף הַבְּרָכָה וְלָכֵן יֵצְאוּ מִיָּם רַבִּים וְשִׁתּוֹ מַעֲצָמָם וַע"כ נַעֲנְשׁוּ יַעֲזֹן לֹא וְגו' לְהַקְדִּישָׁנִי.

שֶׁבְּכָל יוֹם הִיוּ שׁוֹתִים מַעֲצָמָם וְלֹא הוֹצֵרְכּוּ בְּכָל יוֹם לְבָרָכָה וְעֵינֵין רַמְב"ן שֶׁהִקְשָׁה עַל פִּירֵש"י מֶה חֲלוּקִים בֵּין הַפָּאָה לְדִיבּוּר וּבִמָּה שֶׁתִּכְתְּבִי נִכּוֹן: (פג) בְּמִיתַת אֶהְרֹן נֶאֱמַר וַיָּבֹכוּ כָּל ב"י וּבִמְשָׁה רַק בִּנ"י.

ע"ד שְׂאֵמֶר וְהוֹרִיחוֹת יג) כַּה"ג קוֹדֵם לְמִלָּה שֶׁהִפְלֵ רְאוּיִים לְהִיּוֹת מְלָךְ וְאֵין הִפְלֵ רְאוּיִים לְהִיּוֹת כַּה"ג אוֹ כִּי בְּמִיתַת מֹשֶׁה הִי' לָהֶם הִנָּאָה שֶׁיִּכְלּוּ לִיכָנֵס לְאֶרֶץ דְּכָבֵד מִתּוֹ כָּל מִתִּי מִדְּבָר בְּלַעֲדִיו. מִשָּׂא"כ בְּמִיתַת אֶהְרֹן דַּעֲדִיין מֹשֶׁה תִּי וְלֹא יִכָּנְסוּ בְּשִׁבִּיל מֹשֶׁה לְכָךְ בָּכוּ כָּל ב"י: (פד) וְלֹא נִשְׁתָּה מִי בָּאֵר רַק בְּדֶרֶךְ הַמִּלָּה.

שֶׁאֵין שֵׁם שְׂדֵה וְזִרְעִים וּבָאֲרוֹת בְּאִמְצַע הַדֶּרֶךְ וְאֵין הוֹלְכִים שֵׁם רַק חֵיל הַמִּלָּה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אִתָּם אוֹצְרוֹת כָּר. וְאַח"כ שְׂאֵמֶר שֶׁלֹּא יִנִּיחֻם חֲשָׁבוּ פֶּן לֹא יֵאֱמִין כִּי אִיף אֶפְשָׁר בְּלֹא לֶחֶם וּמִיָּם וְאֵין מֵאֱמִין לְנִיָּסִים.

לָכֵן אֵמֶר בְּמִסְכָּלָה נַעֲלָה וְאֵם מִימֶיהָ וְגו' שְׁגָם אִם תִּחְשָׁוּב שֶׁנִּשְׁתָּה מִימֶיהָ וְלָכֵן גִּלָּה בְּמִסְכָּלָה שְׁמִצּוּיִים כָּר וּמִיָּם הִנָּה נִתֵּן מִכָּרֶם. רַק בְּאִמְתָּ אֵין דְּבָר זֶה צְרִיף אֵלֵינוּ וְאִף בְּרַגְלֵינוּ נַעֲבֹרָה: (פה) עֲנִין אֶלְפִים שְׁנָה שֶׁקִּדְמָה תוֹרָה לַעוֹלָם.

כְּמוֹ אֲלֵפִים תַּחֲנוּם שִׁבְתָּ וְכֵן מִגְרָשִׁי הָעִיר אֲלֵפִים. וְתוֹרָה יוֹצֵאת מִתַּחֲנוּם וְגֹדֶר הָעוֹלָם וְהִיא חוּץ לָעוֹלָם וְקוֹדֶמֶת לָהּ לְכֵן קֹדֶמָה לָעוֹלָם.

אוֹ יֵאמֶר לְהִיפֹךְ תַּחֲנוּם שִׁבְתָּ גֹדֶר שְׁלֹא לְצֵאת מִשִּׁבְתָּ שֶׁהוּא מַעֲיִן עוֹה"ב כַּמְשֹׁאז"ל וְכַמ"ש לַיּוֹם שֶׁכָּלּוּ כו' וְכֵן תוֹרָה גֹדֶר לָעוֹלָם שְׁלֹא לְצֵאת מִגֹּדֶר הָרְאוּי. לְכֵן קֹדֶמָה בְּמַכְנוֹן אֲלֵפִים. וְאִז"ל בְּבִלְעָם גּוֹר מִזֶּה וְגֹדֶר מִזֶּה שִׁישׁ לָהֶם גֹּדֶר תַּחֲנוּם שִׁבְתָּ. ר"ל דָּאִין יוֹצֵאִים מִגֹּדֶר הָרְאוּי וְאַתָּה רוֹצֶה לְצֵאת מִגֹּדֶר וְתַחֲנוּם הָרְאוּי לָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ ז"ל (חֻלִּין ח') כְּשִׁפִּים שֶׁמִּכְחֵישִׁים פְּמִלְיָא שֶׁל מַעֲלָה.

וְלֹא יוֹעִיל נִגְדָם: (פו) הַכִּיתָנִי זֶה שֶׁלֹּשׁ רִגְלִים. וְאִז"ל אֲנִי שְׁחוּגָגָת ג' רִגְלִים כו עֲנִין הָרִגְלִים קָשֶׁר שֶׁבִּין יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם ע"י בִּיהַמ"ק שֶׁבָּאִים בְּרִגְלָם לְרֵאוֹת וְלִיְרֵאוֹת.

וְזֶה שֹׁאז"ל (יְרוּשְׁלָמִי מו"ק) לֹא נִתְּנוּ רִגְלִים אֲלָא שִׁיעֶסְקוּ בַּתוֹרָה. כִּי תִינַח בְּזִמָּן שְׁבִיהַמ"ק קִיָּים בְּזִמָּן שֶׁאִין בִּיהַמ"ק קִיָּים מֵאִי אִיכָּא לְמִימַר.

אִין לָנוּ שִׁיּוֹר רַק הַתוֹרָה הַזֹּאת וְהוּא הַקָּשֶׁר בְּרִגְלִים. וְא"כ וְאִיךְ אַתָּה רוֹצֶה לַעֲקֹרֶם מֵאַחַר שֶׁמִּקְוִיָּהֶם: (פז) לֹא הִבִּיט הַבֵּטָה חֲזָקָה אֲנִי בִּיעֲקֹב הַמֹּן עִם דְּשִׁכְחִי בַּעֲבִירוֹת וְצָרִיךְ הַבֵּטָה חֲזָקָה לְהַעֲנִישָׁם.

וְלֹא רָאָה. בִּרְאִיָּה בַּעֲלָמָא.

בִּישְׁרָאֵל. ת"ח דְּלֹא שָׁכִיחַ כ"כ וּבִרְאִיָּה בַּעֲלָמָא סְגִי.

וְאַצְלָם. עָמַל.

הַמִּד"א הוֹגְעֵתָנִי בַּעֲוֹנוֹתַי. שְׁזָהוּ בְּמִקְוִיָּהֶם.

כִּי ד' אֱלֹהֵיוֹ עָמָו. זֶהוּ בַּת"ח הַמִּקְוִיָּהֶם וְתִרְוַעַת מְלֶךְ בּו'.

בִּיעֲקֹב הַמֹּנִי עִם מִקְוִיָּהֶם לָמוּ זֶה מִשָּׁה. וְע"ד וְכִי אֶפְשָׁר לְדַבְּקָה בּוֹ אֲלָא הַדְּבָק בַּת"ח. קָסָם.

הוּא עַפ"י מִהֲלֶךְ הַכּוֹכָבִים וּמִזֹּלוֹת וְצָרִיךְ לָזֶה חֲקִמָּה. וְזֶהוּ לֹא בִּישְׁרָאֵל הַת"ח.

וְנִחַשׁ.

פֶּתוֹ נִפְלָה מִפִּי וְכִינֹצָא שֶׁאִינוּ דְּבָרֵי חֲקִמָּה. בִּיעֲקֹב הַמֹּנִי עִם: (פח) בַּפ"ק דְּבִתְרָא (ח' ע"ב) וְהַמְשִׁפִּילִים יִנְהִירוּ כְּזוֹהַר הָרְקִיעַ.

אֵלּוֹ הַדִּינִינִן וְגַבְאֵי צִדְקָה, וְכַכּוֹכָבִים לָעוֹלָם וְעַד אֵלּוֹ מְלַמְּדֵי תִינוּקוֹת. עֵינִין בַּתוֹס'.

וְנִרְאָה דְּלֹא קָאִי אַפְמוֹת הָאוֹר אֲלָא אֵאִיכוֹתוֹ. דִּידוּעַ אוֹר רְקִיעַ אִין בּוֹ דְּבָר מְמָשִׁי רַק אוֹר רְחוֹק נִדְמָה כֵּן.

וְזֶהוּ דִּינִינִן וְגַבְאֵי צִדְקָהשָׁהֶם מִתְקַנֵּי הַגּוֹף. וּבַעוּה"ב אִין מְמָשׁוֹת לַגּוֹף וְאִין מְמָשׁוֹת הַמַּעֲשֶׂה רַק הַיִּנְהָר.

אָבֵל פּוֹכְבִּים שְׁמִשִּׁים וְאוֹרֶן מַעֲצֻמוֹת וְכֵן מִלְמָדֵי תִּינוּקוֹת תִּיקוֹן הַנִּפְשׁוֹת וְהִיא מִשְׁיִית לַעֲוֹה"ב וְנִיפֹר הַמַּעֲשֶׂה הַגּוֹרֶמֶת הָאוֹר: (פֹּט) מְכַפְּרִין עַל זִילְתָּן שְׁכָרָם מִדָּה פִּנְגָד מִדָּה דְּזִזְכִּין לְזִילְתָּן שֶׁהוּא לְזַרְעָם אַחֲרֵיהֶם.

וְזֶהוּ וְהִתָּה לוֹ וּלְזַרְעוֹ וּגו'. קִינָא לֹאֲלֵהּיו.

זֶהוּ נֶגֶד לוֹ. וְנִכְפָּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ נֶגֶד לְזַרְעוֹ.

וְזֶהוּ לֹא רֵאִיתִי צָדִיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ עַכ"ז מְבַקֵּשׁ לָחֶם. דִּיּוֹסוּרֵי צָדִיקִים מְכַפְּרִין וְזֹכָה לְזַרְעוֹ שְׂאִין צָרִיד לְבִקֵּשׁ.

אוּ יֹאמַר ע"ד וְחִנֵּנָא בְּנֵי דֵי לוֹ כו' שְׂאִין צָרִיד. אָבֵל שְׁיֵהֵל' נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֵּשׁ כו' שְׁיִבְקֵשׁ וְאִין לוֹ זֶה א"א אֵלֹא שְׂאִין מְבַקֵּשׁ כָּלָל: (צ) עַל דְּבַר פְּעוֹר וְעַל דְּבַר כְּזָבִי.

עֵינֵין תַּפְאֲרֶת יְהוֹנָתָן הַשִּׁינִיכּוֹת וְהַמְשִׁיף וְאַפְשָׁר לוֹמַר דְּהָא גְדוּרִים בַּעֲרִיּוֹת רַק סָבְרִי דְּאִין אִיסוּר בְּאוֹמוֹת כָּבֶת יִתְרוֹ. אִף מ"מ הָא מוֹלִיד בֶּן לַע"ז.

לְכָף נִכְלוּ ע"ד פְּעוֹר לְהַטְעוֹתָם דְּבִזְיוֹן הוּא וְלֹא עֲבוּדָה וְאִין חֲשֵׁשׁ: (צא) לֹא הִי' וּגו' בַּעֲדַת קִרְח כִּי בְּחֻטְאוֹ דְּהָא יִשְׂרָאֵל מִחְלוּ יִרְוּשָׁתָם הָאֶרֶץ וְנָהִי דְּבֹאֵי הָאֶרֶץ לֹא מִחְלוּ יוֹצְאֵי מִצְרַיִם מִחְלוּ וְאִיף יוֹרִישׁוּ לְבָנוֹת דְּהֵם אִין נוֹטְלוֹת מַעֲכָשְׁיוֹ חִלָּק.

רַק הֵנִי מְחִילָה בְּטַעוֹת דְּחֻשְׁבוּ דְּאִינָה טוֹבָה ע"י מְרַגְלִים. אֲמַנָם עֲדַת קִרְח דְּבִקֵּשׁוּ כְּהוֹנָה וְלִינִי' וְהִינֵה ד' נִחְלָתָם וּמִחְלוּ הָאֶרֶץ אִף אִם הִיא טוֹבָה א"כ אִיף יוֹרִישׁוּ לְבָנוֹ לְכָף אֲמָרוּ לֹא הִי' וּגו'.

(צב) בְּאַשֶׁר מְרִיתָם, כְּעֵנִין הַמְרִימ' שְׂאֵמַר לְשִׁנְיָהֶם וְדַבְּרָתָם אֵל הַסֵּלַע. וְאַהֲרֹן לֹא דִיבֵר וְגַם לֹא עָשָׂה נֶגֶד זֶה לְהַפּוֹת.

אָבֵל מִשְׁרַע"ה הַכָּה. וּלְכָף אַהֲרֹן גַּם לֹא רָאָה.

אָבֵל מִשֶּׁה רָאָה. עוֹנֵשׁ יוֹתֵר בְּעֵינָיו יִרְאָה וְשֵׁם לֹא יָבֹא.

אוּ לְהִיפּוֹף הָרֹאִי' שְׁכָר קֶצֶת דַּעַכ"פ רֹאֵה בְּעֵינָיו וְכֵן הוּא עָשָׂה בְּמִקְצַת דַּעַכ"פ הַכָּה, אָבֵל אַהֲרֹן לֹא עָשָׂה כָּלֹם לְכָף לֹא רָאָה ג"כ: (צג) אֱלֹהֵי הָרוּחֹת. שְׁבִידוֹ רוּחַ כָּל חַי לְהַמִּית וְהַחַיּוֹת.

כְּלָפִי שְׂאֵמַר לוֹ שְׁיָמוֹת וְיַדַּע שֶׁהַמְּכַנִּים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל צָרִיד שְׁיֵהֵל' מִיּוֹצְאֵי מִצְרַיִם וּכְבָּר מַתּוּ כּוֹלָם. דְּלֹא חָשַׁב עַל יְהוֹשֻׁעַ וְלָכֵן אָמַר אֱלֹהֵי הָרוּחֹת דִּיכּוֹל ג"כ לְהַחַיּוֹת.

וְלָכֵן אָמַר לוֹ. אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ דִּיהוֹשֻׁעַ עֲדִינֵין רוּחַ בּוֹ וְלֹא מַתּוּ וּא"צ לְהַכְנִיס רוּחַ בְּמַתּוּ: קַח לָהּ.

מִשְׁלָה דְּתַלְמִיד כְּבָנִים כַּמ"ש הַרְמַב"ם בַּה' ת"ת אוּ ע"ד שְׁלַח לָהּ אֲנִי אֲנִי מְצוֹנָה. דְּרַצוֹן ד' הוּא בַּעֲצָמוֹ בְּלֹא מְנַהִיג רַק בְּקִשְׁת מִשֶּׁה יִפְקוֹד וּגו': (צד) צָרִיד לְזַכּוֹר לַעֲוֹלָם שְׂאִינוֹ אֵלֹא גַר בַּעֲוֹה"ז וְלֹא תוֹשֵׁב.

וְזֶהוּ וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב בִּיקְשׁ לְהַיּוֹת תוֹשֵׁב לִישֵׁב בְּשִׁלּוֹה קִפֵּץ עָלָיו רְוָגָזוֹ וְכו' וְזֶה שְׂאֵמַר בְּמִדְרָשׁ (פ') וַיֵּשֶׁב אֵין וַיֵּשֶׁב אֵלֹא לְשׁוֹן צַעַר. וּבִסְפָּרֵי ר"פ קִרְח לְשׁוֹן קַלְקֵלָה.

והכל מטעם אחד דקשחושב שהוא תושב בא לידי קלקלה וגם גורם דבא לידי צער דמראין לו שאינו תושב: (צה) פבר אמרנו כמה פעמים כי אין הקדנשה בכל מקום ואין פולם קדושים.

ולכן נאסרו הבמות דהקדנשה רק בבית המקדש. וזהו הנודר.

ומבקש תוספת קדנשה בנדרים וסייגים כאלו בנה כמה ממש. והמקימו שהוא גמר המחשבה כאלו הקריב וגמר הפעולה דדיו מה שאסרה תורה וזהו דדרשו זה הדבר בנדרים מזה הדבר דשחוט חוץ להכל אחד.

וזהו שהסמיילנדרים אז סמוכים למיתת משה וישובו לטעות קרח דכל העדה קדושים. או בבואם לא"י ויראו הבמות מותרים אז קודם בגן ביהמ"ק יחשבו דכולם קדושים: (צו) ג' מתנות טובות נגד ג' עבירות שהיו צריכים לחוש במדבר ע"ז מפעור.

וג"ע מנחל שטים דהי' של זנות. וש"ד דאכתי לא עברי ירדנא ואיפא לב רגז.

וגם גלעד שכיחי רוצחים. ולכך לשקמם מזה.

ענני פבוד ד' בזכות אהרן עובד ד' למנוע מע"ז, מן נגד ג"ע הלחם אשר הוא אוכל בזכות משה שפירש גם מאשתו ולכן כשבקשו פשר ומאסו מן בכו למשפחותיהם עסקי עריות. ובאר נגד ש"ד דדם פמים נגד מרים שמנועה ביותר מש"ד כמ"ש (יבמות ס"ה) אשה אין דרפה לכפוש ובלעם יעץ להכשילם בב' ע"ז וג"ע למנוע ענן ומן כדי שיוכלו לזרוק חצים וירעובים אבל באר יוכלו להשיג מים שהם הפקר.

ולכך צרור המדיינים דהם נכלו לטובתם שיוכלו להלחם ולא המואבים דהם לא נכלו דלהם אין טובה דאינם יכולים להלחם בלא"ה עם מואב רק יראו שמא ילחכו התבואה וזה כ"ש שיחושו פשלא יהי' להם מן וזהו נקום ואחר תאסף דכשמת משה בטלו שלשתן ושללא יחשבו מדיינים דהועילו מעשיהם לכך נקום מקודם: (צז) פאשר צנה ד' את משה ויהרגו כל זכר.

לפי שד' אמר נקמת בני ישראל. ובה העיקר הריגת זכרים שדרפן ללחום.

ומשה אמר נקמת ד' וזהו מנקיבות שהחטיאום והם עשו פאשר צנה וגו' זכר. שוב מצאתי פן באלשיך.

עוד י"ל כי ד' צנה נקום וגו' למשה. ומשה צנה החלצו וגו' לישראל והם פנונו מעשיהם להיעשות פאשר צנה ד' את מש"ה וזה שהרגו כל זכר לבד.

ועיקר הנקמה שהוא בנקיבות המחטיאות נעשה ע"י משה: (צח) ומקנה רב לבני ראובן נגד כו' י"ל הטעם כמ"ש הרמב"ם בסוף המורה נבוכים, ופרקי המתבודד כי מזה שהיו אבות בעלי מקנה ידענו דהיו עובדים ד' גם במקנה.

וזו רק מדריגתם ומדריגת משה לבד יעו"ש בדבריו. וידוע הפן להם שמלאכי השרת אוכלים לזכר ישראל מעניי עוה"ז, ואיתא בזוהר ע"פ והפן פזרע גד דבני גד חבבו הפן, ובני ראובן היו במחלוקת קרח שטענו עדה פולם קדושים במדריגות ע"כ דהיו ג"כ

בְּמִדְרַגְתּוֹ לִהְיוֹת בְּכָל עֲנִינֵי עוֹה"ז לֵד' לָכֵן הָיוּ בַּעֲלֵי מִקְנֶה פְּאֻבוֹת: (צט) בְּכוּלָּהוּ פְּתִיב לַמִּטָּה בְּנִי.

כָּר מִן יְהוּדָה וּבְנֵימִין חֹסֶר בְּנִי, אוֹלִי כִּי הַנְּשִׂאִים שֶׁלָּהֶם הָיוּ מִיּוֹצְאֵי חֲצָרִים לִפְמ"ש בְּמִדְרַשׁ דְּאֶלִּידָד הוּא אֶלִּידָד לָכֵן שֵׁינִי לַמִּטָּה יְהוּדָה עֲצָמוֹ מִשָּׂא"כ הַנְּשִׂאִים הֵם מִבְּנֵי כו' שֶׁלֹּא הָיוּ מִיּוֹצְאֵי מִצְרַיִם (אֲבָל קֶצֶת צ"ע בְּאַמֶּת הָא מִפְּנֵרֶשׁ בִּפְתוּב בִּלְתִּי כָּלֵב בֶּן יִפְנֶה וַיהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון כו' וְהָא הָיוּ נָמִי אֶלִּידָד דְּמוּנָאוּ בְּשִׁבְט בְּנֵימִין וי"ל עוֹד רָמַז דִּי שְׂבָטִים לֹא הָיוּ הַבְּנִים דּוֹמִים לְאֻבוֹת מִשָּׂא"כ יְהוּדָה וּבְנֵימִין פִּידוּעַ) וּבְכוּלָּהוּ פְּתִיב נְשִׂא לְבָר מִן יְהוּדָא שְׁמַעוֹן וּבְנֵימִין דְּבִיהוּדָא וּבְנֵימִין הָיוּ חֲשׁוּבִים מַעֲצָמָה בִּלְעָדֵי נְשִׂאוֹתָם וְהֵם בְּכַתוּבִים.

וְשְׁמַעוֹן שֶׁהִקְדִּימוֹ לְבְנֵימִין בְּשִׁבְלִי חֲשִׁיבוֹתוֹ שׁוּב ג"כ לֹא הִנְצִירָהוּ תַּנְאָר נְשִׂא: (ק) וְלֹא תִקְחוּ כֹפֶר לְנַפְשׁ רֹצֵחַ אִשָּׁר הוּא. בְּאַמֶּת.

רָשָׁע לְמוֹת וְרִגְלִים לְדָבָר אֵלָּא שְׂאִין עֲדִים. וְתִקְחוּ כֹפֶר מִיָּד גּוֹאֵל הַדָּם. כִּי מוֹת יוֹמֶת. לִהְמִיתוֹ.

לֹא תַעֲשֶׂהוּ כֵּן וְקָאִי אֲדַסְמִיָּה לִי וְעַד אֶחָד לֹא יַעֲנֶה וְגו'. וְלֹא תִקְחוּ כֹפֶר. ג"כ עַל מִי שְׁחִיב מִיתָה. לְנוֹס אֶל עִיר מִקְלָטוֹ וּלְפִנְטָרוֹ פ"י כֵּן. אוֹ לְמִי שְׁחִיב גְּלוּת לְשׁוּב לְשִׁבְתָּ וְגו'. אוֹ יִרְצָה.

לְנוֹס עַל מִי שְׂאִינִי חֲיִיב גְּלוּת לְחִיבּוֹ וְתִקְחוּ כֹפֶר מִיָּד גּוֹאֵל הַדָּם. אוֹ תִקְחוּ כֹפֶר מִיָּד רֹצֵחַ לְשׁוּב לְשִׁבְתָּ וְגו': (קא) בְּגִלְעָד שְׂכִיחֵי רוֹצְחִים (מִפּוֹת ט:;) וַיַּעֲו"ש בְּתוֹס'. אַף דִּהִינּוּ מִזִּידִים. רַק הִקְב"ה מְזַמֵּן הַשּׁוֹגֵג לְמָקוֹם הַמְּזִיד.

וּמִקְשִׁים לְמָה לֹא לְהִיפֹךְ וַיַּעֲו"ש בְּמִפְרָשִׁים. וְאִין זֶה קִנְשִׁיָּא דִּהַמְּזִיד א"צ לְשׁוֹגֵג דְּהָא שׁוֹגֵג אֶחָד יָכוֹל לְהַרְוֵג כַּמָּה מִזִּידִים אֲבָל הַשּׁוֹגֵג צָרִיף לְמִזִּידִים וְה"ז מַעֲיִן שְׂאֶמְרוּ (ב"ק מ"ו) מֵאֵן דְּאִית לִי כִּיבָא אֲדֵל לְבִי אֶסְיָא וּמִזְמִין הִקְב"ה הַשּׁוֹגֵג לְמָקוֹם הַמְּזִיד וְלֹא לְהִיפֹךְ דְּאִין צָרִיף לְהַזְמִין לְמִזִּיד לְמָקוֹם שׁוֹגֵג בְּשִׁבְלִי עֲצָמוֹ שִׁינְהֵרֵג דְּאֶפְשָׁר לְשׁוֹגֵג שְׂבִמְקוֹמוֹ שִׁינְהֵרֵגוּ וּפְשׁוּט: (קב) וְנִגְרָעָה נִחְלָתָן מִנְּחֻלַּת אֲבֹתֵינוּ גַם אִם לֹא הָיְתָה מְגוֹרָע מְגוֹרְלִינוּ חֲבִיבָה נִחְלַת אֲבוֹת.

וְנוֹסֶף דְּמְגוֹרָל גו' יִגְרַע דִּינָתָן לְנוֹ פְּחוֹת: וְאִם יִהְיֶה הַיּוֹבֵל. דְּבִלָּא"ה יִדְוָמָה לְנוֹ כְּאֵלוֹ מְכָרוּ נְכֻסֵּיהֶם וְכִי נִמְחָה לְמַפּוֹר.

אֲבָל עֵיקַר הַגִּירָעוֹן יוֹכֵר בְּעַת הַיּוֹבֵל דִּי שׁוּב כָּל אִישׁ אֶל אֲחֻנְתּוֹ: (קג) תִּנְפֹּל וְלָכֵן וְדִי זָהָב. לֹא זָכָר הַמְּקוֹמוֹת.

שְׂבָאוֹתָם מְקוֹמוֹת עָשׂוּ ג"כ טוֹב. עֲגָל בְּהֵר סִינִי שֶׁקָּבְלוּ תוֹרָה וּבְמָקוֹם שֶׁדָּבְרוּ עַל הַמֶּן אַח"כ בְּנִחְשִׁים שֶׁעָבְדוּ לָבָם לְמָקוֹם.

וְלִיתֵּר דְּקִדּוּקִים עֲיִין בְּאַלְשִׁיף ז"ל דִּהַמְּחֻלָּקָת בְּסִפְרֵי אֱלוֹ וְאֱלוֹ דִּהִי ג"כ שְׁמוֹת מְקוֹמוֹת רַק סֶמֶן כָּל אֱלוֹ הַמְּקוֹמוֹת לְרַמֵּז ג"כ עוֹנֵם וּלְכַף כַּמָּה שִׁינְהֵרֵג אֶפְשָׁר לְרַמֵּז בְּסִימָנֵי הַמְּקוֹמוֹת כֵּן רִימָז: (קד) שְׁמוֹעַ בֵּין אֲחִיכֶם.

שם דבר. וְיִהְיֶה הַדָּבָר נִשְׁמָע וּמִפְּנֵי רִסָּס בֵּין אֲחֵיכֶם שְׁאַתֶּם שׁוֹפְטִים צָדִיק.

או עפ"י מה שכתוב בס"ח הובא בפ"ד (הל' דיינים) שלא להסתכל בפני בע"ד דצריך וְיִהְיֶה פְּרָשִׁים וְזֶהוּ שְׁמוֹעַ וְגו' רק השמיעה ולא ראי'. וְיִהְיֶה הַנִּמְשָׁךְ וּשְׁפָטָתָם צָדִיק גַּם בֵּין אִישׁ וְגֵר, דְּבֵין אִישׁ לְאֶחָיו שְׁנֵיהֶם שָׁוִים, אִם בֵּין אֶזְרָח לְגֵר הָאֶזְרָח חָשׁוּב אֲבָל כְּשִׁשְׁנֵיהֶם רָשָׁעִים תּוֹ אֵינוֹ חָשׁוּב.

וְזֶהוּ ג"כ כְּקָטָן כְּגֹדֹל בְּמַעֲשִׂים. תִּשְׁמָעוֹן רַק בְּשִׁמְיעָה או יאמר כְּקָטָן בַּתּוֹרָה כְּגֹדֹל בַּתּוֹרָה תִּשְׁמָעוֹן בְּשִׁנָּה וְלֹא תִגְוֹר מִפְּנֵי אִישׁ הַחֲשׁוּב וְגֹדֹל בַּתּוֹרָה, כִּי הִנֵּה (או ר"ל אע"פ) הַמִּשְׁפָּט לְאֱלֹקִים וְתִלּוּי בְּדִינֵי הָאֱלֹקִים (או ר"ל לְאֱלֹקִים דֵּינִים מִמְּחִים וְהִינּוּ שְׁצָרִיךְ בְּקִיאוֹת) וְתִגְוֹר שְׁמָא הַגֹּדֹל יִרְאֶה שְׁטָעִית וּלְכָךְ תִּזְכּוּ.

לֹא תַחֲוֹשׁ לְכָךְ וְאֵין לְדִינָן אֵלָּא מֶה שְׁעִינּוּ רֹאוֹת. וְהַדָּבָר הַקָּשָׁה וְגו': (קה) אֵת הַדָּרָךְ אֲשֶׁר נִעְלָה בָּהּ.

מוֹסָב עַל וְיִחַפְּרוּ, וּר"ל דָּרָךְ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּקְרִאוּהָ אֲשֶׁר נִעְלָה שְׁמַעְנוּתִידִים לַעֲלוֹת בָּהֶם, וְהוּא נֶגֶד הַשְּׁמִינָה הִיא אִם רְזָה. דְּבַדָּרָךְ אֶפְשָׁר לְהַסְתַּכֵּל בְּשִׁדּוֹת וּכְרָמִים שְׁבַצְדִּידִים.

וְאֵת הָעָרִים וְגו' נֶגֶד הַבְּמַחֲנִים וְגו' וְהָעָם וְגו'. או מוֹסָב עַל וְיִשְׁבּוּ וְגו' כִּי בַהֲיוֹת הָאֶרֶץ רְזָה אִזְ הַדָּרָךְ רָחֵב אֲבָל כְּשִׁשְׁמִינָה הַדָּרָךְ קָצֵר דְּחָסִים עַל כְּבֶרֶת אֶרֶץ: (קו) בְּרַע"מ פ' תמ"א.

בַּעֲת גְּלוּת נִקְרָא אֵב אֲבָל בְּגֹאֲלָהּ מְלָךְ. כִּי הָאֵב כְּמוֹ הוּא אֲבִיךָ קִנְיָ עֲשֶׂה וְגו' שְׁהוּא יוֹצֵרָם בְּכָטָן וְזֶהוּ בְּגֹלוֹת כ"י כְּאֵלּוֹ נִסְתַּלְקָה הַשְּׁגָחָה אַח"כ שָׁרַק רַע אֲבָל מְלָךְ מִנְהִיג אַח"כ, וְזֶהוּ יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׁיו רַק בַּח' עוֹשָׁיו, וּבְגִי צִיּוֹן כְּשִׁיוֹשְׁבִים בְּצִיּוֹן אִזְ בַּח' מִלְכָּם: (קז) בְּשִׁלְהִי חֲזִית כְּשִׁעוֹשִׁין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם עֵינֵי ד' אֶלְצָדִיקִים.

וּכְשִׁאֵין עוֹשִׁין רַש"מ בְּעֵין אַחַת עֵין ד' אֵל יִרְיָאוּ. וּבְאִדְרָא נִשְׂא לְהִיפּוֹ מִפְּסוּק עֵינֵי ד' הַמְשִׁטּוֹת.

וְעֵינֵין בְּנִזְה"ק רפ"מ. וְהַפֵּל א' דְּבַעֲיִן אַחַת הַהִסְתַּכְלוּת יוֹתֵר כְּשִׁמְסַתְּכָלִים בְּמְקוֹם מִיִּחוּד וְזֶהוּ כַּשֵּׁא"ע רַש"מ הַהִסְתַּכְלוּת לִירְיָאִין בְּיִחוּד לְכֵן בְּעֵין אַחַת וְזֶהוּ כְּשִׁזְכּוֹ אֲבָל לֹא זָכוּ.

בְּהִדִּי הוֹצֵא וְכו' לְכֵן צָרִיךְ לְהַצִּיל גַּם סְבִיבוֹתֵיהֶם וְאִזְ עֵינֵי וְגו' עַד"ש הַמְּפָרָשִׁים (תַּעֲנִית כ"א ב') בְּעֹבְדָא דְּרַב בְּשִׁיבּוֹתֵי לֹא הִנֵּה דְּבִרְתָּא זְכוּתָךְ נִפִּישׁ אֵלָּא בְּשִׁבִּיל הִהוּא כו' ע"ש: (קח) יִשְׁעִי א' זָרַע מְרַעִים נֶגֶד גּוֹי חוּטָא שְׁהוּא עֲוֹנוֹת שְׁנִשְׁתַּרְשׁוּ מֵאֲבוֹתֵיהֶם הַמְרַעִים שְׁכָל הַגּוֹי גַּם הַחֲשׁוּבִים נִשְׁתַּרְשׁוּ וְזֶהוּ חוּטָא כְּעֵין שׁוֹגֵג.

אֲבָל מֶה שֶׁהַבְּנִים הוֹסִיפוּ לְהַשְׁחִית. וְזֶהוּ רַק הַמּוֹנִי עִם.

זֶהוּ עֶזֶן מִזִּיד: (קט) (שם) בְּנִים גְּדִלְתִּי וְרוֹמְמָתִי. זֶהוּ תִנְאָר אֵב וּמְלָךְ ע"ל ס' ק"ו וְהוּא ג"כ עַש"ך וִיכּוֹנֵנ"ך ב' הַתּוֹאֲרִים וְזֶהוּ יִדַּע שׁוֹר (שְׁמַרְעִיתוֹ בְּשִׁדָּה לְכֵן רַק יִדַּע) קוֹנֵהוּ.

תִּנְאָר אֵב, וְחִמּוֹר אֲבוֹס בְּעֲלִיו מְלָךְ. יִשְׂרָאֵל לֹא יִדַּע.

תִּנְאָר אֵב בִּידִיעָה בְּעֲלָמָא סְגִי. לֹא הַתְּבוֹנֵן.

מְלָךְ צָרִיךְ הַתְּבוֹנְנוֹת כָּל רַגַע אִיךָ מוֹנֵהֵג וּמִנְשָׁגָה. וְזֶהוּ, עֲמִי.

הַמִּינְחָדִים יוֹתֵר מִיִּשְׂרָאֵל וְרֵאיוֹנֵיהֶם לְהִתְבּוֹנֵן. וְזֶהוּ גוֹי חוֹטָא תְּנֹאֵר אָב צָרִיד לְקַבֵּל מַאֲבוֹתָיו הַיְדוּעָה לְכֹן חוֹטָא שׁוֹגֵג כַּנִּי לִי ק"ח, עִם כָּבֵד עֲוֹן דְּצָרִיד הַתְּבֻנָּנוֹת מַעֲצָמוֹ וְלֹא הַתְּבֻנָּנוֹ: (קו) וְרָאָה בְּעֵינֶיהָ כִּי לֹא תַעֲבֹר (וְאֶתְחַנֵּן ג').

כִּי עֲדִינָן נִשְׁאַרוּ כְּנַעֲנֵי בְּאַרְיָן. וְע"כ דִּלָּא שְׁלָם ג"כ עֲוֹנָם.

וְאֵלֹו נִכְנַס מִשָּׁה נִדְאִי כָּבֵשׁ הַכֹּל. וְזֶהוּ וְרָאָה בְּעֵינֶיהָ דְּעֲדִינָן לֹא שְׁלָם עֲוֹן פֶּלֶם וְתַבִּין כִּי לֹא תַעֲבֹר: (קיא) לְמַילְדוֹת הָעֶבְרִיּוֹת.

כִּי א' בְּמִדְרָשׁ דִּלָּא רָצָה בְּעַצְמוֹ דְּאִי אֶשְׁלַד"ע אַף בְּמִלָּה דְּכוּפָה י"ל יִשְׁלַד"ע דְּהַשְׁלִיחַ מִן־רַחֲמֵי רַק בְּשִׁפְיכוֹת דְּמִים יִהְיֶה וְאֵל יַעֲבֹר רַק י"ל זֶהוּ בְּיִשְׂרָאֵל אָבֵל בַּב"נ כְּמוֹ בַּע"ז גַּם בַּש"ד חֲטִיּוֹ קוֹדֶמִין יַעֲבֹר וְאֵל יִהְיֶה וְעֲדִינָן מִן־רַחֲמֵי, לְכָךְ קָרָא רַק לְמַילְדוֹת עֶבְרִיּוֹת דְּבָהוּ יִהְיֶה וְאֵל יַעֲבֹר וְסִבֵּר דַּמ"מ יִשְׁמְעוּ לוֹ וְיִהְיֶה הוּא פֶטוּר.

וְזֶה שְׁאֵמֵר אַח"כ מִדּוּעַ עֲשִׂיתָן וְתַחֲטִיין דַּעֲכ"פ הִי לָהֶן לְהִיּוֹת שׁוֹא"ת אָבֵל מִדּוּעַ לֹא שְׁמְעוּ לְהַמִּית לֹא שְׁאֵל: (קיב) בְּלָכֵן וַיֵּשֶׁב עִמּוֹ חֲנֹדֶשׁ יָמִים. דְּסִבֹּר אִילֵי הִבִּיא מַעוֹת וְגַנְזִם וְאַמְרִינָן (יְכֻמוֹת קִיא ב') עַד תִּלְתִּין יוֹמִין מוֹקִי אֵינֶשׁ אֲנַפְשִׁי טָפִי לֹא מוֹקִי וְלָכֵן לֹא רָצָה לִזְמֹר לוֹ שִׁישָׂא בְּתוֹ עַד שִׁיאֵמֵר הוּא וְלָכָךְ טָפִי לֹא מוֹקִי וְיִגְלֶה דַּעְתּוֹ וְכִשְׂרָאָה שׁאֵח"כ ג"כ לֹא אָמֵר יַעֲקֹב, וְהַטַּעַם שֶׁרָצָה זֶה לְסִמָּן אִם מַד' יֵצֵא הַדְּבָר מִשׁא"כ אֲלֵיכֶּזֶר הִי לוֹ סִמָּן אַחֵר כִּי בְּזִיוּג צָרִיד לְרֵאוֹת סִמָּנָא מִיִּלְתָּא אִם הוּא זִיוּגוֹ וְהוֹצֵרָךְ לָכֵן לְפִתּוּחַ הַכִּי אַחִי וְגו' פִּי הַכִּי אַחִי בְּרַמָּאוֹת שֶׁתְּסַמְּנוּ עַל מַה שֶׁתִּגְנוֹב מִמֶּנִּי וְתִרְמָאֲנִי וְתִסְתַּפֵּק בְּכָךְ.

אוֹ רַמְזִי שֶׁיַּעֲבֹדְנוּ בְּשִׁבִּיל בְּתוֹ וְאַמְרִינָן בַּגִּמ' (גִּיטִין פ"ג) בַּת אַחִיו לֹא מִשּׁוּם מְבַטֵּל מַצּוֹת יְכָמִין. וְע"ז אָמֵר הַכִּי אַחִי אֶתְּהָ שְׁאִין אֶתְּהָ רֵאוֹי לִישָׂא וּמִן־רַחֲמֵי שֶׁתַּעֲבֹדְנִי חֲנָם רַק בְּשִׁבִּיל אֲכִילְתָּהּ: (קיד) וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב רִגְלֵיו וַיִּלְךָ אֶרֶצָה בְּנֵי קָדֶם, מִתְחַלְלָה אָמֵר חֲרָנָה שֶׁהִי דַּעְתּוֹ לְהַשְׁתַּמֵּעַ שֵׁם וַיִּדַּע שִׁיָּהִי לְגוֹי גָּדוֹל וַיִּקְרָא הָאֶרֶץ עַל שְׁמוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֶרֶץ בְּנֵי קָדֶם אָבֵל מִשְׁהוֹבָטָח וְהַשִּׁיבוֹתִיהָ אֶל הָאֲדָמָה אָמֵר אֶרֶצָה בְּנֵי קָדֶם וְלָכָךְ וַיֵּשֶׁב רִגְלֵיו בְּנִרְיָזוֹת.

דְּאִיתָא (בְּרַכּוֹת ה') אֶסּוּר לְרוּץ בִּיצִיאָה מִבֵּית הַכְּנֶסֶת דְּנִרְאָה כְּנֶפֶטָר מִהָעוֹל אָבֵל אִם דַּעְתּוֹ לְחַזּוֹר מִוֹתֵר דְּמִזְדַּרְזוּ כְּדִי שִׁיּוּכַל לְחַזּוֹר תִּיכָף וְכֹן כְּשֶׁהִלָּךְ יַעֲקֹב מֵא"י מִתְחַלְלָה לֹא הִלָּךְ בְּנִרְיָזוֹת מִשׁא"כ כְּשֶׁהוֹבָטָח לְשׁוּב וְחָשַׁב תִּיכָף לְכָךְ רָץ כְּדִי לְשׁוּב תִּיכָף.

אוֹ יֹאמֵר דְּאֶסּוּר לְפִסּוּעַ פְּסִיעָה גָּסָה רַק לְדַבֵּר מַצָּה מוֹתֵר וַיַּעֲקֹב הִלָּךְ לִישָׂא וּבְנֵי נָח נִצְטוּוּ עַל פ"ו. אַף יַעֲקֹב הִנְחִיזָם בְּמִשְׁפַּחַת עֵיִקְרִין לְרַבִּי דְּבַתְרִי זִימְנֵי הָנִי חֲזָקָה וְלָהֶם נַעֲשֶׂה גַם וְמִי יוֹדֵעַ אִם יַעֲשֶׂה לוֹ גַם לְכָךְ כְּשֶׁהוֹבָטָח וְהָיָה וְרַעְיָה כַּעֲפֹר הָאֶרֶץ אִזּוּ וַיֵּשֶׁב רִגְלֵיו: (קיד) וְהָיָה שְׁלִשָּׁה עָדְרֵי צֹאן, דְּחָשַׁב אִילֵי מִקְרָה הוּא שְׁזָה רוּצָה לְמַכּוֹר עֲדָרוֹ וּמִקְבָּצָם אָבֵל בְּתִלְתָּא זִימְנֵי הָנִי חֲזָקָה הָיָה דְּבַג"פ א"א שִׁיָּהִי מִקְרָה, וְשָׂאֵל מִקּוֹדֶם הַשְׁלוֹם לָהֶם עִם לָכֵן כִּי רָצָה לְהוֹכִיחָן אַף לֹא יָדַע אִילֵי הֵם לְצִים וְאֵל תּוֹכַח לִץ פֶּן יִשְׁנֹאֲךָ מִי שְׁאִין מוֹטֵל עָלָיו וַיַּעֲקֹב חָשַׁב לָכֵן אַחִי אִמּוֹ רֹחַ בְּנִים אַחֵר אַחִי הָאֵם וְהוּא ג"כ צָדִיק וְז"ש כְּמָה פְּעָמִים אַח"כ אַחִי אִמּוֹ.

ואמרו (תענית כ"ג) האי צורבא מרבנן דסנו לי בני מאתלי משום דמוכח להו במילי דשמאי והיינו לצים אבל ת"ח אמרו אדרבא הוספת לו אהבה וכמ"ש ויאהבך. וזה שאמר השלום לו כמ"ש במדרש ביניכם ובינו ואמרו שלום.

ולכן הוכיחם דגם אם שלהם הוא ואינם גזלנים לא עת האסף המקנה ואיכא צער בע"ח שמונע הצאן ממרעה: (קטו) ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש. זה הוסיף יעקב על מה שאמר לו ד'.

כי פלוגתא בב"ב ח"א בודקין לכסות ואין בודקין למזונות וח"א איכא ויעקב הי' מסופק בעצמו אם צדיק גמור. ונרעה כעפר הארץ אין זה ראיה עליו כי גם בראשעים מצינו כן.

והשמירה מסכנה זהו לכל אחד. והי' מסופק בדיו להי בודקין.

לכן אמר שיטתו שניהם וע"כ יבדוק וימצא שלם. ואז והי' ד' לי לאלהים.

כי צדיקים מהפכים מדה"ד למדה"ר ר"ל שגם מדה"ד שאצלם הוא רק רחמים שהרע לפתת עון ולרפואה. וזהו שיהי' ד' מדה"ר הוא יהי' ג"כ למדה"ד שגם מדה"ד יהיה ע"י רחמים: תם ונשלם חלק ראשון שלב"ע.

(א) בכתובונות יש חשבון השקר שאינו יכול להגיע לאמת אלא כשיתפוס כמה שקרים מקודם והם דרך להגיע ע"י לאמת. והנה כן בתורה כמ"ש (גיטין מ"ג) אין אדם עומד על ד"ת אא"כ נכשל.

והמכשול עצמו דרך לתורה. וזהו דרך שקר הסר ממני.

השקר עצמו דרך פידוע דרך בכ"מ דרך ד' ודרך היינו תורה כמ"ש בריש קדושין (ב). (ב) כשרואה אינה עבירה אמרו בספרים יבין שיש בו שמץ מנהו דלולא כן למה ראה. וזהו הרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מיין. יבין למה ראה אם אין בו עצם העבירה יש בו שמץ המביא.

דכמה יין גורם והראו לו שישוב. או יאמר.

כשרואה קלקול היצא מתאנה א' של איסור יבין ג"כ לכל התאות ואף של היתר כי הכל אחד: (ג) תחילה צ"ל דחילו ורחימו ואח"כ הוא בהיפוך רחימו ודחילו אהבה הקודמת, כי ד"א קדם לתורה.

והעולם נברא בב' שהוא יראה שהוא הצמצום וכאלו הם ב' בורא ונברא. ומתחלה נברא עולם במדה"ד ואח"כ שיתף מדה"ר לכו סדר ד"א דחילו ורחימו.

וזהו קדם לתורה שהוא תורת חסד ופומחת בא' שהוא אהבה ודביקות כאלו הכל אחד כשמגיע לתורה אהבה קודמת: (ד) תכלת יראה, ולכן מורה חסד ואהבה פידוע. וזהו וראיתם וזכרתם כל מצות ד'.

יראה יסוד ל"ת ואהבה יסוד לעשה, ובדיקת התכלת בחמירא כו' כמ"ש במנחות (מ"ד) שע"י תוקף היצר ושאר שבעיסה לא יפרד חזותו מפני עומק היראה ויראה חזקה כ"כ אין לנו עכשיו רק עושין לבן פידוע שמרחוק האהבה קלה יותר מן היראה כי מרחוק ד' נראה לנו יותר בענין אהבה ודביקות: (ה) הכרובים אהבה כמשז"ל ולהט החרב

המתהפכת יראה ולכן אמרו ק"ש (קבלת עומ"ש ויראה) על מטתו וגם בשכבו על משכבו ידע לפני מי) או חזו חרב של שתי פיות (להט החרב המתהפכת) לשמור דרך עץ החיים זו תורה דאורייתא בלא דחו"ר לא פרסת לעילא ולמשמאילים בה סמא דמותא ונתגרש מג"ע הוא הנקרא טיול בפרדס שעץ החיים הוא במרכזו ובקו האמצעי הוא אמת לעקב שהוא תורה דכתיב בה אמת שלא ישלח ידו גם המשמאיל ואכל מעץ החיים וחי לעולם רק צריך לעבור מקודם בשערי אהבה ויראה: (ז) הנכנס לתורה.

מתחילה תנוקף האהבה וחסד לאברהם והוא בהתפשטות בלא גבול ולכך אי אפשר להיות לו קיום ובאה אס"כ היראה לצמצם ולהעלים ההתפשטות ויש כאן העלמה. ואס"כ עומד על קו האמצעי להגיע למדרגת אמת לעקב פי' דבר קיים שאינו פוסק ואינו בתנוקף היראה כמ"ש לא אמרתי לזרע יעקב הדביקים בקו אמצעי תהיו בקשונים.

תהיו זה קו ירוק (גיוון תכלת יראה) שמקיף כל העולם כולו. ולא בתנוקף אהבה רק פעננו בא חבקים והעמידן על אחת צדיק באמונתו יחי' אמה ואמונה.

וזהו אמון פדגוג הוא אהבה פאשר ישא וגו'. אמון מכוסה יראה המעלמת.

אמון מוצנע כמ"ש ואת צנועים חכמה כי משה מלגאו הוא יעקב מלבר כי עוה"ז נקרא עלמא דשקרא והאמת מוצנע, כי מכוסה עומד לפנינו רק שמכוסה משא"כ מוצנע צריך לחפש אחריו שאינו לפנינו כלל.

והם ג' מדרגות תורה אהבה ונביאים יראה וכתובים אמונה, ואית דאמרי אמון רבתי תורה שבע"פ מדת דהע"ה רגל רביעי במרכבה שאדם נעשה להשכנת קדושתו ית' בקרבו. והוא היחוד גמור וביעור הרע לגמרי פעננו וגיבה לבו בדרכי ד', כי אז הגאונה מותרת כמ"ש (קדושין ל') מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול.

והכתב הוא הגלוי. אבל זה דבר נעלם עד שא"א כלל לבוא לידי גלוי רק בע"פ: (ז) התורה ציור ודפוס כל מעשה בראשית כמבואר בב"ר פ"א דפתראות ופנקסאות כו' כך מביט בתורה ובזרא העולם.

פי' פידוע שחיות כל דבר הוא שמו שבלשון הקדש והאותיות הים הם חיים של הנברא והוא פידוע שבראשית הצמצום והעצמק האור נעצק דרך צירופי אותיות שנשאר האור בתמונת אותיות וע"י צירופי האותיות נבראו כל הדברים.

וקבוצת כל צירופי אותיות של חלקי החיים של כל הברואים הם אותיות התורה רק שנצטרפו בצירופים אחרים. וזהו אור שמביט מסוף עולם ועד סופו היכן גנזו בתורה, וזהו על ג' דברים העולם עומד על התורה הוא מציאות החיים, והעבודה דרך שיוכל להתחלק החיים ולהגיע לברואים לכ"א חלקו וגמ"ח הוא הנדיבות להשפיע לכ"א חלקו כי כולם מקבלים ע"י האדם השלם כמ"ש (יומא ל"ח:) וצדיק יסוד עולם.

שאם לא נמצא אף אחד חוזר העולם לתהו ובהו כסדום ודור המבול דמאין יקבלו חיותם, וצריך ושיהי' נמצא מאכל. ושיוכל לאוכלו.

ושיהי' נדיבות בעל המאכל לתת לו לאוכלו להקריבו אל פיו: (ח) התורה היא מחשבת חכמתו ואינו ראשית האצילות כמ"ש בב"ר שם (פ"א) מלך ב"ו מדעת אומן ואומן

מסתכל בפנקסאות. כך א"ס האציל עומק ראשית המחשבה מה שהמחשבה נמשכת ממנו.

ונה נרנח"י שבב"ר פי"ד פידוע נר"נ הם מחשבה דבור ומעשה שבמות לב וכבד. והם בגוף האדם.

וידוע תורה וישראל חד והוא בדבקות בתורה אורין תליתאי כמ"ש (ב"ב י"ד) הלוחות ארפן ו"ט ב' כו' כי הנסתרות שהוא המחשבה שבמות לד' אלהינו, והנגלות במעשה לנו ורצון שבלב באמצע, וכן מצות התורה הם במחשבה דבור ומעשה שבמות לב וכבוד, וחי' יחידה הם המקיפים ר"ל לעצם האדם שהוא התורה כי חיים של האדם הוא התורה כמשנ"ת לעיל וחיון ממנו יש מחי' החיים כלשון רז"ל (יומא ע"א) מחי' החיים יתן כו' והוא האנון.

ונהו חי' שידבק בנותן התורה וזה על שלא בירכו בתורה תחלה (נדרים פ"א) שיהי' גם המקיף טוב לכך אין בניהם ת"ח. כי ההשפעה לתורה הוא ע"י המקור שהוא ראשית החיים ומחי' החיים משום [משם] יוכל להמשיך חיים כי המקור הוא מעין נובע ובריכה שאינה פוסקת וכל המחשבה היא כשחוזר למקור וראש המעין פידוע, ויחידה הוא הדבקות בעצם אחדות א"ס שהוא האחד אמתי אתה הוא משנברא ואתה הוא עד שלא נברא ושאינו כלל שום נברא חיון ממנו גם אחר שנברא אין כאן ברואים כלל וזהו תכלית הדבקות: (ט) הנפש כוללת כל מה שבעולם פידוע בספר יצירה מענין עולם שנה. נפש.

והנפש היא התחתונה הכוללת ז' מדות המתפשטות באברי הגוף מן רוח חיוני רצון ובינה שבלב. וכן העולם נבנה בז' ימים בכל אחד חלק מחלקי הבריאה פידוע דז' ימים הם ז' מדות דנפש והם ז' ארצות.

וכן ז' אנומות דארץ ישראל שהוא יסוד העולם כמ"ש מציון מכלל יופי כדרז"ל. הז' אנומות רם ז' מדות אלו פידוע.

ולכן נאמר כמה פעמים בתורה שפכישת הארץ תלוי בכשרון המעשים שפאשר יהי' על השלימות בז' מדות אלו אז ממילא תהי' א"י כבושה לפניהם. וזהו פח מעשיו הגיד לעמו לתת להם וגו' (תהלים קי"א) ודרשו חז"ל בב"ר פ"א ובתנחומא לכו הגיד להם מה שנברא ביום א' וביום ב' כו'.

הגדה הוא הגילוי הגמור שהראה להם פח של כל המעשים שפחם תלוי בז' הימים אלו ר"ל בהשלמת כל מדה מז' מדות נשלם חלק אחד מן הבריאה ועי"ז לתת להם נחלת גוים כנ"ל עי"ז ברצונו הוא הרצון שבלב שמשם מתפשטות ז' מדות אלו נתנם לנו: (י) ישראל אין להם שום מקום בעולם דוגמת הש"י מקומו של עולם ואין העולם מקומו.

וכן כל העולם כולו נזון בשביל חנינא וחנינא די לו כו' (עירובין) כי אין להם תפיסה במקום מיוחד כמ"ש על מאמר בני לן ביתא באורא דעלמא כמ"ש נתן ליצחק העוה"ב ולעשו העוה"ז ואין להם תפיסה בעוה"ז אלא ע"י ניצוח כמ"ש עשר בשביל שתתעשר

(תענית ט') באשר מנצח תאות העושר ע"י מעשר וחקלוקה לעניים שאינו חפץ כלל בעושר ע"ז יוכל להשיג עושר וכן כל הבורח מן הגדולה הגדולה בורחת אחריו.

ונהו הטענה אומה של בזוזים אתם (בר"ר פ"א) והתשובה עולם ומלואה של הקב"ה וד' חלקינו כמ"ש חלק ד' עמו והוא מקומינו. ונהו התשובה שם תענית אמר שם ואוקמי באוירא דעלמא.

וז"ש בזוהר (לך) דא"י הי' צריך להיות מקודם ביד הפנעני כמו בת שבע לדוד באורי' דלהם אין מקום מיוחד להם בפ"ע רק ע"י ניצוח: (יא) צדיק הוא המוגדר עפ"י שורת הדין והוא הפוכש את יצרו ואין מניחו להתפשט במוח לב פבד.

אבל לא נצחו עדיין שיוכל להמשיך עליו גם אור מקיף כי עדיין לא שלם באור פנימי הקודם והוא דבוק בתורה לבד כמשנ"ת לעיל אות ח' ומתנהג עפ"י התורה שכוללת גדרים במחשבה דבור ומעשה.

ונה מדרגת יוסף הצדיק ובנימין הצדיק ורעא דרחל עלמא דאתגליא כמ"ש במק"א וחסיד הוא כדהע"ה שקרא לנפשי' חסיד דמלך הוא המנצח והוא כשפבר נצחו ליצר שהרגו בתענית כדרז"ל (סנהדרין) (ולכן אמרו בדהע"ה שגילה גופו בשביל כבוד שמים משא"כ בית שאול שהם מורעא דבנימין כמ"ש במק"א כי הצנע לכת הוא רק מדרגת צדיק ולכך נח הי' צריך להיות צנוע בתיבה כמדתו.

משא"כ חסיד אינו חושש לכל העולם כולו ושהו מדת מלכות שמולך על כל הברואים. ונהו תשובת דוד למיכל ד' אשר בחר בי וגו' ועם האמהות וגו') כי עיקר הניצוח בהעדר תאוות ונהו תענית.

וידוע דתכלית מדרגה אחת הוא התחלת מדרגה אחרת פידוע דקצה של כל העולם הוא ראש של עולם השני וכמ"ש בפרקי דר"א ומדרש כונו טרקסי זה אחוזים בזה ע"ש. בכל ארצות וברואים ועולמות וממילא הוא התחלת הדבוקות במה שלמעלה מן התורה ואז עושה לפנים משורת הדין כי יוצא מגבול וגדר התורה כי חסיד לשון חסד ר"ל הפקירות בלא גבול פידוע דחסד הוא התפשטות עד אין קץ כמ"ש דרכו דגומ"ח דרדיף בחר דלים (שבת ק"ד) ואינו מוגדר בגדר ושהו נקרא שורת הדין וזה ענין נח.

ואברהם שהי' חסיד כמ"ש (ילקוט תהלים) על אז דברת בחזון לחסידך ולכך הובטח בנתינת הארצות לו. ונח איש צדיק וגו' ונהו ענין התיבה שהיא הגדרה שלא יראה ברע וכמ"ש בזוהר נח ס"ג א' דנח וכן ישאל ביציאת מצרים אל יצא איש מפתח ביתו יעוש"ב.

והיינו דשם ג"כ הללו עובדי ע"ז כו' שלא היו בניצוח בלב לגמרי שהלב מקור החיים ובאר מים חיים אין לו גבול אבל המוגדר הוא מוגבל כי כל גדר יש לו גבול ולכך צריך שמירה והגדרה מראית העין כי עין רואה ולב חומד פידוע שכר עבירה עבירה.

שהעונש והעבירה הכל אחד דלכן אמרו דכל העונשין מדה פנגד מדה משום דהכל אחד ממש הוא פסולת איזה מדה ממדות עליונים בגוון זה הוא מעשה עבירה ובגוון זה הוא

עונש כידוע, ולכך צריך הגדרה והצנע ג"כ מן העונש הבא: (יב) ההגדרה לאדם היא בג' מדרגות מחשבה דבור, ומעשה.

ועופות חיות ובהמות נגד קנאה תאנה וכבוד טהורות וטמאות (עוף נגד כבוד. יגביה עוף. ויעלה לשמים שיאו) כולם יהיו גדורים ובהצנע בתיבה בלי התפשטות. וזהו תחתיים ושניים ושלישיים מעשה.

וקומה שלשים כידוע שכל אחד כלול מעשרה. והאנר והרוחב הוא כמ"ש לאיוב יד) ארנפה מארץ מדה ורחבה מני ים.

כי יסוד העפר ממנו העצלות ועצבות וכעס וקנאה כידוע. וזהו ויבדל אלקים בין האור ובין החושך שהוא עצבות כמ"ש החושך יכסה ארץ והנה אימה חשכה ועצלות כמ"ש בחושך דמצינו, והאור הוא היפוכו.

ותיקון החושך. ויבדל הוא ע"י הגדרת התורה כי כל הבדלה הוא בגדר ומחיצה והוא התורה כמ"ש (ירושלמי ברכות) אם אין דיעה הבדלה מניו.

וזהו גדר האנר שפין מזרח למערב שמשם אור וחושך בנריחה ושקיעת החמה יוצא לעולם כמ"ש בפדר"א. ושיעורו ש' כמ"ש כי עפר אתה אתה.

ולפיכך צריך לגדור בעדו ביותר וכמשז"ל (יבמות קב) ועצמותיו יחליץ זרזי גרמי (וז"ש ורקב עצמות קנאה העדר זרזי גרמי) זו הוא מעולה שבברכות. וש' הוא הגדרה בעד מחשבה דבור ומעשה כ"א מאה שהוא תכלית ההגדרה כמ"ש מזנק שבעתים ז' פעם ז' וביארתיו במק"א הטעם וכן כאן י' פעם י' הוא מאה.

ויסוד המים המוליד תאנה כידוע ולכך אין מים אלא תורה שתיקון התאנה ע"י התורה כמ"ש במק"א. וזהו ויבדל בין המים אשר מעל לרקיע גו' וזהו הרוחב בין צפון לדרום קר וחום וכמ"ש הקדמונים על הנותן מטתו בין צפון לדרום.

וההגדרה בזה רקיע השמים. כי קנאה הוא חוץ מן העולם כמ"ש במק"א דמשתלם גם חוץ למחנה ישראל לפי שאינו מן הישוב שהוא הרע שבין אדם לחבירו כי מלאה הארץ חמס.

משא"כ תאנה הוא מן הישוב רק שרע לשמים ומשתלם חוץ למחנה לוי' וההגדרה הוא השמים והוא התכלית אש ומים אהבה ויראה להשי"ת ושיעור סומכי' שהוא עובי הגדר אמרו בפסחים (צד) אחד מששה בעולם כי ששית ימי המעשה היינו עבודה.

ושבת היא תורה כמשז"ל (ילקוט ניקהל) לא ניתנו שבתות אלא ללמוד בהם תורה הוא חלק נשית כמ"ש במק"א כי תורה ועבודה תיקון קנאה ותאנה שהם לב וכבד שהוא גמר מעשה. וכל גשם בעל גדר וגבול מוגדר בו' קצוות משא"כ מה שאינו גשם אין לו אלא גדר אחד והוא מה שהוא בעל גבול, וכן לתיקון מעשה צריך גדר ששה פעמים כל תיקון מחשבת הלב (ורבוי אחד רבוי אינו אלא למעט שמקומו צר יותר כמו שהוא הרוחב פחות מן האנר שהמחשבה צריכה להיות זכה ונקי' לגמרי רק אחד מיוחד להשי"ת יותר מן המעשה) ולכך מדת הרוחב נ' אמה נשית מן האנר, ולפי שדור המבול

קלקלו בגזל ונעריות שהם ב' אלו הנצרך לתקנם: (יג) הפרישות מקנאה תאנה וכבוד
וההגדרה מהם צריך להיות ונקא לשם ד' וכמ"ש קדושים תהיו פרושים גדורים.

וידוקא לטעם כי קדוש אני ד'. וכמ"ש העצנע לכת.

שהוא ההגדרה דייקא. עד ד' אלקיה.

וכמ"ש בפ' ב"מ (לג) תקנו שווקים (להיות הפל מצוי גמ"ח היפך קנאה) גשרים (לעבך
המים נגד תאנה) מרחצאות (נגד פבוד כמ"ש (ברכות מז) אין מכבדין במרחץ) הפל
לצורך עצמם. אינו פלום.

וכמ"ש בפ' הי' נוטל (סוטה כ"ב) בתולה ציילנית. בעלת עבודה.

אלמנה שוכבית. בעלת גמ"ח קטן שלא פלו לו חדשיו זה ת"ח כו'.

בעל תורה. הר"ז מבלי עולם.

כשאינו באמת לשם ד'. דאז על אלו ג' דברים העולם עומד.

אבל כשאינו פן אז אף שמוגדר מקנאה תאנה וכבוד הרי זה פאינו מוגדר וכאלו הוא בעל
קנאה תאנה וכבוד שמוציאין האדם מן העולם, וזהו צוהר מעשה לתיבה כי אשב בחושך
ד' אור לי.

שאם היותו עוסק בענין המעשים לא ישפח מעבודת הלב. וי"א אכן טובה האור מעצמות
ההגדרה.

וי"א האור חלון מן החוץ שהוא היצא מן הגדר והוא מדרגת חסיד והוא פענין מחלוקת
ב"ש וב"ה. אם נוח לו לאדם שנברא הוא מדרגת צדיק שהוא נבדל ומובדל מהבורא וכל
הבדלה הוא בגדר או שלא נברא שהוא פאלו לא נברא והפל אחד חוזר למקורו ואין פאן
הבדלה ומאין נמשך הנייחא ואור המאיר לאדם אם מהתבוננות במה שנברא או במה
שלא נברא שבאמת גם שתי המדרגות אמת וכמ"ש צדיק ד' בכ"ד וחסיד וגו'.

וכמ"ש במק"א שזהו ענין קוב"ה ושכינתו. וההלכה נמנו וגמרו נוח שלא נברא.

והאור המאיר גם בצדיק צריך להיות במדרגה זהו שהפל אחד רק שעכשיו שעדיין הוא
במדרגת נברא יש חילוק במעשים הנמשכים מן האור שצריך פשפוש ומשמוש שהוא
ההגדרה באנרף ורוחב שהם לב וכבד.

כי פשפוש במה שאינו נראה ומחפש אחריו וזהו הלב ומשמוש בנראה והם מעשה הפכד:
(יד) קנאה ותאנה שהם לא תרצח ולא תנאף. גזל ונעריות.

הם אב ואם כל המדות רעות ולכן דור המבול גרמו אבדון לעולם פולו. שאלה ראשי
הפל וכמ"ש במדרש (שוח"ט נח) דשקרא נסיב פחתא לבת זוג.

פחתא הוא תאנה כמ"ש (קהלת ה. ט) אוהב לא ישבע.

ומשביעו רעב. (סנפה נב) שלעולם פוחת והולך.

וקנאה ע"י שקר כמ"ש לא תשקרו איש בעמיתו. והם ישמעאל ועשו כמ"ש (שבת פח) על זרח משעיר והופיע מהר פארן מה פתיב בזה כו' לא תרצח כו' לא תנאף כו' שהם הפסולת מאברהם יצחק.

והקדים עשו כי קנאה אב ותאנה אם. וז"ש ורקב עצמות קנאה כמ"ש אביו מזריע לזון שממנו עצמות.

ולכן תיקונום תיקון הכל כמ"ש בחסד נאמת יכופר עון ואז"ל (בברכות ה') בעוסק בתורה וגמ"ח כו' שהיא נגד קנאה ותאנה כמ"ש במק"א. מכופר הכל.

וז"ש בא אתה כמ"ש כי עפר אתה וכל ביתך זו אשה שהוא הלב כמ"ש במק"א על וכל אשה חכמת לב שהיא תאנה כמ"ש כל המלמד בתו תורה כמלמדה תפלות כמ"ש במק"א. אל התיבה.

שהוא ההגדרה והתיקון: (טו) תאנה וקנאה ידוע שהם פסולת של חסד וגבורה דקדושה ולכן ישמעאל יצא הפסולת מאברהם ועשו מיצחק. ובפסולת קנאה שהיא גבורה דקלי' קודם לתאנה כי ידוע זלע"ז א"כ השמאל הוא נגד הימין וכמ"ש במק"א ולכך התיקון לקנאה וההיפוך הוא חסד מדת אברהם והתיקון לתאנה חסד דקליפה ע"י תורה שהיא מדת יצחק כידוע וכמ"ש במק"א.

כידוע שחו"ג הם ב' הפכים ומי שהוא נואף הוא טוב לבריות ואינו רוצה והתיקון להפוך ולכוף הרשע לטוב הוא לעשות ההיפוך ולכך תיקון קנאה ע"י השפלות לארץ ולא בקש של חבירו.

והתיקון לתאנות הפחיתות ע"י נגיבה לבו בדרכי ד' לדעת מעלתו ושאין ראוי לו להתבזות לבקש תאנות הפחיתות וזהו בריאת שמים וארץ התרוממות ושפלות ויש רקועי שוא ושמים וארץ של שוא כשמשמש בהם לשוא ולהיפוך התרוממות נגד חבירו ושפלות בעיני עצמו להתבזות בתאנות.

ובאמת הברואים הם בארץ וצריך שפלות נגד זולתו. ושמים רק נגד עצמו כי רקיע הוא הבדלה לתאנה כמשנ"ת לעיל אות י"ב שהוא ששית מארץ ההגדרה לקנאה וז"ש ביצחק שאין ראוי לצאת מא"י שאין חו"ל כדאי לו שהוא במדרגת שמים: (טז) ידוע דתיקון המדות להעלותן למקורן.

ואז תיקון גבורה דקליפה בגבורה דקדושה לקנאות בעוברי רצונו. ותיקון תאנות דקליפה בתאנה דקדושה להתאות לד', ואמנם הנציות הוא ע"י ההיפוך.

אבל זה למי שפך נצח וכן כתב בתניא שהוא רק לצדיק גמור שכ המחשבות זרות הוא רק הבאות לו מאחרים ע"ש. והיינו כי מי שהולך במלחמה הולך נגד חבירו ואם חבירו מבעיר אש נגדו הוא נותן מים ומכבה אבל מי שפך נצח והוא שלו כל הדברים שעשה האויב נגדו כדי ללחום עמו הוא מתקנם לצורכו ויהיו משתמשים אותו משמים לצורכו. וז"ש אותן מצעות שהציעה לו באיסור הציעה לו בהיתר ולשם מצוה. וז"ש בכל לבבך בשני יצריך.

ביצ"ט הוא באתפניא ומלחמה. וביצ"ר הוא אחר שנוצחו משתמש בכחותיו לטוב.

וזהו מדרגת יוסף ודוד. יוסף הצדיק הי' בנציון והגדרה מתאנה.

ודוד אדרבה כפי הנראה הי' בעל תאנה רק שהיו אותם מצעות בקיטר ובקדושה שהוא קרי לנפשו' חסיד לפי שמלוכה הוא נציון ומלך איני רק אחד ואין הפל מלכים (רק בני מלכים כמשאז"ל (שבת ספט"ו) והבן) משא"כ צדיק יסוד עולם פולו, וזהו אות ברית דקשת לנח פידוע שהוא רומז למדתו של יוסף ותשב באיתן קשתו שהוא ההגדרה בהיפוך במדרגת נח.

והי' בעניני ענין מים שהוא הי' העיקר בדור המבול שאע"פ שהי' מבול אש ומים העיקר הנאמר בפתוב מבול מים. והבטיח ד' שלא יהי' עוד מבול התגברות התאנה כ"כ וזהו שיהי' נראה הקשת שהוא ההגדרה בעד התאנה בענין ותשב באיתן קשתו.

וזהו ענין בדורו של רשפ"י לא נראה הקשת שהי' במדרגת חסיד ואין צריך הגדרה והוא הי' יסוד העולם אז כמ"ש בזוהר כ"פ. וזהו מראה הקשת בענין הוא מראה כבוד ד'.

אין כבוד אלא תורה שהיא הגדרת האדם זהו כבוד ד' כשאדם כופף טבעו ונלחם בשביל רצון ד' וזהו מראה הקשת בענין: (יז) הקשת נעשה ע"י התנוצצות החמה באור הלח פידוע. והוא ההגדרה בעד התאנה כי השמש מנגב ומייבש כל לחלוחית המים שהוא פח המתאנה.

וזהו ההבטחה לנח ובניו כי או"ה מונין לחמה שמיד אחר המבול עמדו אומות וגדרו עצמם מן העריות והוא המאור הגדול המאיר לעולם כנ"ל (דצדיק יסוד עולם. אבל ישראל הבאים מאברהם שנקרא חסיד אין מסתפקים בזה ומונין ללבנה מדת דהע"ה כמ"ש (ר"ה כה).

(ושלח לי סימנא דוד מלך ישראל כו' פידוע והוא המאור הקטן ושפלות שזה אדרבה מענין תאנה כנ"ל בו מנצחים לתאנה כמו דוד הקטן שמקטין עצמו וא"צ לנציון ע"י היפוך שהוא התרוממות.

וידוע שהלבנה היא פח המים ובמלוי הלבנה המים מתוספים היפוך החמה כי היא אדרבה תוספת תאנה ובה היא התיקון וכמ"ש (שבת קנב) בלבנה אכיל דלאו דילי' כמשנ"ת לעיל אות יו"ד על ישראל אומה של בזוים ורזוהי פסיין כמשז"ל נכנס יין הוא ד"ת יצא סוד ענין ההצנע וההגדרה להיות צנוע יצא לפועל כי התורה היא המגדרת ולכך כל זרעא דרחל צנועים כמשז"ל (מגלה י"ג) ברחל ושאוול ואסתר שהוא ההגדרה אלא שבהם הי' הצניעות יוצא לפועל שניכר ההגדרה וההצנע בהם משא"כ מדת דוד המלך ע"ה הסוד וההצנע שבו שהיא ההגדרה לתאנה היא מכוסה ונעלם.

שהרי הנגלה שבו הוא אדרבה בעל תאנה והוא הי' היפוך משאוול כמשז"ל על ותבז מיכל שלא הי' צנוע. וזה שארז"ל (ברכות סב) אין קורין צנוע אלא למי שצנוע בבהכ"ס פי' בהכ"ס הוא מקום נעלם והיינו שהצניעות שלו הוא נעלם: (יח) התאנה נקרא שקר אע"פ שכל עניני העולם שקר רק התאנה ביחוד אחר שמלא תאותו היא נמאסת וכן בסוף הפל בימי הזקנה בטלים כל התאות.

וְשָׁקֵר הוּא דָּבָר הַפּוֹסֵק וְזֶה הַבְּטָחַת קִשְׁת בָּעֵינַי שֶׁבָּא אַחֵר הַמָּטָר שְׂאֵחַר מִיְלּוֹי הַתַּאֲנָה קִיץ בָּהּ וְכַמ"ש (מִשְׁלִי כ') עָרַב לְאִישׁ לֶחֶם שָׁקֵר וְאַחֵר יִמְלֵא פִּיהוּ חֲצִץ יִמְלֵא בְּעֵצְמוֹ שְׂנֵמָאָס בְּעֵינָיו, וְזֶהוּ פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל מִלְּאוֹם חֲרָטָה אַחֵר הַחֲטָא וְזֶהוּ רְאִיט הַקִּשְׁת וּשְׂבוּעָה שְׂאִינוּ מְבִיא מְבוֹל לְעוֹלָם כִּי לֹא יָדַח מִמֶּנּוּ נִדַּח וְזֶהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל עֲבִירוֹת אָבֶל או"ה רַק מְבוֹל שֶׁל מַיִם אֵין מְבִיא אָבֶל שֶׁל אֵשׁ מְבִיא שְׂאִין בְּטָלִים לַעֲת"ל ע"י תַּאֲנָה.

רַק כַּמ"ש בַּע"ז (ד) מַצְנֶה קֶלֶה יֵשׁ לִי וְסוֹפָה שְׁמָה. סוֹפָה הוּא הַחוּסָה בְּשֵׁם ד וַא"צ לְכָלוֹם וּמִסְתַּפֵּק בְּדִירַת אֲרָעִי רַק לִפִּי שְׁעָה שְׁמִי שְׂדוּאָג עַל לְמַחֵר הוּא מְקַטְנֵי אֲמָנָה רַק דִּי בְּדִירַת אֲרָעִי לִפִּי שְׁעָה וְהוּא הִיפּוֹף קִנְאָה.

וּמוֹצִיא חֲמָה מִנִּרְתִּיקָה שְׁזֶהוּ תוֹקֶפֶן שֶׁל או"ה הַמוֹנִין לַחֲמָה שְׁמַנְגָב כָּל תַּאֲנָה שְׁהוּא אֵשׁ שְׁהִפּוֹף הַמַּיִם וּמְבִיא תַּגְבִּנוֹרַת קִנְאָה לַגּוֹף וּמְבַעֲטִין בְּסוֹכְתָן וְהַנִּיצוּת ע"י קִנְאָה שְׁזֶהוּ הַהִבְדָּל בֵּין יִשְׂרָאֵל לְאו"ה כַּמ"ש דְּמַצְוֶרַע מִשְׁתַּלֵּם חוּץ לַמַּחֲנֶה יִשְׂרָאֵל.

שְׂאִין זֶה מְטָבַע יִשְׂרָאֵל בְּתוֹלְדָה וְכַמְשׁו"ל (יְבָמוֹת עו) עַל וְהַגְבָּעוֹנִים לֹא מְבִי יִשְׂרָאֵל וְכַמ"ש בַּמֶּק"א וּלְכֹף הַנִּיצוּת אִז לְאֶדוֹם שְׁהוּא מְקוֹר הַקִּנְאָה וּרְצִיחָה כַּמְשַׁנַּת"ל וּנְפִילָה שְׁלֹו הוּא בִּיד וְרַעוּ שֶׁל יוֹסֵף שְׁהוּא הִבָּא בְּמִלְחָמָה לְנִצָּחוֹ מִשָּׂא"כ דַּהֲע"ה הוּא אַחֵר הַנִּיצוּת לְמַשׁוֹל עָלָיו: (יט) יֵשׁ הַגְדָּרָה מִתַּאֲנָה שְׂאִינוּ טוֹב כַּמ"ש (סְנֵהֲדֵרִין סה) זֶה הַמְרַעִיב עֲצָמוֹ כְּדִי שְׁתַּשְׁרָה רוּחַ טוֹמָאָה וּבִירוּשְׁלָמִי דַּחְגִּיגָה בְּהֵיחָא דְצִיִּיתָא וּמְפָרְסָמָא בְּשִׁבִּיל כֶּף הִי צִיר שֶׁל גִּיהֶנֶם סוֹכֵב בָּהּ כַּמ"ש (שְׁבַת פ"ח) לְמִשְׁמָאִילִים בָּהּ וּבִתּוֹרָה שְׁהִיא הַהִגְדָּרָה סָמָא דְמוֹתָא.

כַּמ"ש (סוֹטָה כא) בְּשִׁלָּא לְשָׁמָה דְנוּחַ שְׁנֵהֲפָכָה שְׁלִיִּיתוֹ וְחִלְקוֹ בַּתּוֹס' בֵּין לְקַנְטָר לְלִהֲתִיהֵר. פִּי' לַהֲתִיהֵר הוּא מִתַּאֲנָה וְזֶהוּ מוֹתָר בְּמַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל.

מִשָּׂא"כ לְקַנְטָר קִנְאָה זֶה אֲסוּר בְּמַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל וְנוּחַ שְׁנֵהֲפָכָה וְהַפְּנוֹף הַתַּאֲנָה הוּא ע"י הַקִּנְאָה כַּמְשַׁנַּת"ל וּלְכֹף הַהִבְדָּל מִתַּאֲנָה שֶׁלֹּא לְשָׁמָה צִיר שֶׁל גִּיהֶנֶם סוֹכֵב בּוֹ פִּי' הוּא מִפְּתַח עוֹנֵשׁ הַרְשָׁעִים כִּי הַעוּה"ז כְּפָרוּזְדוֹר וּפְתַח לַעוּה"ב וְכַמ"ש (יוֹמָא עב) בְּמִטּוֹתָא לֹא תִירְתוּ תִרְתִּי גִיהֶנֶם שְׁכָשְׁגָם בַּעוּה"ז עֵינָה עֲצָמוֹ שֶׁלֹּא לְשָׁמָה בְּשִׁבִּיל זֶה יִנְחוּל גִּיהֶנֶם וְהוּא תִרְתִּי גִיהֶנֶם שְׁגָם עַד שֶׁלֹּא נִכְנַס לְגִיהֶנֶם סָבֵל גִּיהֶנֶם בַּעוּה"ז שְׁהוּא הַפְּתַח.

וְזֶהוּ כְּדִי שְׁתַּשְׁרָה רוּחַ טוֹמָאָה כָּל הִיפּוֹף הַקְדָּוָשָׁה הוּא טוֹמָאָה מִשָּׂא"כ הַגְדָּרָה מִקִּנְאָה הוּא ע"י תַּאֲנָה וְאַף שֶׁלֹּא לְשָׁמָה טוֹב וְכַמ"ש בְּסָפְרִים דְּצִדְקָה שֶׁלֹּא לְשָׁמָה טוֹב דַּמ"מ מַחִי' לַעֲנִי וְהוּא מִיָּשׁוּב הָעוֹלָם.

וְזֶהוּ וַיַּחֲל נָח וְגו' כִּי תוֹרָה נִמְשְׁלָה לִג' מִשְׁקִין שְׁמַגְדָּרַת מַג' דְּקִנְאָה תַּאֲנָה וְכָבוֹד. יִין מְדַרְגַּת יִצְחָק כַּמ"ש (פְּסָחִים קח) מִנִּין לִיִּין שְׁהוּא אֶדוֹם הִיפּוֹף תַּאֲנָה, מַיִם תַּאֲנָה דְּקִדְוָשָׁה וְחֶסֶד לְאַבְרָהָם הִיפּוֹף קִנְאָה.

וְחִלָּב מוֹרָה רַחֲמִים מִדַּת יַעֲקֹב וְכַמ"ש בַּמֶּק"א וּלְכֹף נָח נִטַּע כָּרֶם לְגִדּוֹר מִתַּאֲנָה אָבֶל יִין יֵשׁ שׁוֹתֶהוּ וְרַע לוֹ לְמִשְׁמָאִילִים כַּמ"ש וּלְכֹף וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל יִצְחָק מִגְדָּר הַצְּנִיעוּת וְהַהִגְדָּרָה הָרְאוּי' בְּהַצְנַע כְּמוֹ בְּשָׂאוֹל וְכַמ"ש לְעִיל אוֹת י"ג דְּכָשְׂאִינוּ לַש"ש אֵף שְׁמֹנְגָדָר כָּאִינוּ מוֹגְדָר וּלְכֹף חָם אָבִי כְנַעַן ר"ל אָב וּמִקּוֹר הַתַּאֲנָה כַּמ"ש (פְּסָחִים קיג) דְּכַנְעַן צוּנָה לְכַנְיֹו אֲהָבוּ אֶת הַזְנוּת (וּלְכֹף נִקְרָא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֶרֶץ כְּנַעַן אֵף שֶׁז' עֲמָמִין כָּלָל כָּל ז' מַדּוֹת רַק

קנאה ותאנה הם הראש שצריכים לכבוש כנ"ל אות י"ד וקנאה אינו מוטבע בבנ"י כנ"ל אות י"ח.

עיקר ניצוח שלהם התאנה (י"א סרסו. נתקלקל התאנה גם לצורך מצוה וקדושה. וי"א רבעו. הוסיף בו תוקף תאנה אף לשאינו מינו שנה גורם הגדרת תאנה שלא לשמה אדרבה תוקף התאנה וכמפורסם המאמר.

מי שמשבר התאנה הרי יש לו ב' תאנות כי שבויר נעשה ב' ותוקף יותר: (כ) המדות הם ז' כידוע וכ"א כלול מעשר כידוע הרי שבעים והם שבעים אומות שפנגדם ע' נפש לבית יעקב. ושרשם אחד שהרי כלם נמשכים ממקום אחד שהוא הלב וכשהם שם עדיין בשורש הרצון הם אחד.

רק כשבאים לגלוי המעשה הם נחלקים וזה נעשה בדור הפלגה כלל הלשון כידוע שהלשון קולמס הלב והוא ראשית הגלוי. נעשה שגלויים יהי נפרד עד שיהי נמצא בהם גוונים הפכים קנאה ותאנה אע"פ ששורשם הם אחד וכ"א כלול בשורשם מכל המדות רעות.

וכן להיפך כמ"ש האר"י ז"ל דבכל מצוה כלול כל תרני"ג מצוות וכידוע מענין הסנה שהביאו מפרשי המ"נ. ומקנדם היה שפה אחת שגם בגלוי הי' לכולם גוון א' והקבוצה לרשעים רע להם ורע לעולם משא"כ לצדיקים לכו נשתל אז אברהם.

הן אחד הי' אברהם. וכן אומה ישראל בכלל האומה היא יחידה וכמ"ש (סופה) פר אחד נגד אומה יחידה בשמיני עצרת.

אבל בסופות שהוא הניצוח לקנאה כמו שנת"ל אות י"ח אז ע' פרים נגד ע' אומות שבה מתינצחים כמ"ש. וכמ"ש ראשית גוים עמלק (במדבר כ"א) היא רציחה זהו הראשית ומקור של כל הז' מדות והוא הקנאה שהוא היפוך הקבוצה והיחוד ולכו קבוצה גרם פירודם כידוע בחכמת המספר שקבוצת משוללים קבוצתם משוללת והקבוצה הוא עצם הפירוד שפאשר תתקבץ ותתחזק מדת הקנאה והעדר הסוד הרי גורמת הפירוד.

וחשבו שיתאחדו ביותר שלא יפוצו כלל ויתפרדו וזהו שגרם הפירוד התאחדות שורש הקנאה ושבא ביותר וכמ"ש (בפדר"א) זה שואל לבינה כו' ופוצע את מוחו. וזה הי' בבבל דלשם נחית עניות דתורה וידוע דכ"מ שניתוסף עניות דתורה אדרבה ניתוסף הרבוי בד"ת והיינו שלעשיר יש כלי מחזיק המרובה ומתאסף הכל משא"כ לעני הם מפוזרים ומפוזרים ודומות למרובים וכן כל שמתרחק מן המעין המים מתרחבים ומתרחבים רק שאין מחזיק מרובה שאין מקור נובע וכו' בשורש הדברים הם מועטים וכל שמתפרדים הם מרובים וזהו בבבל.

ושם באור כשדים צמח אברהם שם מן הניצוח לרע אז צומח האחדות הגמור אחר תקון דמשבה דבור ומעשה שהם נפש רוח נשמה יוכל להשיג מדרגת חי' ויחידה כמשנת"ל אות ח'. וזהו אחר ז' ימי סופות שהוא ניצוח פסולת דז' ימי הבנין ע"י הקרבת ע' פרים נגד ע' עממין הפסולת מקריב הכל להשי"ת אע"פ פר אחד בשמיני עצרת נגד אומה יחידה: (כא) העולם הוא דוגמת הנפש כמ"ש בס"י וכמ"ש במדרש (נח) בדית חלק

לְאִוִּירוֹת שֵׁשׁ אֲוִיר מַחֲפִים אֲוִיר מַעֲשִׂיר כּו' לְכָל אֲוִיר יֵשׁ כַּח יְדוּעַ פְּכוּחוֹת הַחֲלוּקוֹת בְּנֶפֶשׁ וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא אֶרֶץ אֲשֶׁר ד' אֱלֹקֶיהָ דּוֹרֵשׁ אֶתָּה רּוֹמְזוּ נִגְדַּת הַפֶּתַח בְּנֶפֶשׁ אֲשֶׁר ד' דּוֹרֵשׁ אוֹתוֹ וְהוּא הִירָאָה כַּמ"ש מָה ד' אֱלֹקֶיהָ שְׁנֹאֵל וּגו'.

וּז"ש וּכְתוּבוֹת ק"י) אֲוִירָא דא"י מַחֲפִים כַּמ"ש (מַשְׁלִי) הֵן יִרְאֵת ד' הִיא חֲכָמָה וּז"ש הִדָּר בא"י כְּמוֹ שֵׁשׁ לוֹ אֱלֹקִי כִּידוּעַ אֱלֹקִי מוֹרָה דִּין שֶׁהוּא יִרְאָה. וְיָדוּעַ אַבְרָהָם וַיִּצְחָק הֵם אֶהְבָּה וַיִּרְאָה.

אֶהְבָּה שְׁוֹרֵשׁ לַמ"ע שֶׁהֵם הִרְחָקָה מִקִּנְיָה ע"י חֲסֵד לְאַבְרָהָם בְּקוֹם וַעֲשֵׂה טוֹב. וַיִּרְאָה יְסוֹד לַמַּלְ"ת שֶׁהֵם הִרְחָקָה לַמִּתְּנָה ע"י מִדַּת יִצְחָק כַּנ"ל.

וּז"ש בַּפְּסָחִים (סח) מִתְחַלָּה כִּי עֶבֶד אֵינִשׁ אֲדַעְתָּא דְנִפְשִׁי קַעְבִּיד כִּי בִכְנִיסָה לַתּוֹרָה אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק דְּמַאבְרָהָם הִתְחִילוּ ב' אֲלָפִים תּוֹרָה וְאִזְ אֶהְבָּה קוֹדֶמֶת כַּמִּשְׁנ"ל אוֹת ג' וְאוֹת ו' שֶׁהוּא הִרְחָקָה מִקִּנְיָה וְזֶה תְּחִלָּתוֹ שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה (דג"כ שְׁרִי בִקְנִיָּה מִשָּׂא"כ בְּתַנְיָה כַּמִּשְׁנֵת"ל אוֹת י"ט וּמוֹכַח בְּסוּטָה (כ"ב ב') גַּבִּי פָּרוּשׁ שְׁכָמִי דא"ל לֹא תִתְּנִי פָּרוּשׁ מֵאֶהְבֵת שְׁכָר דְּהֵינּוּ שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה אֲבָל לְהַנָּאת עֲצָמוֹ כְּשִׁכְמִי וּקְנוֹנִי זֶה תִּתְּנִי וְאֵל"ג דְּאֵינּוּ לְקַנְטֵר וְהוּא נִגְדַּת דְּבָרֵי הַתּוֹסֵ' וְע"כ דָּשֵׁם פָּרוּשׁ מִתַּנְיָה שְׁכָמִי זֶה צ"ל לְשִׁמָּה גָּמוֹר (כַּמִּשְׁנ"ש) דְּעֵנִינוּ טוֹב לְבָרִיּוֹת וְזֶה א"א לְהַשְׁמֵר מִפְּנִיּוֹת בְּדָבָר שֶׁתִּפְּאֶרֶת לוֹ מִן הָאֲדָם (וְכַמ"ש בְּאַבְרָהָם שֶׁהִי מְכַנְיָד אֲצֵל בְּנֵי חַת וְכֵן בַּכ"מ בּוֹאוּ).

מִשָּׂא"כ בִּיצְחָק נִאֶמַר וַיִּרְיָבוּ כו' כִּידוּעַ) רַק מִתּוֹךְ שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה בָּא לְשִׁמָּה. מִשָּׂא"כ יִרְאָה הִרְחָקָה מִתַּנְיָה זֶה אֲסוּר שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה אַף מִתְחַלָּה וְזֶה עֵנִין יִצְחָק עוֹלָה תְּמִימָה כְּלוֹל לַד' כִּי טוֹב לְשָׁמִים שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה א"כ לְמִי הוּא טוֹב.

וְעֵנִין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא יִרְאָה כְּלוֹל לַד'. וְעֵנִין הִדָּר בַּחוּ"ל ר"ל שְׁמִקּוֹם דִּירָתוֹ (ע"ד אֵינָה חֲכָם הַמִּכִּיר מְקוֹמוֹ בְּאֵיזוֹ פִּנִּי וְכִנּוּנָה שֶׁלֹּא לְשִׁמָּה כִּי כָל חוּץ לְאֶרֶץ חֲלוּקָה לַע' שְׁרִים וְע' עֲמָמִין שֶׁהֵם כְּנוֹנוֹת שׁוֹנוֹת.

וְזֶהוּ דִּיצְחָק הִי אֲסוּר לְצִאת לַחוּ"ל אֲבָל אַבְרָהָם נוֹלַד בַּחוּ"ל שֶׁמִּתְחַלָּה קַעְבִּיד כו' וְאַח"כ א"ל לָךְ לָךְ מֵאֶרְצָךְ דָּאח"כ בָּא לְשִׁמָּה מִתּוֹךְ הַשְׁלָא לְשִׁמָּה שֶׁהִיא דִּירַת חוּ"ל הִיף אֵל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אֶרְצָךְ כִּי הַכֹּל בִּיד"ש חוּץ מִיר"ש כִּידוּעַ שֶׁאֶהְבָּה נִתְעוֹרֵר לַפְּעָמִים מֵעֲצָמוֹ וְלֹא יִרְאָה (עֵינִין בְּסִידוֹר הַר"ב הַטָּעָם עַפ"י דְּרַכּוֹ) וּבְעֵלְמָא דְשִׁקָּר עוֹלָם הַדְּמִיּוֹן הַגְּלוּי הוּא בְּהִיפּוֹף כִּי מָה שֶׁהוּא בִיד"ש וְנִרְאָה קָשָׁה לְהַשְׁיג הִיא אֲדַרְבָּה בְּדְמִיּוֹן קַל לְהַשְׁיג וַיִּרְאָה שְׁנֵתָן הַשִּׁי"ת לִיד הָאֲדָם לְהַשְׁיגוֹ הוּא לֹא מִלְתָּא זוּטְרִתִּי רַק לְגַבִּי מִשָּׂה שֶׁאֲצִלוֹ הִי מְבוֹרֵר הָאֲמֵת שֶׁכָּפָר יֵצֵא מִן הַדְּמִיּוֹן אִזְ בַּמַּלְ"ת.

וְלָכֵן אָמַר אֲשֶׁר אֶרְצָךְ דְּלֹא מִלְתָּא זוּטְרִתִּי שְׁאִין אָדָם מִשְׁיג מֵעֲצָמוֹ עַד שֶׁהִשִּׁי"ת מִרְאָה לוֹ שֶׁדָּבָר זֶה הוּא בִידוֹ וְזֶהוּ לָךְ לָךְ מֵאֶרֶץ"ךְ שֶׁהוּא שְׁלָךְ נִרְאָה בְּרִשׁוּתָךְ וּבִכְחָדָךְ וְהָאֶרֶץ הוּא אֲשֶׁר אֶרְצָךְ כִּי בַעוּה"ז מָה שְׁבִיד"ש נִרְאָה שֶׁהוּא שֶׁל אָדָם מִמֶּשׁ לְהִיפּוֹף עַד שֶׁאַבְרָהָם הוּא הִי הַמִּתְחִיל לְבָרֵר זֶה לְהַעֲמִיד הָאֲמֵת: (כב) אֵין לְאָדָם לְשׁוֹם הַתְּכִלִּית וּמִכְיוּוֹן לְאֵינָה דְּבָר פְּרָטִי כְּגוֹן לְהִיּוֹת נִגְדֵר מִתַּנְיָה.

לְהִיּוֹת לוֹמֵד תּוֹרָה אוֹ לַעֲבוֹדָה וְכִינְיָא. וְע"ז צִנּוּחַ הַנְּבִיא כ"פ שֶׁלֹּא בִקְשׁוּ קִרְבָּנוֹת וְהִקְשׁוּ הַמִּפְרָשִׁים הֵלֵא בְּאֲמַת צִיּוֹ.

רק ר"ל נשם עשו התכלית זה לבדו להקריב קרבנות ולעשות מצות וכמ"ש (משלי) ומהי יראתם מצות אנשים מלומדה וזה לא צוה וכמ"ש במדרש (שמיני) וכי מה איכפת להקב"ה בין שוחט מן הצואר וכו' אלא כדי לצרף, ר"ל שגוף המעשה גולמות אין היא תכלית הציווי רק התכלית את הנרמז והנרצה מכל מצוה כדי לצרף.

וזהו מבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה שאין להם ענין קבוע רק צופים בכל עת בבינה שכלב לדעת מה רצון השי"ת באותו עת מה יעשה ישראל, וכידוע. וזהו לה לה מארצה ר"ל ממקום שקבעת לה שאמה רוצה לעשות חסד לבריות וכיוצא.

שלא יהי' לה מקום מוגבל שלה רק אל הארץ אשר ארצה שיהי' מקומה ומדורה אשר ארצה אשר אני מראה אותה. בכל עת ובכל רגע אני מראה אותה זהו ארצי ומקומי שם תדור.

והי' זה בהיות אברהם בן ע"ה, כידוע ק"נ מקנה טהרה (ונגדמ קע"ה שנה דאברהם שהי' ראשון לגרים והי' צריף מקנה טהרה, וכ"ה יתירים לגודשא דגודשא וכמ"ש במק"א) וביראתים במק"א שצריף ק"נ בירורים של טהרה עד שיהא טהור לגמרי.

וידוע דרך חז"ל לחשוב בכל דבר עד המחצה כמתחיל ומאחר המחצה כגמור. כענין משמורה ופלגא נמי משמורה קרי להו וכאמרם (יומא לח) כיון שעברו רוב שנותיו של אדם ולא חטא כו' והיא עפ"י הפלל דרובו פכולו ודבר זה להגיע לבינה זו לעתים לדעת מה יעשה הוא רק כאשר פבר עברו עליו ע"ה מקנה טהרה מן הק"נ והוא טהור וז"ש בן מ' לבינה שעברו מחצה שנותיו ובל"ה סגי רק דהתנא שם מנה י' שנים בין כ"א וכבר כתבנו משמורה ופלגא נמי משמורות קרי להו: (כג) שלמות האהבה כאשר מעורבת עם היראה כמ"ש בתדבא"ר פ"ג אני שמחתי מתוך יראתי ויראתי מתוך שמחתי ובריש פרק א"ע (ברכות) וגילו ברעדה כתיב.

וזה עסק לשם יחוד קוב"ה ושכינתו כמ"ש במק"א. וזה שאמרו בב"ק (צ') מטבע של א"א זמן וזמנה מכאן בחרור ובתולה מכאן, פ"י מטבע דבר שקונה בו כל הצרכים וכן אהבה ויראה הם אבות המולידות כל המדות דקדושה לעומת קנאה ותאנה בקליפה.

וידוע האהבה בימי הנעורים משא"כ בימי הזקנה ותפר האביונה וכידוע דשלמה המלך ע"ה בילדותו אמר שה"ש תוקף אהבה ובזקנותו קהלת תוקף היראה. אבל אברהם חזש וקבע למטבע היוצאת דבר זה שיהי' על מטבע אחת זו"ז מכאן וכו"ב מכאן הפל מיוחד ביחוד גמור האהבה ויראה, וזהו ג"כ מטבע של ירושלים וירושלים עה"ק מצד אחד.

ירושלים הוא ירא שלם שלמות היראה כידוע וכמ"ש במע"ש ששנאכל לפנים מן החומה למען תלמד ליראה. ומצינו עבדו ד' ביראה וגילו ברעדה יש יראה היקף הגילה וזהו אהבה ויראה ויש יראה היקף עבודה כידוע יראה יסוד למצות ל"ת שהוא העדר עבודה כי ירא מלעבוד וזהו כשהוא יוצא מן הלב לגמר המעשה ומדת מלכות) אז יראה היקף עבודה.

ומטבע של ירושלים שניהם מיוחדים ודוד ושלמה הם תוקף הנציות לכל גויי הארץ וזהו עבודה כמ"ש בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי ואמרו בזהר עידן צלותא עירן קרבא

והמלחמה למלכים: (כד) כנס"י ליונה אימתילא כמ"ש בשבת (מט) והוא בת זוגו וננקבא דקדושה.

וכנגדו בקליפה זלע"ז הוא העורב לדעתי ולכן אמו של המן בת עורבתא פי בכ"מ בדרז"ל כמו בפ' חלק כלום אסור לן עורבא ושרא לן יונה וכן בשאר מקומות. יונה קרי דבר ברור לטהרה.

ועורב לטומאה והם כ"א אם הבנים והביצים שנים ממש כמ"ש חולין ס"ד א'. שפבטן אחד נולדו יעקב ועשו ושנים בדמיונם ממש רק שמ"מ זה טהור וזה טמא ואז"ל (מדר' שה"ש) יונה שומרת בת זוגה כמשפט כנס"י אשה כשרה ועורב ממש להיפך דהוא זנאי כמ"ש במק"א על פתרון דפ' הרואה (ברכות נ"ו ע"ב) בעורבין דהדרי לפורני' ע"ש ובפ' חלק (קח) דשימש בתיבה ונחשד לנח אאשמו מפני זנותו דכל הפוסל וחושד לאחר במומו פוסל, ויבנה תבין סוד מה ששלח נח העורב ואח"כ היונה.

ועורב יש לו ב' סימני טהרה כדאיתא בחולין דף ס"א (וע"ש בתוס' דהם זפק ונקרקנו נקלף ואלו השתים הם נגד התאנה שזפק ונקרקנו הם כלי המאכל שהוא כלל התאנה מכונה באכילה אכלה ומחמה וגו' וכלל התורה מחולק שלא תנאף ולא תרצח ב' ראשי המדות הרעות כמ"ש במק"א הרבה מזה ולא תרצח מדת עשו כמשאז"ל ולא לא תנאף.

ונגד לא תרצח הם הב' סימנים אחרים דורס ואצבע יתירה ואותם אין לו כי אצבע יתירה ר"ל שהאצבעות מוכנים שלא ליקח מה שאינו מוכן להם רק לחבריהם ואכמ"ל בזה) וכן עשו פושט טלפיו כחזיר (שיש לו סימן טהור בטלפיו מן הב' סימנים שיש הרומזים למעשה ומחשבה והטלפים למעשה אותם פושט כי ציד בפיו אבל לא בלבו ואכמ"ל) ראו טהור אני ומ"מ אינו מחצה טהור רק כל שאין לו הד' סימנים פולו טמא.

והעורב שזנא בנו כמ"ש בכתובות מ"ט ובשאר דוכתי הוא כמשז"ל הוא שטן הוא יצה"ר הוא מלאך המות ורשעים תרדף רעה. ולכך הקדים נח שליחות העורב לעולם מן היונה כמו שקדם עשו ליעקב כי לעולם הקליפה קדמה לפרי: (כה) לא תבערו אש בכל מושבותיכם.

(פ' ניקהל) כי אשב בחושך ד' אור לי. האש היא יראה מאיר בחושך אבל שרגא בטיהרא מאי מהני למי שהני' אור לו שמש ומגן ד' (והוא תקון כל המאכלים, רק רוב הפירות נאכלים חיים).

ובנין פלוגתא אי חי עדיף ממבונשל דעיקר יין כשאינו מבונשל באש ועיין בתוס' פ' ביצד מברכין ברכות ל"ט ב') כי הלא כה דברי באש מאור אור פורה וא"צ לאש. ומליח.

יסורין כמ"ש פ"ק דברכות (ה' א') כמבונשל. כי יסורין מביאים ליראה) וזהו יום השבת. ומ"מ צריך לטרוח בבישול המאכלים בע"ש אבל מי שלא טרח בע"ש מה יאכל בשבת כמ"ש רפ"ק דע"ז (ד' ב') היום לעשותם ומחר לקבל שכרם. שאינו בא מעצמו אור הנה לאדם.

וכן נר שבת צריך להדליק מע"ש אבל בשבת אין עוד זמן לעורר היראה אז כי פולו אהבה ודבוקות בד' והדלקת הנר סמוכה לשבת כמ"ש בלבד שלא יקדים כו'. כענין חבלי

מְשִׁיחַ הַסְמוּכִים בְּעֶקְבָתָא דְּמִשְׁיחָא כִּי לְעוֹלָם הִדְבִּיקוֹת וְאַהֲבָה תְּכוּפָה אַחֵר הִירָאָה וְכֹן אִי"ל בְּיוֹמָא עֵב (ב') בְּתוֹרָה אִם יִרְאֵת ד' אוֹצָר בְּמִפְתָּחוֹת חִיצוֹנִים.

וַיִּשְׁיבָה בַּכ"מ לְשׁוֹן עֶכְבָּה וְשִׁבִּיתָה מִהִשְׁתַּדְּלוֹת וּז"ש ו"ל בִּיקָשׁ יַעֲקֹב לִישֵׁב בְּשִׁלּוֹה כִּי כָּל יִשְׁיבָה ר"ל בְּמִנוּחָה (וּר"ל שְׁבִיקָשׁ יַעֲקֹב לְהִגִּיעַ לְמִדְרַגַּת עוֹה"ב לְטַעֲנוֹם מִפְּרִי מַעֲשָׂיו בְּעוֹה"ז וְכִמוֹ שֶׁהִי לוֹ בְּסוֹף כַּמ"ש בַּתְּדַבָּא"ר (פ"ג) חַיִּים שְׁלֹא בָּצַעַר וְשָׁלַח בִּיצָה"ר כִּיצַד כו'.

קִפְצָן עָלָיו רִנְגִּזוּ כו' שְׁעֻדָּיִין צָרִיף הִכְנָה דִּירָאָה עוֹד וְזֶהוּ רִנְגִּזוּ כו' כָּל־שׁוֹן לְעוֹלָם יִרְגִּיזוּ כו' (כַּמ"ש בַּמֶּק"א) וְלִכְךָ אִי"ל וּבִמְדָּרֶשׁ פ' וַיִּשָּׁב (דַּבְּכ"מ הוּא לְשׁוֹן צָרָה כִּי הוּא נִמְשָׁף מִחֻנְשָׁף כַּמ"ש וַיִּשָּׁבוּ אִישׁ תַּחֲתָיו בְּיָמֵי אֲפִילָה.

וַיֵּצֵא אָדָם לְפָעֵלוֹ וְלַעֲבֹדָתוֹ וְהִשְׁתַּדְּלוֹתוֹ עַדִּי עָרַב, וְלִכְךָ כִּי אִש"ב בַּחוּשׁ"ךְ וּגו'. וְזֶהוּ בְּכָל מִינֵי מוֹשְׁבֻתִּיכֶם בְּעֶצְלוֹת וְעֶצְבוֹת מִהִשְׁתַּדְּלוֹת וְזִרְיוֹת לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ לְזִרְזָכֶם.

וְכָל מְלָאכָה דְּבַמְשָׁפֶן חֲשִׁיבָא שְׁהוֹצְרָכָה לְהִכְנָה לְוַעֲשׂוֹ לִי מִקְדָּשׁ בְּשַׁבַּת אֲסוּרָה דְּכָבֵר נַעֲשֶׂה עֲנִין דְּוִשְׁכַּנְתִּי בְּתוֹכֶם. וְהִבְעָרָה הָיָה בִּישׁוּל סִמְנִין לְצוֹרֶף שְׁמֵן הַמִּשְׁחָה לְקִדְשׁ כָּל דְּבַר הַצָּרִיף קִדְוָשָׁה ע"י שְׁמֵן (חֻכְמָה) וְסִמְמָנִים (תִּיקוּנֵי הַחֻכְמָה הַנּוֹתָנִים רִיחַ כְּמוֹ שֶׁז"ל וּבִמְדָּרֶשׁ פ' אֲמֹר) אֶהְדָּס רִיחַ וְלֹא טַעַם אֱלֹו כו') יְדוּעִים וְתִיקוּנָם ע"י הָאֵשׁ (יִרְאָה) וְכֹן לְקִטְנוּת הַסְּמִים שֶׁהוּא תְּכֵלִית הַמְּכֻנָּן בְּעֶצִירַת מַה"מ ע"י כִּידוּעַ וְלִכְךָ אֱלֹו מִן הַדְּבָרִים שֶׁהוּבָאוּ ע"י הַנְּשִׂאִים וְאֲנָשִׁי הַמַּעֲלָה.

וְתִיקוּן הַהִכְנוֹת הוּא ע"י הִירָאָה לֹאמַר כִּי הוּא פֶּתַח הַחִיצוֹנִי לְכָל שַׁעַר קִדְוָשָׁה וְלִכְךָ וַיְבֹאוּ הָאֲנָשִׁים עַל הַנָּשִׁים בְּמַעֲשֶׂה מִשְׁכָּן כִּי הָאִשָּׁה יִרְאֵת ד' כִּידוּעַ וְלִכְךָ הִבִּיאוּ הַנָּשִׁים רַק זֶהָב רוֹמֵז מַעֲיִן מְלָאכָתָן: (כו) הָאָדָם עֵץ הַיָּדָה (דְּבָרִים כ') וְזֶהוּ גֵן בְּעֶדֶן הַצֶּמַח מִמֶּנּוּ כָּל עֵץ נִחְמָד לְמִרְאָה הוּא חִיצוֹנוֹת כָּל כּוֹחוֹתָיו, וְטוֹב לְמַאֲכָל הוּא הַפְּנִימִיּוּת, וְעֵץ הַחַיִּים הֵלֵב כַּמ"ש (מִשְׁלִי) כִּי מִמֶּנּוּ תוֹצְאוֹת חַיִּים בְּתוֹכֹו כִּידוּעַ שֶׁהוּא בְּאִמְצַע הַגּוּף.

וְעֵץ הַדַּעַת הוּא הַמוֹחַ שֶׁהוּא הַמְּבַדִּיל בֵּין טוֹב וְרַע כַּמ"ש בְּרִכּוֹת ל"ג א' אִם אֵין דִּיעָה הַבְּדִלָה מִזֵּין. וְהַחֲחֻלָּקוֹת ד' כַּחוֹת אֱלֹו הוּא שְׁלִימוֹת צוּרַת הָאָדָם מוֹחַ וְלֵב וְכָלִי הַמַּעֲשֶׂה הַנִּחְלָקִים לְשָׁנִים עֶצֶם הַמַּעֲשֶׂה הוּא נִחְמָד לְמִרְאָה.

וְתַכְלִיתָהּ טוֹב לְמַאֲכָל (וְהֵם שְׁנֵי אֵילָנוֹת עֵץ נל"מ וְעֵץ טוֹל"מ כְּמוֹ שֶׁשְׁמַעְתִּי). וְהֵם נִגְדַּד אֲבָרָהֶם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב וְדוֹד וְנִגְדָּם ד' רֵאשִׁי נִהְרֹות.

וְרַחֲמָנָא לִיבָא בְּעִי וְהִזְהִיר מִלְּהִימְשָׁף אַחֵר מִחֻשְׁבָּת שְׁכָלוֹ (עַד שְׁלֹא נִיתְּנָה תוֹרָה שְׁכָל אֱלֹקִי) שְׁמִמְנוּ נִמְשָׁף הַטַּעֲמִיּוֹת שֶׁהוּא הַמִּיתָה. (וְיוֹתֵר נִכּוֹן עֵץ הַחַיִּים הַמוֹחַ מִשְׁכָּן הַנְּשָׁמָה שְׁנִקְרָאת נְשָׁמַת חַיִּים וְשֵׁם חֻכְמַת הַתוֹרָה שְׁנִקְרָא עֵץ הַחַיִּים כִּי הַנְּשָׁמָה חִי לְעוֹלָם כִּי בָּהּ אֵין שְׁלִיטַת הִיצָה"ר וְכַמ"ש בַּמֶּק"א עַל נְשָׁמָה שְׁנִתְּתִי בִּי טְהוֹרָה.

וְעֵץ הַדַּעַת טו"ר הֵלֵב שְׁבוּ יצ"ט ויצ"ר לֵב חֻכֶּם וּגו'. וְהִזְהִירוּ לֹא תִתּוּרוּ אַחֲרֵי לִבְבְּכֶם.

וְתַאֲנוֹת מִן הֵלֵב וְכֹן הֵם נִכְשְׁלוּ בְּתַאֲנוֹת הָאֲכִילָה וְלִכְךָ נִכְשְׁלָה הָאִשָּׁה שֶׁהִיא מְלָאכָה תַּאֲנוֹה כַּמ"ש וְאַל אִישָׁף תִּשְׁוִקְתָּהּ וְע"י הַנְּחָשׁ שְׁמֵלָא תַּאֲנוֹה כַּמ"ש בְּשַׁבַּת (ק"י) אִיתְּתָא דְּקִנְיָ בָּהּ חֻזָּא וְכַמ"ש בַּמֶּק"א.

והלב הנמשך אחר תאנות העולם שהוא שקר וכזב כמ"ש כ"פ במשלי לפי שפוסק לשון
יכזבו מימיו נקרא מת שר"ל שגפסק ונעדר שחסר א' מן אמת שר"ל כפאשר נתייחד
ונתחבר עם אלופו של עולם והוא מדת יעאע"ה אז"ל עליו שלא מת: (כז) עץ נחמד
למראה נגד אאע"ה גמ"ח טוב לבריות והוא נל"מ כמ"ש מתן אדם וגו' נגדו נהר פישון
לשון רבוי כמדת החסד שהוא בהתפשטות ורבוי.

וכן פסולת החסד תאנות האדם אנהב פספ לא ישבע יש לו כו'. וכן אז"ל משביעו רעב
וכן דרז"ל בקדושה ע"פ אוהב פספ.

והוא גילוס מצרים ערנת הארץ בזנות מליאי זימה כמשז"ל גבי שרה. שהוא מקור
התאוות וז"ש בזנהר לה פ"א ב' וירד אברהם מצרים כו' חד נהרא דאיהו לימינא דכתיב
שם האחד פישון כו'.

טוב למאכל נגד יצחק פי מדה"ד אינו נחמד למראה אבל טוב למאכל כמ"ש אינהו גבור
הכובש את יצרו ונגדו גיחון שמגיש בחזקה כמ"ש (משלי) נהם כפכיר ועף מלך. הסובב
כל ארץ כוש שהכושים אין נל"מ (פד שמעתי ג"כ).

עץ הדעת טו"ר. נגד יעאע"ה פי הדבק במדת אמת יודע מה טוב ומה רע, וכן תורה
שמורה לאדם.

זה הדרד וגו' וממנה יצא הור' לעולם (וגם יעקב מדרגת הדעת כמ"ש בזנהר משה
מלגאו איהו יעקב מלכר) ולא שקר הנחש במה שאמר ונהייתם פאלקים בוראי עולמות.
שכן כח הדבק באמת ובתורת אמת כמ"ש לסנהדרין סה) אי פעו צדיקי.

רק נאסר האכילה כמו שנאסר הגיית השם (הוי' מדת יעקב כידוע. שמורה הי' וכו' כמ"ש
בטוא"ח סי' ה' וכן אמת כמ"ש בירושלמי ריש סנהדרין וכן נחלת יעקב בלי מצרים
כמ"ש בשבת (קי"ח) ר"ל שאין לה גבול וכמ"ש (תהלים).

(שפת אמת תפון לעד ועד וגו' באותיותיו בעוה"ז) משא"כ בעוה"ב כמ"ש בפסחים נ'
א'. (וכן ביוה"כ לכה"ג) וביום אכלה וגו' דנגמת משאז"ל כל ההוגה וכו' ודרז"ל בוי"ר
הוי' מתיר אסורים שעתידי להתיר האסור שהוראת הנהי' שגם עכשיו מיוחד כעד שלא
נברא העולם שזהו יחוד דשמע ישראל (סבא כמ"ש בפירק מקום שנהגו (פסחים מ"ט א'
והוא ענה תיכף בשכמל"ו הוא יחודא תתאה דצמצום) כמ"ש במק"א.

והתורה הוא מצד הבריאה ע"י זה יש מקום למעשים ולעבודות ולבחירה וזהו ע"י
הצמצום ולכן נזכר בכל פרשת הבריאה רק שם אלהים. ורק חצי השם המורה הי' ויהי'
נקרא אבל חצי הב' המורה על הנה אינו נקרא שאינו נגלה אלא ההיפך שהוא הבחירה
לאדם ובזה יש יסוד לתורה ולהגדרה באיסורים וז"ש (עירובין י"א) משחרב ביהמ"ק
די לעולם שישתמש בב' אותיות כי בביהמ"ק היו עדיין הוגים כמשאז"ל וכה"ג ביום
הכפורים שהוא יום פפרת עונות מטענה זו שגם אתה הוא משנברא העולם וכמ"ש ואתה
הסבות (מלכים א' י"ח) וכמ"ש בפרכות (ל"ב) אלמלא ג' פסוקים כו' ובבית ק"ק דנקא
כמ"ש במק"א ששם הגלוי הגמור, וזהו ענין הוי' מורה מדה"ר שאין מקום לדין כי מי
אשר חטא מאחר שהכל משלו וז"ש אין השם שלם עד שימחו זרעו של עמלק שהוא
המתאבק עם יעקב ויגע בכף ירכו ומונע הגלוי הגמור כמ"ש במק"א) ולכך הוגה השם

הוא ביטול התורה פולהוכמ"ש (משלי) (ושמעתי קצת מזה) דרד נחש (הקדמוני המסית לעז הדעת) עלי צור (חונק ההכרה).

ונה טעות קרח טלית שפולה תכלת תוקף היראה ושויתי ה' לנגדי תמיד מבן כ"כ עד דשדי תכלא בכולה רצה לפטור מחוט של ציצית המזכיר כל המצות כי כל העדה קדושים כל כך עד שבתוכם הוי' מהנה בהנה פאשר הי' ויהי' ומה מקום לבחירה ועבודה (כך שמעתי) ועז חיים הוא דהע"ה רגל ד' במרפכה נגד לשה"ר שפנגד ג' עברות ע"ז ג"ע ש"ד וכמ"ש במק"א ולכן א"ל מות וחיים ביד לשון שהיא לשה"ר.

ומרפא לשון עז חיים. ולכ"א חיים שאל ממה נתת לו ומנגדיו דואג נאחיתנפל בעלי לשה"ר.

וא"ל בירושלמי פ"ק דפאה דורו של דוד בעלי דלטוריא וא"ל בעל לה"ר עומד פאן והורג כו'. וכן אצל דוד המלך ג"כ שהיא הגבר הקים עולה של תשובה שהיא חיים לעולם וממדרגת התשובה נמשך באר מים חיים נובע טיפה חדשה וחדשות חדש בכל יום שלכ"א (ברכות ל"ד) במקום שבעלי תשובה כמ"ש במק"א ולכן פרת נגדו שמימיו פרים ורבים טיפות חדשות בכל יום (וכך שמעתי שגירוש אדם פן ישלח וגו' שפגעו ממנו התשובה פן וגו' ויעשה תשובה) ולכך הוא בא"י כידוע דא"י הוא מדת דהע"ה שהוא אדוני הארץ ומלכה.

וחדקל חד וקל נגד יעאע"ה קו האמצעי שיש בו מב' הקצות: (כח) בראשית ברא וגו'. כי י' דברות כוללים י' מדות קדושות שהיפוכם עשר עממין שנתן לאאע"ה שדבק בהיפוכם בקדושה.

וראשית גוים עמלק הראשית והפטר דקליפה בלשון המקובלים וכן נגדו ישראל נקרא ראשית כי אח עשו ליצקב. וראשי המדות לא תרצח ולא תנאף כידוע וכמ"ש במדרש (פ' נח) (ע"ל אות י"ד) דשיקרא (הוא קנאה ורציחה כמ"ש לא תשקרו איש בעמיתו) נסיב פחתא והוא תאנה שפוחת והולך כמ"ש משביעו רעב כי תאנה רע לעצמו ושקר יוצא לזולת) לבת זוג.

ומה שאוסף בשקר פחתא מכלה בתאנות. ונאמר חזק ואמן.

ודרז"ל וברכות לב) חזק בתורה ואמן במעש"ט. כי אתה תנחל וגו' כמ"ש במק"א כי תורה תיקון תאנה וכמ"ש הרמב"ם בסוף הלכות א"ב.

ומעש"ט שהוא כלול בעמוד ג"ח שפמשנה (דלכן מצוה סתם בש"ס וירושלמי ר"ל צדקה) תיקון קנאה ע"ז נוחלים כנ"ל. והם ב' הפכים כידוע.

וז"ש אלקים בעל הפוחות כולם כמ"ש בטור או"ח סי' ה'. ברא השמים (נז"ל אות ט"ו) ר"ל פח ההתרוממות.

והארץ פח השפלות. והאדם מן העליונים ומן התחתונים שיש בו מב' אלה הפוחות התאנה מן החומר והבשר שהוא עפר מן האדמה והוא הרע לשמים.

והיפוכו טוב לשמים ולכך הסתלקות התאות ע"י השמים ר"ל ההתרוםמות להתבונן שהוא חלק אלמי ולא נאה לו להתגצל בתאות שפלות וכמ"ש במדרש (ויקרא) וגם הנפש לא תמלא. למכ שהוא מן העליונים.

ורציחה שהוא רע לבריות. הארץ, ותיקונו טוב לבריות ע"י הארץ.

כי פבד פועס דכולו דם שממנו הרציחה ודם הוא הנפש שמעליונים פנ"ל סילוקו בהפכו ושלל מארץ ולא יתקנא בזולתו וכידוע הלל ענותן נגד שמאי קפדן והם ב' מדות אי עניו אי חסיד מתלמידיו של א"א שאיתא בברכות (ו') וסנהדרין: (כט) התיבה הוא הגדרת חלק המעשים ולכן אמר קנים תעשה כידוע המשל מהרב ז"ל פשאינו מתעסק בהמקור שהוא הלב צריך על כל פרט עבודה אחרת.

ונהו קנים לכל פרט פח וכח חדר מיוחד ועסק מיוחד, וכפרת לשון פפרה שהנפת סותם הנקבים והפרצות ור"ל שיכפר על מה שפכר פרץ במעשיו וכמ"ש (משלי טז) בחסד נאמת יכופר עון.

צוהר וי"א חלון הוא הארה חיצונית וי"א אבן טובה הארה פנימית נגד מוח ולב מוח הוא אור מקיף מן הש"י ולב אור פנימי כמ"ש הפל בידי שמים ור"ל חכם או טיפוש שהוא מן המוח) חוץ מיר"ש שהוא בלב כמ"ש ביומא (עב) ולמעלה פשעבר כל המדרגות עד שנשתלם במעשה ואין צריך לקינים רק אל אמה תכלינה כמדת האדם גברא באמתא צריך שיהי' מוגדר בתיבה מאחר שהוא מצד פח המעשה ולא מן הלב ופתח התיבה הציאה מן ההגדרה הוא מן הצד שאין ההגדרה במעשים עד התכלית מביא גם שלימות הלב כי שמא לכך נוצרת לאפפיא כמ"ש (ב"ב טז) בראת צדיקים כו' רק הפתח מן הצד ומי שאורו עיני יוצא מן הצד בעודו למטה משא"כ למעלה מעלה שם אין הפתח (וגם ר"ל ההתגלות מן ההצנע לכת לא יהי' זה המטרה מעבודתו להתגלות ולהנהיג העולם כמ"ש במק"א כי נח לא הי' מנהיג העולם ומוכיחם רק יושב אנהלים בביהמ"ד שלכן משפטו ג"כ התיבה וכמ"ש רמ"א וכמ"ש ז"ל בנח את האלקים וגו' ר"ל במקום שהוא השראת אלקותו ד' אמות של הלכה וכל מיני הגדרה אבל אברהם התהלך לפני וגו' מאיר לפניו שכ"מ שהי' הולך בעניני זה העולם הי' מגלה ומפרסם האלקות בכל חמדות העולם) ואנרף התיבה ממזרח למערב נגד טוב לשמים דשכינה במערב וכן במזרח כמ"ש בב"ב כ"ה.

ומדתו ש' ק"נ לכל צד שפך מספר המדרגות לטהרה כמ"ש במק"א על ק"נ מקוה טהרה דים של שלמה מדרגות לטוב לה' שהוא המטהר אתכם (וכן ק"נ אלה מקוה טהרה מחזקת התיבה כי אלה הוא הריבוי העצום כמ"ש יוסף עליכם אלה וגו' וכמ"ש במק"א ע"ד זוהר ויצא (קס"א א') ע"ש.

כי ההגדרה למי שאינו עדיין בר לבב צריכה בתכלית הרבוי) ק"נ למזרח זריחות האור וק"נ לשקיעה כידוע ע"פ שבע יפול צדיק דירידה צורך עלי' וכמו ששמעתי ע"פ לא אוכל לצאת ולבוא דאם אין יציאה אין ביאה.

והשכינה בשניהם כמשפט הפדור מדרגה אחרונה דשקיעה הוא התחלת הזריחה וכידוע מענין החיות רצוא ושוב ונעוץ סופה בתחלתה (ומקום הטוב לשמים בקו האמצעי בין

ב' הקצוות דזריחה (יתירה טעות קרח כנ"ל אות כ"ז) ושקיעה והעדר גמור) ודור המבול חטאו בשניהם גזל ועריות.

ונגד רע לשמים ונגברו המים ק"נ יום ויחסרו המים מקצה ק"נ יום. וישוב העולם בין צפון לדרום לכה טוב לבריות נגד הרוחב בין צפון לדרום שהמערב בין הבריות צריך להיות ממוצע בין צפון שהוא הקור המושף עצלות ועצבות והעדר ההתחברות להחנם הדרומי המושף קנאה ורציחה וכעס רק מקום הטוב לבריות בקו האמצעי ומדתו כמדת גנדש דים של שלמה (כמו ששמעתי נ' מזמורי שהע"ה במשלי שה"ש וקהלת הם גונדשא דק"נ מזמורי תהלים שהם נגד יש"ש.

והגם דבפ"ק דעירובין (יד) אמרו דגונדשא ע"ה [היינו דשם מבואר דגונדשא שליש מלבר ממילא הי' צריך לכא' ע"ה מזמורים מן הק"נ שבס' תהלים] זהו כשנטפל לים אבל הפלי שצריך לגונדשא בפ"ע די שיחזיק נ' והגונדש כ"ה הרי ע"ה וק"ל) כי גוף הפלי טוב לשמים (מדרגת דהמע"ה.

ובימי שהע"ה נשלם הטוב לבריות איש תחת גפנו וגו') והוא כולל ג' קצוות מזרח ומערב וצפון ושהם תיקון ג' מדרגות נר"נ שבוזקה לה פ"ג ב' וש"מ. ונגד ג' עולמות אצילות בריאה יצירה.

ועש' נגד הגוף הוא שלימות הטוב לבריות והוא מדרגת אאע"ה בגמ"ח כידוע ומדרגת אאע"ה בגב וכמ"ש ויסע וגו' וכמ"ש בזהר הוא רק קצה א' (ולכה היא שליש מטוב לשמים) ואינו רק לצד א' ולא נ' לכל צד.

וכל תיקון טהרה הוא נ' ימי טהרה כמ"ש בזהר (זוה"ק פ' אמור צ"ז ע"ב) כי צריך להיות מזוןק שבועתים זפ"ז ובחמשים היא הטהרה (וטוב לשמים ג"פ נ' פנ"ל). וקומה נגד יעקב קו אמצעי בהתפארות דקדושה נגד רדיפת פבוד והגבהת קומה מדתו ל' אמה לכל א' י' אמות פקומת הלויים כמ"ש בשבת צ"ב א' עובדי עבודה צ"ל קומה שלימה כד"ש ביהושפט ויגבה לבו בדרכי (וגו') שצריך עי"ז להתרחק מפחיתות כנ"ל אות ט"ו וכ"ח.

לכה בשממא מאן דלית בי' והפחיתות י' נגד י' עממין כי כל י' קומה שלימה כידוע: (ל) לכה מארצה וגו' כמ"ש במדרש קהלת ותחומא פ' ויקהל) ג' שמות יש לאדם. א' שיקראו לו אחרים.

ר"ל טבע האדם מה שלומד מזולתו וזהו מארצה ונגדו ואעשה לגוי גדול אומה שלימה שיהי' ממי ללמוד ומהי' הלימוד מאחרים ג"כ טוב שא"צ ללכת ממנו, ב' שיקרא לו אביו כמ"ש (אבות פ"ו) האב זוכה לבן וכו', ואמרו בהבע"י רחילא בטר רחילא כו' זה מבית אביו ונגדו ואגדלה שמה מאברם לאברהם ע"ש אב המון וגי' שהוא אב לכהע"כ וגם הבית אב טוב.

ג' שנקרא בספר תולדתו טבע מולדתו כמ"ש שבת קנ"ו א' האי מאן כו' זהו וממולדתו ונגדו ואברכה בטבע תולדתו וצריך ללכת מהם אבל ההליכה לא לקצה האחרון רק אל הארץ אשר אראך אל מקום אשר רוח השי"ת לפעמים רצון השי"ת במדה זו הנראית גרועה כידוע: (לא) ואברכה זה שאומרים אליה אברהם כו'.

כמ"ש במק"א כי האבות הן המרפכה דתורה ועבודה וגמ"ח נגד קנאה תאנה וכבוד, קנאה וכבוד מה שבינו לזולתו כבוד מאוהביו ובית אביו (משא"כ הגר שאין לו בית אב הוצרך להזהיר כ"כ על אונאתו ובזיונו) וקנאה לשאין אוהביו אבל עכ"פ ממכיריו ואנשי ארצו כי כלום מתקנא כו' אלא בדומה לו ולא באיש זר.

והתאנה הוא בינו לעצמו ומטבע מולדתו וההליכה וההרחקה מג' אלו אל ההיפך שהוא מדרגות ג' אבות כנ"ל וזוהי לנאעשף לגוי גדול שלא יצטרך להתקנאות בכרי' (א"א נגד קנאה כמ"ש במק"א ויצחק נגד תאנה וכו') ואברכה בכל מיני תאנות וחמדת העולם וזהו הברכות שבתורה כי אז כל העולם כולו לא נברא אלא בשבילו ולא סגנו לצדיקי דאכלי תרי עלמא, ואגדלה שמיך בכל מיני כבוד.

והי' ברכה על התמימה ר"ל תכלית המכונן בהכרת כבוד שמים שהוא מדרגת דהע"ה תכלית וסוף הבריאה דלכן חותמין ג"כ מגן דוד כידוע דמלכות דוד היא עצמה מדרגת א"י והוא המקום שהבטיחו השי"ת כ"פ ושמימי מקום וגו' (ש"ב ו') מקום קבוע שלא ימוט לעולמי עד זהו תכלית העבודה וסופה של ההליכה מג' אלה לבוא אל הארץ אשר אראך: (לב) והי' ברכה בך חותמין.

וכן בדהע"ה כמשרז"ל. כי אברהם ראש הבריאה כמ"ש בהפראם באברהם כמ"ש (ברכות טז) אין קורין אבות אלא לג' שהם אבות העולם והתחלת מהכרת האלקות ואברהם אב לכולם.

כי אב המון וגו' נכלל תואר אב בשמו (כי אב ר"ל התפשטות לענפים והוא ממדת החסד שהוא התפשטות) ואי' בזוהר אבא יסד ברתא כמ"ש במק"א כי אברהם יצחק יעקב ודוד אב ואם בן ובת וסוף מעשה במחשבה תחלה כי דהע"ה שהיא משיח הוא סוף הבריאה ולכך בו חתימת הברכה מתניחם להתחלת המחשבה והתמימה במגן כמו במועדים התחלת ההפכה בפסח חדש האביב בו התחלת קבלת אלקות והתמימה בחג האסוף שהוא סופה למחסה ולמסתור שהוא הבטוחות שהש"י מגינו ודבר זה אחר השלמת עבודת הקנין מדרגת דהע"ה בשם האדנות שהוא שויתי וגו' כאדון לעבדו בלי פריקת עול מ"ש רגע א' ועי"ז כל המקבל כו' פורקין כו' (אבות פ"ג) זכה למלכות שהוא החרות הגמור והשי"ת מגן לו.

וכן אמרו בברכות (ז'): שאברהם קראו אדון כנ"ל דסו"מ במח"ת ולכך א"א נקרא חסיד כמשז"ל על בחזון לחסידה כמדתו איש חסד וכן דהע"ה קרי לנפשו' (חסיד) כי הוא הקים עולה של תשובה וכן א"א הכיר את בוראו מכלל דמעיקרא לא ידע ובמקום שבע"ת עומדין סו' כי תמידות עול האדנות א"א לצ"ג רק לבע"ת זהו מקומו מרוב מרירותו על מה שקדם וזהו מדרגת חסיד המתחסד עם קונו ולכך בך חותמין שפך הנוכח ואנכי מגן לך.

ומאמר והי' ברכה כמאמר ואני תפלה דדהע"ה שהוא עצמו עצם התפלה הנמשך ממקור ממלכותו ואדנותו כמ"ש ש"אד' שפתי תפתח שהוא עולם הדבור כידוע וכמ"ש בתיקונים וקשםקבל אדנותו באמת גמור אז נעשה מרפכה לאותו מדה ומתפלל וזהו דהע"ה שהוא הסוף מעשה ביהוד לכה שייך אצלו תפלה שמינחת לעני.

אָבֿל אַבְרָהָם גַּם מִדְרַגַּת סוֹף מַעֲשֵׂה שְׂאֵצְלוֹ הוּא בְּמִדְרַגַּת תְּחִלַּת הַמַּחֲשָׁבָה וְהוּא בְּהִתְכַלְלֻת כָּל הָעֲנָפִים וּבִתְנוּאָה אֵב שְׂאִינוֹ עֲנִי רַק הוּא בְּרָכָה שֶׁגַּם מִמָּקוֹר זֶה פִּידוּעַ דָּק' אֲדָנִים נֶגֶד ק' בְּרָכוֹת שֶׁבְּכָל יוֹם דְּאֲדָנִים אוֹתִיּוֹת אֲדָנוֹת וְהַבְּרָכָה לְהַשִּׁי"ת הִיא עֲצָמָה בְּרָכָה לְנִבְרָא כִּי נִהְיָ מִפִּינִי מִיבְרָא וְכַמ"ש כָּל הַמִּבְרָא מִתְּבַרָא: (לג) אִם הַשְּׂמָאל וְאִימִינָה.

כַּמ"ש בְּזוֹהַר עַל וְנִסְוֵעַ הַנִּגְבָּה. לְדַרְגָּא דִּילִי' כִּי חֲסֵד לְאַבְרָהָם וּפְחַד יִצְחָק הֵם יָמִין וְשְׂמָאל כִּי הֵינְדִים בְּאֲדָם עוֹשִׂים חֲסֵד וּמִשְׁפָּט וְחֲסֵד בְּשִׁפְעָה כַּמ"ש שְׁבֵת ק"ד א' דְּרָכוֹ דְּגוּמ"ח דְּרָדִיף כו' אָבֿל מִשְׁפָּט בְּצִמְצוּם וְכֵן פְּעוּלוֹת הַיָּמִין בְּשִׁפְעָה שְׁשִׁים עֶיְשָׂר כַּח הַפְּעוּלָה אָבֿל הַשְּׂמָאל יֵלֶאֱה בְּפְעוּלוֹת הַרְבֵּה וְכֵן בְּלִשׁוֹן חַז"ל הַנִּשְׂאֵל מִיָּמִינִים וּמִשְׂמָאִילִים בִּפ' ב"מ עַל הַמְּלִיצִים לְזִכּוֹת וְחֻבָּה וְעַל הַפְּעוּלוֹת טוֹבִים וְרָעִים וְכִשְׁעוּמָד לְמִזְרַח שֶׁהוּא פָּנֵי הָעוֹלָם שְׁשִׁים חֲמֵה יוֹצֵא וּמַעְרֵב אַחֲרָיו וְעָרְפוֹ שֶׁל עוֹלָם וְצָפוֹן וְדָרוֹם שְׂמָאל וְיָמִין וְזֶה הַנִּגְבָּה לְדַרְגָּא דִּילִי'.

וּזְלוֹתוֹ עֲשֵׂה ד' ר"ל שֶׁהַשִּׁי"ת נָתַן הַבְּחִירָה לְאָדָם אִם לְהִיטִיב בְּחֲסֵדוֹ לְזוּלָתוֹ וְלַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט בְּרָשָׁעִים אוֹ לְהִיטִיב לְעֲצָמוֹ בְּתַאֲנוּת רַעוּת כַּמ"ש הַבְּעִשָּׁ"ט ע"פ תַּאֲנוּת אָדָם חֲסֵדוֹ וְלֵאמֹר ד' (וְכִידוּעַ דְּכָל נֹאפָה טוֹב לְבָרִיּוֹת וְלֹא תִרְצָח וְלֹא תִנְאַף ב' הַפְּכִים כַּמ"ש בַּמִּקְנָה) וְלִהְרַע לְאוֹהֲבֵי ד' בְּמִדַּת הַגְּבוּרָה רַעַה וּמִזָּה הַקְּנָאָה וְכַעַס וְרָצִיחָה.

וּבַכַּמ"מ חֲסֵד קוֹדֵם לְמִשְׁפָּט וְכֵן א"א קוֹדֵם לְיִצְחָק. וּבְסִדְרַת הַמִּדּוֹת רַעוּת סִידְרַת הַתַּנְאָה קְנָאָה קוֹדֵם לְתַאֲנוּת כִּי כְּשֶׁנִּזְוֵעַ לְעוֹ"ז הוּא מְקַבֵּל יָמִין זֶה נֶגֶד שְׂמָאל הַשְּׂנִי וְאִם נִרְצָה לְסִדְרָם יִסְדֹּר בְּשֵׁנָה אֲזַי אֲצֵל הַא' יְהִי יָמִין קוֹדֵם וְאֲצֵל הַא' שְׂמָאל קוֹדֵם כַּמּוּבָן וְכֵן הַמִּדּוֹת כְּשֶׁמְקַבְּלִים זְלוֹתוֹ שְׂמָאל דָּרַע שֶׁהוּא קְנָאָה הִיפּוֹף מִן חֲסֵד שֶׁהוּא יָמִין הַטוֹב וְנֶגֶד שְׂמָאל הַטוֹב הוּא הַתַּנְאָה יָמִין הִרַע כַּמ"ש אִיזְהוּ גְבוּרַת הַכּוֹכָב יִצְרוֹ כִּי הַגְּבוּרַת אִינוֹ בַּעַל תַּנְאָה כַּנ"ל דְּלֹא תִרְצָח הִיפּוֹף לֹא תִנְאַף וּלְכַף קְנָאָה קוֹדֵם.

וּבְלוֹט נֶאֱמַר הַהוּלָף אֶת אַבְרָם ר"ל ג"כ בְּמִדַּתוֹ אָבֿל הוּא הַפְּסוּלָת וְהִרַע שְׁבֵתָה וּז"ש הַפְּרִד מַעֲלִי וְלִי לְגוֹרְלִי לְצַד הִרַע וְהַפְּסוּלָת וְאִנִּי אֵלֶיךָ לְדִרְכִּי בְּשֵׁם אֱלֹהִים חַיִּים שְׂבָאוֹתֵם הַדִּרְכִּי וְזֶהוּ אִם הַשְּׂמָאל וְאִימִינָה וְאִם וְגו' כַּנ"ל וְיִשָּׂא לוֹט עֵינָיו וְאִז"ל בְּסוּטָה כ"ג א' עַל שֵׁם זִנוּת שְׁפָנָה לְתַאֲנוּת הִרַע שֶׁבְּחֲסֵד לְאַבְרָהָם (לד) וְאִם הַיָּמִין וְאִשְׂמָאִילָה כַּמ"ש עַת לַעֲשׂוֹת לִד' וְכִשְׁהִרַע מִבְּקֵשׁ הַיָּמִין כַּמ"ש בְּרָכוֹת ס"א ח' יֵצֵה"ר יוֹשֵׁב עַל ב' מִפְתְּחֵי הַלֵּב גַּם עַל הַיָּמִין וְהַטוֹב יֵשׁ לִילֵךְ לְשְׂמָאל וְלִהְפֹּר ד"ת (וְעֵינֵי זו"ח ע"פ זֶה) אָבֿל דְּבָר זֶה צָרִיף לְהִיּוֹת מִקּוֹדֵם שֶׁהַשְּׂמָאל וְאִימִינָה שֶׁבְּכָל מִינֵי שְׂמָאִלִּית יְהִי הוּא לְיָמִין אֲזַי יוֹכֵל לְסַמְּנוֹף עַל עֲצָמוֹ גַּם לְעִבּוֹר עַל ד"ת וְכַמּוֹ שְׁשִׁמְעָתִי עַל מִיחֻי קִרְבִּי דוֹחָה שְׁבֵתָה.

וְכַמִּשְׁז"ל (יְבָמוֹת) בְּכָל אִם יֹאמַר כו' וּבְלִבְד כְּאֵלֶיךָ בְּהַר הַפְּרָמֵל שְׁמוֹחֲזֵק לְנִבְיָא וּמַחֲזִיק בְּיָמִין צִדְקוֹ (וְחוּץ מִע"ז, ר"ל שֶׁיִּחְשׁוּב לִשְׁשֵׁם אֶפֶס שְׂאִין רַצוֹן הַשִּׁי"ת בְּאַמְתָּה כֹּף זֶה נִקְרָא ע"ז וְדָבָר זֶה עֲמוֹק מְאֹד וְאִכְמ"ל) וְהַפְּרִידָה הַגְּמוּרָה אִישׁ מַעַל אַחֲרָיו בָּא אַחֲרָיו מִמָּאֵר זֶה שֶׁל הַיָּמִין וְאִשְׂמָאִילָה כַּמ"ש בְּכָל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ וְאִז"ל בְּרָכוֹת ס"ג א' וְאֶפֶס לְדָבָר עֲבִירָה.

אז והוא יישר וגו' ר"ל שימסור עצמו להשי"ת אף לאבד גם כל חלקו מעוה"ב כשירצון השי"ת פה וכמו ששמעתי על נסיון העקידה. אז והוא יישר שהקב"ה בעצמו מיישרו ומפריד הרע ממה בלי יגיעה.

ולכך אחר העקידה זכה לוד' בירך את אברהם בכל ודרז"ל (ב"ר פ' נ"ט) שמשל ביצרו: (לה) אחרי הפד לוט מעמו שא נא. כי ארץ ישראל מקיאה זנות כמ"ש (פ' אחרי) כי את כל התועבות וגו' ולא תקיא וגו' כי אנירא דא"י מחכים היפה זנות שאמרו בסוטה (ג') אין אדם עובר עבירה אלא א"כ נכנס בו רוח שטות כי קדושת הארץ שיש לו אלק כמ"ש בכתובות ק"י ב' וזנות משפחת זה כמ"ש בזהר וישלח ק"ג ב' על גיד הנשה לשון נשיון ושכחה וענינו קלקול הברית וכמ"ש בסוטה עשה עין שלמעלה פאלו אינו רואה כו' נגד מ"ש בא"י אשר עיני ד' אלקיה ביה.

ואאע"ה מלא תאנות ואהבה דקדושה וגם ללוט ההולך את אברהם בעקבי מדותיו הי' רכוש רב שהכסף ר"ל כוסף וחסדקות וזה נקרא רכוש רק שהי' מפסולת הקדושה וחסדקות לתאנות רעות ואז"ל (ב"ר פ' מ"א) ע"פ וישא לוט שהי' מלא זנות.

לכך לא נשא וגו' יחדיו כי כשהם קם זה נופל ע"ד שאמרו ז"ל (מגילה ו') על קסרי וירושלים, ואחרי הפד אז הובטח בקדושת הארץ במאמר שא עיניו שמהם נמשך התאנה כמ"ש (באבות) עין רואה ולב חומד ונאמר (משלי) ועין נואף וגו', ועין טובה הוא ממדות של אאע"ה כמ"ש באבות: (לו) בימי אמרפל וגו'.

הם ד' מלכיות הקמים נגד נפש משיח הגנוזה בסדום בלוט. שנער הוא בכל ומלכה אמרפל שאמר פול וכו' כמ"ש במק"א כי ד' מלכיות נגד אברהם יצחק ויעקב ודוד ובכל נגד אברהם.

ואלסר יון כמ"ש ז' לשמנמרת בגזירותי' כתבו כו' שאין לכם כו' ולומר לא"ל לסו"ר ממנו ולכן נקרא אריוף דפירושו מלך בלשון רז"ל כי יש לו קצת שייכות למלכות כמ"ש במגילה (ט) שהתירו התורה יננית מיפיותו כו' ונאמר בי מלכים ימלכו.

ועלים הוא פרס ולכן פדרלעומר הוא העיקר שהוא נגד יצחק שממנו נמשך חורבן סדום ביחוד כמ"ש במק"א. וגויים הוא אדום שכוללת גויים הרבה כמ"ש בדניאל.

וניצוחם הי' בעמק השדים כי האבות חפרו כ"א בארות ומעינות דקדושה שמהם נמשכים ימים ונהרות של קדושה. ונגד זה יש בארות חומר שהם אבות הטומאה וד' אבות גזיקין אשר מהם לקחו פלשתים עפר לסתום בארות אברהם ונמשך מהם ים המלח ר"ל יסורין כמ"ש ברכות ה' א' (וגם הוא לטובה למתק הבשר כמ"ש שם ולהגיע לאחרית טוב וניצוח המלכיות) וכ"ז הוא בעמק השדים כמ"ש כל העמים משרפות סיד כי הסיד הוא הממלא אותם הבארות והם העמים שהם תוקף התאות והרע הנמשך מהם גם בלב ישראל לסתום בארות דקדושה ומהם מגיע היסורין ולכך ע"י מתיסרין ישראל ורק שם הוא ניצוחם לישראל אבל הוא לתכלית טוב כנ"ל כי הסיד צריך לבגין הבית וחיזוקו כמ"ש נכון יהי' הר בית ד' וגו' ע"י זה הסיד הסותם הבארות כמ"ש טוב מאד זה יצה"ר. וז"ש לו אח"כ אל תירא שנתירא אולי יפלו בבארות החומר באין תקומה. אנכי מגן לך.

כמ"ש אלמלא הקב"ה עוזרו כו'. ואני אשמרם לבל יפשלו ביצה"ר באין תקומה ח"ו. וזהו מגן שהוא חתימת הברכה כמ"ש לעיל אות ל"ב שמורה על סוף מעשה ומדרגת דוד ומשיח שיצליחו עד התפללות המכונן. שכתב הרבה מאד פנ"ל דהפל לטובה ושהו טוב מאד: (לו) במה אדע כי אירשנה.

כי נדאי אין ר"ל ירנשת גשמות הארץ רק כמ"ש הרמב"ן והכוזרי בכמה מקומות כי יש חבור ושייכות לישראל ותורה וארץ והם נגד מחשבה דבור ומעשה. ישראל עלה במחשבה.

ותורה יש בה חיים. ומות למשמאילים כמ"ש ביומא (עב) ושבת (פח) דוגמת הלב שיש בו לב חכם וכוי.

וכן עיקר מצות התורה כמ"ש בעירובין (נד) פתח פנמך קרי. וגמר המעשה נגד הארץ כמ"ש במק"א וקדושת שלשתם מתייחדים וזהו במה אדע לשון התפלות כי כאשר ירש הארץ במה ידע וירגיש בתקמתו ובדעתו שהוא הירשה ר"ל שיירגיש התפלות קדושתה בו שהוא קדושת המעשים (והוא עבודת הקרבנות) וע"ז אמר לו ידוע תדע וכו' והגיד לו המלכות כמ"ש פ"ק דברכות (ה') שזכו לא"י ע"י יסורים שממתיקין את הבשר ר"ל חלק גופני באדם שנגדם הוא חלק המעשים ורק ע"ז הוא הקיוני לתכלית הגמור כמ"ש (סנהדרין ק') מעמיד מלך קשה כהמן כו' ואז יהי ירנשה ונחלה שאין לה הפסק (לח) ותקל גבירתה בעיני' כי לידת ישמעאל הוא בירור ונהמת האהבה והחשקות של אאע"ה ר"ל שהוא פסולת החשקות והתאות כמ"ש בזוהר (פ' בלק) ע"פ הופיע מהר פארן.

מה פתיב בה כו' לא תנאף. והריון הראשון לפי שהי' מביאה ראשונה הי' עדיין ערוב טוב מרובה בתוך הפסולת הנפרד ולכך איסורא בלגינא קיש קריא ותקל גבירתה לחשוב עצמה צדקת ממנה.

ונתנה שרה עין הרע והפילה שפירור זה הוא ע"י שרה כי דבר זה הוא תיקון חטא חנה שהי' ק כמ"ש שותאנה הוא לעינים ועשתה ערבוּבָא דטוב ורע שמתחלה הי' הרע בפ"ע. ושרה תיקון חנה כמ"ש הארין"ל שהיא תיקנה חלה ונדה והדלקת הנר.

ולכך כמו שבתחלה חנה הסיתה לאדם על הערבוּבָא כף התיקון ממנה שיעצה לא"א על הבירור ותשלום הבירור ג"כ ע"י עין שרה נגד ותאנה לעינים ע"י עינה הפילה אותו ערבוּבָא ולהציל אותו מקצת קדושה שקלטה ותעני' וגו' וכן אמר לה המלאך והתעני' וגו' אז הרבה וגו' כי ע"י הממשלה עלי' אז מה שקנה עבד קנה רבו והצילה כל הקדושה שקנתה מאברהם משא"כ איסורא לא ניחא דליקני ויצא ישמעאל מלא ונהמא: (לט) והי' שמה אברהם.

אחר המילה שהוא סילוק התאות לגמרי כמ"ש במק"א שנה בירור על נקיון אהבת וחשקות א"א ע"ד שאז"ל (ירושלמי שקלים) נתבעין למשפן ונותנין נתבעין לעגל כו' משל כו', וכן כל נסיונות אאע"ה שיש לו ג"כ מדת הגבורה בכבישת תאות שלכן נחשב עקידה נסיון לאברהם ולא ליצחק.

ותואר אב הוא מצד התפשטות לענפים ולתולדות ודבר זה מצד אברהם כמש"ל אות ל"ב וכל האבות נקראו אבות מצד שכלולים זב"ז אבל עיקר תואר אב לא"א שלכן שמו כף ע"ש מדתו ולכן אמרו בחלק שאמר לדוד לא מנסית לי כי התייחדות שם אלקות הוא רק לאבות המתפשטים לתולדות ולא לפרטי וד"ז הוא ע"י נסיון פי כל נסיון הוא פשעושה נגד החשקות והרצון שלו וזה מורה על נקיון החשקות ומדת ההתפשטות עד שראוי שיחול עליו שם שמים ולכך אחר המילה שנתברר בזה נקרא אב המון וגו' ונתבשר בלידת יצחק קדושת הגבורה שנתבשר שיש לו גם מדה זו (מ) באילוני ממרא שיעץ לו על המילה (במד"ת וירא).

פי ג' מיני חשקות יש. לתענוגים והנאות הגוף ולממשלה על הזולת.

ולהשארה וקיום לעד. והם נגד קנאה ותאנה וכבוד שהכבוד כאשר יש לו השארה לעד כמ"ש עטרת זקנים בוני בנים (משלי י"ז) והם נגד אברהם יצחק ויעקב שבמדות קדושות. שהוא החשק להתענג על ד' (חסד לאברהם) ולהיות מושל ביצרו (גבורת יצחק) והשארה לעד אומה ש ימה מפרסמים אחדותו נגד אמת ליעקב כי אמת הוא הקיום לעד כמ"ש שפת אמת תכון לעד.

וכמ"ש בירושלמי ריש סנהדרין דלכך חותמו של הקב"ה בו ע"ש וכן כל חשקות יעקב ועבודתו להוליד בנים ונקראת כל האומה על שמו ואז"ל (תענית) יעקב אבינו לא מת מקיש הוא לזרעו וזש"ל (זוה"ק פ' אחרי נ"ז) יעקב אשר פדה את אברהם ר"ל כי מצד מדרגות אברהם ויצחק שהוא רק בקשת אהבת השי"ת ויראתו בתכלית הבירור לא הי' מחייבת ההצלה מאור פשדים רק מצד מדרגת יעקב שהוא החפץ להעמיד אימה שלימה והשארה לעד מהפכת כבוד ד' מזה נמשך הפדיון לבל ימות ואבד שמו וכ"א מהאבות כלול משלשתם ומצד מדרגת יעקב שבו הי' הפדיון.

ולכך באברהם ויצחק הי' פסולת כי יש בקנאה ותאנה רע גמור דהיינו לא תרצח ולא תנאף שהם עשו וישמעאל אבל יעקב מטתו שלימה שאין בבקשת ההשארה רע גמור רק מדרגות שלא לשמה ומדרגת לשמה ובפסולת דקדושה הסדר קנאה לפני תאנה כמש"ל אות ל"ג ונגדם פסדון ענר אשכול וממרא האמוריים ר"ל שבתולדותם היו חשקות העולמיים רק שהם בעלי ברית אברהם פי' מקושרים לו שהוא הכולל כל מיני חשקות ומתוך התקשרותו בם משכם לעבודת ה' ולפי שעצמיותם חשקות עוה"ז ושללא לשמה רק סוף בא לשמה לכך לא הלכו עמו למלחמה רק ישבו על הפלים שהם איש הירא ורף הלב (שעבודתו פסולה גם למילה) שנמנע ממלחמה כי אין העצם טוב והם ממדריגת נוגה לו סביב וכמ"ש במק"א.

ולכך אברהם אז שהי' עומד בתוקף החשקות הזה להעמיד זרע כי אז בעת שנשלחו המלאכים לבשרו באותו עת מזל' חזי להשתוקק לזה בחשקות וזהו באילוני מלשון חסון באילונים ממרא הוא תשוקה הנזכרת ומילה הוא המביאה לכך שר"ל במילה שיהי' חסר ועי"ז הוא תמים שזהו השלימות כשהוא חסר ולז"א בתנחומא שאמר ענר קרוביהם כו' שהקנאה ורדיפת הממשלה אין מיעצו להיות חסר שנמצא הוא מנוצח מחבירו שהוא שלם וכן התאנה אומרת יצא ממך דם כו' שמתאנה לשאוף הכל ולא להיות חסר.

משא"כ מצד בקשת ההשארה לעד מוסכם שיהיה חסר ומנוצח רק שעי"ז ישאר לעד כי בקשת הממשלה והתענוגים הוא בקשת דברים חולפים אחר שעה ואין קיימים לעד והם ממש הפכיים לבקשת ההשארה ולכך ע"י המילה שהוא היפך בקשת הממשלה והתענוגים שהם לפי שעה רק להיות חסר נתבשר על מה שפנגדם והוא ההשארה לעד: (מא) ותצחק שרה בקרבה.

הוראת לשון צחוק על דבר שא"א להאמין ומ"מ הוא פן. כמו כל השומע יצחק לי.

בן הגר המצרית מצחק. העבד העברי לצחק, ודבר זה ברור בכל מקום.

אבל אם אינו מאמין כלל אינו נקרא צחק רק מתלוצץ וכן שרה האמינה רק חשבה זה לפלא אע"פ שהיתה רגילה בנזקים כי ידוע אברהם יצחק יעקב הם ג' שמות אל אלקים הוי' ר"ל שאברהם העמיק לבדל ולפרסם תוקף השי"ת על כל ושבכחו לשדד הטבע וזהו שם אל לשון חזק כמו הבו לד' בני אלים ולכך כל הנהגות אברהם בנזקים וחזק לדרך הטבע.

ויצחק הוסיף לבדל שגם כל הנהגת הטבע וכחות טבעיים הפל מהשי"ת ולכך לא נמצא אצלו נזקים נגלים רק נסתרים וכן לידת רבקה לא בימי הזמנה כ"כ וזהו הוראת אלקים בעל הפחות כולם וכמ"ש דאלהים בגימ' הטב"ע ויעקב הוסיף לבדל שהוא המנהיג הפל לעדי פד וזהו הוראת הוי' הי' הנה ויהיה וכן מדתו שפת אמת תפוך לעד.

ונגדם הם ג' קדוש נגד ג' שמות הנזכרים קדיש בשמי מרומא עילאה. כי ההנהגה הנסיית שהוא החזק וההתרוממות למעלה על כל הוא במדריגת בשמי וגו'.

וקדיש על ארעא עובד גבורתי מדת הגבורה הוא התפשטות הקדושה על ארעא גם בהנהגה הארצית. וקדיש לעלם וגו'.

ובבשורת לידת יצחק כפר התחלת התעוררות ההנהגה של שם אלהים למעלה ולכ"א ותצחק לומר שמ"מ יהי הלידה בנס וכבר התחיל הנהגה טבעית ועז"א היפלא מהני' כי הפלא למטה ולמטה עדיין לא נולד יצחק רק הלידה אצל השי"ת שמשבר ואצלו לא שינוי פלא כלל כי שם הוי' הוא המאחד כל השמות כולם ומכללם ואצלו במקורם אין כאן שינוי הנהגות כלל כי הפל א' וכמ"ש במק"א: (מב) ניקומו משם האנשים וישקיפו.

מבשורת לידת יצחק שיבוא מדת הגבורה הקדושה לעולם ממילא כשה קם זה נופל שפדום הוא פסולת שבמדת הגבורה והרוע שבו להיות רע לבריות ולכך המטיר עליהם גפרית ואש שהוא ממדת הגבורה אבל דור המבול שהשחיתו דרכם בתאונה בא מבול מים ממדתם ולכך היה בירור דור המבול כי מלאה הארץ חמס שהיו בעונם הרע בתאונה שהרי הי' להם ג"כ פח הגבורה להתגבר ולהרע לזולת ואפ"ה לא נתגברו על יצרם זה בירור עליהם שהם מעומק רע ועד"ש במק"א על נסיון דאברהם דעקידה שהוא בירורו שהוא מעומק טוב עמש"ל אות ל"ט ובירור אנשי סדום וגמר מילוי סאתם בבקשת הוציאם אלינו ונדעה אותם שהוא רדיפת התאות זה מברר שאימוץ הלב שלהם לבריות הוא עומק הרע.

וְנָהוּ וַיִּשְׁקִיפוּ כַּמֵּ"שׁ בַּמֶּקֶ"א כִּי פָתַח הַגְּבוּרָה בְּעֵינָיו וַכְּמוֹ מִי שֶׁהוּא פֶּעֶסֶן יֵשׁ אָרֶס בְּעֵינָיו לְתַת עֵינֵי הָרַע וְכֵן מֵצֵד הַגְּבוּרָה הַקְּדוֹשָׁה וְרַתְחָא דְרַבְנָן הוּא כַּמֵּ"שׁ שְׁנִיתָנוּ בּוֹ חֲכָמִים עֵינֵיהֶם כו' (נְדָרִים ח) וַיִּהְיוּ בִּי עֵינָי וַנַּעֲשֶׂה כו' וְנָהוּ כָּל הַשְׁקָפָה לְרַעָה בְּעֵינָיו שֶׁל מִדַּת הַגְּבוּרָה.

וּלְפִי שֶׁאַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק כִּי בָּאָמֶת כָּל הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת פְּלוּלוֹת וְנִמְשָׁכוֹת זֶה מִזֶּה וְכֵן כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְכַמֵּ"שׁ בַּמֶּקֶ"א לָכֵן אַבְרָהָם עוֹמֵד לְשַׁלְחָם פָּאֵלוּ הוּא הַמְּשַׁלֵּחַ לְפִי שֶׁהוּא הַמוֹלִיד וּמְשַׁלֵּחַ מִדָּה זֶה ע"פ תַּבָּל.

וּלְפִי שֶׁהִתְחַבְּרוֹת לוֹט בְּסֻדּוֹם הִיא מֵצֵד הַתַּאֲנָה כַּמֵּשׁז"ל עַל וַיֵּשֶׁא לוֹט עֵינָיו (שֶׁהִתַּאֲנָה נִמְשָׁף מִהָעֵין כַּמֵּשׁז"ל אוֹת ל"ה וּלְכֹף הַנֶּפֶשׁ הַנֶּאֱשִׁים הַמִּתְאַוִּים בְּסִנְיָרִים וַיֵּלֶא לְמִצּוֹא הַפֶּתַח ר"ל מֶה שֶׁבָּא לְטַמֵּא פּוֹתֵחִין לוֹ הוּא בְּרֵאֵיית הָעֵין שֶׁהוּא הַפֶּתַח לְבֹא ע"י לְחֻמַּת הַלֵּב) אָבֵל הִיא מְכַנִּיס אוֹרְחִים וּמִיטֵיב לְבָרִיּוֹת כְּמִדַּת אֲאֵע"ה לְכֹף וַיִּזְכֹּר אֶת אַבְרָהָם ר"ל מִדָּתוֹ וְהִצִּיל לָלוֹט: (מג) וְלוֹט יוֹשֵׁב בְּשַׁעַר סְדוֹם, כִּי הִשִּׁי"ת יוֹדֵעַ עֲתִיו וּרְגָעִיו לְכַנֵּן סוּף הָרָגַע שֶׁא"א לְהִמָּתֵן עוֹד כַּמֵּשׁז"ל בְּיִצְיָאָת מִצְרַיִם וְכֵן לוֹט אָז הִיא יוֹשֵׁב ר"ל בְּפֶתַח הַכְּנִיסָה לְמִנְהַג סְדוֹם וּז"ש ו"ל אוֹתוֹ הַיּוֹם מִיָּנוּהוּ שׁוֹפֵט שָׁבוּ בַּיּוֹם בָּא לְשַׁעַר כְּנ"ל וַיִּשְׁעֶר הוּא הָאֱמָצְעִי בֵּין סְדוֹם שֶׁהוּא הַקָּצָה הָא' וּבֵין שְׁחוֹץ לְסְדוֹם שֶׁהוּא הַקָּצָה הַב' לוֹמֵר שֶׁשְׁקוּל הִיא אָז וּלְכֹף חֲצִיו נֶאֱבַד אֶשְׁתּוֹ וּב' בְּנוֹתָיו הַנְּשׂוּאוֹת וְהֵם שֶׁכָּבֵר נִתְקַלְקְלוּ וְנָטוּ לְמִנְהַגָם כְּמוֹ שֶׁאֲמָרָה לוֹ אֶשְׁתּוֹ אַף הַמִּנְהַג כו' וְכֵן הַנְּשׂוּאוֹת אִז"ל אֶשְׁתּוֹ כְּגוֹפּוֹ דִּבְעַל דְּמִיא וְחֲצִיו נִיצוֹל וְלוֹלִי עוֹד רָגַע כְּבָר נִכְנָס יוֹתֵר וְהִיא כְּלוֹ נִשְׁקָע.

וַיִּדּוּעַ שֶׁעַר דְּרוֹז"ל בַּכֵּ"מ סִנְהֶדְרִין שֶׁהֵם הַגְּבוּרָה וּמִדַּת הַמְּשַׁפֵּט דְּקִדְּוִשָׁה וְאוֹתוֹ הַיּוֹם הִיא ג"כ שׁוֹפֵט עַל סְדוֹם בְּפִסְלוֹת דְּמִדַּת הַמְּשַׁפֵּט וּלְכֹף אָז הִיא הַצֵּלָת נֶפֶשׁ דָּוִד כַּמֵּשׁז"ל אֲדַמּוּנִי עִם יָפֶה עֵינַיִם אֵינּוּ הוֹרֵג אֵלָּא מִדַּעַת סִנְהֶדְרִין שֶׁהוּא הַמְּשַׁפֵּט דְּקִדְּוִשָׁה כִּי בְּכַנִּיסָה לְשַׁעַר יֵשׁ ב' דְּרָכִים לֵב שְׁעָרִים וְהִיא שְׁקוּל רַק בְּזָכוֹת אַבְרָהָם נִיצוֹל לְצֵאת מִמֶּנּוּ שֶׁעַר דְּקִדְּוִשָׁה וּמַלְכֵי בֵּית דָּוִד יוֹשְׁבֵין בְּסִנְהֶדְרִין וְדָנִין כַּמֵּשׁז"ל ר"פ פֶּהֶן גְּדוֹל (סִנְהֶדְרִין): (מד) וּתְבַט אֶשְׁתּוֹ מֵאַחֲרָיו כִּי תִתְקַף הַגְּבוּרָה שֶׁהוּא כְּבִישַׁת הַיָּצָר הוּא לֵהוֹת עוֹצֵם עֵינָיו מִרְאוֹת בְּרַע וּלְכֹף רֵאִי אוֹתִיּוֹת יִרְאָה וְכֵן צִיצִית הָרוֹמְזִים לִירְאָה כַּמֵּ"שׁ בְּזוֹהַר שְׁלַח (קע"ה) רְצוּעָה לֹאֲלַקְאָה כו' מִצְוָתָה וּרְאִיתָם אוֹתוֹ כִּי רֵאִיוֹת קִדְּוִשָׁה מְעוֹרֵר יִרְאָה שֶׁהוּא הַיָּפֶף תַּאֲנָה הַנִּמְשָׁף מִרְאוֹת רַע כְּנ"ל אוֹת ל"ה וּמ"ב וּלְכֹף זָכָה יִצְחָק לְקִדְּוִשַׁת הָרֵאָז' כַּמֵּשׁז"ל שֶׁרֵאָה שְׁכִינָה בְּעֻקְיָהּ וּלְכֹף וְתַכְהִינָה עֵינָיו כִּי בְּהִתְגַּבֵּר הָרוּחַנִי יִחַלֵּשׁ הַגּוֹפָנִי (וּלְכֹף הַגֵּר שֶׁהִיָּתָה ג"כ מִמִּדְּרַגָּתוֹ כַּמֵּ"שׁ בַּמֶּקֶ"א דְּהַגֵּר בְּגִימָט' יִצְחָק אֲמָרָה הֵגֵם הַלּוֹם־רֵאִיתִי אַחֲרֵי רוּאִי) וְכָבֵר נז"ל אוֹת מ"ב כִּי בְּיָרוֹר סְדוֹם ע"י תַּאֲנָה שֶׁהוּא הָרֵאָז' בְּאִיסוֹר וְאֶשֶׁת לוֹט הִיָּתָה רָעָה לְבָרִיּוֹת כַּמֵּשׁז"ל אָבֵל לֹא נִתְבַּרְרָה עֲדִינָן לְכֹף הִיא הַמְּשַׁפֵּט לְהִצִּילָה עַד וּתְבַט מֵאַחֲרָיו שֶׁלֹּא הִיָּתָה גְבוּרָה לְכַפּוֹשׁ עֵינָי מִלְּהַסְתַּפֵּל בָּמָה שֶׁהוֹנְהָרָה אָז נִסְפִית בְּכָלִל סְדוֹם אֲשֶׁר גְּפָרִית וְמֶלַח שְׂרָפָה כָּל אֲרָצָם וְתָהִי נָצִיב מֶלַח וְמֶלַח סְדוֹמִית אִז"ל שֶׁמִּסְמָא הָעֵינַיִם שֶׁהוּא כְּעֵינָן הַפֶּאֶת הַסִּנְיָרִים הַנִּז"ל אוֹת מ"ב שֶׁמֶלַח הוּא יְסוּרִים הַמִּמָּתְקִים וְנָהוּ הַפִּיכַת סְדוֹם ר"ל נַעֲשֶׂה מִמֶּשׁ הַהִיפּוּף מֶרַע שֶׁבְּגְבוּרָה גְבוּרָה טוֹבָה לְכַפּוֹשׁ הַיָּצָר וְנָהוּ סִימּוֹי הָעֵינַיִם הָרָעִים וְכַנ"ל דְּוַתְּכַהִינָה וְלָכֵן מִיָּם אַחֲרוֹנִים שֶׁהוּא נִלְמַד מוֹהֲיִיתָם קְדוֹשִׁים כַּמֵּ"שׁ בַּכֵּ"ה (קז) וְכַמֵּ"שׁ בַּמֶּקֶ"א שֶׁר"ל עַל הַסִּיּוּעַ מִהִשִּׁי"ת אַחֲרֵי הַמִּיָּם רֵאשׁוֹנִים שֶׁהוּא הַנִּהְתַּקְדָּשְׁתָּם כַּמֵּשׁז"ל שֶׁם שֶׁהוּא הַכְּנַת הָאָדָם וְנָהוּ מִיָּם רֵאשׁוֹנִים

מִצְוָה אֲבָל אַחֲרוֹנִים דָּבָר מְחֻיָּב וּמִן כָּרַח לִהְיוֹת מִמִּילָא אַחֵר שְׁנֵתְעוֹרֵר מִלְמָטָה בָּא
הַתְּעוֹרְרוֹת קִדְּוָה עָלָיו מִלְמָעְלָה וּא"צ לִיסוּרִים וּמִלַּח סְדוּמִית וְלָכֵן מִים אַחֲרוֹנִים
מְגִינִים מִלְּמַלַּח סְדוּמִית כִּמ"ש וְעִירוּבִין יו"ב) וְלָכֵן בָּא ג"כ בְּקִטְוֶרֶת רֹבֵעַ הֶקֶב שֶׁהַקְטָנוֹת
תִּיקוּן הַמְּגִיפָה הַבָּאָה ע"ד פְּעוֹר שֶׁהוּא זָנוּת וְעֵתֶר עָנָן הַקְטָנוֹת מִחֲשִׁידָה הַעֲיָנִים הֶרְעִים
וְכֵן נֶאֱמַר בְּסֵדוֹם קִיטוֹר הָאֶרֶץ קִיטוֹר הַכְּבָשָׁן וְרֹבֵעַ הֶקֶב הוּא שִׁשָּׁה בִּיצִים ר"ל ו' קִצּוֹת
הַתְּאֵנָה כִּי כִּבְיָצָה שְׁלִימּוֹת הַתְּאֵנָה כִּמְשׁו"ל בֵּית הַבְּלִיעָה מְחֻזֵּק כִּבְיָצָה וְזָנוּת מְכֻנָּה ג"כ
בְּלִשׁוֹן אֲכִילָה אֲכָלָה וּמִחֲתָה פִּי: לָמָּה) נִשְׁקָה אֶת אֲבִינוּ יִי.

כִּי הֵם נִתְּכָנוּ לְמִצְוָה וְהוּא לְעִבְרָה כִּמ"ש בְּנִזְר כ"ג א' וְלָכֵן נִסְתַּבֵּב הַדָּבָר בְּשִׁכְרוּתוֹ
וְאִז"ל בְּעִירוּבִין (ס"ו) מִשְׁהֲגִיעַ לְשִׁכְרוּתוֹ שֶׁל לוֹט דִּינוֹ כְּשׁוֹטָה וְקִי"ל בְּחֻלִּין וְגִיטִין
דְּבַחֲשׁוֹ מִהֲגֵי כְּנַת הַגְּדוֹל עוֹע"ג גַּם לוֹ וְלָכֵן הוֹעִיל כְּנַתָּם לְמִצְוָה.

וְגַם יִי הֵבִיא יְלָלָה לְעוֹלָם בְּאֵדָה"ר כִּמְשׁו"ל בְּסִנְהֶדְרִין ע' א' לָכֵן בְּדָבָר שֶׁקִּלְקְלוּ בוֹ
נִתְּכָנוּ לְצֹאת ע"י נֶפֶשׁ מְשִׁיחַ שֶׁהוּא הַמְּתַקֵּן חֲטָא אָדָם וְיִי הוּא עֵץ הַדַּעַת טו"ר כִּמ"ש
בְּהִירוּאָה (בְּרִכּוֹת נ"ז) יֵשׁ שׁוֹתֵהוּ כו' דִּישׁ בוֹ טוֹב כִּמ"ש בְּעִירוּבִין (ס"ו) עַד דִּלָּא שְׁתִּינָא
(כו') לֹא צִילָא דַּעְתָּאִי רוּמָז לְעֵץ הַדַּעַת לְטוֹב שָׁבוּ וְכֵן הַתּוֹרָה נִמְשָׁלָה לִיִּין דִּישׁ בֵּה חַיִּים
וּמּוֹת לְמִשְׁמָאִילִים כִּמ"ש בְּשִׁבְתָּ (פ"ח) וְיֻמָּא ע"ב ב' וּמּוֹת וְחַיִּים בִּיד לְשׁוֹן שֶׁהוּא נֶגֶד
הַתּוֹרָה וּמִרְפָּא לְשׁוֹן עֵץ חַיִּים שֶׁהוּא הַתּוֹרָה כִּמ"ש בְּעִירוּבִין כִּנ"ל דְּבַדָּבָר שֶׁקִּלְקְלוּ בוֹ
נִתְּכָנוּ וּכְמִשׁו"ל טוֹב מְאֹד זֶה יֵצֵה"ר שָׁבוּ עֵינֵי הַתִּיקוּן.

וְלָכֵן הִי כָּאֵן ג"כ הָאֲתַעְרוּתָא מִהַנְּשִׁים לְפִי שֶׁהַקְלָקוּל ג"כ בָּא מִהֶאֱשָׁה כִּי הַקְלָקוּל הוּא
בְּתַאֲנוּת וְתַאֲנוּה דְּאֲכִילָה וְלָכֵן בָּא מִהֶאֱשָׁה שֶׁהוּא מְקוֹר הַתְּאֵנוּת מִשָּׂא"כ הָאִישׁ גְּבוּר וְכוּכִישׁ
כִּמְשׁאז"ל (יְבָמוֹת) דָּרְכוּ שֶׁל אִישׁ לְכַפּוֹשׁ וְאִין כו' וּכִמ"ש וְאֵל אִישׁ תְּשׁוּקָתָהּ וְהוּא
מִשְׁוֹל.

וְלָכֵן כָּל בְּנֵי בֵּית דָּוִד ע"י הַתְּעוֹרְרוֹת מִהֶאֱשָׁה כְּבָנוּת לוֹט וְתִמָּר וְרוֹת וְאִשָּׁת יִשִּׁי
כִּמְשׁאז"ל כִּי הֵם הַתְּעוֹרְרוּ לְתַקֵּן עֲצָמָם שְׁדֵה"ה הוּא תִי אָדָם כִּידוּעַ. וְהוּא ג"כ תִּיקוּן
הַלְשׁוֹן שֶׁנֶּחֱשׂ הוּא לֵה"ר כִּמְשׁאז"ל בְּתַעֲנִית (ח') ע"פ אִם יִשְׁוֹף וְגו' וְהוּא הַמְּסִיחַ
לְעֵץ הַדַּעַת וְדָוִד נֶגֶד לֵה"ר כִּמ"ש בְּמִק"א וּכְמִשׁ"ל אוֹת כ"ז וְאִכְמ"ל.

וְלִפִּי שְׁבָרִית הַלְשׁוֹן וּבְרִית הַמַּעֲנֵר מְכֻנָּנִים כִּמ"ש בִּס"י לָכֵן הִי רְדִיפָתָם לְהַגִּיעַ לְתִיקוּן
ע"י תְּאֵנוּה זֶה כְּשֶׁהִיא נִקְיָה וּמִתְּכַנְּנִים לְמִצְוָה וְע"י הַנְּשִׁים שֶׁהֵם פְּטֻנִּיּוֹת וְדְבָרִנִּיּוֹת
כִּמְשׁאז"ל וּבִינָן כִּמ"ש בּוִי"ר לְמִי שִׁיחַ לְמִי פְּטִינִי לְמַאֲחָרִים עַל הַיִּין: (מו) וַיִּשְׁלַח
אֲבִימֶלֶךְ וְגו'.

כִּי בְּלִידַת יִצְחָק הִי מִתְּפַשֵּׁט פַּחַד ד' בְּעוֹלָם עַד שֶׁכִּמְעַט לֹא הִי מְקוֹם לַעֲשׂוֹת רַע וּכִמ"ש
עֲקָבְיָא הַסֵּתֶפֶל כו' וְאִי אֵתָה בָּא לִידֵי עֲבִירָה וְלִפִּי שִׁאז"ל יֻמָּא ל"ט ב' הָבָא לְטַמָּא כו'
לָכֵן נִתְּנָה מְקוֹם לְלִיצְנֵי הַדּוֹר לִיצְנוּת הוּא הַהִיפּוֹד מִירָאָה כִּמ"ש (ע"ז י"ח) כָּל הַמִּתְלוֹצֵץ
יִסוּרִין בָּאוּ עָלָיו שְׁנֶאֱמַר אֵל וְגו' וְיִסוּרִין הוּא הִירָאָה.

לָהֶם אוֹמְרִים שִׁירָאָה זֶה הִיא שְׁטוּת וְאִינוּ בָּא מִמְּקוֹם קְדוּשָׁה מֵאֲבָרָהֶם שֶׁהִירָאָה הַנּוֹלָדָה
מִתּוֹךְ הָאֲבָהָה הוּא יִרְאֵת אֵמֶת אֵלָא מֵאֲבִימֶלֶךְ שֶׁהִי ג"כ יִרָא כִּמ"ש אֲמַרְתִּי רַק וְגו' ש"מ
דְּהֵאֵמֶת אִינוּ כֵּן וְכֵן הִי שֶׁלֹּא הִי צָרִיד לְשִׁלְחָה.

רק היתה יראה של מרה שחורה וכענין פחדו בציון חטאים כמשאז"ל בהנזקין (נ"ו)
חטאה את כו' שהוא בד"ת כו' והוא מדרגת יצחק שהוא התורה כמו ששמעתי על צחות
לשון רו"ל בכ"מ משה מפי הגבורה הפחד הנמשך מד"ת טוב.

והם היו אומרים שכל היראות שטות וכמשז"ל בפרק במה מדליקין (ל"א:) ע"פ
ואחריהם בפיהם שאין מפחדים כלל. ולפי שהבא לטהר מסייעין נענש אבימלך והוא
פסות עינים והוכחה שלא ממנו נתעברה.

אבל מאחר שצריך הוכחה כבר יש פתח לבא ליטמא. וביאור זה שמפני שיש יראה של
שטות בעולם אין בליטה גם ליראה של אמת ולכך הי' המשפט שיענש אבימלך שע"י
קלקול היראה יהי' המשפט ג"כ שפקודת יצחק תגרום פקידת אבימלך כמשז"ל ב"ק
צ"ב א' הוא נענה תחלה (דיצחק כבר נתבשר שראוי להולד רק ר"ל דלכך הסמיכם הכ'
ופקד לשון עבר שכבר פקד לומר שזולת זה שהוא נענה תחלה לא הי' נפקד אבימלך כל
שהוא עדיין חסר בזה) שצריכים שיהיו ב' היראות בעולם פנ"ל לתת מקום לבחירה
ולפי שכל שחבירו נענש כו' מאחר שלולי יצחק לא הי' בדין לאבימלך שיענש הרי זה
פסענת צרפתית כי באת אלי להזכיר עוני שזו טענה ניצחת שצריך שלא יהי' מזכיר עון
ומביא עונש לשום ברי' וע"י דבר זה בעצמו שהגיע העונש לפי שעה עכ"פ ע"י הנה
המשפט שלפי שעה לא יהי' יראה שלו מתפשטת וגוברת בעולם ע"י אבימלך כמשז"ל
ב"ק צ"ג א' קללת הדיוט כו' מאבימלך כו' כי פח הגבורה בעינים כמש"ל אות מ"ב ומ"ד
וכמ"ש במק"א שלכן אצ"ל בסוטה (ט) שמשון בעיניו שהי' לו גבורה וכן יצחק שהי'
מרכבה למדת היראה בכ"מ שנותן עיניו נופל יראה ופחד ד' ונאמר ותכהינה וגו' ואצ"ל
ע"י נשי עשו שלא הי' נופל עליהם פחד מזיקי עיניו זהו ותכהינה זהו ע"י שא"ל אבימלך
הנה לה פסות עינים ש"מ דצריכה פסות עינים פנ"ל דיש מקום לליצנים לומר מאבימלך
הוא ויראת שטות ואינו בשביל פן מונע מלחטוא (ונראה דרז"ל דרשו מכלל אשר אתה
דקאי איצחק שכבר היתה כנו"ל דפקד לשון עבר): (מז) בן הגר המצרית אשר ילדה
לאברהם מצחק.

כמ"ש בשמו"ר פ"א דאברהם הגורם שחשף שבטו לכו' יחסו לו ולכו' נירע וגו' שהרע
מגיע לעיניו ר"ל לו ומצידו עד שא"ל אל ירע וגו' שזה ראוי לחשוף שבטו. וכל אשר
וגו' ואצ"ל שטפל לה בנביאות והיינו דשרה היתה ג"כ ממדת הגבורה (ובכלל סטרא
דנוקבא היא גבורה פדוע) וכשמית"ל אות נ' ולכן היתה יכולה לתת עין הרע בישמעאל
כמש"ל אות מ"ב וז"ש עם בני עם יצחק שמתניחם לה משא"כ הגר שהי' לה ג"כ גבורה
(פנ"ל אות מ"ד) לכפוש היצר שהיתה ממצרית שטופי זימה ולכן זכתה לידיק באברהם
רק ששמעאל נולד.

לאברהם דייקא מלא פסולת התאות והוא מתניחם לבן הגר מצד שהיא מצרית זרוק
חוטרא כו' שעיקרו שטוף זימה ואברהם חשב שגם ישמעאל יירשנו היינו שיהי' השארה
ממנו בעבודת ה' מצד האהבה לבד ונאמר לו שזה אינו רק יצחק עיקר ולכו' אז נתגדלה
שרה שהיתה מדרגת יצחק וכבר נולדה הנהגתו בעולם שהיא מצידה ואברהם טפל.

ומצד מחשבת אברהם בישמעאל הרי הי' התחברות קצת לאהבת אמת באהבה זרה לכו'
הי' מקום טענה לישמעאל לומר אני יורש ומשם הי' עיקר תוקפו עד שבישרה שרה

שֶׁהַבִּירור ה' עַל יָדָה כַּנ"ל אוֹת ל"ח וְהַפְּרִידָה הַתַּחֲבֵרוֹת וְאִז נַעֲשֶׂה חוֹלָה: (מח) בָּאֵר שָׁבַע כִּי שָׁם נִשְׁבָּעוּ שְׁנֵיהֶם בָּאֵר שָׁבַע הִיא קֶצֶה א"י כַּמ"ש סֶדֶן וְעַד בָּאֵר שָׁבַע.

כִּי יֵשׁ לִי וּפְתִי שֶׁהֵם ב' קִצּוֹת כְּמוֹ שֶׁשְׁמַעְתִּי עַל דְּרֹשֶׁת רז"ל לִי תִּפְּהָ זֶה עֲמָלָק וּפְתִי יַעֲרִים זֶה יִתְרוֹ. פְּתִי מֵאֲמִין לַכ"ד וּמֵלֵא עֲבוֹדוֹת לַכ"ד (וַיִּתְּרוּ לֹא הֵנִיחַ ע"ז כו') וְלִי אֵין מֵאֲמִין כָּלֵל וְאֵינוֹ עוֹבֵד כָּלֵל.

וּלְעוֹלָם הָאֲמָצְעִי הוּא קוֹ הַיִּנְשָׁר אֲבָל יֵשׁ גַּם קֶצֶה הַקְּדוֹשָׁה וְלַפְּרָקִים הוּא טוֹב. וְדָן הוּא ל' ע"ז כַּמ"ש שַׁבָּת ס"ז ב' וְכֵן הֵם הָרֵאשׁוֹנִים לַע"ז דְּפָסֵל מִיָּכָה וּמֵלֵאִים עֲבוֹדוֹת וְלָכֵן אִז"ל אֵין לָהּ גְּדוֹל בְּשִׁבְטִים מִיְּהוּדָה וְיִרּוּד מִדָּן וְנִשְׁתַּתְּפוּ בְּמֵלֵאכֶת הַמִּשְׁכָּן וּבִגְנוֹן בִּיהַמ"ק כִּי אִז"ל בְּמִגִּילָה (י"ג) הַכּוֹפֵר בַּע"ז נִקְרָא יְהוּדִי שֶׁהוּא הַכּוֹפֵר בַּעֲבוֹדוֹת זָרוֹת וְדָן הַקֶּצֶה הָאֲחֵרוֹן מֵלֵא עֲבוֹדוֹת זָרוֹת וּבִגְנוֹן בִּיהַמ"ק הוּא עֲבוֹדָה וְצָרִיף שִׁיתוּף שְׁנֵיהֶם כִּי יְהוּדָה הוּא שְׁלִימוֹת הַמַּעֲשִׂים בְּיָדוּעַ דְּדַהֲע"ה מוֹרָה שְׁלִימוֹת וַכַּמ"ש (בְּמִדְרָשׁ) יָדִיף חֲדוֹת וְחֲרוּצוֹת וְדָן הוּא כַּחַם הַמַּעֲשֶׂה וַאֲכַמ"ל עוֹד.

וְזֶהוּ פְּתִי דְקִדּוּשָׁה בְּמָקוֹם צִוְּרָה עֲבוֹדָה כְּבִיהַמ"ק וַז"ש בַּשְּׁמוֹ"ר פְּתִי יֵאֲמִין לָכֵל דְּבָר זֶה מִשָּׁה וְכו' שֶׁהוּא נוֹתֵן הַתּוֹרָה הַמְּלִיאָה עֲבוֹדוֹת וּמַעֲשִׂים. וְלֵן דְּקִדּוּשָׁה הוּא בָּאֵר שָׁבַע הָרוֹמֵז לַמִּדָּת שַׁבָּת הַמְּכֻנָּה בְּזוֹהַר בַּת שָׁבַע וּבָאֵר שָׁבַע כְּיָדוּעַ שֶׁהוּא הַמְּנוּחָה וְהַעֲדָר הַעֲבוֹדָה וְהֵם ב' קִצּוֹת וְהָאֲמָצְעִי הוּא יְרוּשָׁלַיִם הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר וְגו'.

וְיָדוּעַ כִּי מִצַּד הַיָּרָאָה נִמְשָׁף כָּל מִינֵי עֲבוֹדוֹת לַכ"ד שֶׁמִּפְּחַד מַכ"ד וְלָכֵן יִצְחָק נִגָּד עֲמוּד הַעֲבוֹדָה כַּמ"ש בַּמִּקְדָּשׁ וְלִי צִנִּי הַדּוֹר הֵם הַטּוֹעֲנִים נִגְדוֹ כַּנ"ל דְּלִי הוּא הַפְּכִי לוֹ וְאַהֲבָה הוּא זְכוּת הַלֵּב וְהַעֲדָר הַעֲבוֹדָה וּפְלִשְׁתִּים הָיוּ יִרְאִיו הַעֲנֻנֵשׁ וְכַנ"ל אֵת מ"ו וְלָכֵף מִלִּיאֵי ע"ז וְהָיוּ טוֹעֲנִים שֶׁהֵם חָפְרוּ הַבָּאֵר שֶׁל עֲבוֹדָת ד' שֶׁפִּירְסָם אֲבָרָהֶם בְּעוֹלָם וְהִינּוּ טַעֲנַת מַאֲבִימָלָה נִתְעַבְּרָה שָׁרָה וְהַבִּירור שָׁבַע כְּבָשׁוֹת וְגו' הוּא מִדָּת שַׁבָּת הַכְּלוּלָה מִז' יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּמְכֻנָּה שָׁבַע בַּכ"מ כְּיָדוּעַ וְדָבָר זֶה לֹא הִ' בְּכַח אֲבִימָלָה שֶׁמְנוּחָה וּשְׁבִיתָה יֵהִיו עֲבוֹדָה רַק בְּכַח אֲהַבַת אֲבָרָהֶם רַק דְּבָר זֶה תִּקְחַ מִיָּד לְדַעַת וּלְעֲדוֹת כִּי אֲנִי וְגו' וּמִמֶּנִּי יֵצֵא פִּרְסוֹם עֲבוֹדָת הַשִּׁית וְדַהֲע"ה הוּא ג"כ מִדְּרַגַּת שַׁבָּת כְּיָדוּעַ לִיּוֹדְעִים וְכַנ"ל שִׁיְהוּדָה הַקֶּצֶה הַשְּׁנִי מִדָּן וְלָכֵף הוּא שְׁלִימוֹת הַמַּעֲשִׂים כַּנ"ל עַד"ש (בְּמִדְרָשׁ) מָה הִ' הָעוֹלָם חֲסֵר שַׁבָּת שְׁלִימוֹת הַעֲבוֹדָה ע"י הַקֶּצֶה הַב' שֶׁהוּא שַׁבָּת כְּאֲשֶׁר הַשְּׁבִיתָה ג"כ עֲבוֹדָה כִּי כָּל שְׁלִימוֹת רַק כְּאֲשֶׁר מִתְּכַלִּים ב' קִצּוֹת וְכָף הוּא בְּקִדּוּשָׁה כְּלוּל זֶה בְּזֶה שָׁגַם יִצְחָק שֶׁהוּא מִדָּת הַיָּרָאָה חֲפָר ג"כ הַבָּאֵר וְקָרָא ג"כ שֶׁם הַמָּקוֹם בָּאֵר שָׁבַע.

וְיָדוּעַ דַּד' מִדְּרַגּוֹת הֵם אֲבָרָהֶם יִצְחָק יַעֲקֹב וְדוֹד הַכּוֹלָלִים כָּל הַבְּרִיאָה וַכַּמ"ש בַּמִּקְדָּשׁ וְכַמ"ש ל' אוֹת ל"ב וְזֶהוּ אִם תִּשְׁקוֹר לִי וּלְנִינִי וּלְנִכְדִי הֵם נִגְדוֹ ג' דּוֹרוֹת אִי"ו שֶׁעֲדִינִן אֵין כָּאֵן בִּירור גָּמוּר עַד דּוֹד הַמַּע"ה שֶׁהוּא הַמִּדְרַגָּה הָאֲחֵרוֹנָה וְסוֹף הַבִּירור כְּרַתֵּם כַּמ"ש (וּשְׁמוּאֵל) כָּל מִכָּה בְּצִינּוֹר וְגו' וְכַבֵּשׁ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁהוּא קוֹ הָאֲמָצְעִי הַמְּחַבֵּר ב' הַקִּצּוֹת וּמִכְלָלֶם כְּאֲחָד שֶׁהוּא תְּכִלִּית הַשְּׁלִימוֹת וְסוֹף הַמַּעֲשֶׂה כַּמ"ש בַּמִּקְדָּשׁ וְכַבֵּשׁ לְפִלִּשְׁתִּים (שֶׁהָיוּ מַחֲזִיקִים ג"כ מִקְּוֶדֶם בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁהִ' לָהֶם טַעֲנָה שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֲחִיזָה ג"כ בְּקוֹ אֲמָצְעִי כַּנ"ל שֶׁלֹּא נִתְּבַר הַבִּירור הַגָּמוּר שִׁיְשָׂרָאֵל אֵינָם ג"כ לְקֶצֶה א' לְבַד רַק יְחִיד ב' הַקִּצּוֹת) שֶׁהֵם הַקֶּצֶה אֶחָד בְּלִבָּד שֶׁהוּא יִרְאָה שֶׁל שָׁקָר.

ומקום הבטחת אם תשקנך וגו' ג"כ בבאר שבע שהוא הקצה השני שמצד שהי' אברהם נוטה ג"כ לקצה הב' ביותר לא הי' יכול להכריעם לגמרי עד דהע"ה שהוא שלמות חבור ב' הקצוות וזהו כי ש"ם נשבעו שניהם: (מט) נאחז בסבך בקרניו.

הקרן הוא התוקף אשר בו עמים ינגח ועושה פרצונו בו עצמו הוא נאחז וניצוד שלא לילך פרצונו זה רומז לגודל היראה שממקום תוקף הבטוחות שלו משם הוא מפחד וזה הוא בעקידה שהוא לברר מדת חסד לאברהם שיש בה ג"כ גבורה ויראה כמ"ש במק"א ע"ל אות ל"ט ומ"ב וז"ש עתה ידעתי כי ירא וגו' ואז"ל דע"ז פא השופר בר"ה כי בברכת הגבורות נאמר סומך נופלים ורופא חולים וגו' שכל הישועות הבאים אחר הצרה הוא מצד הגבורה כמ"ש אני מחצתי וגו' ודרשו רז"ל פסחים ס"ח א' כמה שאני מוחץ כו' ולכך יצחק הוא הטוען לגאולה ישראל אחר הגלות כמ"ש שבת פ"ט ב' כי מצד אברהם אין מקום לגלות אבל מצד יצחק הם היסורים ואחר היסורים המשפט הוא הגאולה וכמה שאני כו' היסורים בעצמם הם הרפואה וז"ש פלגא עלי ר"ל מפחי ומצדי מצד הגבורה והיסורים שנעשה הם מכפרים ופלגא עליה היינו כמשאז"ל תשובה תולה יסורים מפרקים כי יסורים הוא רק גמר ומכפרים מחצה כמשאז"ל מקין ומחצה הב' ע"י תשובה (שג"כ מכפרת מחצה כמ"ש בוי"ר) שבאה ממילא ע"י היסורים כמשאז"ל מעמיד מלך קשה כו' וזה נקרא פלגא עליה שהקב"ה מוחל מפני התשובה, וא"ת כן עליה קריבית כו' כי זה הי' ג"כ עקידת יצחק המשפט שיעקב שהוא קרוב למיתה רומז על תכלית תוקף היסורים ואז"כ יפדה ממנות מוחץ ורופא (וכן חבקים בן השונמית שהוא בגימ' גבורה ויראה שהי' ממדרגת יצחק כמ"ש בזוהר (בראשית ז' ב') ובשלח מ"ד ב') מת וחי' שפך הוא המשפט לנפשות שממדת המשפט) ואז"ל מעשה אבות סימן לבנים והוא רמז לגלות בניו וגאולתו שפכו שיעקידת יצחק כולו לד' בן הם מקבלים היסורים באהבה ועי"ז שבים בתשובה לד' והכל לד' וזהו קריבית נפשי קמך ר"ל שהי' בעבור כבוד שמך וכנ"ל.

והאות שתיקף אח"כ נאחז בסבך בקרניו המורה יראה כנ"ל שהיסורים הולידו תיקף היראה שלכך הם באים ביום הדין שהוא מדת יצחק תוקעין בשופר שמעורר יראה כמ"ש היתקע וגו' יחרדו.

לומר שפכר הגיעו במקצת יסורים ליראה ולכך המשפט מיד להציל וכמ"ש עד היכן תכלית יסורים כו' שיפטר במקצת יסורין כשנתגירא ונשב וכמ"ש (ישע' כ"ח) אל תתלוצצו שהוא היפך היראה כנ"ל אית מ"ו ומ"ח פן יחזקו מוסריכם מאחר שאין די ביסורים קלים והשופר רומז שפכר הגיעו ליראה: אנא ויהיו חיי עררה.

נסמך אחר עקידה ובשורת רבקה כידוע על עזר כנגדו. שטבע האשה נגדית.

(כמ"ש ואל אישך תשוקתך והוא ימשול) ואז היא עזר כי האהבה רק בין ב' הפכים כי כך הוא הבריאה (כי כל נברא יש לו גבול וכל בעל גבול ע"כ יש לו) ב' קצוות שהם איש ואשה וקו אמצעי הוא הבן ולכך שרה המנגדת לאברהם ממדת הגבורה כמ"ש ל אות מ"ז ולכך היא אויבת לישמעאל כי קדושה יש חיבור לב' קצוות מצד ששניהם קדושה.

וכן מדה אחת זה קדושה וזה הניקף יש ג"כ חיבור מצד ערבוניא דעץ הדעת טוב ורע. אבל שרה טוב שבגבורה וישמעאל רע.

שבחשקות ממש ב' הפכים. כן רבקה שהיתה בעלת חסד כמפורש בפתוב נגדית ליצחק אויבת עשו מטעם זה.

ולכך בעקידה שנתפלל אברהם ביצחק ונתברר כי ירא וגו' מתה שרה ונתבשר מלידת אשה נגדית ליצחק (והיא שלימות צורת האדם ביצחק כמ"ש בפ' הבע"י). ולפי שהשלימות התפללות ב' המדות שלכן כל איש לבדו פלג גוף.

ומ"מ כל אחד ביחוד צריך להיות כלול משניהם שע"ז היו כל נסיונות אברהם כמ"ל אות ל"ט מ"ב מ"ט ויצחק לא הי' צריך בירור ע"ז כי די בירור במה שהיה בן אברהם וז"ש אלה תולדות וגו' אברהם הוליד וגו' הרי יראה של קדושה שנוקדה מצד האהבה ויש לו ג"כ מדת אהבה בתולדה כי ברא פרעא דאבנה וגם עקידת יצחק כלות הנפש לד' הוא מצד אהבה כמ"ש נכספה וגם כלתה נפשי.

והעיד על שרה כבת כ' לחטא שלא חטאה מצד עצם מדתה פידוע מאז"ל שיראה מקור לסור מרע. וכבת ז' ליופי היינו עשה טוב שמצד האהבה וכלולה משניהם: (נא) מערת המכפלה אשר לו אשר בקצה שדהו.

כי קרית הארבע שהם אברהם יצחק יעקב ואדם הוא חבורן ר"ל חבור כל הנפשות שכלולות באלו הד' כי כל נברא בעל גבול ובהכרח יש לו ד' קצוות ומזה הם ד' חלוקות שהם ד' יסודות שבכל נברא וכן בכל העולמות וכל פרטי חלוקות הנבראים וכמ"ש במק"א וזו"ל כ"פ שהם בכלל הנפשות אברהם יצחק יעקב ודוד (וכנגדם סדר המלאכים מימיני מיכאל כו' ורפאל נגד דוד לכן הלך להציל את לוט להוציא נפש דוד) וידוע דאדם ר"ת אדם דוד משיח שהפל א' כי העולם כדור כמ"ש בירושלמי דע"ז ובכדור ההתחלה והסוף נקודה אחת וכן אדם ומשיח היינו דוד הפל אחד וחבור כל הד' שהוא התנייחויות כל הנפשות הוא רק אחר המיתה כי הגופים נפרדים אבל הנפשות מתחברות במקורן ולכן מקום זה של העדר הגופות וחבור הנפשות הוא בית ועלי' ע"ג כמשאז"ל (ב"ק טז) מה עלי' מעולה שבנכסיו והוא רוכב ע"ג הבית כנפש על הגוף וכבית שם הגופות הנפרדים ובעלי' היחוד, וקבורה לגוף להקביל כל חמודות עולם שהי' מעט לו בחייו וכמ"ש אשמדאי בפ' מי שאחזו (גיטין סח) משח ד' גרמידי כו' ובתמיד (פ"ד ל"ב ב') באלכסנדרוס בגלגל העין דמעט עפר מכסה עין הצרה ואין מסתפקת בכל תענוג ותקיל ע"ש ולכך מקום קבורה זו של גופי אבות העולם הפוללים כל העולם הוא בקצה שדה עפרון שהוא הרע עין כמשאז"ל (וכן הוא בגימ') שם הוא מקום המורה ורומז שהפל הקל מה שהוא רע עין ואין מסתפק במעט ונדבר זה הוא לו בקצה שדהו ובסוף אדם למות מראין לו הקבורה הרומז על הנ"ל ולכן אמרו בסוטה (ל"ד) דחבורן מקום טרשין לכך נבחר לקבורה ר"ל שאין מגדל תענוגי העולם ואמרו שם דע"כ כבשים מחבורן דעבדא רעיא ר"ל דע"ז נולד מרע"ה טוב והנהגה טובה לצאן מרעיתם אדם אדם, ולכך דוד המלך ע"ה הרועה נאמן נמשח למלך מפל ישראל בחבורן מקים המרעה וגם ששם חבור הנפשות וגם דוד כולל כולם ומחברם דוגמת אדם שכלול כל הנפשות כמ"ש במק"א.

ומקום זה ע"פ ממרא ר"ל נוכח תשוקת ההשארה לנצח שזה הוראת ממרא כנז"ל אות מ ועד"ש ע"ז ה' א' בואו ונחזיק טובה כו' דאי לא מייתי לא מולדי ע"ש והמיתה היא העדר ההשארה קיום לעד באיש ונתן מחירה ד' מאות נגד קרית הארבע כמ"ש במק"א שמשפר ד' מאות בכ"מ בדרז"ל הוא הגונמא הפלל ת הפוללת כל חלקי הפריאה פולה מן העולם ועד העולם: (נב) ואברהם זקן.

הזנה מצד היגיעה כמ"ש בקידושין (לג.) פמה הרפתקי כו' וכמ"ש בעירובין (כב) מעלות כו' אלקינו וכן בימי האדם יש עלי' וירידה בימי חיו שע"ז הוא כל היגיעה ועבודה ועי"ז מנדקן כמ"ש זה קנה כו' והקנין הוא ביגיעה דבלא"ה נקרא מתנה ומציאה שפאה בהקפס הדעת ואז"ל (מד"ר בראשית כ"ט) ג' מציאות כו' אברהם ישראל ודוד (ונגד"מ"ש ברכות ה' א' ג' מתנות טובות תורה וא"י ועוה"ב כמ"ש במק"א) פי הזמן מחולק עבר הנה ועתיד וביד אדם רק ההנה דמה שהי' כבר הוא נאשר להיות ביום מחר אינו בידו.

וכן מתחלק בנפש כידוע והם מחשבה שבמוח ורצון שבלב ומעשה והפחירה היא בלב כמשז"ל כל האברים כמו שפראתי חץ מן הלב שנאמר עקוב וגו' ושם יצ"ט ויצ"ר לב חכם וגו' אבל ראשית המחשבה מהש"י וכמ"ש במק"א על נשמה שנתת בי טהורה וכן גמר המעשה כמ"ש במק"א שזה שאמרו אלמלא הקב"ה עוזרו כו' רק בלב מקום היגיעה לאדם ואברהם ראש המחשבה ודוד סוף המעשה כמש"ל אות ל"ב לכך הם מציאות שלא באו ביגיעות ואתערותא דלתתא.

וישראל ר"ל קשר כללות האומה שהוא כלל הלב שאע"פ שפפרט הוא הבחירה לאדם ובידו מ"מ בכללותו הוא ג"כ מציאה כמ"ש ושמואל ב' י"ד) וחשב מחשבות לבלתי ידח וגו', וכמ"ש (מלאכי) הלא אח וגו' ואוהב וגו' בלי שום טענה ויגיעת בנ"א במעשה הטוב רק דרך מציאה.

ומעיד הש"י הגם שהוא העוזר וגם בלא יגיעה הוא טוב בעצמותו א"כ מה יחוסו ע"ז מעיד זקן ועד אברהם לא הי' זקנה ויגיעה פמותו שהוא יגע ומצא אבל לא הי' צריך ליגיעה רק הקב"ה יחייב חקמתא לחכימין דייקא וכל דרכיו משפט ומברר כי הוא הי' בשלימות היגיעה ולכך מגיע לו גם בלי יגיעה והוא חלקו ואז"ל (במדרש) ג' נאמר בהם קן כו' אברהם יהושע ודוד וכ"א ראש כו' ר"ל ראשית אותו הפח המציאיי כי האבות בכלל רומזים למוח שהוא התחלה ואב לגוף וחלוקים לתלת שהם תלת חדרים שבמוח הידועים כמ"ש במק"א ואברהם הראש לזה ויהושע מכניס ישראל לארץ וזהו התניחות כללות האומה באשר הם בארץ מיוחדת וז"ש ראש כו' מאפרים שזהו מדרגת יוסף התקשרות והתניחות כל העדה כי פולם קדושים ובתוכם ד' במדת היסוד המקשרת אבל יהודא שלימות המעשה וכן ענין המלכות מורה ע"ז וכמ"ש כ"ז במק"א בענין משיח ב"י קודם למשיח ב"ד ודוד ראש למלכים מיהודא ומעיד הכתוב על פולם כי הם זקנים באים למדרגה זו בנים שעברו עליהם מן היגיעה ולא שולדו כף אע"פ שבאמת היו מוכנים לכך בתולדה גם אלו לא יגעו רק השי"ת העלים ולכך לא מצינו נסיונות רק באברהם ודוד (ואלו עמד בנסיון הי' שלימותו האמיתי וזמן הגאולה אמיתית וזשאז"ל בחלק (סנהד' ק"ז א') שאמר דוד גלוי וידוע כו' שהי' יכול לעמוד בנסיון רק שלא יאמרו

כו' כי זה א' משבועות שלא לדחוק הקץ ועדיין לא הגיע עתו) וכלל האומה לברר יגיעתם ושאיתם מצד התולדה ואז"ל (מדרש תהלים) אין הקב"ה מקיש אלא בקנזנים שלימים ר"ל טובים מתולדותם שביטוח שיעמדו וז"ש אח"כ וד' ברך וגו' ר"ל בכל יגיעתו ועבודתו היתה ברפת ד' מצליחתו והצליח בכל: (נג) פן תשיב את בני שמה כי יראה הוא מקרוב פשעומד בפני המלך מתירא ממנו וכמ"ש בהג"ה דריש או"ח וכמ"ש במורא גדול זו גילוי שכינה אבל האהבה מרחוק אדרבא חזקה יותר פידוע המשל מכן פשרחוק מאביו הגיעגועים יתירים וארץ ישראל הוא מדרגת שויתי וגו' וכמ"ש ארץ אשר ד' וגו' תמיד אבל חו"ל דומה כמי שאין לו אלוה כמ"ש בשילתי פתובות (ק"י ב') ר"ל נוכח עיניו רק מארץ מרחק וז"ש אורא דא"י מחכים חכים בל' רז"ל ר"ל הפרה כמו חכים לי' מר לר"פ כי ההפדה מצד החכמה וכן אורא דא"י מוליד הפדת אלהות וההפדה מצד הקרוב ולכך הזהיר מלהוציא יצחק חו"ל ששם אין מקום ליראה רק אהבה.

וז"ש בשפת פ"ט ב' דמחוי להו יצחק הקב"ה בעינייהו שד"ז כי עין בעין יראו ושויתי וגו' לנוכח עיניו הוא מדרגת יצחק פנ"ל והיכולת לזה ג"כ מצד מדת יצחק שהגבורה הוא הצמצום שפביכול מצמצם התפשטות אורו עד שגם שפל אנשים יוכל להשיגו וידוע ד' צילף במדרגה שהוא האדם פן השי"ת פשמתירא ומצמצם עצמו פן השי"ת ואמר בעינייהו כמ"ש עין בעין יראו שהוא ע"י היראה שהוא טהרת הראי' כמש"ל אות מ"ד וכמ"ש בע"ז כ"ח שוריינא דעינא בלפא והיראה מתניחסת ללב כמ"ש יומא ע"ב ב' ע"פ ולב אין: (נד) הקרה נא לפני היום כי הנחוש הוא היפף השלף על ד' יתבך רק חושב דהפל מקרה ובהנהגה הטבעית בזולת השגחת השי"ת שאז תוכל להשתנות רק הפל מקרה טבעי בלא השתנות ביד הש"י ולכך יוכל לידע מה שיהי' זולת הש"י ולז"א בבלעם ויקר כו' לפי שהלף לקראת נחשים לומר שהפל מקרה וטבע ולכן אז"ל בוי"ר פ"א שהוא לשון טומאה ומקרה לילה כי הטהרה הוא מצד סיוע הש"י והשגחתו אבל הטהרה מצד העדר ההשגחה ופוחתין לו לילה כמה שירצה בלא סיוע כלשון רז"ל יומא ל"ט ב' (וזה הי' ג"כ הסמת הנפש על העדר ההשגחה הייתם פאלהים כמ"ש במק"א) ואמרו בחולין צ"ה ב' כל נחש שאינו פאליעזר כו' ובתוס' הקשו איך הותרו הם ולק"מ דהם מקרו מקודם הפל להש"י ובקשו מהש"י שיעליחם וכן הוא המדה כמשאז"ל בתמיד במרבה בסחורה כו' ויבקש רחמים כו' שמבקש רחמים שיעליחם בדרך הטבע דהא בלא הא לא סגי דלא עביד קוב"ה ניסא לשקרי ולכך אז הנחוש מופר וז"ש שם אע"פ שאין נחוש יש סימן ר"ל לדבר מסומן ע"כ יש בעליו שנותן הסימן כי דבר המסומן אינו מקרה ע"כ.

לכן מציאה שהיא מקרה בלי השגחת בעליו ודבר שיש בו סימן חייב להכריז שיעדיין יש השגחת בעליו עליו ולא מציאש ורשאי להחזיק זה לסימן מן השי"ת הנותן הסימן אבל נחוש ר"ל אמונה גמורה בזה בלבד בלתי נותן הסימן רק שהפל בטבע.

וזה מדרגת יצחק שם אלהים ר"ל שהנהגת הטבעית ג"כ מן השגחת מהש"י והוא מנהיגה פנ"ל אות מ"א ור"ל שפל המקרים מסודרים ג"כ ממנו ולכך בא נישואיו וזיווגו שהוא השלמת צורת האדם שלו כמ"ש ביבמות ובפ' הבע"י) ע"י נחוש שהוא מקרה וג"כ מאת ד' וזהו הקרה נא שיהי' המקרה ממה וד"ז הוצרך להייתה אחות לכן שפלא נחושים

פידוע דהוא בלעם וכמ"ש נחשתי וגו' והי' צורך אז לתקן ענין הנחששים ולבררם שגם הם מד' פדי לברר רבקה שתהי' הטוב שבהם ולא יהיו רוב בנים אחר אחי האם: (נה) נזם זקב בקע וגו', האף מיוחס לכעס בכ"מ ותכשיט האף ר"ל שאינו פועס ורומז אל הסור מרע כמשאז"ל בברכות (כט) לא תרתח ולא תחטא וזה שוקל מתצית כמ"ש במק"א כי בינוני הוא השמור מן העבירה אע"פ שלא הגיע למדרגת עשה טוב שהוא החצי השני זה נק' בינוני ולכך זהו הנדיבות לב לעשות משפן בהשראת שכינתו הוא ע"י הסור מרע אז יש מקום בלב לקבל הגלוי שכינה שבאה אחר המורא גדול שהוא היראה מקור לסור מרע כמ"ש אנכי פניתי הבית ואז"ל מע"ז ומקום לעבודה שאח"כ שהוא העשה טוב וזה מיוחס להידים כמ"ש ידיו עשוני ולכך תכשיט הידים שהוא שליחות המעשה משקלם י' כמ"ש כל בי עשרה שכינתא שריא והיינו אפי' בלא שום מעשה מצוה פידוע והיינו כי י' הוא שלימות הכללי בכ"מ כמ"ש במק"א ושלימות הפנסת הטוב בלב אחר הוצאת הרע הוא במספר י' ר"ל ממלא בכל חלקיו כמו שהוא מורה מספר י' בכ"מ מספר כללי הממלא הכל והיינו שיהיה שכינה שורה בקרבו עד שלא יצטרף לשום מעשה וכמשז"ל (במדרש בראשית) מה הי' העולם חסר שבת ושלימות המעשה כאשר לא יצטרף לשום מעשה (עמש"ל אות מ"ח) וכל זמן שצריך למעשה הוא חסר וצריך השלמה רק שהמעשה הוא הקנה שהגיעה מביא לשבת כמ"ש (אבות) העוה"ז דומה כו' מי שלא טרח בע"ש כו' ולכך ימי המעשה ז' בהדי שבת שהוא השלימות והג' ראשונות הם פחות המעשה והז' הם הוצאתה מכח לפועל והם עשרה ורבקה במעשה חסד שהוא היפך הפעס ורע לבריות שעשתה הראת קישוטי' בב' אלה דוגמת שבח שרה כבת ז' ליופי שהוא נגד עשה טוב כמש"ל אות נ' שהם ז' מדות ההוצאה לפועל פנ"ל וכבת כ' לחטא כמ"ש באבות: (נו) בא פרוץ ד' ברכה הוא השלמות ולכן אמרו שילהי עוקצין דכלי מחזיק ברכה השלום כמ"ש במק"א וארור לשון חסרון פידוע ולכך פנען נקרא ארור כי פנען פידו מאזני מרמה ורמאות היפך התמימות ותמים פי' שלם כי מי שפיו ולבו שוין הוא השלם וכמ"ש בתיקונים תיקון ס' כי ענין עץ הדעת טו"ר שהוא א' בפה וא' בלב ע"ש (וברית הלשון נגד ברית המעור לכן ע"י המילה נקרא תמים כי תיקון זה תלוי בזה וכמ"ש במק"א ע"ל אות מ"ה) וזהו תכלית השלימות כמו שהיו קודם החטא ולא יתבוששו כי הבושה מפניה הערמימות שנקבס בתוכו וכמ"ש ז"ל על פי ערום אנכי ומעשה כזו ד"א בפה וא' בלב נקרא אצל רז"ל סוטה כ"ב ב' רשע ערום.

ולכן יעאע"ה שהוא איש תם לא נתבייש לומר הבה וגו' שהוא תיקון אדה"ר כמ"ש תענית ה' ב' יע"א לא מת ולכן הוא היפוכו רמאי והוא בלעם שהי' פחו בפיו ע"י רע שבעץ הדעת לארור ולקלל ר"ל לעשות חסרון שהוא היפך השלימות שהעוה"ב השלימות ועוה"ז הסר ותכלית חסרונו שנקרא עלמא דשקרא שהוא הרמאות היפך אמת ליעקב ועוה"ב שהוא עולם האמת לחלקו של יעקב כמשז"ל ומצד זה של שקר ורמאות דא' בפה ואחת בלב נמשכים כל הרעות וחסרונות כמ"ש כי ביום אכלה מנת וגו' שהוא תכלית החסרונות כי כל שקר פוסק כמ"ש (משלי) ועד ארגיעה וגו' וזהו מיתה והעדר משא"כ הלב נחלה בלי מצרים וכשפיו ולבו שוים אין לו הפסק.

ולכך הלכו לקראת נחשים שזה מעשה הנחש בעה"ד פנ"ל וכן ענין הסתתו כל הסתה הוא שמרמה לחבירו והיא א' בפה וא' בלב. אבל ביעקב נאמר לא נחש ביעקב וזה ענין

הנִיחוּשׁ שֶׁהַמַּעֲשֶׂה עֲצָמָה אֵין בּוֹ שׁוּם אִיסוּר אִם ע"י הַשִּׁי"ת כִּדְרָךְ שֶׁאָמַר אֱלִיעֶזֶר כַּמֶּשֶׁל אוֹת נ"ד רַק כִּשְׁהַפְנוּהָ רַע וְלִכְךָ אֱלִיעֶזֶר שֶׁהוּא בְּכָלל אַרְוֵר מְפֻנֵּעַן שֶׁהוּא רַמְאוֹת פִּנ"ל הוּא הַמִּתְקֵן עֲנִין הַנִּיחוּשִׁים וְתִיכֵף שֶׁרָאָהוּ לָכֵן אָמַר פְּנִיתִי הַבֵּית מַע"ז כִּי הוּא גִילָה וּבִינָר שֶׁהַנִּיחוּשִׁים מֵהַשִּׁי"ת וּמִמִּילָא נִתְפָּנָה בֵּיתוֹ מַע"ז וְלִכְךָ אָמַר לוֹ בְּרוּךְ ד' שֶׁמַּעֲתָה יָצָא מִכָּלל אַרְוֵר לְבְרוּךְ וְזֶה שֶׁאֵז"ל שֶׁהוֹצִיאוֹ כו' שֶׁלִּבֵּן הוּא הַמוֹצִיאוֹ שַׁע"י שְׁנִיתְפָּנָה מַע"ז ע"י אֱלִיעֶזֶר נִתְבַּרֵּר שֶׁאֱלִיעֶזֶר מוֹצִיא מִכָּלל הַנִּחוּשִׁים הָרָעִים וְזֶה הִי בַּעַת שְׁלִיחוֹת לְקַדֵּשׁ רַבָּקָה לִיצְחָק וְהוּדָה שְׁאִין הוּא מִתְדַבֵּק בְּבְרוּךְ כַּמֶּשֶׁל ל' כִּי דְבָקוֹת אִישׁ וְאִשָּׁה גַם מִצַּד הַחֲנוּמֶר כַּמ"ש וְהָיוּ לְבֶשֶׁר אֶחָד וְיִצְחָק גַם מִצַּד הַחֲנוּמֶר בְּרוּךְ מִשָּׂא"כ אֱלִיעֶזֶר מִצַּד הַחֲנוּמֶר אַרְוֵר וְלָכֵן מִלְתָּא דְמַגְנִיָּא בִי קָדִים אָמְרָה שְׁלֹא יִשְׁאַלּוּ לָמָּה לֹא נִשְׁתַּדֵּף הוּא רַק שְׁאִין הַחוּמָרִים דּוֹמִים כִּי חֲנוּמְרוֹ עָבַד וְגו' וְהִיצִיָּאָה הוּא בְּצוּרָה מִצַּד הַחֲכָמָה שֶׁקִּיבֵל מֵאַבְרָהָם אָבִינוּ שֶׁהִי מְלֵא חֲכָמָה כַּמֶּשֶׁל (אֲבֹדֶר"נ פִּנ"ג) ב' כְּלִיּוֹתָיו כו' וְאָמְרוּ דוֹלָה וּמִשְׁקָה כו' וְרַמְאוֹת הוּא ג"כ חֲכָמָה רַק שֶׁהוּא נִקְרָא חָכָם לְהַרְעֵ וְחֲכָמָה הָאֲמָת הוּא תִּיקוֹן שֶׁל שְׁקָר וְאֵז"ל אֵיזָהוּ חָכָם הַמִּפְרִי אֶת מְקוֹמוֹ שֶׁזָּהוּ בְּמִדְרַגַּת אֲמָת וְכַמ"ש בַּמֶּק"א וְלִכְךָ אַזְבַּעַת הַשְׁלִיחוֹת הִי בִּירוֹר תִּיקוֹן הַצּוּרָה שֶׁלּוֹ וּמִצַּד הַחֲכָמָה שֶׁהִי מִפְרִי מְקוֹמוֹ: (נז) וְאָפְנָה עַל יָמִין אוֹ עַל שְׂמָאל, כִּי בְּכָל דְּבַר יֵשׁ ב' קְצוֹת וְאֶמְצָעִי וְרַבָּקָה צְרִיכָה שֶׁתִּהְיֶה בַּעֲלַת חֶסֶד (פִּנ"ל אוֹת נ' דְּזָהוּ זִיווּג לִיצְחָק ע"ד שֶׁאָמְרוּ ב' בְּמָה מְדַלִּיקִין (ל"ג ב') מֵאִי דְמַחֲרִי ר"א מִסִּי ר"ש) כְּנִסְיוֹנוֹ שֶׁל אֱלִיעֶזֶר וְהוּא בְּכָלל נִקְרָא צַד יָמִין בַּכ"מ וְהִנֵּה הַיָּמִין עֲצָמוֹ ג"כ חֲלוּק לִג' אֵלּוּ כָּל בַּעַל גְּבוּל וְהֵם אֶהְבֵּת הַקַּב"ה מִדְרַגַּת אַבְרָהָם אוֹהֲבֵי, וְאֶהְבֵּת הַתּוֹרָה מִדְרַגַּת יִצְחָק שֶׁהוּא קַבְּלַת עוֹל כַּמ"ש בַּסֶּפ"ב דְּבִרְכוֹת (י"ז) ע"פ אֱלוֹפִינוּ מְסוּבָּלִים שֶׁהוּא דוֹגְמָת יְסוּרִים וּבִפ' חֵלֶק מִטְעִינוּ מִצּוֹת וְיִסּוּרִין וְכֵן נִקְרָא עוֹל תּוֹרָה כְּמוֹ עוֹל מַלְכוּת שְׁמַיִם שֶׁהוּא הִירָאָה וְכֵן תּוֹרָה בְּגִימ' יִרָא"ת וְכֵן נִקְרָא בְּפִסּוּק יִרָאָת ד' וְלִשׁוֹן רז"ל בַּכ"מ מִשָּׁה מִפִּי הַגְּבוּרָה שֶׁהַתּוֹרָה מִצַּד הַגְּבוּרָה וְכַמֶּשֶׁל ל' בִּפ' הַנִּזְקִין (נח) דְּאִשְׁרֵי מִפְּחַד בַּד"ת כְּתוּב מִדְרַגַּת פֶּחַד יִצְחָק וְזֶה שֶׁאֵז"ל (תַּעֲנִית) הוֹרִיד הַקַּב"ה טַל שֶׁל תַּחֲיִי כו' בַּעַת מ"ת כִּי תַחֲיִית הַמֵּתִים מִצַּד הַגְּבוּרָה שֶׁלִּבֵּן נֶאֱמַר בְּבִרְכַּת גְּבוּרוֹת וְכֵן הַתּוֹרָה מִצְמָצְמָת הַנִּהְגָּת אָדָם וְהִלִּיכְתוּ כְּמַדַּת הַגְּבוּרָה.

וְאֶהְבֵּת יִשְׂרָאֵל מִדְרַגַּת יַעֲקֹב שֶׁהוּא כּוֹלֵל נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כִּידוּעַ וְכָל חֲשָׁקוֹ לְהַעֲמִיד שְׁבָטִים כַּמֶּשֶׁל ל' שֶׁזֶה עֲנִינוֹ לְבָרֵר אֲוָמָה שְׁלִימָה כִּינִימָת לַעֲד מְכִירָה אֶלְקוּתוֹ כַּמֶּשֶׁל אוֹת מ. וְהֵם קוֹב"ה וְאוֹרִינִיָּתָא וְיִשְׂרָאֵל כּוֹלָה חַד כַּמ"ש בְּזוֹהַר רַק נִחְלָקוּ לִב' קְצוֹת וְאֶמְצָעִי.

וְנִגְדָם בְּפִסּוּלֵת הָאֶהְבֵּת תַּאֲנוֹת נִיאוּף לִימִין וְכֵן שֶׁה"ש שְׁמֵלָא אֶהְבֵּת ה' מִשָּׁל לְתַאֲנוֹת זֹו בְּקִדּוּשָׁה וְהוּא יִשְׁמַעְאֵל פִּסּוּלֵת דְּאַבְרָהָם. וְתַאֲנוֹת אֶכִּילָה וְשִׁתִּי לְשִׁמְאֵל שֶׁתַּאֲנוֹת רַאשׁוֹנָה נִקְרָא ג"כ טוֹב לְאַחֲרִים מִשָּׂא"כ אֶכִּילָה וְשִׁתִּי רַק טוֹב לַעֲצָמוֹ וְכֵן נִמְשָׁל לָהּ הַתּוֹרָה לְכוּ לַחֲמִי בְּלַחֲמֵי וְשִׁתּוֹ וְגו' וְלָכֵן אָמְרוּ בִּיצְחָק צִיד בְּפִיו גּוֹפְרָא טָבָא לְפִנְיָ וְאֵז"ל ג"כ עַל שְׁאֵלוֹת בַּד"ת כִּי צִיד מְעַשְׂרִין כו' וְהַמְכּוֹנֵן א' וְזֶהוּ תַּאֲנוֹת לוֹט כַּמ"ש וְיִשָּׂא וְגו' כִּי כְּנִלָה מִשְׁקָה וְאָמְרוּ נִשְׁקָה אֶת אָבִינוּ וְגו' שֶׁהוּא רֹאשׁ הַתַּאֲנוֹת שֶׁלּוֹ לַעֲנַג גּוֹפּוֹ בְּאֶכִּילָה וְשִׁתִּי וְלִהְטִיב לַעֲצָמוֹ לְבַד שֶׁלִּבֵּן נִתְחַבֵּר לְסָדוּם שֶׁהָיוּ רָעִים לְאַחֲרִים רַק שְׁמִיָּה בָּא לְתַאֲנוֹת הָאֶחָרָת כַּמ"ש בַּסּוּטָה (ז') הִרְבֵּה יֵין עוֹשָׂה כִּי בְּאֲמָת כָּל הַתַּאֲנוֹת מְחֻנְפּוֹת, וּבְקוֹ הָאֶמְצָעִי הוּא תַּאֲנוֹת הַמָּמוֹן וְרִכּוּשׁ שֶׁעַל יָדוֹ מִשְׁיֵג אֵלּוּ ב' קְצוֹת הַתַּאֲנוֹת (וְכֵן יִשְׂרָאֵל נִמְשָׁלוּ בִּפ' בְּ

ג"ה (צ"ב) פסוק אלו ישראל ואמרו ביעקב שממונו חביב עליו מגופו שנשתתף על פנים קטנים הם נפשות קטנות מישראל וכמ"ש במק"א) והוא לכן כמשאז"ל למה רץ ועל מה רץ וכו' ורבקה אחות לכן קו האמצעי דמאנה דקדושה דנגמט שרה שהיתה קו אמצעי דגבורה הטובה (ע"ל אות נ') ולכך רבקה אהבת את יעקב (קו האמצעי) שהוא אהבת ישראל והמשפט ללכת תחלה אל קו הישר וז"ש חסד נאמת את אדוני אמת הוא קו האמצעי אמת ליעקב וחסד ימין ר"ל אמצעי שבין ימין.

ואם לאו ואפנה וגו' ודרז"ל על ישמעאל ולוט והיינו כנ"ל: (נח) הי' לאלפי רבקה, כמ"ש בזוהר ויצא דברכת ד' אין פחות מאלף ע"ש כי בסדר המספרים בלה"ק אלף חוזר למספר אחד להיות נמנה י' אלף ק' אלף אכל מספר ק' אינו נמנה י' מאות וק' מאות והברכה היא תכלית הריבוי שיוכל הפלי לקבל ומילוי' כמ"ש בשמן דאלישע וכלשון רז"ל פלי מחזיק ברכה ורבוי מספר האחד עד אלף אחד ולכך זהו ברכתו ולכן מילוי' א' אלף שנהו מילוי' הפלי שלו אבל רבוא אינו שם מספר רק ל' רבוי כי עשרה בכ"מ הוא מספר שלם וממלא המלא וכולל הכל מראש עד סוף וכן"ל אות נ"ה לכך שלימות הרבוי י' אלפים ואלף הוא סוף המספר ורבוא רבוי ושלמותו ולכך לא נמצא יותר משרי אלפים ולא שרי רבוא שנה תכלית הרבוי והוא מדרגת המלך כמ"ש לדהע"ה אתה כעשרת אלפים מעמנו וחרה לשאול כמ"ש לי נתנו האלפים ולו הרכבות ועוד לו אף המלוכה והם ברכו לרבקה שתכלית הברכה יהי' ברבוי ואז"ל אלופים מעשו ורבקה מיעקב כו' כי השרים הם לפי שעה וביד המלך להעבירם משא"כ המלך קיים לעד בסוד דוד מלך ישראל חי וקים ולכן עשו שהוא רק בעוה"ז נקרא אלוף לשון שר אלף שהוא בתכלית הברכה של עוה"ז אבל אינו מדרגת מלך הקיים לעולמי עד (וכן שאול שלא נתקיימה מלכותו לעד מפני שלא הפריא אליפי עשו לכך לו נתנו האלפים) כמ"ש כי בי מלכים ימלכו שתורה פתיב בה מדרגת אמת ליעקב וקים לעד גם בעוה"ב שהוא תכלית השלימות והרבקה כנ"ל ולכך אין עשו נופל אלא ביד ורעו של יוסף שהוא המושל בכל ארץ מצרים מושל ר"ל שר ואלוף (וכמ"ש במק"א על המלוך תמלך אם מושל תמשול) וכמ"ש והיתה לד' המלוכה וגו' לעתיד יהי' קיים אבל כעת שיש גוים שיהיו לחרפות ולדראון וכליל יחלוף רק ומושל בגוים שאינם קיימים לעד) והוא דוגמת אלף וכמ"ש במק"א על ענין משיח בן יוסף שבמדרגת מושל ויהרג ואין לו קיום לעד רק לדוד שחיים שאל וגו' לו ניתן החיים לעד ויוסף בקדו' נגד עשו כי יוסף הוא ע"ש ודהמע"ה שבת פידוע לבאים בסוד ד' וכמ"ש במק"א ורז"ל המשילו בע"ז (ה) עוה"ז לע"ש ועוה"ב לשבת (ולכן צחות לשון רז"ל בספור מעשה דפ' כל כתבי ושבת קי"ט א) יוסף מוקיר שבי אע"פ שמעשה כף הי' ידוע כי כל דבר אינו במקרה והזדמן רק הכל רמזים עליונים רומז למ"ש (ישע' י') אפרים לא יצור את יהודא ואכמ"ל (בבאורו) וכן אז"ל עוה"ז לעשו ועוה"ב ליעקב ולכ"א בפד"מ (נ"ו) גוי ששבת חייב מיתה כמ"ש על ברכת ד' היא תעשיר זה השבת שהוא עשירות ורבוי בברכה והיינו מספר, רבוא מדרגת שבת מלכתא כנ"ל ואינו לחלקו של גוי ולכך גמלא אגיל למתבע קרנא כו' שהוא חיים שאל כו' חיים נצחיים.

גם חיים שלפי שעה שהיו לו גזיזי לי' דנתחייב מיתה ולכ"א יפול מצדה אלף ורבקה מימנה כמשז"ל (שבת פ"ח) למיימינים אנה ימים איכא חיים לעד במדרגת רבקה אבל

למשמאלים רק ענשר וכבוד שְכַר העוה"ז שהוא רק אֶלֶף: (נט) ויִקַּח אִשָּׁה וְשָׁמָּה קְטוּרָה כמשנת"ל אות מ"א כי כָּל הַנְּהִיגוֹת אֲבָרָהָם חוּץ לְדֶרֶךְ הַטָּבַע דְּוָנְגְּמַת רַחֲב"ד מִי שֶׁאִמְרָ כו' לְחֻמֵּץ כו' וּמִצַּד זֶה הֵיךְ מְבָרַר הַשְּׁגָחַת הַשִּׁי"ת וּמֵאַחֵר כִּי זִלַּע"ז מִמֶּשׁ הוּא ע"י שְׁנִמְצָא ג"כ הַנְּהִיגָה כְּזוֹ שֶׁאֵינָה טְהוּרָה שֶׁהָרִי זֶה יְסוֹד הַבְּרִיאָה שֶׁיְהִי' הָעֵלֶם וְלֹא בִּירוֹר גָּמוּר שֶׁא"א לְהַכְחִישׁוֹ כְּדִי שֶׁיְהִי' מְקוֹם לְהַבְחִירָה וּלְכַף הַנִּכְרַח לְהַמְצָא כְּשֵׁפִים שֶׁאִז"ל בְּחֻלּוֹן (ח) שֶׁמְכַחֲשִׁים וְכו' וְזֶה נֶגֶד הַנְּהִיגַת הַנְּסִים וְכַמ"ש הַמְצָרִים לְמִשָּׁה תָּבֵן אֶתָּה כו'.

וּלְכַף כְּמוֹ שֶׁמִּצַּד אֶהְבָּה הַקְּדוּשָׁה שֶׁל אֲבָרָהָם הַנִּכְרַח לִהְיוֹת לַעֲנוּמַת זֶה אֶהְבָּה רָעָה דִּישְׁמַעְאֵל כֵּן מִצַּד מְדַרְגָּתוֹ בְּנִסִּים הַנִּכְרַח לִהְיוֹת מִצַּדוֹ לַעֲנוּמַת זֶה כְּשֵׁפִי בְּנִי קָדָם (שֶׁהֵם הַמְּפֹרָסִים בְּכִישׁוֹף כַּמ"ש וְעוֹנְנִים מְקָדָם).

וּלְכַף וְיוֹסֵף וְגו' וְאִז"ל הֵיא הֵגֵר שֶׁקְשָׁרָה פִּתְחָה מְנוּנוֹת כִּי מְצָרִים מְלֹא זִימָה כַּמ"ש ו"ל גְּבִי שָׂרָה וּמְלֹא כְּשֵׁפִים כַּמ"ש תָּבֵן כו' כִּי מְקוֹם הַכְּשׁוֹף בְּמְקוֹם הַזִּימָה שֶׁלֹּכֵן הַכְּשׁוֹף מְצוּי בְּנִשְׁפִּים כַּמִּשְׁאֵל"ל וְאִמְרוּ בִּפ' חֶלֶק (ק' ב') בְּשֵׁם בֶּן סִירָא בֵּת לְאַבִּי מִטְּמוֹנָת שְׁוֹא כו' ע"ש כִּי הַזִּימָה הוּא הַשְּׁתַקְעוֹת בְּחֻמֵּר אֲרִצִּי וּמִצַּדוֹ הַכְּשׁוֹף כַּמִּשְׁוֹ"ל שֶׁשׁוֹלֵט רַק בְּאֶרֶץ וְלֹא בְּאֻרִּי (מְעוֹבָדָא דְשִׁמְעוֹן בֶּן שִׁטָּח) לִירוּשָׁלַיִם חֲגִיגָה הַמּוּבָא בְּרִש"י סְנֵהֲדָרִין מ"ד ב') וְלֹא בְּמִים וְכַמ"ש בַּס"פ ד"מ (סְנֵהֲדָרִין ס"ז ב') דְּבִדְקִי אֲמִיָּא) וְכְשֵׁפִים דְּוָנְגְּמַת אִשָּׁה זָרָה וּבְמוֹתֵר דְּוָנְגְּמַת סֶפֶר יְצִירָה שֶׁאִמְרוּ בִּפ' ד"מ (שֶׁם) דְּפִטוֹר וּמִתֵּר וְגַם בְּזֶה אִמְרוּ קִדָּשׁ עֲצָמָה בְּמִתֵּר לָךְ וְכֵן אִמְרוּ בִּפ' עֲשֶׂרָה יוֹחֲסִין (ע"א א') בְּשִׁמוֹת לֶכֶן אִמְרָ ב"ס בִּפ' חֶלֶק (ק' ב') בְּנִעְרוּתָהּ שֶׁמֶא תִזְנֶה בְּזַקְנוּתָהּ שֶׁמֶא תַעֲשֶׂה כְּשֵׁפִים כִּי עֲצָם הַכְּשֵׁפִים רַע לְבִרְיוֹת כַּמ"ש בְּסוּטָה (כ"ב) אֶלְמָנָה שׁוֹכֶבֶת בַּעֲלָת כְּשֵׁפִים שֶׁהוּא נֶגֶד גִּמ"ח כַּמִּשְׁוֹ"ל אֹת י"ג וְזֶה הַיָּפֹד הַנְּנוֹת וְכַמ"ש בְּבִרְאשִׁית רַבָּה פ"ע שֶׁבְּנִי קָדָם הָיוּ גְדוּרִים בַּעֲרִיּוֹת ע"ש וּלְכַף מְלֹא כְּשׁוֹף וּלְכַף רַק בְּזַקְנוֹת כְּשֶׁפֶלָה הַתִּאֲוָה אֲבָל מ"מ אֵינוֹ אֶלָּא בְּגוֹף שֶׁהִי מְלֹא זִימָה בְּבִגְדוֹת שְׁנִמְשׁוֹף מִן הַזִּימָה כְּמוֹ שֶׁהַנְּהִיגָה הַנְּסִיית נִמְשָׁכָה מִתְּנִיחָהּ הָאֶהְבָּה לְהַש"י הַקּוֹדֶמֶת כַּמ"ש בַּמִּק"א כֵּן לַעֲנוּמַת זֶה וּלְכַף וְאַבְרָהָם זָמַן אִח"כ בְּזַקְנוֹתוֹ וְיוֹסֵף וְגו' וְלִבְנֵי וְגו' וַיִּשְׁלַח וְאַחֵר הַעֲקֵדָה שְׁנֵת־כָּלֵל אֲבָרָהָם בִּיצָחָק כַּמ"ש בְּזוֹהַר בְּעִנְיָן הֵן יִרְאֵת ד' הִיא חֻמָּה מְדַרְגַּת אֲבָרָהָם כַּמִּשְׁוֹ"ל ט"ו) וְאַחֵר נִישׁוּאִי וְהַשְׁתַּלְמוֹת צוּרֵת יִצְחָק כַּמִּשְׁוֹ"ל דְּמִשְׁלֹ"ל כְּשֵׁפִים לְתָבֵן וְכֵן הַמִּשְׁכֵּל הַכְּתוּב נְבוּאָת שֶׁקָּר נֶגֶד נְבוּאָת אֲמֵת מֶה לְתָבֵן אֶת הַכָּר כַּמ"ש בַּמִּק"א כִּי חֻמָּה מֵאַבְרָהָם וּנְבוּאָה מִיִּצְחָק (כַּמ"ש (שְׁמוּאֵל א' ט') לְנִבְיָא יִקְרָא לְפָנִים הָרוּאָה וְהוּא יִרְאֶה הַמִּנְיָחֵס לְרֹאשׁ כַּמִּשְׁוֹ"ל כ"פ) וְתוֹרָה (דְּכְתִיב בָּהּ אֲמֵת) לִיעֲקֹב וְכַמִּשְׁוֹ"ל שֶׁהַתָּבֵן נוֹשֵׂא הַכָּר כָּל זְמַן הַגִּידוּל כֵּן הַשֶּׁקֶר נוֹשֵׂא לְנְבוּאָת הָאֲמֵת כִּי יִרְאֵת הָעוֹנֵשׁ וּפְחַד מִיִּסּוּרִים הוּא יִרְאֵת הַשֶּׁקֶר כִּי כָּל עוֹה"ז שֶׁקָּר וְעֵלְמָא דְשֶׁקֶרָא וְכֵן יִסּוּרִין כִּי הָאֲמֵת שֶׁהוּא הַקִּיָּים לַעֲד הוּא רַק טוֹב.

וְכַמ"מ הִיא מְדַרְגָּה לְבּוֹא לִירְאֵת הָאֲמֵת וְכֵן אִז"ל הַכָּל מְסִייעִים לְבִנְיָן בִּיהִמ"ק אִפִּי שְׂדִים ר"ל שְׁמֵהֶם נִמְשָׁף הִירְאָה כַּמ"ש מִפְּחַד בְּלִילוֹת וְזֶהוּ עֲנִין בִּיהִמ"ק כַּמ"ש וְדְבָרִים) לַמַּעַן תִּלְמַד לִירְאָה. וְהַשְׁמִיר הוּבָא ע"י אֲשִׁמְדָּאִי כַּמ"ש בִּפ' מִי שֶׁאֲחָזוּ (גִּיטִין ס"ח א) ר"ל שְׁמִנְסָר אֲבָנִים לְבִנְיָן דְּוָנְגְּמַת יִסּוּרִים מְנַסְרִים אֲבָרִי הַגּוֹף לִהְיוֹת רְאוּיִים לְהַשְׁכָּנַת שְׁמוֹ ית' וְכַמ"ש בַּמִּק"א אֲבָל אַחֵר שֶׁגִּדֵּל הַכָּר הַתָּבֵן גִּזְרָק וְכֵן בְּהַשְׁלָמַת יִצְחָק וּמִדָּתוֹ אִז"ל וְיוֹסֵף וְגו' וַיִּשְׁלַח.

והגר המצרית היא המולידה הזימה והפשפים ובבגרותה הולידה ישמעאל שמלא זימה וזה הי' קודם לידת יצחק ועקידה שעדיין לא נתבררה אהבת אברהם בכל הנסיונות וישמעאל הוא הפסולת שמצידו לכה היו אז הנשואין ע"פ שרה המולידת יצחק וע"פ הברור עמש"ל אות ל"ח ומ"ז אבל בזקנותה שפבר הולידה הזימה נקראת קטורה שנשמרה מעכשיו מזימה בזקנות שפבר יצא ממנה והולידה עכשיו בני קדם מלא פשפים וזה ממש היפה ממדת אברהם כנ"ל שהוא היפה גמ"ח לכה אז"ל ויוסף ע"פ הדבור שדבר זה הוא מצד השי"ת שזלעו"ז עשה אלהים לכן אז"ל בזבחים (ס"ו) ושמה יוחני ע"ש פי יוחני הוא שם לכת הפשפים כמ"ש במק"א עמ"ש במנחות פ"ה א' מלשפי מצרים יוחני וממרא שיוחני פשפים שמצד האשה כמ"ש בסוטה (כ"ב) יוחני בת רטיבא ע"ש (יוחני בגימ' פ"ד כמ"ש במק"א על פ"ד שנה שלא ראה יעקב קרי שבמספר פה הוא העדר הזימה שמצד הזקנות) שהיא אשה וממרא שמצד האיש ואכ"מ: (ה) תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק.

פי ד' עולמות רואה האדם בחייו בעוה"ז ולאחר מיתה בג"ע, ולאחר התחי', ולעוה"ב. ועי' במדרש הנעלם (זוה"ק פ' חיי קכ"ט א') פי אברהם ויצחק הם עוה"ז ואחר התחי' וכן יסדו תח"ה בברכת אתה גבור כמ"ל אות נ"ז פי ד"ז מצד יצחק ועמש"ל אות מ"ט שאני אמית ואחי' מחצתי וארפא מצד יצחק וב' אלה הם בגופות אבל ג"ע ועוה"ב בלא גוף נגד יעקב לא מת וכן דוד מלך ישראל חי וקים פי המיתה רק לגוף (וכן בתח"ה הנער בן מאה וגו' ולעוה"ב יעדרו הגופות) וג"ע נגד יעקב שהוא תיקון אדה"ר שנתגרש מגן כמ"ל אות נ"ו ולכה אז"ל לנרחה וגו' שנכנס עמו ריח ג"ע ונגדו הגיהנם שנכנס עם עשו כמש"ל והוא קו האמצעי בין עוה"ז לתח"ה ודהע"ה שהוא מדרגת שבת מלכתא מדרגת עוה"ב כמ"ש פ"ק דע"ז פידוע וכמ"ש בברכות (סופ"ב) שנהנין מזיו השכינה הוא מדרגת מלכת בית דוד פידוע ולידת אברהם יצחק ר"ל עוה"ז לתח"ה הלידה שהוא ע"י המיתה שבינתים ר"ל כמו דרך משל קו ימין וקו שמאל ונקודה אמצעית אם נאמר קו ימין הוליד והמשיך קו שמאל ע"כ הוא על דרך נקודה אמצעית שעדי' הוא הימין וממנה ולהלאה הוא השמאל והנקודה עצמה הוא הלידה של ימין לשמאל וכה"ג הוא הלידה של עוה"ז לעולם התחי' וטל של תחי' הוא מג"ע ובמדה"נ (זוה"ק תולדות קל"ז ע"א) שהוא מעצם לוז והוא שם העיר שאין מתים בה כמש"ל (סוטה מ"ו ע"ב) ולוז באילן אמרו בבכורות ח' א' כנגד תרנגולת והיא נדרשת בקרואה (נ"ז) תרביצא נאה וגילה ר"ל ג"ע ואכמ"ל) שבשדרה (פידוע לי"ח ששדרה הוא מדרגת יעאע"ה) שאין נהנה משום סעודה רק ממלנה מלכה ר"ל שאינה לתיאבון כמ"ש בפ' כל כתבי דמה שהוא לתאנה נקרא שקר כמ"ש (משלי כ' י"ז) ערב לאיש לחם שקר אבל הפכן אמת והוא מדרגת יעקב והוא המביא חיים כמ"ש בפ' חלק (צ"ז) מאתרא דשמי' קושטא וכן פשאהבה מולדת יראה אותה לידה הוא מדרגת אמת ר"ל שהאהבה אמת שלולא בן א"א שתוליד יראה וזהו תולדות יצחק ב"א אברהם הוליד וגו' שזה עצמו הוא התולדה של יצחק ר"ל ענין זה דאברהם הוליד וגו' ענין ההולדה הוא עצמו תולדות יצחק דהיינו יעקב קו האמצעי וד"ז בסוד הסיות רצוא נשוב שיצחק חוזר ומוליד פח התולדה שלו מה שאברהם והוא המוציא לפועל גמור מה שפקדם הי' בכת עכשיו נתברר בברור

גמור שיש מדת אמת בעולם כאשר נשתלמה היראה הבאה אחר ההבנה יצא מדת האמת לפועל גמור: (סא) ניתרוצו הבנים בקרבה.

כי תכלית העבודה להגיע למדרגת לפי חלל בקרבי שאז"ל (סופ"ק דב"ב) שהרגו ליצה"ר ולזה זכו אבותינו בסוף ימיהם כמ"ש בתדב"א חיים שלא בצער ונשאל ביצה"ר וכו' וע"ז א' (תנדב"א) חייב כ"א לומר מתי גיעו מעשי למעשה אבותי שפפי ערף מדרגת נפשו (הכלולה בנפש האבות) גיע למדרגה זו של הריגת היצר שעלי' אז"ל בסנהדרין מ"ג ב' פל הזבח יצרו וכו' כמשאז"ל בוי"ר שקרבן תודה אין בטל לעת"ל שזהו על זביחת היצר שיהי' לעת"ל כמ"ש שילהי סוכה (ב) וזהו קבוצ גליות עיקר שאמרו בספ"ק דברכות (י"ג) ויצאת מצרים שהיא התחלת הפניסה לחלק ד' מדרגת אברהם טפל כמ"ש יעקב אשר פדה את אברהם שנגד אברהם הוא יציאת מצרים כמ"ש במק"א וכמ"ש (פסחים פ"ח) לא באברהם שקראו הר וזהו בית ראשון שאמרו בפרק חלק אלו הייתה התם כו' שהי' תוקף היצה"ר עד"ש בסוכה (נ"ב) צדיקים נדמה להם קהר.

ולא פיצחק שקראו שדה. נגדו בית שני שאמרו ביומא (ס"ט שבטלו יצרא דע"ז) שזה הי' גיעת אברהם אבינו בכבשן וכן בעקידה להיות כל עבודתו רק לשם ד' אבל יצחק גבור כובש יצרו בתאנה וזה עבודתו כמ"ש שם דהניחו יצרא דעבירה רק נקרינהו לעיני' כמש"ל אות מ"ד על ותכהינה עיניו וזהו שדה שגרמז בכ"מלקום התאות וכמ"ש כי בשדה מצאה.

אלא פיעקב שקראו בית המגדר ומשומר מכל ונגדו בית ג' שאז יהרג היצה"ר ויהי' קבוצ גליות מכל האומות ר"ל כל מיני מדות וכחות רעות לא יהי' לישראל שום אחיזה בהם. וזהו הדרך להגיע להריגת היצר מתחלה באהבה ויראה ואח"כ בא הריגת היצר כמ"ש בתיקונים דאוי"ר הם תרין גדפין שע"י אורייתא פרחת לעילא ר"ל פורח למעלה למקום החיים אמיתים ולעליונים שאין שם יצה"ר כמשז"ל ע"י אותן פנפים פשיש לו באמת, ולכך נאמר הלא אח וגו' ואוהב וגו' כי יעקב הוא הריגת היצר והוא פולו טוב ולב חכם לימינו ועשו פולו רע לב וגו' לשמאלו היינו שאין לו יצ"ט פלל וכמ"ש פ' ב"מ (ל"ג) כל מה שעושים לטובת עצמם שהוא העומק רע שפנגד עומק טוב וכד"ש במצרים שקודם אבודם ויכבד וגו' שניטל מהם הבחירה ומחשבה טובה לגמרי שפבר הגיעו ברשעותם לעומק הרע ואז הוא גמר האבוד וכן יעקב סוף הטוב ועומק טוב ועשו סוף ותכלית הרע ושניהם במקום א' בלב מדרגת יצחק וכמ"ש ביומא ע"ב ב' דיראה בלב) עשו בכור ללידה שהיא היציאה לפועל בברייתו של עולם ברישא חשוכא כמ"ש שבת ע"ז ב' והיינו כמש"ל אות ל"ג כי בצד הפסולת השמאל הוא ימין וקודם ועוה"ז של עשו שהחושף גובר בו והוא קודם אבל ביצירה שהוא עלמא דאתפסיא ומחשבת הבריאה והריון העולם הימין קודם.

ולכך כל עניני יעקב ועשו מתחלת היצירה שאינם באים מצד הבחירה בעוה"ז והגיעה רק עצם היצירה זה טוב וזה רע ולכך ואוהב וגו' בבטן עקב וגו' ולכך ניתרוצו הבנים בקרבה.

שְׁעוֹדֶם בְּקִרְבָּה הָיוּ מְתוֹרָצִים וְהַפְּכִים וְזֹשׁ"ל בְּבִטְנָהּ וּגו' וּמִמַּעֲיָהּ וּגו' וְכִדְרוֹ"ל: (סב)
וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב. שֵׁם זֶה מוֹרָה עַל ע"פ כַּמֹּ"ש ב"מ ל"ג ב' שֶׁזֶּה לְהוֹרָאתָ יָדוֹ אוֹחֶזֶת
בְּעַקֵּב שֶׁאִז"ל מִי תוֹפֵס הַמַּלְכוּת אַחֲרֵינוּ כו' אָבֵל בַּעַז"ז אֵין לוֹ שְׁלִיטָה זֶהוּ כְּשֶׁאֵין הַקּוֹל
קוֹל יַעֲקֹב בְּתוֹרָה מִשָּׁא"כ ת"ח אֵין הַיָּדִים יָדֵי עֲשׂוֹ וְנִקְרָא יִשְׂרָאֵל כִּי שְׁרִית וּגו' עַל שֶׁרוֹ
שָׁל עֲשׂוֹ יֵשׁ לוֹ נִיצוּחַ גַּם בַּעוֹה"ז וְזֶה הוּא מִצַּד יַצְחָק כַּמֹּ"ש וַיֵּאָהֵב יַצְחָק וּגו' כִּי עֲשׂוֹ הִי'
הַנִּגְלָה טוֹב כַּמִּשְׁאֵל"ל עַל כִּי צִיד בְּפִיו וְכַמֹּ"ש ב"פ ב"מ (ל"ג) תִּקְנוּ שְׁנוֹקִים וּמִרְחָצוֹת
רַק שֶׁהוּא לַעֲנֹג עֲצָמָן ע"ש וְהִינּוּ א' בִּפְהָ וּא' בְּלֵב הַיָּפֹךְ יַעֲקֹב כַּנִּ"ל אוֹת נ"ו וּמִצַּד זֶה הִי'
הַבְּכוֹרָה שֶׁהוּא הַקְּדוּשָׁה מִרְחָם וְכַמֹּ"ש ב"פ ב"מ דב"ק דב"מ בְּמַעֲשֵׂה לַעֲשׂוֹ שֶׁאֵע"פ שֶׁהוּא הַפְּסוּלָת
מִרְחָם כַּנִּ"ל אוֹת ס"א זֶהוּ מִצַּד הַהֲרִיזוֹן וְהַנִּגְלָה אָבֵל נִגְלָהוּ הִי' נִרְאָה קְדוּשָׁה מִרְחָם וְכַמֹּ"ש
פּוֹשֵׁט טְלָפִיו בְּחִזְיוֹ כו' שֶׁהֲרִגֵל מוֹרָה עַל הַמַּעֲשֵׂה וְהַסִּימָן הַשְּׁנִי מַעֲלָת גֵּרָה שֶׁהוּא שְׁלִימוֹת
הָאֲכִילָה מוֹרָה עַל הַפְּנִימִיּוֹת וּלְכֹךְ ע"י הַלְעִיטָנִי וּגו' שֶׁהוּא סִימָן טוֹמָאָה דְּאֲכִילָה כַּמִּשְׁאֵל"ל
פָּעַר פִּיו כְּגִמֵּל כו' וּפִי' גִּמֵּל מִבְּקָשׁ שֶׁאֵינוֹ שָׁלוֹ כְּצִחוֹת לְשׁוֹן רִז"ל (בב"ק) גִּמֵּלֵי אֲזִיל
לְמַתְבַּע קֶרְנֵי וְכו' וּבְסִנֵּהֲדָרִין (נ"ב א) עַל נִדָּב וְאֲבִיהוּ נְפִישֵׁי גִמְלֵי סְבִי דְטַעֲנִי כו' וְהִינּוּ
שֶׁהוּא רָצָה לִגְנוֹב דַּעַת גַּם בְּשְׁלִימוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וּלְיִקְחָהּ גַּם עוֹה"ב וּז"ש הָאָדָם הָאָדָם
ב"פ כַּמֹּ"ש בְּבִר"ר פ' ס"ג עֲדָשִׁים יֵשׁ בּוֹ אָבֵל וְשִׁמְחָה (וְזֶהוּ כְּגִלְגַּל שְׁכָאֲשֶׁר הוּא מְלֻמָּטָה
מוֹרָה שְׁמִיתָחִיל לַעֲלוֹת לַמַּעֲלָה הִינּוּ שֶׁמִּצַּד מִדַּת הָאֲנָדָם הוּא הָאָבֵל וְיִסּוּרִים וְכֵן מִצַּדוֹ
הַשְּׁמִיחָה וְהִישׁוּעָה שֶׁאַחֲרֵי הִיסּוּרִים כַּמֹּ"ש לֵאמֹר אוֹת מ"ט וְזֶהוּ ב"פ אָדָם שֶׁחָפֵץ עֲשׂוֹ שֶׁחֲשָׁב
גַּם הוּא דְּוָגָמַת יַצְחָק וְיִזְכָּה גַּם לִישׁוּעָה וְתַח"ה וְאֵז הַמַּשְׁפָּט דְּאִידָנִי דִּהְנָה לִי גִזְזוּי מִינִי
שֶׁנִּלְקַח מִמֶּנּוּ גַּם הַבְּכוֹרָה בְּמַעֲשֵׂה וְזֶה ע"י שְׁתוּכ"ד אָמַר אֲנִי הוֹלֵךְ לָמוֹת וְאִז"ל שֶׁכָּפַר
בְּתַח"ה שֶׁהוּא מִצַּד הִישׁוּעָה שֶׁל אֲדָמִיּוֹת כַּנִּ"ל אוֹת ס"ו) מְכַר גַּם הַבְּכוֹרָה וְזֶהוּ בְּיוֹם
שֶׁבָּא עֵיף וְאִז"ל שֶׁעָבַר עַל ע"ז וּג"ע וּש"ד הִינּוּ שֶׁנֶּעְדָּר מִמֶּנּוּ גַּם שְׁלִימוֹת הַמַּעֲשֵׂה וּז"ש
מְכָרָה בְּיוֹם ר"ל כִּפִּי הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁאֵתָּה נֶעְדָּר גַּם מִטוֹב נִגְלָה, וּלְכֹךְ אֵז מֵת אַבְרָהָם שֶׁהוּא
מִמֶּשׁ הַהִיפֹךְ עֲשׂוֹ כַּמֹּ"ש לֵאמֹר אוֹת נ' כַּמֹּ"ש בְּזוֹהַר כִּי יַצְחָק אֶהְיֶה מְסֻטָּרָה דִּילָי' ע"ש
וּלְכֹךְ רַבְּקָה שֶׁהִיָּתָה ג"כ מִמִּדַּת אַבְרָהָם אֶהְיֶה יַעֲקֹב כַּנִּ"ל אוֹת נ' רַק מִמִּדַּת יַצְחָק שֶׁהוּא
מִדַּת הַמַּשְׁפָּט נִמְשָׁךְ הָאֶהְיָה לַעֲשׂוֹ מִפְּנֵי הַצִּיד שֶׁכָּפִיו בְּמַעֲשֵׂה וְהַמַּשְׁפָּט לִהְיוֹת הַכֹּל לְפִי
הַמַּעֲשֵׂה הַנִּגְלָה וְכַמֹּ"ש לֵאמֹר אוֹת נ"ז כִּי הַתּוֹרָה מִצַּד יַצְחָק שֶׁהִיא הַמַּגִּדֶּרֶת הַמַּעֲשֵׂה וְכֹל
הַעֲוֹנוֹתִים רַק לֵלֹא שִׁישׁ בּוֹ מַעֲשֵׂה וְלֹא כְּשֶׁאֵין מַעֲשֵׂה (וּלְכֹךְ כְּשֶׁקוֹל יַעֲקֹב בְּד"ת ג"כ
מִדְּרָגַת יַצְחָק אֵז אֵין הַיָּדִים שְׁרוּמִז לְכָלִי הַמַּעֲשֵׂה דַּעֲשׂוֹ שׁוֹלְטִים) וּלְכֹךְ וַיִּקְרָא רַק מִצַּדוֹ
דִּי־יַצְחָק שְׁמוֹ יַעֲקֹב שֶׁהוּא בְּעַקֵּב וְסוֹבֵל יִסּוּרִים בַּעוֹה"ז שֶׁמִּצַּדוֹ הִיסּוּרִים בַּעוֹה"ז וְכֵן מִצַּדוֹ
הִישׁוּעָה בְּעַקֵּב וּבִסּוּף כַּנִּ"ל אָבֵל עֲשׂוֹ שֶׁהוֹרָאתָ שְׁמוֹ עֲשׂוֹי וְנִגְמַר כְּפִירִש"י וּר"ל עַל
הַנִּרְאָה מִטוֹב הַמַּעֲשֵׂה זֶה נִקְרָא מִשְׁנִיָּהֶם רַק שֶׁהִי' כְּלוֹלָה כְּאִדְרָת שְׁעַר הַשַּׁעַר הוּא מְוַתְרוֹת
הַגּוֹף וְהוּא הִי' כְּלוֹלָה מְוַתְרוֹת שֶׁגַּם מַעֲשֵׂה הַנִּרְאָה טוֹב שָׁלוֹ הִי' רַק לְהִנָּאת עֲצָמוֹ כַּמֹּ"ש
ב"פ ב"מ ל"ג ב' וּמִלֵּא מְוַתְרוֹת וְרַע: (סג) אֵל תִּרְדּוּ מִצְרֵימָהּ וּגו' גּוֹר בְּאֶרֶץ הַזֹּאת, כִּי
מִצְרִים עָרוֹת הָאֶרֶץ מִלֵּא זִמְהָ כַּמִּשְׁאֵל"ל וּפְלִשְׁתִּים הִפֹּךְ מִמִּצְרִים וְכַמִּשְׁאֵל"ל גְּבִי שָׁרָה וְכֵן
הוֹרָאתָ הַשְּׁמוֹת מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּים יָם פְּלִשְׁתִּים לְשׁוֹן פִּילּוּשׁ וְהִרְחֵבָה הַיָּפֹךְ הַמִּצְרַיִם וְיָם הוּא נִגְדָּה
הַתְּאֵנָה כַּמֹּ"ש בְּמִקְרָא וּלְכֹךְ נִאֲמַר לַעֲתִיד תִּהְיֶה מִצְרַיִם שְׁלִישִׁי' כו' לַעֲלוֹת לְרִגְלֵי הִינּוּ
כַּמֹּ"ש (יִזְמָא ע"ב) וְנִחַל יוֹצֵא וּגו' וְהִשְׁקָה אֶת נִחַל הַשְּׁטִים הוּא נִחַל שֶׁל זְנוּת כַּמִּשְׁאֵל"ל
(זוֹהַר ק"סו"פ וְאֶתְחַנֵּן) אֵז יֵהִי נִרְפָּא שְׁיִהְיֶה יוֹצֵא מִבֵּית ד' וְכַמֹּ"ש בְּמִדָּה"נ בְּסוֹד לְבָן שֶׁהוּא

יצה"ר שלאחר התחי שג"כ לא יתבטל לצורך פ"ו רק לא יהי' מנוול ע"ש (אבל פלשתיים הם הנלחמים עם דוד שהוא הנה מעין עוה"ב שנוסף אצלו נחל השטים כמ"ש במק"א ופלשתיים הפכו).

וז"ש בברא"ר פ' ס"ד שגזרו על הנה שפגור עד נחל מצרים מפני שהיא נה רע ר"ל שאין לו קיום לעולמי עד משא"כ מצרים פנ"ל) וכבר נז"ל אות ס' ובש"מ פי המיתה והתחיה שניהם מצד יצחק כמ"ש אני אמית ואחי' (אני הוא השכינה פידוע וזה מדרגת יצחק כמ"ש ל"ל אות נ"ג על דמחוו להו יצחק הקב"ה בעיניו וזהו מדרגת השכינה אני ד' שכן בתוך בני' ונכח עיניו וכמשא"ל בברא"ר שפגור בארץ שכן השכינה בארץ ור"ל שהתחי' שהוא נקיון התאנה פנ"ל מצדו וזהו פישועה שבאה אח"כ והמיתה בעוה"ז שהוא רגע אותה התאנה וההרחק ממנה לגמרי בעוה"ז הוא ג"כ מצדו פידוע שיראה הוא היפך התאנה כמ"ש פי אמרתי רק אין יראה וגו' וכמ"ש ל"ל כ"פ ולכך נאמר לו בעת הרעבון שמורה על העדר השלימות ושהוא בעוה"ז עדיין אל וגו' גור וגו' פנ"ל (וי"ל פ"ג ג"כ גור לשון יראה ומגור פנ"ל) וז"ש ניהי פי ארכו לו וגו' כמ"ש בברא"ר אריכות ימים מבטלת שאריכות ימים הוא היפך המיתה (שרומז בכ"מ אל השתקעות בתאנות כמ"ש לאדה"ר ביום אכלה מנת תמותו וכמ"ש ל"ל כ"פ) רק העדר התאנה לכך והנה יצחק וגו' מעין לעת"ל שפאשר נזבח היצ"ר אז התאנה מתנקנת.

וז"ש בשנה שהוא מאה שערים וגו' כמ"ש שילהי סוטה (מ"ח.) הזנות כילה הפל פי השתקעות התאנה נוטל הברכה מפירות כמ"ש בפ"ק דסוטה ונותא בביתא פי כו' וכמ"ש (משלי ו') בעד אשה זונה עד פפר לחם ובשנה שהוא שילהי תכלית הפרדו מהשתקעות תאנות הי' תכלית הברכה בתבואה, ובלחם אשר הוא אנוכל (שג"כ נקראת האשה בו פי ב' התאות א' וכאשר זו נקי' גם זו והברכה משתלחת גם בזו ר"ל ברפת ה' היא מעשיר זה השבת כדרז"ל שהוא תכלית השלימות א' מס' בעוה"ב אז עונת ת"ח: (סד) וילך הלוח וגדל.

שלא הנה לו נפילה כלל פידוע דבכל עלי' למדרגה עליונה יש נפילה קודם כמ"ש הבעש"ט על פסוק שבע פול צדיק פי כך סדר הבריאה קיץ וחורף יום ולילה שר"ל חושך ואור לא ישבתו ובין כל יום ויום לילה בינתיים וכן בין כל קיץ וקיץ אבל לעת"ל יהי אור הלבנה כו' שלא יהי' נפילה פי הנפילה מצד שיש עוד רע בנפש אבל לעת"ל יהי' נביחת היצ"ר כמ"ש שילהי סוטה, וד"ז ההבדל בין תח"ה לעוה"ב פי עוה"ב הוא השביתה מיגיעה והוא עד תכלית המדרגה שיכול לילך ולא יותר וכמ"ש מי שלא טרח כו' וכמ"ש ברכות י"ז א' צדיקים יושבים ר"ל ולא מהלכים למדרגה יותר ועטרוניהם. ששהינו בעוה"ז עטרת מלכים פי עוה"ב מדרגת מלכות מדרגת דהע"ה פנ"ל אות ס'.

בראשית. ראש הוא מדרגת המלוכה פענן ראשי אלפי ישראל וכן ודוד בא עד הראש כמ"ש במק"א אבל בתח"ה שהוא מדרגת יצחק פנ"ל שם יש עדיין הליכה למדרגות כפי מה שהוא מוכן שלכן הן בגופות פי ברוחני אין מהלך כמ"ש (זכר' ג') ונתתי לה מהלכים בין העומדים והינינו הגוף הגם שהוא נקי בתכלית מ"מ מושך אחריו קצת חסרון מצד שהוא ח מרי וכמ"ש במדה"נ (זוה"ק תולדות קל"ז ע"א) שגם לאחר תח"ה יהי' יצה"ר

רק לא מנגנול כבדקמיתא (משא"כ בעוה"ב) ומצד הנה פבר יש מקום למעלה למעלה כמו ששמעתי על לא אוכל עוד לצאת ולבוא וכן שמעתי ע"פ בזאת יבוא אהרן אל הקדש פבר בן פקר לחטאת חטאת מורה לשון חסרון ומצד הנה הוא מעלה וביאה אל הקדוש וכמ"ש אני את דפא או דפא אתי ועולה למעלה ואכמ"ל.

רק שאז אין מקום לנפילה שאין רע גמור כמ"ש ופרה ודוב תרענה וגו' (ישעי'). וזשז"ל זבל פרדותיו של יצחק פרד לשון הפרדה כי הפרד אינו מכלל הבריאה כמשאז"ל (פסחים נ"ב) שנברא בביה"ש כמו המזיקין (ור"ל ביה"ש הוא זמן התחנ' אז הוא ג"כ מכלל הבריאה שאז הוא מקום העבודה בהעדר היצר שאז הוא העבודה של ככל לבבך בשני יצריך ואז נגמר הנה טוב מאד שנאמר בסוף יום הששי ודרז"ל זה יצה"ר זהו בביה"ש דיום ו' שהוא סמוך לשבת שהוא עוה"ב אז גם היצר והרע מכלל הבריאה משא"כ לעוה"ב אין לו מציאות) ואז"ל על ענה הוא פסול והביא פסולים לעולם (ובאים ממזרות שר"ל תנקה התאנה אף לשאין מינם ואז הנה יצחק נקי מתאנה כנז"ל אות ס"ג) שהותר בה מעין תח"ה) ואמרו זבל פרדותיו ר"ל המאוס מתוך המאוס ותכלית היצר פבר הוא טוב אצלו יותר מכספו וזהו ר"ל אהוי"ר ותנקה העבודה של אבימלך שהרי הלוח וגדול ואין לו נפילה כלל: (סה) ויחפרו עבדי יצחק וגו'.

עבדי רומז לעושי עבודתו לאברי העבודה והגיעה שלו כמש"ל כמה פעמים כי ד' מדרגות הם לתכלית השלימות שהם אברהם יצחק יעקב ודוד. ובאברהם ויצחק הי' פסולת עשו וישמעאל היינו שצדיק יש בזה פסולת אהבה ופסולת הגבורה שהוא רע גמור וגם הם מכנים עצמם לזרע אברהם וזרע יצחק אע"פ שבאמת אינו בן כמשז"ל (נדרים ל"א) הנזר כו' כי ביצחק כו' אבל מ"מ הם טוענים בן וילך רבו לנו המים על אלה הב' בארות ומעיינות אותם המדות ומדרגות לדורות שכ"א מישאל שיש לו מדת אהבה הוא מא"א וכן בולם וכ"א מאבות הי' ג"כ כלול מכלם.

ועל הא' נאמר עשק לבד שטענו שגם להם עסק זה אבל על הב' נאמר שטנה פידוע דס"מ שר של עשו הוא המסטין לישראל וכמ"ש אם אין הקול כו' הידים כו' כי הם ג"כ לשטן לישראל (ואמר בשלישי ויעתק כו' כי זה מדרגה אחרת ממש עמש"ל אות ס"א לכ"א ויעתק שנעתק למק"א) אבל באר ג' רחובות נגד יעקב שהוא בהרחבה כמ"ש שבת קי"ט ב' נחלה בלי מצרים בזה אין טענה לאו"ה כי הוא מדרגת אמת שתוכו פברו איש תם כפירש"י וזה אינו באו"ה (ועי' בשמו"ר פט"ו ובתנחומא ח"י ע"פ השם עבים רפוכו מלך בו"ד כו' פסך וזהב אבל הקב"ה כו' עבים).

פסך וזהב ר"ל אהבה ויראה פידוע שהם היסודות הראשיות והרכיב למלכי רבנן עובדי ד' מלכי ב'ו אבל השי"ת אינו מסתכל על זה אלא על הסוף מדרגת יעקב מובחר שבאבות וכמ"ש במק"א כי אור וחושף אברהם ויצחק ועמוד ענן יעקב ואכמ"ל.

וזהו כי עתה הרחוב ה' לט וגם לפי שמדרגה זו היא רק מסייעתא דשמיא שעז"א אלמלא הקב"ה כו' וכמ"ש במק"א. ועמש"ל אות (ס"א).

וזהו ופרינו בארץ שאז הרבוי הגמור באשר כולו טוב משא"כ עד יעקב רק א' מוליד א' טוב כי הרבוי הוא הקיום לעד וזהו רק באמת כמ"ש קושטא קאי. ואמנם אף שאין לאו"ה

טענה לנו כו' וגם אנחנו נרעו מ"מ הם חולקים עליו ואין מודים עד השלימות הגמור דוד ומשיח שנאמר בו כי כל העמים יודו לו וזהו בתפירות באר שבע שהוא מדרגת דהע"ה כמש"ל אות מ"ח ולכ"א ניעל וגו' כי כל הראשונים פולם מדרגות העוה"ז שהפל ענין אחד אבל ימות המשיח הוא ענין עלי' בפ"פ וסדר בפ"ע ולכ"א ניבן וגו' ויקרא וגו' שפאן מתחיל סדר עבודה חדשה וקריאה חדשה לד' כמ"ש כל הנביאים כו' ומיד בכריית הבאר דשם באו עבדי אבילקה כו' והודו לו וזש"ל מגרר מגורר כו' פענן מלאך רע עונה בע"כ כו' שאז"ל בשבת קי"ט ב' ושבית מדרגת דהע"ה שם ההודאה הכרחית כמ"ש בשעה"ה שפלה אף על נשדים וכפופים לו.

וז"ש ויאמרו לו מצאנו וגו' ולא נמצאו וגו' כי עדיין לא הי' המציאה בפועל ממש (ונאמר בב' הבארות דאברהם דוד לשון מציאה מטעם שנת"ל אות נ"ב שהם מציאה בהיסח הדעת רק בסיוע ד ע"ש).

שעדיין לא הגיע עת פקידה ממש עד עת קץ רק שלו ביחוד נאמר ע"י עבודתו מצאנו וגו' והבן זה. וזש"ל ברא"ר ספס"ד און אנו יודעים אם מצאו או לא מצאו כו' ר"ל ע"ד ששמעתי על מאמר רז"ל ריש ב"מ ה"א מאי מצאתי ראיתי' כו' שבלשון העולם ראי' בעלמא נקרא מציאה וזהו בפסח שאז"ל ראתה שפחה כו' ואמרו זה כו' ובאמת אין זה קנין גמור עד דאחיליד' בשבועות וז"ש דס"ד ויאמרו כו' היינו כפי לשונם לשון בנ"א דמאי מצאתי ראי' ולא הי' מדרגה זו בקנין כלל רק מן מה דכתיב וימצאו כו' כמ"ש לעיל כ"פ כי אברהם ודוד אחד אברהם תחלת המחשבה ודוד סוף המעשה ומאחר שמדרגת תחלת המחשבה בקנין גמור גם סוף המעשה בן דזב"ז תלוי באשר זה מבןרר מובטח שיגיע גם לתכלית מבןרר (ועוד כי אברהם מדרגת פסח ומאחר שהרא' אצלו בקנין כ"ש הקנין): (סו) ויהי עשו בן ארבעים שנה.

כמ"ש בן ארבעים לבינה. ומדרגת יצחק בינה כמ"ש אות ל"ב שהוא מדרגת אם שהוא בינה פידוע והוא בלב כמ"ש בריש התיקונים ובש"מ וכן גבור הוא הפוכש יצרו ומקום היצר בלב כמ"ש פ' הרואה וברכות סא) ושלמותו בן מ' שעברו רוב שנותיו שע"ז אז"ל (יומא ל"ח) שוב אינו חוטא ר"ל בתאנה שבלב שעיקרו בילדות וכבר נשקטה הרתיחה ולכך בן מ' שנה נשתלם יצחק בצורת אדם שהוא הנשואין (והובטח בעצמו שאינם מצד התאנה).

וז"ש עשו מה אבא כו' כי גם עשו מדת הגבורה וכמ"ש בזהר (תולדות קל"ז) דלכך ויאהב יצחק ואז"ל ע"ז בברא"ר ריש פ' ס"ה פסוק יכרסמנה חדר כו' ע"ש שהוא עצחת לא כבש יצרו רק הגבורה שלו צד נשים בגבורה אבל דוגמת חזיר כמ"ש ל אות ס"ב.

וא' שם אח"כ בברא"ר. פסוק עורב למינו ע"ש והיינו דג"כ נקרא עורב מטעם זה כמש"ל אות כ"ד וביאור זה כמ"ש במק"א כי ד' מדרגות בהמות חיות עופות דגים הם נגד אברהם יצחק יעקב ודוד, חי' נגד אברהם שחלבו פי' המובחר פשר ולכך לא אהב אברהם לישמעאל כמו יצחק לעשו כמ"ש אם תמצא עומק הדין (הוא המובחר) מי יוצדק כו' ואכמ"ל ובהמה נגר יצחק לכן קרב ע"ג המזבח ובהם יש טומאה אבל עוף אין בו טומאה כמ"ש פי"ז דכלים נגד יעקב אבל עדיין צריך זביחת היצר אבל דגים ג"כ טהורים לגמרי

וגם אין בהם טריפות (ר"ל חסרונות של ישראל עצמם אע"פ ששניהם ישראלים) וא"צ זביחה ואכמ"ל.

והנה פשו בקליפה אינו אלא נגד יצחק (שממנו יצא) ויעקב (ששטנו) כי נגד אברהם ישמעאל ונגד משיח ודוד אז הוא תכלית השלימות ואין שם פנגדו כלל ונגד יצחק הוא מדרגת חזיר מין בהמה כמ"ש פ"ח דכלאים ולכן אז"ל זה על ניהי עשו כו' שדיקמה עצמו ליצחק בן מ' שנה.

ומצד יעקב הוא עורב בעוף (פידוע שלעולם שוכן עורב על חזיר לפי שגם הוא מינו וכמ"ש במק"א כי הם מדרגת זו"נ דפסולת וקליפה ואכמ"ל) לכן אז"ל זה על ניקח כו' שזה הפירור כמ"ש שם לא הלה עורב כו' כי יעקב הוא המברר שהוא רע ולכן לקח בכורתו וברכתו: (סז) ויקרא אל עשו.

כי הברכות בעוה"ז ומצד מדה"ד אין מקום ליעקב לקבל טוב בעוה"ז שיש טענות הרבה עליו אבל עשו מפני שאבוד בעוה"ב יש לתת לו עוה"ז והעצה ע"ז בשופר אפתנו (ביום הדין) ופתי הוא בשקר עבטו"ז או"ח ס"ס קכ"ז ור"ל בענין יעקב אע"ה שפיתש למדה"ד והינינו כי מצד זה שמחשבת מדה"ד לתת לעשו עוה"ז מצד זה יוכל גם יעקב לתפוס בעוה"ז דעכ"פ לא גרע מעשו אבל רק כשיאמר שהוא עשו ר"ל שהוא כמחשבת הדין עצמו ואיפואן שינוי כמחשבתו כי זה ג"כ מצד הדין שלא לשנות מהבטחתו וזהו טענת יעקב אם אינו טוב עכ"פ לא גרוע מעשו וצריך לזה ברמאות וכמ"ש בזהר קלא תננינא בהיל אמר ודאי עביד תשובה כי עשו נגלה טוב ברמאות כמשאז"ל וכנ"ל אות ס"ב וכן יעקב בר"ה ע"י שופר נראה כחד כמ"ש היתקע כו' ועושה תשובה על הכל ונגלהו טוב ואין מזכירים חטא בר"ה בגלוי כי מראה עצמו נגלה טוב ומעלים חטאיו כמדרגת עשו ואין זה מדרגת יעקב רק וחסאתי נגדי כו' אבל במקום מדת הדין הוא הפתי ברמאות והעלמת האמת שהוא מדרגת יעאע"ה כי העוה"ז הוא עלמא דשקרא וכל עורב למינו לכן מצד המשפט השקר נוצח בו אבל רק כאשר מגיע לו טוב מצד משפט וזהו כשנראה הגלוי טוב והדברים צמקים ואכמ"ל וה' הטוב יכפר אם לא בדעת דברתי (ולכך היו הברכות ע"י מאכל כמ"ש בחולין ה' ב' כי אין הסתה דהינינו בשקר ע"ש אלא ע"י אכילה ושת' והי' הסתה זו ע"י רבקה כי מצדה הי' יעקב ג"כ רמאי כמשז"ל אחיו אני ברמאות כי רוב בנים אצ"ל דומים לאחי האם אבל מצד יצחק הי' רק תם ואיש אמת ובכ"מ איש ואשה חנוך וצורה ומצד יצחק מגיע ליעקב שלימות עוה"ב שהוא מצד הצורה וכמ"ש בשפת פ"ט ב' דלעתיד יצחק המציל ומצד רבקה הגיעו לו הברכות בעוה"ז ולכך היתה ג"כ האכילה ב' גדיי עזים שכתב לה בכתובתה שבלא"ה קננו אשה לבעלה וזה הי' מצדה לבד במה שאין לבעלה חלק בזה ההתעוררות שמצדו ההתעוררות לברכת עשו ע"י ציד שהוא בגבורה כמדתו ולא משלו כי מדת הגבורה לכפוש מזולתו ולאכפייא גם יצ"ר לקדושה ולא להסתפק בשלו לבד.

ולכן גם דהע"ה אדמוני שזה מדתו שגם הרע טוב אצלו וכמ"ש במק"א: (מח) מטל השמים ומשמני הארץ. השמים משפיעים והארץ מקבלת ונשמנת ע"י השפעת הטל דוגמת איש ואשה פידוע וז"ש בברא"ר (פ' ס"ו) מטל המן ומשמני הבאר שזה בזכות משה וזה בזכות מרים כמשאז"ל שהמן הוא השלמת ההשפעה וענמק המושג כמו"ש

(יֹמָא ע"ה) לַחֵם שמה"ש כו' שְׁנִבְלַע בְּאִיבָרִים וְאִינוּ עֲמֹק הַמְּוִשָּׁג וּבִלְא פְסוּלָת מַצָּד הַמְּוִשָּׁג וְהַבָּאָר נִגְדָּה קוֹצֵר הַמְּוִשָּׁג שְׁאִינוּ קָצֵר רַק בְּשִׁפְעָה כְּבָאָר מִיָּם חַיִּים בַּכ"מ הַשִּׁפְעָה נִמְשָׁל לְבָאָר וּמַעֲיָן וְהִינּוּ הַשִּׁפְעָה בְּמִקְבֵּל וְזֶהוּ מַצָּד הָאִשָּׁה שֶׁהִיא מְרִים שְׁהִיטָה שְׁלִימוֹת הַמִּקְבֵּל כַּמ"ש (מְדַרְשׁ שֶׁה"ש) וְתַעֲנֵן לָהֶם מְרִים לָהֶן מִבַּע"ל כו' שְׁשִׁלְימוֹת הַמִּקְבֵּל פְּאִשָּׁה הַמְּשִׁפִּיעַ חוֹזֵר לְהִיּוֹת שׁוֹפֵעַ כַּמ"ש יִשְׂרָאֵל נוֹתֵנִים כֹּחַ בַּפֶּשׁ"מ כְּמוֹ לְעֵתִיד נִקְבָּה תְּסוֹבֵב גָּבֵר.

וְאָמְרוּ עוֹד שֵׁם בְּבֵרָא"ר מְטִיל מְקָרָא וּמְשַׁמְנֵי מְשֻׁנָּה. וְד"ז יָדוּעַ כִּי תוֹשֵׁב"כ וְתוֹשֵׁב"פ הֵם דְּוָגְמַת שְׁמִים וְאֶרֶץ שְׁתוֹשֵׁב"פ מְקַבֵּלָת וְנִשְׁפָּעַת מִתוֹשֵׁב"כ וְלָכֵן אָמְרוּ טַל שֶׁל תַּחֲי' כִּי הַחַיִּים מַצָּד הַשִּׁפְעָה שֶׁל מַעֲלָה שֶׁהוּא בַּכ"מ טַל כַּמ"ש (תַּעֲנִית ג' טַל לֹא מִיַּעֲצָר וְהַשִּׁפְעָה עֲלִיוֹנָה שְׁאִין נִעֲצָרָת יוֹרֵד בְּכָל יוֹם טָפָה חֲדָשָׁה וְדוּגְמַת ד"ת שֶׁאֵז"ל וּבִרְכוּת) בַּכ"י יִהְיוּ פְּחָדָשִׁים כִּי תוֹרָה עֵץ חַיִּים) כַּמ"ש (תַּעֲנִית) יַעֲקֹב לֹא מָת הִינּוּ פִּידוּעַ בְּזוֹהַר שִׁינְעֻקֵּב נִקְרָא שְׁמִים וְלִכְפֹּךְ לֹא אָמַר בּוֹ מַעַל כְּבָעֲשׂוֹ ע"ד שֶׁאֵז"ל (מְדַרְשׁ הָאֲזִינוּ מִשָּׁה שֶׁהִי קְרוֹב לְשְׁמִים כו' וְכֵן אֶצֶל יַעֲקֹב לֹא הִי מַעַל וְלִכְפֹּךְ נִמְשָׁךְ לוֹ בַּכ"י חַיִּים חֲדָשִׁים מִן הַטַּל כַּמ"ש בַּב"ר (תּוֹלְדוֹת) וְיִתְּנָה הָאֱלֹקִים אֱלֻקוֹתוֹ הִינּוּ שְׁבִין בְּהַשִּׁפְעָה וּבִין בְּמִקְבֵּלָה יִהְיֶה אֱלֻקוֹתוֹ לֹא הַשִּׁפְעָתָ דְּבֵר עוֹה"ז (שְׁבִכָּל עֲנִינֵי עוֹה"ז יִהְיֶה מַגְמָתוֹ הָאֱלֻקוֹת שְׁבוֹ פִּידוּעַ וְכַמ"ש (מְשָׁלִי ג' בִּרְכוּת ס"ג ע"א) בְּכָל דְּרָכֶיךָ דְּעָהוּ) וְהָאֱלֻקוֹת נִצְחִית וְכֵן הוּא שְׁחִיּוֹ מִמֶּנּוּ נִצְחִי.

אֲבָל לַעֲשׂוֹ אָמַר הִנֵּה. יִהְיֶה וְגו' וְלֹא הָאֱלֻקוֹת וְלָכֵן הַקָּדִים אֶרֶץ כַּמ"ש רַש"י פ' וַיֵּצֵא ע"פ אֵת בְּנֵי וְאֵת נָשָׁיו הַקָּדִים וְכָרִים וּבָעֲשׂוֹ לְהִיפֹךְ נִקְבּוֹת קוֹדְמִים ע"ד מְשָׁל אוֹת ל"ג כִּי בְהִיּוֹת זֶלַע"ז אִם בְּזֶה יָמִין קוֹדֵם בְּזֶה שְׁמָאל וְכֵן שׁוֹפֵעַ וְהַשִּׁפְעָה יָמִין וְשְׁמָאל וּבָעֲשׂוֹ הַקְּבֵלָת הַשִּׁפְעָה קוֹדְמָת וְהִינּוּ כִּי מִקְבֵּל הַחֲנוּמְרִית וּבִרְכַּת עוֹה"ז לְבַד וּמַצָּד הַחֲנוּמֵר הוּא קוֹדֵם כְּמוֹ ד"מ מִי שְׁעוֹמֵד בְּשְׁמִים וְאוֹמֵר מְשַׁמְנֵי לְאֶרֶץ אֶצְלוֹ שְׁמִים קוֹדְמִים וְאִח"פ הָאֶרֶץ וּבְעוֹמֵד בְּאֶרֶץ הוּא לְהִיפֹךְ.

גַּם אֵז"ל הַרְשָׁעִים הֵן בְּרִשּׁוֹת לָכֵן וְהַצְדִּיקִים כו' הֵן הוּא שְׁלִימוֹת צוּרַת הָאֲדָם וְהוּא הַשׁוֹפֵעַ, וְהַלֵּב מִקְבֵּל הַשִּׁפְעָה כַּמ"ש בַּמִּקְרָא שֶׁהוּא דְּוָגְמַת אִשָּׁה כַּמ"ש וְכָל אִשָּׁה חֲכָמַת לֵב וְכֵן אֵז"ל (נִדָּה מֵה) וַיִּכֶן שְׁנָתָן בִּינָה וּבִינָה בָּלֵב כַּמ"ש בְּרִישׁ תִּיקוּנִים וְכֵן נֶאֱמַר אִשָּׁה יִרְאֵת ד' וְנֶאֱמַר יִרְאֵת ד' אִזְרוֹר וְאֵז"ל בְּהִרְוָה (ס"א) הָאִשָּׁה פְּאִזְרָה וְהִירְאָה הוּא בָּלֵב כַּמ"ש בְּיוֹמָא (ע"ב) כִּי הָאִשָּׁה הוּא הַתְּשׁוּקָה וְתַאֲוָה כַּמ"ש וְאֵל אִישׁ וְגו' וְגַם זֶה בָּלֵב כַּמ"ש תַּאֲוָת לְבוֹ (תַּהֲלִים כ"א) וְאִכַּמ"ל עוֹד, וְזֶהוּ הֵן בְּרִשּׁוֹת לָכֵן שֶׁהַעֲיָקָר הַמִּקְבֵּל הַאֲרִצִּי וְאִחֲרֵי הוּא גְּמֻשָּׁךְ וְלֹא אַחֵר הַנּוֹתָן אֲבָל צְדִיקִים אֵין גְּמֻשָּׁכִים אַחֵר הַחֲנוּמֵר אֲלֹא אַחֵר הַצּוּרָה וְנִזְכָּרָת כִּי הוּא הַנּוֹתָן וְגו' חֵיל בְּכָל טוֹבוֹת עוֹה"ז הַעֲיָקָר אֶצְלוֹ יִדְעֵת הַנּוֹתָן דְּהִינּוּ וְיִתֵּן לָהּ אֱלֻקוֹתוֹ עִי"ז כַּנ"ל: (ס) קִצְתִּי בְּחַיִּי מִפְּנֵי בְּנוֹת חַת.

וּבַב"ר (שָׁם) גּוֹרְפָת מַחְנוּטָמָה וּמִשְׁלָכָת ר"ל מִיָּאוֹס הָרִיחַ מֵהֶם כַּמ"ש בְּיַעֲקֹב רָאָה רִיחַ בְּנֵי וְאָמְרוּ בְּבִרְכוּת מ"ג ב' דְּבָר שֶׁהַנְּשָׁמָה נִהְיִיתָ בּוֹ זֶה הָרִיחַ. וְלִכְפֹּךְ הוּא בְּחֻנוּטָם שְׁשָׁם מְשַׁכֵּן הַנְּשָׁמָה כַּמ"ש נִשְׁמַת חַיִּים בְּאִפּוֹ וְכַמ"ש בְּיוֹמָא וְהַחַיִּים מַצָּד הַנְּשָׁמָה כַּמ"ש נִשְׁמַת חַיִּים לְנֶפֶשׁ חַי' לְכָךְ מַצָּד רִיחַ רַע קִצְתִּי בְּחַיִּי וּבִיָּאוֹר זֶה כַּמְשׁוֹ"ל הָרִיחַ לְלוֹי שֶׁנֶּאֱמַר יִשְׁמִי קְטוֹרֶה בְּאַפִּי כִּי יָדוּעַ דְּשִׁבְטָה לּוֹי בְּעֲלֵי תוֹרָה כַּמ"ש יוֹרוּ מְשַׁפְּטִיָּה וְנֶאֱמַר וְנִגְשׁוּ

אל הפהגים הלונים ואל השופט ובתורה יש ריח פצחות לשון רז"ל ריח תורה פי הריח הוא מרחוק וכו' התורה גם בעידנה דלא עסיק בה כמ"ש סוטה כ"א א' וגם הריח טוב לשכנים כמו שמשלו ביומא ל"ט א' לנפט ואפרסמון וד"ז מעלת ישראל כמ"ש פ"ב דעירובין (י"ח) נתקלה שומרון נתברכו שכני' נתקלה בכל נתקלו כו', והיינו כמ"ש שילהי סוכה (נ"ו) אוי לרשע כו' וישראל העצם ריח טוב וכמשז"ל (שבת פ"ח: בתוס' עיי"ש) נרדי נתן ריחו על מעשה עגל ולא עזב וזה שאז"ל ג"כ על ריח בגדיו בוגדיו שגם הרשע שלהם יש ריח טוב פי ישראל ותורה אחד וכחו שיש להתורה מעלת הריח כף לישראל ותורה עץ חיים פי ד"ז עצם החיים שיש לו ג"כ ריח טוב מרחוק פנ"ל פי ריח דבר שאין בו ממש ויש בו הנאה וזה חיים אמתיים שאין ההנאה מדבר שיש בו ממש וכמו ששמעתי על בני לן ביתא באורא דעלמא (בכורות ח') שזה מקים ישראל שאין נתפסים במקום גשמי וכן הוא א"י בזמן שיושבי' עלי' כו' אבל בלא"ה ארץ אוכלת יושבי' שאינו ממש טוב ולכך קאמה ז' עממין שהיו הפכים לה (פידוע דתורה מתניחש לישראל ולארץ) שהם דבקים בגשמי בתכלית שהוא זנות מקום טינפת שריחו רע (וכן נשי עשו הקטירו כו' כמשז"ל חסרון הריח) שהוא הנקרא בפ"י רז"ל פא לטמא טומאה בלשונם בכ"מ זנות ומשלוהו לנפט מדוד לעצמה שמסריח מרחוק וכמ"ש הרחק מפתח ביתה זה זנות ולכך נאמר לא תחי' בהם כל נשמה שאין להם שום חיים שהנפח המיתה הגמורה כאשר מתחיל להסריח פידוע.

וזהו אם לוקח יעקב שהוא החיים הנצחיים כמ"ש יעקב לא מת אשה מבנות כו' רק מחרן פי שם היו שמורים מזנות כמ"ש בב"ר פ' ע': (ע) ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה פי הי"ל ב' מכוננים, היציאה שהוא ציווי רבקה רק הבריחה משם ולא לתכלית הזיווג שם וכמו שאמרה שתשלח אחרי א"כ רק לא הגידה זה ליצחק ומכונן ציווי ליצחק רק ההליכה לחרן לזיווג ושניהם היו מכונן א' ממש וזשז"ל בן יומו ר"ל שהיום גורם ומיוחד לכל מעשה וכאן בן יומו שהכל מכונן אחד.

פי הזיווג הוא רק בארם מקום הרמאות ובבני קדם מקום הנחישים היפך יעקב איש תם ולא נחש ביעקב וכן ל' אות נ' פי העזר רק כאשר הוא פנגדו והיינו העזר לשלימות הוא מצד הנגדי לו כאשר הוא ג"כ בשלימות אז ג"כ מבונר בשלימות פדרך שפכתתי לעיל כ"פ על נסיונות אברהם שהיו בהיפך מטבעו ומדתו ולכך הגיע יעקב לברכות ג"כ ע"י רמאות (וכן לזיווגו רמאות שעיקר הבריחה כמ"ש ויברח יעקב שזה ארם ורמיתה רבקה ליצחק, וכן הרכוש רימה בלכן במקלות ולא עיקרת הבית עיקר מסובין הגיעה ברמאות שכל שלימותו רק ע"י רמאות שהוא היפך מדתו שזהו העזר פנגדו) והיינו שיש לו רמאות במקום שצריך ואז גם מצד תמות מבונר שראוי לברכה נמצא בירור יעקב רק מצד הרמאות שהוא העזר השלימות והתמימות שגם זה רק טוב וכן ישראל הסטאים הם עיקר בירור שלימותם ולכך הוצרכו לגלות דוגמת יעקב הבריאה לחו"ל שהוא בריחוק מהפכת יצחק לנוכח והוא המבבר שלימותו והיינו פי שלימותו שמטתו שלימה דביקות עצמו בהש"י ואינו שלימות אלא כאשר גם בריחוק מקום לא זו מדיבוקו ובכ"מ שגלו שכינה עמהם ולכך מצד רבקה שהיו הברכות ליעקב מצדה ג"כ הי' לו הגלות והבריחה פדרך שאז"ל ישראל בעוה"ז א"א להם לקבל רוב טובה.

והישיועה להגיע ע"י הבריחה לזיווגו הוא מצד יצחק כמש"ל כ"פ שמיך יצחק הוא הישיועה שאחר הגלות נקמת האומה הי' רק שם בחו"ל עד התכלית שהוא הי"ב כי התכלית הוא חזר להפכה הברורה של א"י והוא בנמיין שזכה למקום מזבח ששם אש שלמעלה והפכה הברורה ביראה שזהו הוא רק בא"י שלכן יצחק לא יצא חו"ל וכן לעת קץ ישובו לא"י אבל עיקר בנן האומה בגלות בעת הריחוק שאז הוא תכלית היגיעה ועבודה ושלמות העוה"ז כי כאשר הוא הפכה הברורה אז אין שם גיעה ועבודה והולדת האומה שלימה שהוא מצד העבודה בבחירה הוא רק בעת הריחוק יותר ולכך הי' לו קפיצת הדרך עדשו"ל (אבות דר"נ) הטיפש אומר אימת אני לומד תורה שכלבו של חכם כו' ובאמת ארנפה מארץ מדה אבל ביד השי"ת להקפיץ הדרך (וכן באליעזר הי' קפיצת הדרך כי זיווג האבות השלמת צורתם וזהו ע"ד אלמלא הקב"ה עזרו כו' שהשלימה עזר השי"ת למהר את הקץ.

והוא אומר, כי קרוב אליה הדרך וגו'. וקבלת הברכות הוא נוגמת אין חונק פחסידות בתחלתו ומיד אח"כ ויצא כו' ערום וחסר כל עד שממשש בחושך ומגיע לתכליתו להזדנוג בשכינה בשלימות הלב (שהוא הנעלם ועלמא דאתכסא) ושלמות המעשים הנגלים ועלמא דאתגליא שהם מדרגת רחל ולאה כידוע ומוליד שבטי י' ר"ל מדרגות הנפשיות הראויות כפי שורש נפשו עד שפשהוא מגיע קרוב לסוף מדרגתו אז חוזר ואור לו כימי קדם בא"י וגם זה ע"י רמאות בריחה מלבן ופחד מעשו עד שנשקט אח"כ: (עא) ויקח מאבני המקום.

המקום הוא בית אלקים, א"כ האבנים אבני הבית יעקב הוא שקראו בית ר"ל מקום מוגדר ומצנע כי הר ושדה יכול כ"א ליפנס בתוכן וכן מאברהם ויצחק יצאו עדיין פסולת כנ"ל אות ס"ה שטוענים לנו המים משא"כ יעקב בירור צמצום ההפכה דנוכח גמור בדרך הצנע שאין נגלה כלל לאו"ה אף מטתו שלימה רק ישראל ופריץ חיות כל יעלנה וזשו"ל שלקח האבנים להשמר מן החיות נישם מראשותיו שהם שמירה לראשו כמ"ש (משלי) כי לית חן הם לראשיה כי הראש שם ראשית המעשים במחשבה שבמחש וילכו שם אבני ויסוד הבנין להוליד בדומה מטע שלימה.

וישכב שם שגם בשכבו ידע לפני מי כו' ויחלום שזהו מדרגת יעקב כנ"ל אות ס"א שמיגיע למדרגת שא"צ עוד עבודה ויגיעה רק השכיבה ג"כ טוב וזהו בבית ששם המנוחה משא"כ בהר ושדה יגיעה ולכן אז"ל (סנהדרין נח) גוי ששבת חייב מיתה שזהו מדרגת שבת ושיצא משם יעקב וזהו בחר שבע כנ"ל אות מ"ח) ושם אין מקום לגוי כנ"ל וזשאו"ל אם מתאחות ב' הבנים יודע אני שאין בו פסולת היינו כי בנן הבית הוא ע"י התחברות האבנים זע"ז שכ"ז שלא נתחברו אין בו משום בונה וסותר כמ"ש בשבת (פ' הבונה) כשאין פסולת אז הוא הבית שהוא היחוד הגמור בהצנע שהיחוד הוא שהשי"ת מיוחד בכל העולם ואין עוד מלבדו שזהו הוראת הוי' (המורה ליעקב) שהנה נוגמת ההי' ויהי' הכל אחד אחר בריאת העולם פעד שלא נברא העולם וזהו יחוד שמע ישראל וגו' ישראל הבא שזהו מדתו אמת ואמונה ושוב אין מקום לפסולת כלל וזהו רמז יחוד ב' האבנים ומתאחים ר"ל רומז לבורא ולנברא שמייוחד ועי"ז הוא בנן הבית שהוא

הַעֲדָר קָרִיבַת הַפְּסוּלָת לָזֶה שֶׁהִיא תְּאוֹמָתוֹ כְּכִיכּוֹל כַּמְשׁוֹ"ל (מְדַרְשׁ שֶׁה"ש ע"פ קוּרוֹת בְּתִינּוֹ אֲרָזִים) מָה הַתְּאוֹמָה כּו' וְכֵן הָאֲבָנִים הַמִּתְאַחִים.

וּזְשׁוֹ"ל אוֹתָן הָאֲבָנִים כּו' מָה רְטִיבָה הֶרְטִיב כּו' צְדִיקִים וְצְדִיקוֹת גְּבִיאיִם וּגְבִיאוֹת מְלִשׁוֹן זֶה רָגִיל אֲצֵלָם כֵּן גַּם בַּפ' ע"ז ע"ש.) כּו' שֶׁמֶצֶד הַיְחוד הַזֶּה שֶׁאִז"ל ע"ז בִּיקָשׁ לְדַבֵּר עִם אוֹהָבוֹ בְּצִנְעָא שֶׁהַיְחוד הוּא בְּצִנְעָא עִי"ז הֶרְטִיב שֶׁיֵּצֵא מִמֶּנּוּ צְדִיקִים כּו' כַּמ"ש בַּפ' מְקוֹם שֶׁנֶּהְגוּ (פְּסָחִים) שֶׁהַבָּנִים אָמְרוּ שְׁמַע כּו' וְהָאֵב עָנָה בִּשְׁכַּמְל"ו שֶׁהוּא יְחִידָא תַּתְּאָה ר"ל יְחִיד הַשְּׂכִינָה בְּתַתְּחוֹנִים בְּקָרֵב אִישׁ וְלֵב עֲמֹק שֶׁזֶהוּ וַיִּשְׁכַּב וְגו' שֶׁגַּם הַשְּׂכִיבָה כְּרָאוֹי עַד שְׁוִיחֻלּוֹם כּו' שֶׁגַּם חֲלֻמֹּתָיו וְכָל דְּמִיּוֹנוֹתָיו וְהִרְהוּרֵי לִבּוֹ בַּק' וְהִנֵּה ד' זֶהוּ יְחִידָא תַּתְּאָה שֶׁל הָאֵב שֶׁמֶזֶה נִמְשָׁךְ שֶׁהַבָּנִים אוֹמְרִים שְׁמַע כּו' שֶׁאִין שׁוֹם פְּסוּלָת כַּנ"ל רַק צְדִיקִים כּו' כִּי הַשְּׂכִינָה נִקְרְאת אֲנִי ר"ל שֶׁהָאֵדָם מְדַבֵּר אֲנִי וּר"ל הַשִּׁי"ת שֶׁהַשִּׁי"ת שׁוֹכֵן בְּקָרְבוֹ מִמֶּשׁ בְּקָרְבָּהּ קְדוֹשׁ וְשְׂכִינָה מְדַבֵּרֶת מִגְּרוֹנוֹ וַאֲכ"א אִם אֲנִי לִי הָרִי הַכֹּל הַשִּׁי"ת הָעוֹשֶׂה וְהוּא הַמּוֹלִיד בְּדוֹמָה לּוֹ רַק זֶרַע קָדֵשׁ: (עב) וְהִנֵּה סוּלָם מְנוֹצֵב אֲרָצָה, הוּא שְׁלִיבוֹת הַמְּדַרְגּוֹת בְּעִבּוּדַת הַשִּׁי"ת מִתְּהוֹם אֲרָעָא עַד רוֹם רְקִיעָא וּמִלְּאָכִי שְׁלֹחִי אֱלֹקִים הֵם הַצְדִיקִים כַּמ"ש (מְלָאכִי) כִּי מִלְּאָךְ ד' צָבָאוֹת הוּא.

עוֹלָם וְיִוְרָדִים כִּידוּעַ שֶׁא"א לַעֲלֹף יוֹתֵר גְּדוּלָה בְּלִי יְרִידָה וּמִקְוֶה עוֹלָם עַד אֵינָה מְדַרְגָּה וְאִזּוֹ הַיְרִידָה וְאִח"פ וְהִנֵּה ד' נָצַב עָלָיו גַּם בִּירִידָה ד' נָצַב שֶׁגַּם זֶה לַהֲפָרַת הַשִּׁי"ת וְד' נָצַב מְדַרְגָּה יוֹתֵר גְּדוּלָה ע"י הַיְרִידָה כִּידוּעַ וַאֲכ"א וְל' סוּלָם זֶה סִינִי שֶׁשָּׁם הוּא מְקוֹם עֲלִיַּת הַמְּדַרְגּוֹת מִן הַפְּחוֹת שֶׁבִּישְׂרָאֵל עַד מְדַרְגּוֹת מִשְׁרַע"ה שֶׁאִין לַמַּעֲלָה מִמֶּנּוּ שֶׁהוּא עַל הַהָר. וְתַכְלִית הַמְּדַרְגּוֹת ד' נָצַב עָלָיו בְּהִיּוֹתוֹ בְּשִׁפְלוּת וּבִירִידָה ג"כ ד' לִנְגִדוֹ וְזֶהוּ תַּכְלִית סִינִי כַּמ"ש וְל' סוּטָה ה'. שֶׁנֶּמֶדֶה מִהֶהָרִים וְאָמְרוּ בְּסוּטָה (ה'), אֲנִי אֶת דָּכָא.

וְאִזּוֹ מִתְקַפֵּל כָּל א"י תַּחְתּוֹ א"י הוּא מְקוֹם הַהֲשָׁגָה וְכַאֲשֶׁר הוּא דָּכָא כ"כ וְשִׁפְלָה בְּעִינָיו שֶׁאִינוֹ כְּלוּם אִזּוֹ הַשִּׁי"ת אוֹמֵר שֶׁהוּא הַכֹּל שֶׁכָּף הַמִּשְׁפָּט שֶׁלְכָף אֲנִי אֶת דָּכָא שֶׁהַכֹּל שָׁלוֹ כְּכִיכּוֹל כָּאֵלּוֹ גַּם הַשִּׁי"ת שָׁלוֹ כִּידוּעַ הַמִּשְׁפָּל מִד' צִיָּלָה כַּאֲשֶׁר הָאָדָם בְּשִׁפְלוּת כֵּן כְּכִיכּוֹל מִשְׁפִּיל עֲצָמוֹ וְיָכוֹל לַהֲשִׁיגוֹ וְכָל מְקוֹם הַהֲשָׁגָה הוּא מְכֻנָּה תַּחְתּוֹ הַכֹּל שָׁלוֹ ע"י שֶׁד' נָצַב עָלָיו עַל בְּסֻמּוֹ א"נ עָלָיו כְּעִנְיֵן הָאֲבוֹת הֵן הַמְּרַכְּבָה שֶׁהֵם אֲבָרֵי הַהֲנָהֲגָה שֶׁל הַשִּׁי"ת ר"ל מִנְהִיגִים וּמְרַכְּבִים לַהֲשִׁי"ת בְּעוֹלָם כְּפִי תְּכוּנַת אֲבָרָה וּמְדוּתִיהֶם וּנְבֻטָּח בַּג' מִתְּנוֹת טוֹבוֹת אֲרִיזָה לָהּ אֶתְנֻנָּה וְיִשְׂרָאֵל וְהִי זֶרַעַה וְהַתּוֹרָה וְהִנֵּה אֲנָכִי עֲמָךְ אֲנָכִי הוּא הַתּוֹרָה כְּדָרְזוֹ"ל בַּכ"מ לְפִי שְׁפּוֹתַחַת בּוֹ וְהִינּוֹ שֶׁד"ז הוּא רֵאשִׁית הַתּוֹרָה שֶׁהַתּוֹרָה כְּלוּלָה בְּמִשְׁכַּת אַחֲרִי כַּאֲשֶׁר אֲנָכִי עֲמָךְ תָּמִיד עִמּוֹ זֶה יָדוּעַ וְנִכְכַּח עֵינָיו מִמִּילָא תּוֹרָה כְּלוּלָה בּוֹכֵחַ עֵינָיו.

וְהַשִּׁיבּוֹתֶיהָ וְגו' הוּא תְּשׁוּבָה. כִּי לֹא אֶעְצָבָהּ הוּא הַהֲבָטָחָה כִּי לֹא יִדַּח שֶׁהוּא ע"י הַתְּשׁוּבָה וּמְדַרְגָּת דַּהֲע"ה שֶׁהֵקִים עוֹלָה שֶׁל תְּשׁוּבָה וְהוּא מְשִׁיחַ הַמְּקַבֵּץ וּמְשָׁלִים הַבְּטָחַת כִּי לֹא אֶעְצָבָהּ ע"י תְּשׁוּבָה כַּמ"ש בַּפ' חֲלָק וּלְכָף בְּקִשְׁתָּנִי הַשִּׁיבָנִי כּו' כִּי הַבְּטָחַתוֹ וְהַשִּׁיבּוֹתֶיהָ וְכַמְשׁוֹ"ל שֶׁם מַעֲמִיד מְלָךְ כּו' וּמְכַרִּיחֶם לַתְּשׁוּבָה.

וְג' הַבְּטָחוֹת רֵאשׁוֹנוֹת הֵם נִג אֲבָרָהֶם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב כַּמְשׁוֹ"ל כ"פ כִּי אֲבָרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְדוּד הֵם שְׁלִימוֹת כָּל הַמְּדַרְגּוֹת: (עג) וְהִנֵּה בָּאָר בְּשָׁדָה. הֵלֶךְ לַהֲעַמִּיד אֲנוּמָה שְׁלִימָה וְרָאָה הַבָּאָר בַּכ"מ רֹמֵז לַתּוֹרָה שֶׁנִּמְשָׁלָה לַג' מְשָׁקִים מִיָּם הֵם תּוֹשֵׁב"כ שֶׁמִּיד הַקֵּב"ה שֶׁהוּא

משקה שפרא הקב"ה וזהו הסכמה שבמוח שהוא מהש"י וזין הוא הינצא מן הגפן אלו ישראל כמ"ש בפג"ה (צ"ב) וזהו תושבע"פ והוא הבינה שפלב שהוא מסור ביד האדם כמ"ש (מד"ר נח פ' ל"ד) יה"ר שיהא לפי מסור בידי ואז"ל הצדיקים לכן בראשיתו ונגדו משאז"ל בשמו"ר פ' מ"ז הלוחות ארפן ו' ב"ט בידו של הקב"ה חקמה.

וב' ביד משה בינה. וב' באמצע הוא הדעת שבכליות שאז"ל שיועצות והוא הדעת שמיניע עפ"י הסכמה והבינה איה להתנהג וזהו נגד משקה ג' חלב שיוצא מבע"ח וכן הדעת נובע מצד החיים ואז"ל דדים במקום בינה וכן זה מן הבינה וזהו באמצע דוגמת קו האמצעי שמחנך משניהם פידוע דעת המחבר מחו"ב ועל פיהם מיניע וזשז"ל (עירובין ס"ה) המתפתה בינו ר"ל כמ"ש (אבות) שיראת חטא קודמת לתקמתו ונאה דורש ונאה מקיים זה מגיע למדרגה שיש בודעת קונו שמגיע למדרגת הדעת ופירש"י שמות ל"א שזהו רוח"ק וזהו מדעת קונו והינו כד"ש פליותיו נובעות כו' כי הכליות נובעות דוגמת רוח"ק והם ג' מדרגות חכם (במוח) ונביא (פלב כמ"ש במק"א ונגדה הגבורה שג"כ פלב כבישת היצר) ומלך (לשון עצה שבכליות) ונגדו העושר ג' מעלות שאה"כ אל יתהלל כ"א בזאת כו' ר"ל כאשר המכונן בהם לתכלית טוב אז גם פולם טובים וזהו המדרגות ג"כ לכל מעשה שאמרו בברכות (ג') יועצין באחיתנפל זהו עצה שבכליות ונמלין בסנהד' נגד הלב שישם הוא בית המשפט אלו מזכין ואלו מחייבין בב' חללים שבמיין ושמאל ושואלין באו"ת נגד חכמת השי"ת שבמוח ואח"כ יוצא המעשה לפועל והם ג' עדרי צאן שהיו רוכצים תמיד ע"פ הבאר ר"ל הנהגה התורנית.

והאבן גדולה דרשו ז"ל בב"ר (ויצא) זה יצה"ר לב האבן הוא עפ"י הבאר מיד בתחילת הפניסה לד"ת כשנולד נולד יצה"ר עמו וצריך יגיעה עצומה לגללו וג"ז רק לפי שעה ועדיין אינו נזכר לגמרי רק תיקף אח"כ חוזר למקומו וצריך שנית יגיעה לנצחו בכל יום וכל שעה רק לגבי יעקב הי' זה מילתא זוטרתא ולשון רז"ל כמסיר הפקק מעפ"י הצלוחית צלוחית הוא פלי מלא משקין ד"ת וסותמה בפקק לצורכה שלא יפול דבר וכן אז"ל טוב מאד זה יצה"ר למי שמנצחו שגם הוא בכלל שומרי: (עד) ויהי בערב ויקח את לאה.

כי ב' מדרגות הם בסטרא דנוקבא שהוא התשוקה להשי"ת הא' בשתיקה ומצד זה השי"ת מפרסמו בגלוי והיא רחל שא' ז"ל (בב"ר) שאחזה פלך השתיקה וא' בזהר שהיא עלמא דאתגליא והיא יפת תואר ויפת מראה לעין רואי.

והב' בהודי' כמשאז"ל בלאה והיא עלמא דאתפסיא שתוקף ההפכה הוא ההעלם פידוע שמצד הצמצום והעלם האור הוא הגילוי והשגה לעין אבל מצד הגילוי הוא ההעלם והשתיקה הוא הצמצום וההגדרה וההודי' הוא מצד הגילוי כמשז"ל נישן ההוד למשה שהוא תכלית הגילוי כמ"ש ולא קם וגו' וכן הלב נעלם וישם הוא תוקף ההפכה והוא מדרגת לאה בבינה שפלב פידוע ורחל מדרגת שלמות המעשה שהם בגלוי והאור נעלם והמעשים הם מצומצמים וזהו מדרגת השתיקה שאינו בהתפשטות כמו הלב, ומצד הגלוי היה עשו בכור ולא מצד ההעלם כנ"ל אות ס"א וס"ב לכך מצד הגלוי לאה לעשו רק מצד ההעלם הוא ליעקב (וזשאז"ל (בב"ר) שאמרה לאה ליעקב לא כף אמרת לאביך אנכי עשו היינו דמעתה שפיר הוא לחלקו רמאות נגד רמאות כמו שהבכורה הגיע לו ברמאות כף לאה) כי היא עלמא דאתפסיא, ותכלית יגיעת האדם על שלמות המעשים

וזהו אהבתי אבל מתחלה משתלם הלב ואח"כ בא שלימות המעשים והלב עקרת הבית כי ממנו תוצאות חיים וכן מדת יעאע"ה לא מת ומקור החיים הוא בלב ולכך נכנסה עמו רק לאה לקבורה והם ב' יחידים דשמע ישראל ובשכמל"ו, ובשכמל"ו הוא בחשאי נגד רחל שאחזה פלך השתיקה שיחיד המעשים להשי"ת הוא נוגמת ציפי קדירה דברים שפלים גם הם מתייחדים לבת מלך ולכך עשו נופל בזרעו של רחל שהם בגלוי טוב נגד עשו שהיה ג"כ גילוי מראה עצמו טוב כמש"ל אות ס"ב ובנידם שהם גילוי טוב והוא באמת הוא מפלתו: (עה) על פן קרא שמו לוי, השמות מורים על חומר הנגלה כמ"ש בברכות (ז) מנ"ל דדרשינן שמות אשר שם שמות בארץ וארץ רומז בכ"מ אל המעשה ושמים אל המחשבה שהם איש ואשה כמ"ש באשר ירד הגשם מן השמים וגו' הרנה את הארץ ואמרו (כ"ה) האי מיטרא בעלה דארעא והוא טיפי התקמה היורדים מן המחשבה אל המעשה וז"ש יומא פ"ג) ר"מ דייק בשמא כי אז"ל עירובין י"ג ב' ר"מ אין בדורו פמזהו היינו בתקמה ותוקפה הוא באשר ירד הגשם כו' שבכל מין מעשה מראה פנים מצד התקמה גם על טהור טמא ר"ל שהי' בקי להוריד תקמה גם במעשים שאין נראים טובים כמ"ש בכל דרכיך דעהו נאפילו לד"ע זהו תוקף התקמה ולכך לא יכלו לעמוד על סוף דעתו ר"ל היכן הסוף כי הוא משאל"ס וגבול אבל ההלכה בעלת גבול וגדר לכן אין הלכה פמותו וז"ש בגיטין ס"ז ע"א ר"מ חכם וסופר סופר רומז לשלימות החומר שהי' ג"כ בתכלית שלימותו והיינו שגם כל פרטי החומרי' הי' הפל לד' נכנס בתקמה וזהו ר"מ דחייש למיעוטי לתמן גם המעט מן המעט שבחומר ולכן דייק בשמא שהוא החומר וזשרז"ל בב"ר פ"ע א שמותיהן נאים ומעשיהן כעורים עשו וישמעאל שהיו החומרים מצד אברהם ויצחק יפים ולהיפך בני הגולה כמ"ש במק"א על הם לא עשו אלא לפנים כו' שהנגלה דמעשה הי' רע אבל הפנונה שבלב טוב וכן הי' בגזירה ואכ"מ.

ושבטים שניהם נאים חומר וצורה החומר מצד האמהות והצורה מצד האבות, ולכך בכ"מ השם קראה שמצדה הוא נקיון החומר חוץ בלוי שמורה ע"כ ילנה אלי אישי שהוא התחברות אישה אלי' לחלקה שהוא החומרי' ילנם ויתובר נ"כ לצוריי היינו שחומריו של לוי ג"כ מצד הצורה ע"כ קרא הוא שמו ולכן שבט לוי לא חטאו בעגל ולא נשתעבדו במצרים שהפל מצד החומר והם נקיי החומר ולכך זכו לעבודה כי העבודה להשי"ת בחומר שכל עבודתם הוא במעשה וד"ז הוא רק לחומר נקי ולכן הי' מקדם בבכור כמ"ש בתוס' פ"ק דכתובות (ז) דנקרא בעילת מצנה דבזה ניקנית לו להיות קנוי' לו ולפרות ולרבות ע"ש והבכור נולד מצד זה שקנוי' לו והוא העיקר הצורה וכן לוי הי' אצלה נוגמת ביאה ראשונה הפעם ילנה פאלו עתה הלוי' ראשונה ולכן נקרא לוי חסיד כמ"ש פ"ק דברכות (ד') לא חסיד כו' דחשיב שם ג"ד נגד קנאה (יפה דנתם כו' ולא בןשיתם) תאנה ישנים עד ג' שעות ואני כו' וכבוד (שכל כו' בכבוד ואני ידי וכו') שהם קלוקלי החומר והמנוקה מהם הוא חסיד: (עו) הפעם יזבלני אישי, לשון בית דירה לכן אמרו בחגיגה (י"ב ב') דבזבול ביהמ"ק בנוי ששם הוא מכון לשבתה בית דירה לשכינה וזהו ע"י זבולן שהוא תמכו לאורייתא כמשז"ל בזוהר כי נגע בכף ירך יעקב היינו תמכי אורייתא בגלות אין תומכים כמ"ש במדרש (קהלת ז) עתיד כו' בצל התקמה בצל הכסף דעכשיו צל הכסף שוקיים לתקמה וכמ"ש ראשית תקמה יראת ד' ועקב ענוה יראת ד' כי

הענין שר הוא אהבה ויראה שהם פסוף וזהב והם חלזון וזכוכית לבנה שאז"ל מגלה מ' שהי' בחלק זבולן חלזון לצפון תכלת המורה יראה כמ"ש בזהר שכל וזכוכית לשון זכות ולכן שהוא מדת החסד ואהבה פידוע ולכך אמרו בפ' א"ע וברכות ל' ע"א) דבכל עצב יהי' מותר דהיינו מצד היראה ולא בתוקף השמחה שהוא אהבה לכן תברזוגיתא חיותא דהיינו זכוכית לבנה ע"ש ואלה הם תרי גדפין ושוקיים ג"כ שהתורה סומכת עליהם כמ"ש (בשה"ש) עמודיו עשה כסף רפידתו זהב ושניהם בלב כמ"ש ואהבת בכל לבבך וכן ביראה ושם משכן היצה"ר כמ"ש ביהרואה (סא) לכן שם ממשלת עשו ואמרו בזהר ששלט בשוק שמאל העיקר היינו היראה שהוא קשה ביותר בגלות בארץ מרחק כמ"ש אות נ"ג משא"כ החכמה עיקרה במוח ושם נאמר נשמה שנתת בי טהורה ואין שליטה ליצה"ר ולכך בעזה"ז הטוח בצל המעלות משא"כ לעתיד פשינפח היצה"ר יהי' הלב ג"כ שנה לו ובצל אחד והשכינה היא בלב ולכך בזבול מקום ביהמ"ק ושם הקרבת הקרבן שהוא זביחת היצר ולכך הפעם שנולד מדת שלימות תמכי אורייתא שהוא מצד אהוי"ר שבלב שהוא מדרגת לאה כמ"ש ל אות ע"ד ובנה האחרון הוא שלימות מדרגתה פי הבנים שלימות האם כמ"ש בברכות (יז) הני נשי במאי קא זכין כו' ולכך הפעם יזבלינו פי היא על צד השלימות וראוי' לבית דירה כמ"ש אנכי פינתי הבית וכן אז בזבולין נפנה בית הלב בתכלית פי כ"ד מחלק לז' ו' הם חלקי שלימות המעשה והז' הוא ההעדר ומקבל ההשפעה מצד המעשה שזהו תכלית שלימות המעשה כאשר תוכל להשפיע ולהעניק מצד יתרון שלימותה גם בעת המנוחה כענין ו' ימי המעשה ושבת אם לא טרח בע"ש כו' והם ו' בני לאה ודינה שהם ו' קצוות דמעשה שדרך של איש ליכבש במעשה ומלאכת עבודה (ונ"ל סידורם ראובן ושמעון חו"ג לוי ויהודה גוף וברית יששכר וזבולן ב' שוקיים) ואחר ולדה בת הוא תכלית השלמה מה הי' העולם חסר שבת: (עו) ויקח לו יעקב מקל.

הרכוש שנינו לאדם שהרי גם כשנאבד מידו צריך להחזיר כשיש לו סימן או טב"ע שר"ל אינה שייכות הכרה ועדות שהוא שלו. והיינו פי הכל בדבר ד' המציאות ומסתמא יש לאותו חיים שלו שייכות באותם חיים פי ד' מדרגות הם דצח"מ בעולם השפל והתמלשית הם העליונים וכן ד' יסודות ארמ"ע ושמים גשם חמישי וכן ד' נפשות נר"נ ונשמה לנשמה והתמלשית יחידה כמ"ש כ"ז במק"א והיינו שבאדם מורכב כל דצח"מ וכח הדומם הוא כח הנפש כו' ובנדאי שיש חילוק בין כח הדומם שבדומם לכח הדומם שבאדם אבל מ"מ יש להם חיבור ושייכות ויעקב כלול ס"ר נפשות ישראל לכן אז"ל (מד"ר ויצא) שהי' לו ס"ר עזרי צאן שהרכוש שלו מחלקי החיים ואותם הציל מלבן פי היו ג"כ מןשרשים בו שהרי יצאו מבנותיו רק שהוא הציל והפריש חלק החיים ממנו אחרי הולדת השבטים שהוא שלימות צורת הס"ר נפשות ראה לעשות לביתו להכניס רכוש ר"ל לתמן כל חלקי פרטי נפשו.

ולכן אמר נחשתי כו' מצד חלקי החיים השניים השניים ליעקב שהי' אצלו שלכן מיד בצאתו אז"ל (שם) שרקקרו לסטים כל הלילה כו' שאין לו שום רכוש מצד עצמו רק שהי' צריך הפרשה ובידור כמשפט כל טהור מטמא והסימן נקודים ומנומרים שלישראל אין גוון מיוחד עומד בו רק כלולים מכל שכל אומה כוללת כח מיוחד והם ע' אומות שהם ע' פחות שבנפש ונגדם ע' נפש בישראל לבדם כוללים הכל וכמ"ש במק"א על אל הארץ

אֲשֶׁר אֶרְאֶה כִּי לְכָל אֹמֶת אֶרֶץ מִיִּסְדָּת כּוֹלֶלֶת אוֹתוֹ פֶּחַ מִיִּסְדָּת מִשְׁא"כ יִשְׂרָאֵל אֵין לָהֶם פֶּחַ מִיִּסְדָּת רַק לְהִשְׁתַּמְשֵׁכָל פֶּחַ כְּפִי רָצוֹן ד' וְזֶהוּ אֶרֶץ אֲשֶׁר אֶרְאֶה וְזֶהוּ נִקּוּד וְטִלּוּא מִפֶּל גִּנוּנִים וְהִלִּידָה כָּךְ ע"י הַמְקִלוֹת וְאִיתָא בְּזוּהָר (וַיֵּצֵא קֶסֶב) שֶׁהוּא פִּנְנַת תְּפִילִּין כִּידוּעַ בְּתִיקוּנִים שֶׁמֶקֶל הוּא חֲיִים דְּנוֹגְמַת אוֹת ו' הַמּוֹרָה עַל מִדַּת יַעֲזָע"ה כִּידוּעַ וּכְמ"ש וַיֵּשֶׁם מִשְׁעֻנְתּוֹ ע"פ הַנֶּעֱר וְכִמוֹ שֶׁשְׁמַעְתִּי עַל מֵאֲרוֹ"ל עַל זֶה חֲלָקִי מִפֶּל עֲמִלוֹ ח"א מִקְלוֹ שֶׁר"ל חֲיִים שֶׁכָּל הֶרְכוּשׁ שֶׁלוֹ יְדוּעָה זֶה נִשְׁאָר לְחֲלָקוֹ וְהַמֶּקֶל הַמְּנוֹמֵר מוֹרָה מִדַּת יַעֲקֹב שֶׁהוּא שֵׁם הוִי' עֵץ חֲיִים אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֶּן כְּמ"ש בְּתִיקוּנִים וְזֶהוּ תְּפִילִּין שֶׁהוּא יְחִיד יִשְׂרָאֵל לְאַבְיָהֶם שְׁבַשְׁמִים כְּמִשׁוֹ"ל וּבִרְכוּת ו' תְּפִילִּין דְּמֵאֲרִי עֲלֵמָא מַה כְּתִיב כו' זֶהוּ ע"י יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַתּוֹרָה הַנִּקְרֵאת עֵץ חֲיִים הוּא הַמֶּקֶל עוֹז הַמַּחְבֵּרֶת קוּב"ה וְיִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת כָּלָם חַד ע"י קִיּוּמָם מִצְוֹתֵי וְזֶהוּ הַמַּטָּה שֶׁנֶּהֱפֹךְ לְנִחְשׁ שֶׁרְמֵז בְּתִיקוּנִים כ"פ כִּי הַתּוֹרָה לְמִיָּמִינִים סָמָא דְחֲיִי וּלְמִשְׁמָאִילִים נֶהֱפֹךְ לְנִחְשׁ שֶׁהֵבִיא הַמֶּנּוּחַ וְסָמָא דְמוֹתָא וּמִקְלָה זֶה ג"כ מְנוֹמֵר שֶׁהַתּוֹרָה כּוֹלֶלֶת ג"כ כָּל נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל כִּידוּעַ וְהֵם ג' מִיָּנִים (לְכַנָּה מִדַּת אַבְרָהָם).

לּוֹז (יַעֲקֹב שֶׁהוּא חֲיִים כְּמִשׁוֹ"ל אוֹת ס'). וְעֶרְמוֹן (מִדַּת יִצְחָק עֵינֵן בֶּר"ה (כג) עֶרְמוֹנִים דּוֹלְבִי) כְּמ"ש בְּשִׁבְתָּ (פח) אוֹרֵינִי תְּלִיתָאִי כו' הַכֹּל כָּלוּל מִג' שֶׁהַכֹּל אֶחָד וְע"י הַתּוֹרָה הוּא הַבִּירוֹר הַצָּאֵן הַשִּׁינִי לְחֲלָקוֹ ג"כ שֶׁנּוֹלְדוֹ דְּנוֹגְמַתָּן כִּי כָל בִּירוֹר טוֹב מִרַע הוּא פ"י הַתּוֹרָה שֶׁהִיא הַמְבַרֶרֶת זֶה טוֹב וְזֶה רַע כִּידוּעַ וְאִכְמ"ל עוֹד.

(עח) וְתַגְנוּב רַחֵל אֶת הַתְּרָפִים. כִּי יַעֲקֹב כּוֹלֵל כָּל הַנִּפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְהֵינּוּ מִצַּד שֶׁהוּא אָב וְהָאֲמָהוֹת כּוֹלֵלִים מִצַּד הַשִּׁינִיכוֹת שֶׁל אִם לְבָן כְּמִשׁוֹ"ל (נִדָּה לֹא) אָב מִזְרִיעַ לִבְנוֹ שֶׁמִּמֶּנּוּ כו' עֵיקַר בְּנֵי קִיּוּם הַגּוֹף שֶׁהֵם הַעֲצָמוֹת וְהַגִּידִים וְהָאֵם מִזְרַעַת אֲנָדָם כו' הוּא הַטָּפֵל אָבֵל מ"מ הוּא ג"כ מִן הַצֹּרֶךְ וּבְעֵנִין אַחֵר אֵינוֹ גּוֹף וְכְמ"ש אָבֵר אֵינוֹ אֵלָא שִׁיחָה' בּוֹ בִּשְׁרֵר גִּידִים כו' וְכְמ"ש בְּמִק"א כִּי ג' שְׁמוֹת נִקְרָא יַעֲקֹב יִשְׂרָאֵל יִשְׁרוּן נֶגֶד ג' כַּחוֹת נֶר"ן שִׁידוּעִים בְּנִפְשׁ יַעֲקֹב כּוֹלֵל נִפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל וְהָאֵם רַחֵל שֶׁהַנִּפְשׁ שְׁלִימִיתָהּ חֲלָק הַמַּעֲשֵׂה כְּמ"ש בְּמִק"א וְכֵן רַחֵל כְּנ"ל אוֹת ע"ד כּוֹלֶלֶת כָּל הַנִּפְשׁוֹת מִצַּד חֲלָק הָאֵם שֶׁבָּהֶם וְכְמִשׁוֹ"ל (מִדַּר וַיֵּצֵא) שִׁשְׁרָאֵל נִקְרָא ע"ש בְּנָה שְׁאֲרִית יוֹסֵף וְע"ש בֶּן בְּנָה הֵינּוּ שֶׁהַגְּלוּת מִצַּד הַנִּפְשׁ וְזֶהוּ מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וְכֵן עָשׂוּ נוֹפֵל בִּידוֹ שֶׁעָשׂוּ רַע שֶׁכְּנִפְשׁ, וְגוֹג וּמִגּוֹג נֶגֶד הָרוּחַ כְּמִשׁוֹ"ל (מִדְרַשׁ תְּהִלִּים) שִׁיאֲמַר שׁוֹטִים הָיוּ הָרֵאשׁוֹנִים כו' וְהֵינּוּ חֲטָא עֵץ הַדַּעַת וְהֵייתֶם כְּאֱלֹקִים לְהִתְגַּבֵּר נֶגֶד הַשִּׁי"ת זֶהוּ מִצַּד הַלֵּב וְנִיצּוּחוֹ מְשִׁיחַ ב"ד שֶׁהוּא תִּיקוּן עִפ"ד כְּמִשׁוֹ"ל כ"פ וְהוּא מִזְרַעָא דְלֵאָה שֶׁהִיא הָאֵם מִצַּד הַלֵּב כְּנ"ל אוֹת מ"ד וְהוּא נֶגֶד יִשְׂרָאֵל הַכּוֹלֵל הָרוּחַ כָּל בִּשְׁרֵר מִיִּשְׂרָאֵל (שִׁשְׁרָאֵל מוֹרָה ת"ח וְכֵן רוּחַ נֶגֶד הַתּוֹרָה כְּמ"ש בְּמִק"א כִּי ג' קְשָׁרִים יִשְׂרָאֵל וְהַתּוֹרָה וְהַקֵּב"ה הֵם נֶר"ן וְאִכְמ"ל).

וַיִּשְׁוֹרֵן נִקְרָא אַחֲרֵי שְׁמָתוֹ הָאֲמָהוֹת זֶהוּ נֶגֶד הַנִּשְׁמָה שְׁאֲמָרוּ בְּבִרְכוּת (י) שֶׁנִּמְשְׁלוּ בַּה' דְּבָרִים לְהַקְב"ה וְהֵם נֶגֶד ה' דְּבָרִים שְׁאֲמָרוּ בְּעֵדִיּוֹת (א) הָאָב זֹכֶה לְבָנוֹ (וְאִכְמ"ל) שֶׁזֶּהוּ הַכֹּל מִצַּד הָאָב וְאֵין חֲלָק לָאֵם וְכְמ"ש (מְשָׁלִי) בֶּן חָכָם יִשְׁמַח אָב וְהַחֲכָמָה מִצַּד הַנִּשְׁמָה שֶׁבְּמוֹת וּלְכֹךְ רַחֵל מְבַכָּה עַל בְּנִי כְּנ"ל דְּהַגְלוּת לְנִפְשׁ.

וְלָבָן שֶׁהוּלִיד הָאֲמָהוֹת הוּא הִי' כָּלִיל פְּסוּלָת אֵלָה הֵב' שֶׁהֵם הֶרְמָאוֹת (נֶגֶד עֵץ הַדַּעַת כְּנ"ל אוֹת נ"ו שֶׁהוּא נֶגֶד רוּחַ כְּנ"ל שֶׁכָּלֵב מְשַׁכֵּן הַטּוֹר כְּמ"ש בְּהַרְוָאָה (סא) וְהַנִּיחוּשִׁים. וְע"ז (נֶגֶד הַנִּפְשׁ בְּמַעֲשֵׂה וּלְכֹךְ וְתַגְנוּב רַחֵל רָצָה לְהַשְׁלִים מִדְרָגָתָה גַם בְּלָבָן כְּמ"ש אֶרְמִי אוֹבֵד

אבי שמצד החסרון שפשוט אוֹבד הוא פועל עומד שזה גורם קלקול לבנים ורחל חשבה לתקן אבל לא תקנה במה שפא ע"ז לידה ולא אבדה שמצד זה הגיע לה העונש במאמר יעקב לא יחי' (דנדאי לא עבד קוב"ה בלא דינא) כמאז"ל ומתה בדרך מבכה על בני' כמאז"ל והיינו כמ"ש במה שאני מוחזק בו אני רופא שד"ז עצמו הוא המבכה והטענה על ההצלה וכמ"ש במק"א כ"פ: (עט) על כן קרא שמו גלעד.

השם בכ"מ הוא פת הדבר וקיומו וסיומו כמ"ש ובראשית) כל אשר יקרא לו האדם נפש חי' הוא שמו ולכן אז"ל בשבטים בכ"מ שנאמר על כן מרובה באוכלסין פי השם הוא החיות וטעם השם הוא מקור החיות ועל כן היינו שהשם דבוק בטעם השם וכאשר החיות דבוק במקורו אז הוא בשפע ולכן אז"ל חוץ משבט לוי שהארון כו' ועדיין מה תרוץ רק ר"ל שהדבקות שלהם במקורן במדרגת דפא אתי ולא במדרגת אני את דפא כמ"ש במק"א יא בביאור גמ' זו דסוטה (ה) ולכן אז"ל (מכות ט) בגלעד שכיחי רוצחים כי ידוע ב' ראשי הרעות הם לא תרצח ולא תנאף נגד מצורע וזב זב אין משתלח ממחנה ישראל שדבר זה נמשך ממקור ישראל שהמקור לעבודה הוא התשוקה וגם התאות כאשר הם ע"פ הראוי הם עיקר החיים שהשארה והולדה חיים בדומים וכן האכילה חיי הגוף ולכך בירושלים הי' זנות ראש תועבותיהם וכמ"ש בסנהדרין לא עברו כו' להתיר עריות כו' אבל באומות עיקר רציחה וזה משתלח חוץ למחנה ישראל וכמש"ל (ע"ז) על והגבעונים לא מבני ישראל וד"ז נמשך בישראל מצד לכן שהוא שורש האמהות והבנים אין מתייחסים אלא אחר האב לכך אין זה ממחנה ישראל בדרך משפחה ומחנה כי משפחת אם אינה משפחה רק מ"מ הוא נמצא בהם אעפ"י שאינו בקנין עצמי ולכך ויגנוב וגו' בלי הגיד וגו' כדי לעקור ההשתלשלות שלנות והשייכות לו ולכן רדף ואמר הבנים בני ל' החזיר לייחסם לו ושיש לו חלק בהם וכן הצאן הם כל נפשות ישראל כנ"ל אות ע"ז אמר צאני ומצד זה נשרש הגלות וזהו ביקש לעקור את הכל שרצה להחזירם ולהיות הוא העיקר ומתייחסים אחריו אבל מ"מ ארמי אוֹבד בהנה עד עת קץ שנאמר ארי' כבקר וגר (ישע' י"א) וכתתו את חניתותיהם וגו' לא ישא וגו' חרב שיכלה הרציחה לעתיד וגלעד הוא הגבול בין לבן ליעקב כמ"ש אם אני אעבור את הגל כו' שזה מעבר לגל מזה וזה מזה ולכ"א בנדרים (כ"ב א') לב רגז כו' אפתי לא עברו ירדנא ובפ' מטות נקרא כל עבר הירדן ארץ הגלעד שם הלב רגז ולכך בגלעד שכיחי רוצחים והגל הוא המבדיל ביניהם כי גלעד עצמו הוא ההבדל והוא ההתייחסות ביניהם ג"כ מצד שצריכים גדר וגם נשם הכריתות ברית שזהו ההתייחסות ומצד זה שכיחי ומצד שהוא המבדיל בו הוא ההבדל כדמוכח במכות שם בשם רציחה דשוגג שחייבים גלות והשוגג הוא בלא מתכוין שהמתכוין הוא שיש לו הכנה גדולה לדבר שהם האומות שבהם הוא מצד העצם משא"כ השוגג במקרה דבארץ ישראל רק מצד המקרה וזהו ההבדל בין לשון ארמי ללשון הקודש ש' לשון ארמי ג"כ הל"מ כמ"ש בפאקלה (ט) רק מלאכי השרת אז"ל אין מפירים והיינו שלשון ארמי הוא מצד ההתייחסות של ישראל עם האומות ולכך לשון ארמי הוא לשון האומות משא"כ לה"ק לשון ישראל בייחוד ופרעה לא הפירו וכן תושב"כ בלה"ק דמצד התושב"כ שמן השי"ת הוא ההבדל בינם לישראל אבל אדה"ר אז"ל לסנהדרין ל"ח) בלשון ארמי סיפר שהוא המערב הראשון טוב ורע ומייחסם לכן התלמוד תושבע"פ דתמן פסול וכשר אסור ומותר כו' מצד עה"ד כמ"ש בתיקונים פ'.

הוא בלשון ארמי שהוא חכמת חכמים וחכמים יש ג"כ באדום כמשו"ל אבל באמת חכמי תורה אין שם ומצד עצם ההתייחסות משם עצמו ניכר ההבדל וכמשאז"ל (ילקוט הושע ח') דניפתן תושבע"פ שלא יאמרו האנמות אנו ישראל ע"ש והיגנו דמצד ההתייחסות ניכר ההבדל ובמלאכים דאין שייך ערבוביא דטו"ר אין מפירים בלשון ארמי וזהו ולכן קרא כו' ויעקב קרא כו' לב' הוראות הנ"ל ולכן רצה להמשיך אליו פטענת הבנים כו' ולכך נאמר כ"פ ויאמר לכן על עד הגל כו' שיעקב לא רצה כלל ההתייחסות רק אחר שקרא לו לכן שם שהוא המשכת פתח אז קרא לו יעקב בלה"ק דהיגנו ששם יהי' נמשך חיים והפכת ההבדל פנ"ל ולכך הנחיל זה משה כמ"ש פני משה בפני חמה כו' שהוא נגד אור עוה"ז כמשו"ל בעשו ויעקב ועשו על חרבה תחי' פת הרכיחה הוא הנציות בעוה"ז משא"כ א"י נגד עוה"ב: פ' וישלח.

מל"ת שלא לאכול ג"ה. ונאמר עד היום הזה וכו' עד עולם עיניו בנש"ף ח"מ סי' מ"ג סקמ"ה ונאמר פאן ביחוד לשון זה אולי לפי שזו לבדה נתנה ודם מ"ת לכני יעקב חוץ ממצנות ב"נ כ"א עד היום הזה ר"ל עד זמן מרע"ה כותב התורה ועיני מהרי"א בהקדמה לס' יהושע) כבר לא אכלוהו.

ועד"ה הזה יאמר על דבר שהוא בגלוי וניכר לנוכח עיניו וכמשו"ל על זה אלי ראתה שפחה כו' ועוה"ב נקרא בנביאים בכ"מ יום שהוא והי' ביום שהוא כו' וכמ"ש בזוהר והיגנו דעוה"ב נעלם כמ"ש אשר צפנת ליראיך ואין מקום לאיסור אכילת גיד אלא בעוה"ז אבל לעת"ל יכלה זרעו של עשו ויבוער יצה"ר מהעולם ותסתלק הגניעה בכף ירד יעקב וכמ"ש בתיקונים תיקון ח"י (כ"ה ב') ע"ש וטעם המצוה מפורש בפתוב על פן וכו'.

וע"ד הפשט כבס"ח סי' רל"א כי אמר הואיל ופשענו שהנחנו הלילה הזמן לבדו לכך איננו לו בשבילינו לכך נדרו שלא לאכול ג"ה דאמר דין הוא לפי שהאב והבנים גוף אחד ודין שיצטערו הבנים כו' ע"כ (ועיני בדברי הרשב"א בע"י פג"ה במ"ש שא"כ הי' מתחייב שאז נגף יעקב ברגלו שלא יאכלו בניו רגל לעולם כו'.

ועפ"י דברי הס"ח נתיישב כי בכאן הם פשעו. והעיקר לפי שפכאן הנציות שהוא ע"י שרו של עשו כדרז"ל).

ואע"פ שאינו בנו"ט מחשב נזירותו מאכילה צער שיש טורח לטלו מן הירד ואפשר שכלן לא נדרו מפל הירד שזה הי' דבר קל אצלם שהיו מועטים בעולם וגוים רבים וימקרו לגוי או לכלבים ולא יפסידו אבל באשר הותר הירד רק הגיד נאסר הרי אמרו בפ' סדר תעניות (כ) מאכל אדם אין מאכילין לבהמה וכ"ש לגוי דגרע כמשו"ל ע"פ לכלב תשליכון וע"כ יצטרכו לטרונם ולנקרו וזהו צער ונד"ר קשה יותר, ופ"ד הדרש אז"ל בב"רפט"ז שהי' שרו של עשו ונגע ביוצאי ירכו אלו דורו של שמד ויש שם ג' מ"ד ח"א שייצא וח"א סידקה כדג וח"א פירשה ממקומה פי' כמשאז"ל בגיטין (נז) בזמן שהקול קול כו' שפשוטם בתורה אין עשו שולט וזהו נירא כי לא יכול לו כמדרגתו שיעקב מדרגת התורה כמ"ש אמת ליעקב ואמרו פ"ק דע"ז (ד) דתורה קרוי' אמת יפגע ביוצאי יריכו שיוצאים ממנו רשעים וע"ה הנרמזים בגיד שאין בו טעם ע"ד שאז"ל בוי"ר מה הדס אין בו טעם כף בישראל שאינם בעלי תורה כי יעקב חזר גם על פכים

קטנים כמשאז"ל פג"ה פי' פפין כלי חרם רומז לע"ה כמשז"ל (סנהדרין נב) אכל עמו דומה לקיתון של חרס וכמ"ש בזוהר בסוד כ"ח אין להם תקנה אלא שבירה והוא חשב מחשבות לבל ידח ממנו נדח אף פפין קטנים וכן הי' כמשאז"ל ב"ר פע"ח וינרח לו השמש שנתרפא מצלעתו כך לעת"ל בניה יהי השמש מרפא כו' והיינו שיבוער היצה"ר כי רק נשה ממקומו ויש לו רפואה שלא נטלו לגמרי רומז לגלות ממקומן ודורו של שמד והנה ידוע שהיו ג' מינין בגולים דשמד.

מהם שפרחו וגלו לארץ אחרת וזהו שפירשה במקומה. ומהם שנהרגו על קדוש השם וזהו סידקה שנשתברה כדג שהוא טהור דכל שבים טהור וכמ"ש בפסחים (נו) הרוגי מלכות אין כל ברי' כו'.

ומהם שנשתמדו ונטמעו באומות זהו שיעצא שכליטת הירף ר"ל שיש בליטה נפרת (שכ"ד הבולט ר"ל שניכר בולט) שאלו יוצאי ירף יעקב ושיעצא עד שאין נכרך כף ירף ר"ל שאלו יוצאי ירף יעקב.

ולשון המדרש בצדיקים כו' אף שהעיקר בע"ה כמ"ש בזהכונס (סי) אין פורעניות כו' ואין מתחלת כו'. וכמ"ש בהג"ה (קא) דבר שלח ביעקב זה ג"ה ונפל בישראל שפשט איסורו בכ"י כמ"ש בס"פ אמ"ע (ל"ג ע"ב) יעקב הם פ"ה כי שם יעקב ע"ש ידו אוחת אוחת בעקב שהנציות בעקב ובסוף וזהו בע"ה שהסוף לנצח ונרחה כו' כנ"ל מהמדרש ומסיים ומלהטת או"ה אבל ישראל ת"ח דרומז כי שרית וגו' שפכר נצח בזמן שהקול כו' וז"ש זה ג"ה הרומז לגלות הוא הדבר שעניינו דבר שלח ד' ביעקב בהיות עדיין שמו יעקב שרומז שהנגיעה וגוף השליחות באה ביעקב אבל נפל בישראל שנתפשט גם להת"ח כנ"ל וזהו שנתפשט איסורו איסור הוא האסור ומקנשר שאין לנו רשות ליגע בו שאינו מחלקינו.

וכמו טריפה שניצודה ונטרפה ע"י צודדה עיין בטיו"ד סי' ק"ט וזה חלק עשו הצד ציד ואינו חלקינו כך הגיד מאחר שהי' שליטה לשר עשו עליו לנשותו ממקומו הרי הוא אסור ומקנשר בידו לחלקו ואינו לחלקינו ביוחד רק רשות אחרים עליו שאסור בידם ופשט איסורו גם בישראל שאין ראוי לאוכלו וזהו כי נגע מאחר שהי' לו נגיעה שם באסור לנו.

ולכן נוהג רק בחי' ובהמה ולא בעוף כי יש ליעקב שם ג' והוא ישורון כמ"ש מאהבתך וכו' ורז"ל דרשו אין כאל ומי כאל ישורון והיינו שלמדרגה זו זכה יעקב בי"ז שנה אחרונות שנא' בהם חיים ואז"ל בתזבא"ר חיים שלא בצער ושלם מיצה"ר כדרך שפצינו לאי"ו כו' ובספ"ק דב"ב ג' מתו בעטיו של נחש אי"ו שנסתלק מהם יצה"ר כל עיקר בימי זקנותם וזהו כאל וזהו ג' מדרגות בהמות הם ע"ה שחלקן פי' המוכרר אסור וקשור ביד היצר וחי' חלקן מותר ת"ח.

ועוף הוא הטהור לגמרי כמ"ש פי"ז דכלים הוא מדרגת ישורון שאין עוד טומאה (ושם הוא תכלית הנתיקא ולשם אין מתפשט איסורו כלל) (שארין עוף בכלל חי' ובהמה ועבתוס' ב"ק ע"ז) וכמשז"ל פ"ק דברכות (ה') אין עוף אלא תורה פי' עצם התורה משא"כ ת"ח רק דבק בתורה כמ"ש בע"ז י"ט בתחלה תורת ד' ולבסוף כשפגיע למדרגת ישורון

תורתו שְׁנַעְשׂוּ כְּלִיֹּתָיו כב' מַעֲנִינֹת נֹבְעוֹת חֲכָמָה וְשֵׁם אֵין הַתְּפַשּׁוּת לְשִׁלִּיטת עֲשׂוֹ כָּלִל וּבִזְוָהָר קע"א א' דורש יָרָךְ עַל סְמִי אֲוִרִיָּתָא כִּיֶּרֶךְ שְׁמַעְמַדַת הַגּוֹף (וְהַגּוֹף הוּא יַעֲקֹב וְהוּא הַתּוֹרָה כַּנ"ל) וְכָמָה דְּבָרִים שֵׁם מְכֻוֹנִים לְדְבָרֵינוּ בְּעֵנֵינוּ דְּבָר שְׁלַח בְּיַעֲקֹב כו' כִּי הַע"ה הֵם סְמִי אֲוִרִיָּתָא וְכַמ"ש שִׁילָהִי כְּתוּבֹת (ק"א ב') מַצְאֵתִי לָהֶם רְפוּאָה מִן הַתּוֹרָה כו' וּבִשְׁאֵר דְּוָכְתִּי, וּבִזְוָה תְּבִין מ"ש בַּפֶּג"ה (צ"א) לִיבְעִי רַחֲמֵי אֶתְכִלְיָא עַל עֲלִיָּא דְּאֶלְמָלָא עֲלִיָּא לֹא אֶתְקַיְימִין כו' (וְכַלְשׁוֹן הַזֶּהָר וְכַד לֹא יִשְׁתַּכַּח מֵאֵן דְּסִמְיָה לִי כְּדִין לֹא יִהְיֶה הַקּוֹל כו') שְׁיִכּוֹת הַמַּאֲמָר לַעֲנִין הַפֶּרֶק פְּאֲשֵׁר קַבְלֵתִי שְׁיִישׁ שְׁיִיכּוֹת לְכָל מַאֲמָר אֶל הַעֲנִין הַמְזוֹנֶפֶר וְהַנֶּרְצָה בַּפֶּרֶק וּמִסְכָּתָא שְׁבָא בּוֹ וְלֹא דְּבָר רִיק הוּא וְאִם רִיק כו' וְע"ש בִּזְוָהָר בְּטַעַם אִיסוּר הָאֶכִילָה כ' וּבְעִי לְקַיְימָא לַהֲהִיָּא ג"ה כו' וְחִילָא דְּיַעֲקֹב בְּעִי לְאֶתְתַּקְפָּא כו', וְע"ד לֹא בְּעִי לְמִיָּהֵב דְּוָכְתָא לְבְרִיָּתָא דְּעֶלְמָא לְמִיכָל לִי וְלֹא לְאֶתְאֲכִלָּא כָּלִל ע"כ וְעַפ"ז מִשְׁמַע טַעַם הָאִיסוּר אֲדַרְבֵּה לְהַרְבּוֹת תּוֹקְפוֹ וְע"ש ק"ע ב' לֹא מִשְׁמַע כֵּן וּמִיָּהוּ גַם שֵׁם אַח"כ מְבִיא בְּשֵׁם ר' יִיסָא סָבָא דְּדָרְיָשׁ כִּי נִגַּע בַּכֶּף מִהַנּוֹגַע בְּמַת וּמֵאֲתֵר מְסַבָּא ל"ל לְאֶתְהַנְּאָה עִי"ש וְהוּא ע"ד שְׁכַתְּבֵנוּ.

וְהַרְשָׁב"א מוֹבָא בַּע"י כָּתַב טַעַם הַמַּצְוָה עַל כֶּף הַיָּרֵךְ לְהַגֵּן עַל יוֹצְאֵי הַיָּרֵךְ שְׁנִתְקֵנוּ בְּמָה שְׁשׁוּמָרִים שֵׁם צִוּוּ וְכַמְשֹׁאז"ל שְׁנִתְּנָן דָּם פֶּסַח וְדָם מִילָה כְּדִי שְׁיִגְאָלוּ ע"כ, וְע"ד הַרְמֵז כִּי יַעֲקֹב בָּחַר עוֹה"ב וְעֲשׂוֹ עוֹה"ז כַּמְשֹׁאז"ל וְהַרְמַב"ם ה' תְּשׁוּבָה וְכ"ה בְּתַנְחוּמָא שְׁמוֹת וְכֵן בִּזְוָהָר כ' כִּי הַעוֹה"ב אֵינוֹ מְחֻדָּשׁ אֶזְ וְהוּא מְכַבֵּר רַק הוּא נִעְלָם פִּי כִּי עוֹה"ז נִקְרָא עֲלִמָא דְּשִׁקְרָא וְעוֹה"ב נִקְרָא עוֹלָם הָאֱמֶת שִׁקְרָא הוּא דְּבָר הַפּוֹסֵק כְּמוֹ יִכְזְבוּ מִיָּמִיו שְׁאִין לוֹ קִיּוֹם וְהוּא כָּל עֲנִינֵי עוֹה"ז שְׁיִישׁ לָהֶם קִיּוֹם בְּדַמְיוֹן אֲבָל אֵינוֹ בְּאֱמֶת שְׁעִתִּידִין לְהַתְּבַטֵּל אֲבָל הַעוֹה"ב ר"ל הַפְּשֻׁטָּה כ"ד מִן הַדַּמְיוֹן אֶל הָאֱמֶת שֶׁל הַדְּבָר הַהוּא ר"ל כַּחַ שֶׁל הַפֶּחַ הַהִיא הַקִּיָּים לַעֲד וְזֶהוּ נִצְחִי וְהִנֵּה שְׁנִיָּהֶם קְרוּיִם עוֹלָמוֹת שְׁנִיָּהֶם שְׁוִים כָּל מָה שְׁיִישׁ בִּזְוָה יֵשׁ בִּזְוָה וְכַמ"ש בְּחֻלִּין (קכז) כ"מ שְׁיִישׁ בִּיבְשָׁה יֵשׁ בֵּינָם וְחֻזֵּן מִן הַחֻלְדָּה רֹמֵז לִיצֵה"ר כַּמ"ש בַּמֶּק"א כְּחֻלְדָּה הַדֶּרֶה בְּעִיקְרֵי בְּתִים) כַּמ"ש יִלְקוּט מְשָׁלִי הַעוֹה"ז דּוֹמָה לִיבְשָׁה וְהַעוֹה"ב לֵיָם אִם לֹא הִתְקִין בִּיבְשָׁה כו' וְכַמ"ש בַּפ' חֶלֶק (צד) צְדִיקִים וְכו' יִשְׁיטֵם ע"פ הַמִּים כו' וְהִינֵנוּ שְׁכָל עֲנִינֵי עוֹה"ז וְכוּחוֹת הַבְּרוּאִים שְׁבּוֹ הֵם אֲמִיתִים ג"כ כִּי לֹא תִהְיֶה בְּרָאָה לְשׁוֹם דְּבָר רַק שְׁאִין נִגְלָה מִמֶּנּוּ אֲלֵא הַדַּמְיוֹן וְהָאֱמֶת צָפוֹן וְיַעֲקֹב דְּבוּק בְּאֱמֶת שְׁבּוֹ וְעֲשׂוֹ בְּדַמְיוֹן וְכַחוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ עַל חֶרֶבָה תַּחֲלִי וְאִז"ל ע"פ וְנִרְחַה שְׁעִיר כו' לֹא תִרְצָח כו' וְהוּא אָדוֹם הַמּוֹרָה רְצִיחָה כַּמ"ש (מְלָכִים ב' ג') אֲדוֹמִים כְּדָם (וּבִישְׁעִי סג) מְדוּעֶה אָדוֹם לְלַבּוֹשָׁה שְׁעִיקָר אֲחִיזָתוֹ הוּא בַּגְּבוּרָה וְכַח הַגְּבוּרָה שֶׁל דַּמְיוֹן הוּא בְּחֶרֶב אֲבָל אֲמִיתוֹת כַּח הַגְּבוּרָה אִז"ל בְּתַמִּיד וְאֲבוֹת הַכּוֹבֵשׁ אֶת יִצְרוֹ וְזֶהוּ מִדַּת הַגְּבוּרָה שֶׁל עוֹה"ב שְׁבָה דְּבִיקוֹת יַעֲקֹב וְזֶה עֲנִין הַהִתְאַבְּקוֹת שְׁכַאֲשֵׁר יְבֹנֶר כַּחוֹ שֶׁל יַעֲקֹב שְׁזֶהוּ בַּעוֹה"ב מַעֲט מִן הָאֱמֶת דּוֹחָה הַרְבֵּה מִן הַשִּׁקְרָא וְכַאֲשֵׁר נִתְּבַרֵר הָאֱמֶת עַל בְּוִרְיוֹ מִמִּילָא יֵאבֵד הַשִּׁקְרָא וְהוּא כַּחוֹ שֶׁל עֲשׂוֹמֶפֶל וְכָל וְהִי פֶלֶא הִי וְכַמ"ש בֵּית יוֹסֵף לְהִבָּה וּבֵית עֲשׂוֹ לְקֵשׁ וּלְהִטָּה וְגו' כִּידוּעַ דְּוִרְעוֹ שֶׁל יוֹסֵף הֵם שׁוּמְרֵי הַבְּרִית כִּידוּעַ בִּזְוָהָר כְּמָה פְּעָמִים דְּזֶהוּ דִּירָגָא דִּיוֹסֵף הַצְדִּיק וְהוּא מְקוֹר הַתְּאוֹת שְׁצָרִיף לְכוֹבֶשֶׁם וְאִז"ל (מְדַרְשׁ תַּזְרִיעַ) ע"פ בְּעוֹן חוֹלְלֵתִי אִפִּי חֲסִיד כו' וְזֶהוּ נִירָא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ בְּכַבִּישׁת כָּל מִינֵי תַּאֲנוֹת הַיָּצָר נִיגַע בַּכֶּף יִרְכּוּ כְּעֵנִין יוֹצֵא יִרְכּוּ תַּחַת וְיִרְכּוּ דָּשֵׁם גַּם חֲסִיד שְׁבַחֲסִידִים אֵין מִדַּת הַגְּבוּרָה הָאֲמִיתִית עַל בְּוִרְיִי וְז"ש בַּפֶּג"ה (ק"א) לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ ג"ה שְׁנַעְשׂוּ מִמְּקוֹמוֹ וְעֵלָה וְכַה"א נִשְׁתָּה גְבוּרָתָם הִי

לנשים פי' שגם בזה הי' קדוש ומבדל לא מיבעיא מן האיסור רק גם מן המותר לו ולקדו
לא אירע שום בטול לגיד רק נשה ממקומו ע"ד הקב"ה מקומו של עולם שאחיות העולם
ומקומו הוא בהשי"ת וזה נשה ממקומו פשנתפנוין להנאתו ומביא קרא נשתה גבורתם
מדת הגבורה שלהם היו לנשים שדעתן קלה להתפתות ואין להם גבורה דכבישת היצר
ואותו גיד הוא חונק התאנה וכמ"ש הקדמונים ובזוהר (ח"א) ק"ע ב' דתמן יצה"ר רביע
כו' ע"ש ולכ"א לא יאכלו וגו' פי' אכילה היא הנאת הגוף וה שאל ג"כ כ"א הלחם אשר
הוא אוכל (וישב) אכלה ומחתה פי' (משלי) והינינו שאסר ע"ע כל הנאה מתאנה זו שעי"ז
יהי' הניצוח לעשו ולכן יוסף שהוא שומר הברית שטנו של עשו, ותוספת ביאור זה עפ"י
מ"ש בזוהר שם דשס"ה לאוין נגד שס"ה ימים ונגד שס"ה גידין ותשעה באב הוא נגד
ג"ה ע"ש והינינו פי' הגידין אין להם חיות בפ"ע דקיי"ל אין בגידין בנו"ט והם פועץ רק
שהם חונק הגוף שבלעדם לא יצמוד וכן הלאוין (פי' מ"ש לקידושין ל"ט ב') ישב ולא
עבר עבירה כו' מפרשין לה התם בקידושין כדר"כ ור"צ) וחיות הגידין מן הלאוין וחיות
ג"ה מסתמא משמירת לאו דלא יאכלו ג"ה פי' אז"ל וכ"ה בזוהר שם פי' אבר מחזיק אבר
אבל בג"ה הוא להיפך כמשז"ל (סופה נ"ב) אבר קטן משביעו רעב מרעיבו שבע
ששביעותו הוא רק ע"י הרעבון וזהו ע"כ לא יאכלו וע"י העדר אכילת האבר זה מחזיק
האבר וזהו ג"כ ענין ת"ב שנוהג אבילות שענין אבילות מורה פאלו אותו יום אינו נמצא
כלל שאינו יוצא מביתו ולא עושה מלאכה ולא לומד רק יושב ודומם כמת ועבר ובטל
מן העולם וכאלו אינו באותו יום בעולם וכענין שאומר המתאבל יאבד יום וגו' אל יחד
וגו' שפך ענין המתאבל משתוקק שלא יהי' כלל בעולם ומאס בקיומו ופסץ בהעדרו
וכאלו אינו במציאת נזה הוא קיום אותו היום חיותו וכמ"ש (תענית) כל המתאבל זוכה
ורואה בשמחתה שעתיד להיות יו"ט שהוא קיום היום, ואולי יש לפרש שנקרא ג"ה
לשון שכתה כמ"ש בזוהר שם ע"ש ר"ל שצריך לשפוח ממנו פאלו אינו כלל אותו פח
באדם ואז אינו נושה ממקומו כלל.

ויובן ענין פלוגתת ר"י וחכמים אי רק בימין או נשיי' בתרניהו (חולין צ"א א') כמ"ש
בפ' חלק (קז) יצר כו' שמאל דוחה וימין מקרבת ולכ"א ר"י דרק נשי' בימין וקאמר שם
בגמ' דגם דעת נוטה כן הוא והינינו דרק בימין הוא קרוב התאנה ורפנן אמרו מאחורי'
אתא ונשיי' לתרניהו פי' כי ענין שמאל דוחה כו' פידוע ענין ימין ושמאל שהם ב' זרועות
עולם ושכל מה שפנפ' יש בעולם זרועות פנפ' וזרועות בעולם כמשאז"ל והם צפון
ודרום קור וחום) חסד וגבורה שהם זרועות פגוף שעיקר פח הגוף בזרוע והם ב' ראשי
המדות חסד הוא אהבת עצמו וזולתו ולהטיב לאחרים ולעצמו, והגבורה להיפך והם
בעלמא דשיקרא ב' פחות רעות תאנה להטיב לעצמו ורציחה כמ"ש בזוהר (פ' בלק
קצ"ט) פ"פ וזרח משעיר מה פתיב בזה לא תרצח כו' מהר פארן מה פתיב בזה לא תנאף
שישמעאל ועשו הם ב' זרועות עלמא דשיקרא זה זרוע ימין שהוא בנו של אברהם שאחז
באותה מדה ועולם האמת בגמ"ח ויטע אשל וכמ"ש חסד לאברהם וזה בנו של יצחק
שאחז במדת הגבורה אמיתית שהוא לגבי עצמו פובש יצרו כמו ששמעתי ע"פ ויצחק
בא וגו' והוא יושב בארץ הנגב מנוגב מכל תשוקה וחמדה וכמ"ש פחד יצחק והחסד
מיוחד לימין ששם תוקף הפח כי חסד הוא התפשטות עד אין קץ משא"כ גבורה אא"ל
בהתפשטות שיחריב העולם רק בצמצום כפי מדת המשפט והם ב' הפכים בימין ושמאל

קור וחוּם וכִידוע שְׁכַל נואף איננו רוצים וּנִיצוּם הַתַּאֲנָה הוא ע"י גבורה האמתית בכבישת
הַיָּצָר וּנִיצוּם הַרְצִיחָה פ"י הַחֶסֶד וְזֶהוּ בְּזִמְן שֶׁהַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב כו' כמ"ש תורת חסד
שֶׁהַתּוֹרָה בְּמַדַּת הַחֶסֶד שָׁגַם לָהּ יֵשׁ תַּאֲנָה כמ"ש (מפּוֹת י) אוֹהֵב כֶּסֶף כו' וְכֵן הַמְּשִׁילָה
שֶׁהָע"ה לֹאֲשֶׁה וְזֶהוּ הַתַּאֲנָה אֲמִיתִית שֶׁל עוֹלָם הָאֱמֶת וְע"י תַּאֲנָה נִדְחַת רְצִיחָה וְזֶהוּ נִיצוּם
ע"י הַהִיפּוּף וְהַתְּנַגְּדוּת וּבְזֶה אֵין הַיָּדִים כֹּה אֲבָל עֲדִינּוּ יֵשׁ קִיּוּם לַעֲשׂוֹ שֶׁהָרִי יִשְׁנֶה עֲדִינּוּ
לְשִׁמָּאל בְּעוֹלָם וְלֹא נִתְּבַטֵּל לְגַמְרִי רַק שְׁאִין לוֹ שְׁלִיטָה מִפְּנֵי הַיָּמִין שְׁגוֹבֵר עָלָיו אֲבָל
הַנִּפְּלָה הַגְּמוּרָה וְלִיהֵט וְגו' וְלֹא יִשְׁאָר שְׁנֵרֶשׁ וְלֹא עֲנָף זֶהוּ ע"י בֵּית יוֹסֵף שֶׁהוּא הַגְּבוּרָה
וּכְבִּישַׁת הַיָּצָר וְנִתְּבַרֵּר הַתְּגָלוֹת הַשְּׁמָאל הָאֲמִיתִי בְּעוֹלָם וְנִתְּבַטֵּל וְנִכְלָה הַשְּׁמָאל הַשְּׁקָר
מִמִּילָא וְזֶהוּ רַק וְלִיהֵט אוֹתָם הַיּוֹם הַב' א' שְׁיִבְנוֹעֵר הִיצָה"ר מִן הָעוֹלָם אֲזַי מִשָּׂא"כ בַּעֲוֹה"ז
צ"ל יָצָר כו' פֶּחַ יָמִין הַמִּקְרָבֶת וְאַפִּי חֶסֶד שֶׁבְּחִסִּידִים כו': וּמ"ש ר"י שְׁנִטְפֵּל מִיָּמִינוּ וְשָׁם
הִי הַהִתְאַבְּקוּת עַל הַנִּיצוּם שֶׁל קוֹל קוֹל יַעֲקֹב שֶׁזֶּהוּ הַנִּיצוּם בְּכָל הַמְּשִׁיךְ זִמְן שְׁלִיטָת עֲשׂוֹ
וְשָׁם נִשָּׂה הַגִּיד מִמְּקוֹמוֹ שְׁאִין יַעֲקֹב דְּבוּק עֲדִינּוּ בַּיָּמִין הָאֲמִיתִי בְּאוֹתוֹ גִּיד וְרַבְּנֵן אָמְרִי
מֵאַחֲרֵי אֵתָא מִן הָאַחֲרִית שֶׁל יַעֲקֹב שְׁיִהְיֶה בֵּית יַעֲקֹב אִשׁ וּב' לִהְבָּה וְגו' וְאִשׁ הוּא הַתּוֹרָה
הִלָּא כֹּה דָּבָרִי כָּאִשׁ שָׁגַם בֵּית יַעֲקֹב ע"ה פנ"ל יִנְפוּ לָזֶה לַעֲתִיד כַּמִּשְׁנָת"ל שְׁיִהְיֶה לָהֶם
מְרַפָּא וְלִהְבָּה הִירָאָה וְהַגְּבוּרָה וְלָכֵן נִשִּׁי בְּתַרְנוּיָהּ וּז"ש אַח"כ דָּרָשׁוּ שֶׁהָעָלִי אָבָק עַד
כֶּסֶף הַכְּבוֹד ר"ל כמ"ש אֵין הַכֶּסֶף שְׁלָם עַד שְׁיִמְחָה זָרְעוֹ שֶׁל עֲמֶלֶק כִּי הַכֶּסֶף רוֹמֵז לִירָאָה
כמ"ש הַשְּׁמִים כֶּסֶף וְאַמְרוּ תִּכְלֹת דּוּמָה לָרְקִיעַ שֶׁהוּא גּוּוֹן הִירָאָה כמ"ש בְּזוֹהַר בַּס"פ
שֶׁלַח וּגְבוּרָה הִיא הִירָאָה כִּידוע כִּי כְּבִישַׁת הַתַּאֲנָה הִיא ע"י הִירָאָה כמ"ש (מְשִׁלִּי) יֵרָא
וְסָר מִרַע כִּי כֶּסֶף הוּא מְקוֹם הַמוֹשֵׁב לְמֶלֶךְ וְאֵין מְקוֹם מְכִיל וּמַחֲזִיק יְשִׁיבַת הַשִּׁי"ת ר"ל
מְשִׁיג מְצִיאוֹת הַשִּׁי"ת אֲלֵא כְּבִישַׁת הַתַּאֲנָה כִּי הַתַּאֲנָה מְסֹךְ הַמַּבְדִּיל מִלְּהַשִּׁיג רִוְחָנִיּוֹת כ"ז
שֶׁדְּבוּק בְּחֻמֶּר שֶׁהִיא הַתַּאֲנָה כִּידוע וְזֶהוּ שֶׁעָלָה הַתַּאֲבָקוּתָם עַד כֹּה"כ שֶׁכָּאֲשֶׁר הוּא
שְׁלִימוֹת הַכֶּסֶף אֲזַי הוּא מְחִינִת עֲמֶלֶק וּבִטּוֹל כָּחוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ מִן הַמְּצִיאוֹת וְלִיהֵט אֵין הַיּוֹם
הַבָּא וְגַם ע"ז הִי הַתַּאֲבָקוּתוֹ דְּנִשִּׁי בְּתַרְנוּיָהּ וְאֵין הַשֵּׁם שְׁלָם וְאֵין הַכֶּסֶף שְׁלָם הֵם ב' אֲלֵא
וְאֵין הַשֵּׁם שְׁלָם קוֹדֵם רוֹמֵז לַתּוֹרָה שֶׁכָּלָה שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקֵּב"ה וּכְמ"ש בְּבִרְכּוֹת כ"א א'
בְּרַפְּת הַתּוֹרָה מִן כִּי שֵׁם ד' אֶקְרָא.

וּבָאָה מְצֻנָה זֹו אַחֵר מְצֻנָת פּר"ו הַקּוֹדֶמֶת וְאַחֲרֵי מְצֻנָת מִילָה שֶׁהִיא מִיעוּט הַתַּאֲנָה כמ"ש
הַרְמַב"ם בְּמו"נ וְאַחֲרֵיהֶם זֹו הַרְוֵמָז הַעֲדָר הַהַרְגָּשָׁה בְּתַאֲנָה לְגַמְרִי שֶׁאֵע"פ שֶׁהַזְהָרִיתִּיךְ
בְּפּר"ו תִּהְיֶה לְקַדֵּשׁ עֲצָמָךְ וּבְזֶה נִשְׁלָמוּ מְצֻנָת הַס' בְּרֵאשִׁית שֶׁס' שְׁמוֹת הוּא תּוֹרָה
וּס' וְיִקְרָא עֲבוּדָה וּס' בְּרֵאשִׁית הוּא יִרְאָה כמ"ש בְּתִיקוּנֵי יֵרָא שְׁבַת יֵרָא בְּשֶׁת שֶׁהִירָאָה
הוּא ע"י הַהִפְּרָה בְּבִרְיַת הַבְּרוּאִים וְשִׁפְלוּתָם וּגְדוּלַת הַבּוֹרָא וּכְמ"ש הַרְמַב"ם בַּה'
יְסוּה"ת שֶׁהוּא הַפְּתַח הַחִיצוֹנִי לַתּוֹרָה, כמ"ש בְּיוֹמָא ע"ב וּכְמ"ש רֵאשִׁית חֻמָּה יִרְאָה ה'
וּכְמ"ש (אֲבוֹת) כָּף דִּרְכָּה שֶׁל תּוֹרָה פֶּת בְּמֶלֶח כו' כְּבִישַׁת הַתַּאֲנָה הוּא דֶּרֶךְ הַכְּנִיסָה
לַתּוֹרָה וְאַח"כ שְׁנַכְנַס לַתּוֹרָה אֲזַי סוּפָה לְקִיּוּמָה מְעוֹשָׁר שְׁאֵם עֲשִׂיתָ כֵּן אֲשֶׁרִיךְ וְטוֹב לָךְ
אֲשֶׁרִיךְ בַּעֲוֹה"ז ג"כ כִּי כְּבִישַׁת הַתַּאֲנָה הוּא דָּבָר קָשֶׁה מְאֹד בַּעֲוֹה"ז לְהִגָּד לְחֻמֶּר רַק יֵשׁ
דֶּרֶךְ אַחֵר בְּנִיצוּם שְׁאִינוֹ ע"ד הַנִּיגוּד וְהַהִיפּוּף רַק ע"י הַתְּגָלוֹת הָאֱמֶת מִמִּילָא בְּטֵל הַשְּׁקָר
כַּמִּשְׁנָת"ל בְּגְבוּרָת עֲשׂוֹ וְכֵן בְּתַאֲנָה הַשְּׁקִירִית כָּאֲשֶׁר הַנִּיצוּם שָׁלָה ע"י הַתּוֹרָה שֶׁהִיא
הַתַּאֲנָה הָאֲמִיתִית כַּמִּשְׁנָת"ל אֲזַי מִמִּילָא מִתְּבַטֵּל הַשְּׁקָר וּכְמ"ש הַרְמַב"ם סוֹף הָא"ב
שֶׁלֹּאֲנִצֵּל מִתַּאֲנָה יִפְנֶה לְבוֹ לַתּוֹרָה וְאֲזַי מִמִּילָא אֲשֶׁרִיךְ בַּעֲוֹה"ז שְׁמִמָּלָא כָּל תַּאֲנָה לְבוֹ

וכמ"ש (תהלים כ"א) תאנות לבו נתת לו שתאנותו ותשוקתו רק לד"ת ותאנות האמת כי השקר אצלו נעלם מן העולם ואיננו עולה על לבו כלל ולכן כתב האריז"ל ספ' שובבי"ם הם עת לתיקון הברית שהם תורה (פי מפ' תרומה והלאה ההתחלה לעבודה וכידוע שסוף כל מדרגה התחלה למדרגה שלאחרי' וכבר ביארתי במק"א פי סוף נקרא בכ"ד משעבר רוב אותו דבר ושובבי"ם הם הרוב מי"א פ'רשיות שבס' שמות) והוא תיקון הברית משא"כ יראה הוא רק שמירת הברית אבל לא תיקונו שיהא כל תאנותו רק לדבר אמת רק ההתחלה צריך להיות בכבישה: וזה ענין שפעוף אינו נאסר ג"ה לפי שאין לו כף בפשר שסביב לירך הפשר רומז לחומר המתאנה כמ"ש פ"ק דסוטה (ה) בושא כו' ושסביב הירך דומה לכף שהוא כלי קבול המאכל כף הוא כלי קבול לתאנות הירך שמכונה ג"כ בלשון אכילה כמ"ש בכתובות (סד) על אוכלת עמו לילי שבת ועוף רומז לתורה כמ"ש פ"ק דברכות (ה) וכמ"ש פ' השוחט (כ) עופות מן הרקק נבראו שהוא תערוכת מים שהוא התורה בעפרות גופם הוא אין לו כף כלל שאין לו כלל במציאות תאנה כל עיקר ולכך א"צ לאיסור ג"ה.

ולכן נכתבה מצוה זו כאן ולא אחר מ"ת שפאן מקומה בפתח החיצוני של תורה: וזה ענין מ"ש בזהר קע"א א' דמשה אסתכל באספקלריא דנהרא ולא גרם לי' נגיעת כף הירך יעקב כלשאר נביאים ע"ש פי משה הוא הדעת אמיתי מד"ת עד שנקראת על שמו ולכן ל"ל כף כלל וזהו ג"כ ענין מ"ש במגילה (ה) רבי ביקש לעקור ת"ב שהוא המסדר תושבע"פ דוגמת משרע"ה תושב"כ וט"ב נגד ג"ה כנ"ל בשם הזהר שהאוכל בט"ב פאכל ג"ה ואין לו שייכות למי שהוא במדרגת דעת אמיתי בד"ת וכמ"ש בברכות (לג) כל מי שיש בו דיעה פאלו נבנה ביהמ"ק ביקמו שלא הזיק לו נגיעת הכף ירך כלל: וע"ד הסוד מבואר בזהר תולדות קמ"ו א' וישלח קס"ו א' אתא לימינא וחקא לאברהם כו' לשמאלא וחקא ליצחק כו' לגופא וחקא לייעקב כו' פדין ויגע כו' עמודא דסמיה לגופא כו' מ"ש והוסיף בפ' וישלח קע"א א' דע"ז אתחליש חילא דנביאי כו' יעוש"ב.

ובתוס' ביאור בפ' בראשית כ"א ב' צולע על ירכיו דא איהו נצח כו' דלא אתנבי ב"נ מתמן עד דאתי שמואל (מבואר להלן ובפ' משפטים קי"א ב' עוד מענין שמואל שתיקן זה יעו"ש) כו' נצח ירפא שמאלא דיעקב ובג"כ אתא דוד וכליל לי' בימינא דכתיב נעיונות בימינא נצח (עוד עיין בזה בפ' תרומה קס"ת ב') כו' יעוש"ב: והנה שם בפ' בראשית כ"ו ב' איתא הוד שוקא שמאלא דעלה אתמר ליעקב והוא צולע על ירכיו כו' עיי"ש וכ"ה עוד בפ' פנחס רמ"ג א' דנגע בירך שמאלא דיעקב דאיהו הוד פ"ש וזה סותר למ"ש במאמר הקודם (ועיין בתיקונים תיקון י"ג ע"ש) תירץ בלק"ת להאר"י בטעמי מצות פ' וישלח פי בהיות המלכות דבוקה עם ז"א אב"א כאשר נפגם הנצח של הזכר נפגם הוד דנוקבא וכאן מיידי בדכורא ושם בנוקבא אלו תו"ד ויעוש"ב: וביאור הדברים אל אונן שומעת לפי ק"ד ונבאר מקודם ענין זו"נ אשר הוא עצמו ענין לשיקבה"ו שנשבע בתשו' חו"י סי' ר"י פי לא הוא ולא כל חכמי דורו ידעו לפרשו על פוריו ובסדר רי"ע בהקדמה הפביר מלין אודותיו ופשוטן של דברים והוא ג"כ ענין פונת שילוב השמות הוי' ואדנות המפורסם בדברי חכמי האמת ובנדאי אין הפונה רק על פונת שילוב האותיות לבד רק על שילוב ההוראה אל הלב מבין ומרגיש בהוראת שילובם והיננו הוי' ר"ל ה' הנה ויהי' כמ"ש בטו"ח סי' ה' שמורה התפשטות אורו ית' בלי תכלית וכלי גבול ולכ"א בפסחים

(כ) דלעלם פתיב שדבך זה נעלם משכל האדם שהוא בעל גבול ולפי שרצה השי"ת להקרא אדון ומלך ואין מלך בלי עם לכן צימצם הש"י התפשטות אורו כדי שישג לברואים האור והוא חיותם וקיומם כמ"ש ואתה מחי את פולם וזהו שם האדנות שמורה שהוא אדון הכל והם עובדיו והוא הנקרא שכינה שהוא השוכן בתוך בני"י בקרב איש ולב עמוק שוכן אור והשגת הש"י משא"כ השגת השי"ת מצד שהוא א"ס ובב"ת זה נקרא קוב"ה קדושה בכ"מ הבדלה שד"ז נבדל מהשגת בני"א ומקנודש בהם בעשר קדושות וקדוש יאמר לו הנעלם לרוב קדושתו וזהו הוראת השם הוי' הנעלם וגילוי ר"ל הברתו בפה הוא בשם אדנות שזהו הגלוי ללבות בני"א וזהו הנקרא בר"פ כ"מ (ל"ה) או"א אביו הקב"ה ואמו כנס"י פי' כנס"י הוא קבוצת חלקי החיים שבכל לבות בני"י ר"ל אור השגת השי"ת שזהו כל חיותם כי לולא זה היו פלא היו וככל העמים וקבוצת החיים הללו שהוא אור השכינה השוכן בלבם הוא הנקרא כנס"י כי אור ד' השוכן בתוך בני"י הוא הכנס"י והאם לכל נפשות ישראל שכל נפש פרטי נפרד ממנה והיא המולדת ע"י פח האב ר"ל פח ההנ"ל שהוא אורו ית' המתפשט לאין קץ השופע לאור זה המצומצם שיוכל להאיר לאותה נפש וכן לכל נפש באופן שהאדם משיג ב' מיני אורות והשגות מאור ד' הא' מצד הגדלות של השי"ת עד א"ס וא"ק והוא נעלה ומרומם מאד ועי"ז האהבה מתגברת ע"י ידיעת עוצם גדולתו ית' ש והאור הב' המושג לאדם כי אור ד' אתי תוך סדרי לבבו פענן שויתי ד' לנגדי תמיד וזה מוליד היראה יראת בושת כמ"ש בהג"ה דריש או"ח (והוא ירא בושת דבתיקונים והוא ירא שבת שהיא ממדרגה זו) והאהבה היא מתוך השמחה העצומה כמ"ש בכ"מ שםחו בד' וכיוצא שהשמחה היא משם הוי' כאשר אנו יודעים ומשיגים שהשי"ת מכה"כ ממש פקודם ונברא העולם שמתפשט לאין קץ ואין סוף ואין שום דבר חוצץ נגדו אין כאן עצבות.

פי' עוז וחדנה במקומו מאחר שהוא מקומו של עולם והתחדות ב' השמות ושילובם הוא מ"ש בתדבא"ר פ"ג אני יראתי מתוך שמחתי ושמחתי מתוך יראתי והיינו שבאמת עצם השי"ת אחד יחיד ומיוחד רק ב' האורות ר"ל ב' מיני השגות לנפש האדם המשגת וכאשר משגת שכינת השי"ת בתוכו יגיע היראה והבושה ממנו וכאשר משיג האור הבב"ת ישיג השמחה ותכלית העבודה ומעשה המצות פולם הוא יחוד קוב"ה ושכינתו ר"ל להשיג ביותר השגת הש"י בהבנת הלב ומוח והיינו שיתנסף אור השכינה אצלו ר"ל אור וההשגת אלקות השוכנת בקרבו והוא ע"י שיתאחד אצלו באור הבב"ת ר"ל שיתבונן כי הוא אחד יחיד ומיוחד באמת כי אור השוכן בקרבו שהוא משיגו שהוא הוראת האדנות הוא מיוחד עם שם ההנ"ל שהכל אחד שהוא עצמו האור הבב"ת שאין לפניו שום דבר מפל ברואי העולם החוצץ עכשיו כעד שלא נברא העולם ועי"ז יתנסף בו אור והשגה להשי"ת וכל מעשה המצות פולם הם אמצעיים והכנה לזה ומטרת פונתם להשיג היחוד שהוא שהוא שילוב השמות הנזכרים והן הם זו"נ שאור השכינה נקרא אם כן נזכר במדרגת גוקבא מקבלת השפעה מאור הבב"ת פנ"ל והוא הנקרא ז"א כי אנפין הוא השגת הש"י כמו אשר ידעו ד' פנים אל פנים וכן ופני לא יראו ונקרא זעיר מפני שיש עוד השגה יותר גדולה הנקרא אריה אשר אכ"מ לבארה.

והנה ידוע מ"ש הזוהר בכ"מ ובריש התיקונים במאמר פתח אליהו חסד דרועא ימינא גבנרא דרועא שמאלא תפארת גופא נו"ה תרין שוקין כו': וביאור זה כמ"ש מבשרי

אחזה אלך ואומר בצלמינו כדמותינו בצלם אלקים והיינו כי כל האורות אינם ח"ו אורות חלוקות בעצם האלקות רק החלוקים הם אצל נפש האדם המשגת שאינו משיג אמיתות האור באשר הוא בב"ת וזה הי' הבריאה שיהי' מושג אור השי"ת אל נפש הנבראת והיינו שניתן היכולת להיות השגת השי"ת מצומצמת כפי פח השגה של הנפש ונמצא כפי השגת הנפש כך הם חלוקת האורות שאנו אומרים שהנפש משגתו לפי שהנפש היא מלופשת באיברי הגוף מסתמא גם הוא נחלקת באיברי הגוף בכחותי הרוחנים כי הלבוש הוא דוגמת הנלבש וזה מבואר ולפי שאין שום דבר יכול להשיג יותר ממה שהוא כי ההשגה אינה אלא לפי פח המשיג לכן א"י לראות ולהשיג מהשי"ת אלא כפי כחותיו פולם להתחלקותם כך הוא משיגמפחות השי"ת אבל לא יוכל להשיג הנעלמים ממנו שאין בכחו כלל ולכך ההשגה הוא מבשרינו ודוגמתינו (פי מאחר שא"י להשיג פחות וזלתו א"כ אין פאן פחות בענין אחר כלל שהרי מצד השי"ת הוא יחיד ומיוחד בלי שום חלוק פחות כלל והשגת פחות שונות הוא רק מצד אדם המשיג) ונמצא בעת הבריאה שצמצם השי"ת אורו ר"ל השגת אמיתותו לנפש האדם הי' ההתצמצמות רק כפי השגת נפש האדם שהיא רק כפי עניניו וכחותיו שבה הסדר הוא משיג האור שזה הוא הנקרא צמצום האור מה שהוא משיג ונהנה בנפש הזרועות ר"ל שהגוף ומקור הנפש פועל יעל ידם הם ב' ר"ל ב' ראשי מדות אשר הגוף פועל על ידם כל הפעולות הנחלקים בכלל לב' אלה וכנז"ל שהם חו"ג ימין ושמאל מדרגת אברהם ויצחק, ויעקב הוא הגוף ר"ל מקור ושורש הנפש הפועל באלו ב' הפעולות בב' הזרועות והוא קו האמצעי שבין ב' אלה הקצוות שבידו להטות לכל קצה שירצה ולתנוף ביניהם והוא מקור פח הפעולות וזהו הנקרא תפארת שזהו התפארת ודרך ישרה שיבור לו האדם שתפארת לו כו' באשר אינו נוטה אל א' מהקצוות כמ"ש הרמב"ם בה' דעות וכמ"ש תתן אמת ליעקב ואמת היא דבר קיים לעד כמ"ש בשבת (ק"ד) גושטא קאי שקרא לא קאי שנקרא כזב מ"ש שפוסק ולא קאי משא"כ אמת כמ"ש בירוש' פ"ק דסנהדרין ובויק"ר דחותמו אמת לאמור אני ראשון כנז"ל והוראת הוי' הי' הנה ויהי' והיינו שקיים נצחי ולכך שם ההנ' מורה על תפארת שהוא גופא דז"א ר"ל ההנהגה אמצעית של השי"ת כפי עצם הנהגת השי"ת המתפשטות לאין קץ והגוף הוא העיקר ושורש שהנהגה אמצעית היא המתקיימת משא"כ הנטי' לב' הקצוות כמ"ש וזהו אמת ליעקב וז"ש בשבת (קי"ח) נחלת יעקב נחלה בלא מצרים היינו עד א"ם: ואלו הג' מדות בנפש וכן בהשגתנו מהנהגת השי"ת הם הנקרא אל (כמ"ש חסד אל כל היום) אלקים (גבורה כמשז"ל כמ"ש אלקים דין ומדה"ד) הוי' (רחמים שהיא המיצוע כמ"ש י"ג מדות של רחמים אינם חזרות ריקם לעולם שהם קיום העולם כנ"ל) דבר ניקרא ארץ שהם כלל הנהגת הארץ ואמנם כ"ז הוא הנהגת הקב"ה שהוא הבב"ת.

וסדר השתלשלות ממנו לאור השכינה השוכן ומושג בינינו שהשגה באור זה לבד אינה השגה בעצם שם הוי' ואינה השגת אלקות מבחירת עדיין וכמ"ש בתיקונים תיקון י"ח הוי' אד' איהו קוב"ה ושכינתו' כו' ואינון אספקלרי' המאירה ושאנה מאירה ע"ש והיינו כי השגת השכינה היא השגה מצומצמת ואינה מאירה ומבחרת רק באשר מתחד עם השגת ההנ' ר"ל באשר משיג יחיד ב' השגות שגם מה שד' שוכן בקרבו הוא מהפח הבב"ת אז גם שוכן אצלו באור רב וכמ"ש בתיקון כ"ב דשכינתא איהי אספקלריא

דנהרא פד נחית הוי' לנהרא בה וכד איספלק אספקלריא דלא נהרא מ"ש, והנה באדם
השוקנים הם המעמידים הגוף שלולא פן לא הי' לו מעמד ותצב וכן יש בצורות האדם
שהוא הנפש פחות כמו אלו המעמידים את הנפש על קיומה ומעמדה וכן בהשגותינו
לאור ד' אשר עלינו פדמותנו נחזה שגוף אור הוי' הוא התפשטות עד אין קץ ואין לו
מעמד בשפלינו והשגותינו אלא ע"י פחות שוקנים ר"ל פחות ההעמדה לגוף שמעמידים
אותו על מקום אחד שיהי' נתפס לנו וזהו ראשית הצמצום במנשג לזולת של שם הוי'
ע"י הפחות המעמידות הללו וז"ש בזהר פ"א א' דנו"ה הם לבושי דקוב"ה כמו הלבוש
שמכסה ומאפיל קצת תוקף בהירות הנלבש כפי שנוכל ע"י להסתפל בגוף הנלבש והם
נקראים ג"כ בזהר ניקרא כ"ו ריש ע"א שחקים ששחקים מן פי' מזון הצדיקים שהוא
ההג' בהשגת זיו השי"ת כמ"ש ברכות י"ז א' וז"ש בפ' יוה"כ (ע"ה) מן לחם שמאה"ש
אוכלין כמ"ש בשמו"ר פ' ל"ב על מלאה"ש אותו לשון דברכות שם נזונו מזיו השכינה
וההג' הזו רק כי שר מתחדת עם דודה ובאה ע"י השוקנים המצמצמין ההשגה וטוחנין
עד אשר דק וראוי למאכל ומזון, ונק' ג"כ צבאות כמ"ש בזהר ניקרא י"א ריש ע"א
דהוראת שם זה על צבאי צבאות שפרא וכמ"ש בפ' א"ע (ל"א) ומקום גלוי זה הוא מצד
אלו המצמצמים ומעלימים התפשטות האור ברבוי כעד של"נ העולם: ומשם הוא השגת
הנביאים המסתכלים בכבוד הוי' ע"י מלבושיו שהם נו"ה ולכך עד חנה לא הי' אדם
שקראו צבאות כמ"ש בפ' א"ע (ל"א) כי עד שמואל הי' דבר ד' יקר אין חזון נפרץ וכנ"ל
מדברי הזהר בראשית שמואל הי' הראשון לעורר הנבואה שהוא ההשגה בשם צבאות
ולכן קראתו חנה בעת שהתפללה על שמואל בשם זה, ובזהר אמר צ' ב' תום תורה
שבכתב באן אתר בלימודי אלן נב אי כו' יעו"ש היינו דתושב"כ נקרא אמת לעקב בשם
הוי' ארנפה מארץ מדה נחלה בלי מצרים בלא גבול בהוראת הוי' וזה שאז"ל על אור
שצופה בו מסוף עולם וע"ס שהוא השגת הוי' ואור הבב"ת ה' הנה ויהי' שזהו מס"ע
וע"ס היכן גנזו בתורה שהתורה הוא האור והשגה הזו דמאן דאחיד באורייתא איהו
אחיד בתפארת ומי שמשיג תושב"כ על פוריו משיג אותו האור שהתורה נק' תורת הוי':
ותושבע"פ הוא מה שחדשו חכמי ישראל וכנ"י ע"י השגת לבם ומוחם מרצון השי"ת
והוא ההשגה שחלק להם השי"ת כפי צמצום לבם ומוחם הנק' שכינה וכמ"ש בריש
התיקונים קונים מלכות פה תושבע"פ קרינו לה כו' והמנצעים ביניהם הם הנביאים
שיניקתם מנו"ה ר"ל מראש ת הלבוש והצמצום של השגת הוי' ודרך ראשית הצמצום
הזה הולך שפע ההשגה מהוי' לשכינתו ית' שבקרבינו וזהו סדר המהלך מרע"ה נתן
תורת ד' ומשה מלגאו הוא יעקב מלכר) והנביאים ואנשי כנה"ג ומהם כמה נביאים
ושמעון הצדיק משיריהם הוא התחלת חכמי המשנה ותושבע"פ והיינו שמתחלה
נתצמצם ומתעלם תוך לבוש ואח"כ שופע אור השגתו להשגה המצומצמת בשפלינו
ובמקום הוי' שהוא התפשטות האור עד א"ס אין שום דבר חוצץ ולכך לא הי' לעשו
אחיזה בימינא ושמאלא וגופא ששם השגה מבוררת שהפל לד' לבדו ואין בלתו
והאלילים כליל יחלוף וליהט אותם שאינם ממש כלל רק בחד עמודא דלבר מגופא ששם
התחלת הצמצום שהוא העלם התפשטות מאור א"ס והעלמו מוליד ההיפוך לכך שם
מקום האחיזה אל ההיפוך ותקע כף ידו ולכן נחלש חילי' דכולי נביאי עד שמואל לא
אתנבי ב"נ אבל שמואל אוקמי' ואתחלש חילי' חוץ ממרע"ה דתמא באספקלריא דנהרא

שהוא הו' עצמו ולא דרך הלבושים לפי שהוא אחד באורייתא שנקרא ע"ש תורת משה ואחד בתפארת ושם לא יכול לו עש רבי שאר הנבראים שאין השגתם אלא ע"י הלבושים בשם שנט למנוע ההשגה עד שמואל לגמרי ושמאל אף ישפך אגג ורג גוף הטף מנרע עמלק עדיין לא נמחו לגמרי ולכך עדיין חלש הור שיעדיין יש מקום מציאות חל ההיפך מההשגה (ולכ"א בבראשית רבה פכ"ח דשלט בנביאים ונביאות היוצאות ממנו ולא מצינו לעשו שיהרוג נביאים דלא הי' בבית ראשון כלל אבל זו ראי' מבוררת לרמיזות חכמי האמת בדברי רז"ל במדרשות הנגלים לפל): (ולכך שמואל משח מלכים שהוא מדת המלכות שהוא שלימות הכנס"י כאשר תקבל השפעה מבעלה).

וענין מה שהם ב' איתא בזוהר תצא רפ"ב א' דנטלו חינורי מחסד וסומקי מגבורה אהרן ודוד מתמן הוו חד נטיל רחמי וחד דינא דוד מסטרא דשמאלא והוא אדמוני. אהרן איש חסד ותרנוניהו נביאי קשנטי: וברע"מ ניקרא ג' ב' נצח דרגא דאהרן דרועא ימינא בירפא ימינא.

ושם ד' א' הוד דרגא דדוד כו' מ"ש. ובתיקונים תיקון י"ח איתא דקובה"ו בתרין שוקין הו' לימינא ואד' לשמאלא: ובאור זה כי זרועות הגוף שהם חו"ג כאשר מתמצמים הם ב' הפחות מצומצמים בב' השוקיים המצומצמים פחות הגוף (וירידת שפע ההשגה לשכינה הוא ע"י קו האמצעי שהוא הצדיק יסו"ע פידוע שע"י מדרגת הצדיק שהוא פבישת היצר הגמורה וצדיק בכל דרכיו שופע השגת ד' וזהו הקו אמצעי והשוקיים הם הקצוות ר"ל התצמצמות ולבושי הו' מצד פחות חו"ג שבו) וצמצום הסודים דהנ"ל הם ע"י המעמיד ומצמצם הימני ולכן מיוחס אל שם דהנ"ל כי בכלל כל התפשטות ה' א חסד וכל צמצום גבורה כמשנת"ל, וכן האהבה מיוחסת אל הסוד זרע אברהם אברהם ויהי' אה פחד יצחק וזהו הם חלוקת הב' אורות דהנ"ל ואד' כמשנת"ל ולכך אד' לשמאלא שהוא צמצום ירפא שמאלא והוא מדרגת דוד מלך ישראל שהוא דבוק במדת מלכותו ית' דמלכותא דארעא מעין כו' שהוא האדנות היינו אדון היינו מלך והוא כח השגת השכינה פידוע והמלכות הוא הדין כמ"ש מלך במשפט וגו' ודינא (אותיות אד') דמלכותא דינא פי' שפאשר האור מצומצם זה נקרא דין כי חסד הוא התפשטות וזהו ג"כ זוהר מביהיק מעצם האור ולא עצמות האור ממש רק זוהר ממנו ונצח לבוש לחסד שהוא התפשטות בלי הפסק וכו' הוראת מלת נצח.

והנה פסבירים אנו שנו"ה הם חו"ג ואינו אלא להיפך גו"ח מצד כח עצמם כו פח המעלים חסד שלא יתפשט כ"כ הוא כח גבורה וכן כח המעלים הגבורה הוא חסד שבהגלות חסד נעלם הגבורה בהיותם הפכים ובהו יובן מ"ש בזוהר שמות מ"ב סע"ב מארי נצחון קרבין בנצח.

מפרש לשון נצח על ניצוח שהוא בגבורה וכ"ה עוד ברע"מ פנחס רכ"ג ב' למנצח תמן נצח ובי' אפקרי הניה מארי נצחון קרבין לגבי או"ה כו' הוד בי' הודו לד' ובתיקונים תיקון י"ג אמר על הוד ואינון נוסים ובי' שבת משה אז ישיר הרי פי הנצח הוא הנצחון בגבורה לאו"ה והוד הוא עשיית הנסים וכבישת הגבורות לישאלעד שאומרים הודו וגו' כי לעולם חסדו (וענין בפ' נשא קל"ו ב' מבאר נמי דדינין בנצח) והיינו כמ"ש פי לגבי המלנפש כח הו' שבהם נצח נטיל חינורי מחסד דרועא ימינא והוד מגבורה רק כלפי כח

המלבוש שהוא כח המעלים והמצמצם הוא ממש להיפך: והנה לעולם הסוד מיוחס אל הימין והגבורה אל השמאל כמשנת"ל לפיכך אצל הקב"ה נקרא נצח ימין והוד שמאל אבל אצל השכינה המקבלת האור מן המלבושים האלה אצלה הוד ימין ר"ל דרגא דסוד ונצח שמאל כמשנ"ת (ובנה יובן דל"ק הסתירה מש"ל דאחרון נטיל מנצח ובכ"מ איתא דמשה ואהרן הם נז"ה ואהרן ביהוד: ויש בנה הרהורי דברים ארוכים ועמוקים וישוב הרבה מאמרים הסותרים ואכמ"ל.

וזהו מ"ש הוא משה ואהרן הוא אהרן ומשה פעמים משה קודם פעמים אהרן קודם מצד שופע ומנשפע. וז"ש דוד נעיונות בימינה נצח שהוא בימינה כלפי הש"י אצלו הוא בימין אבל ביחס אל מדת המקבלת הוא ירפא שמאלא.

והנה עשו הי' אדמוני גבור מפסולת הגבורה: (חסר הסיום) ת ו ש ל ב ע